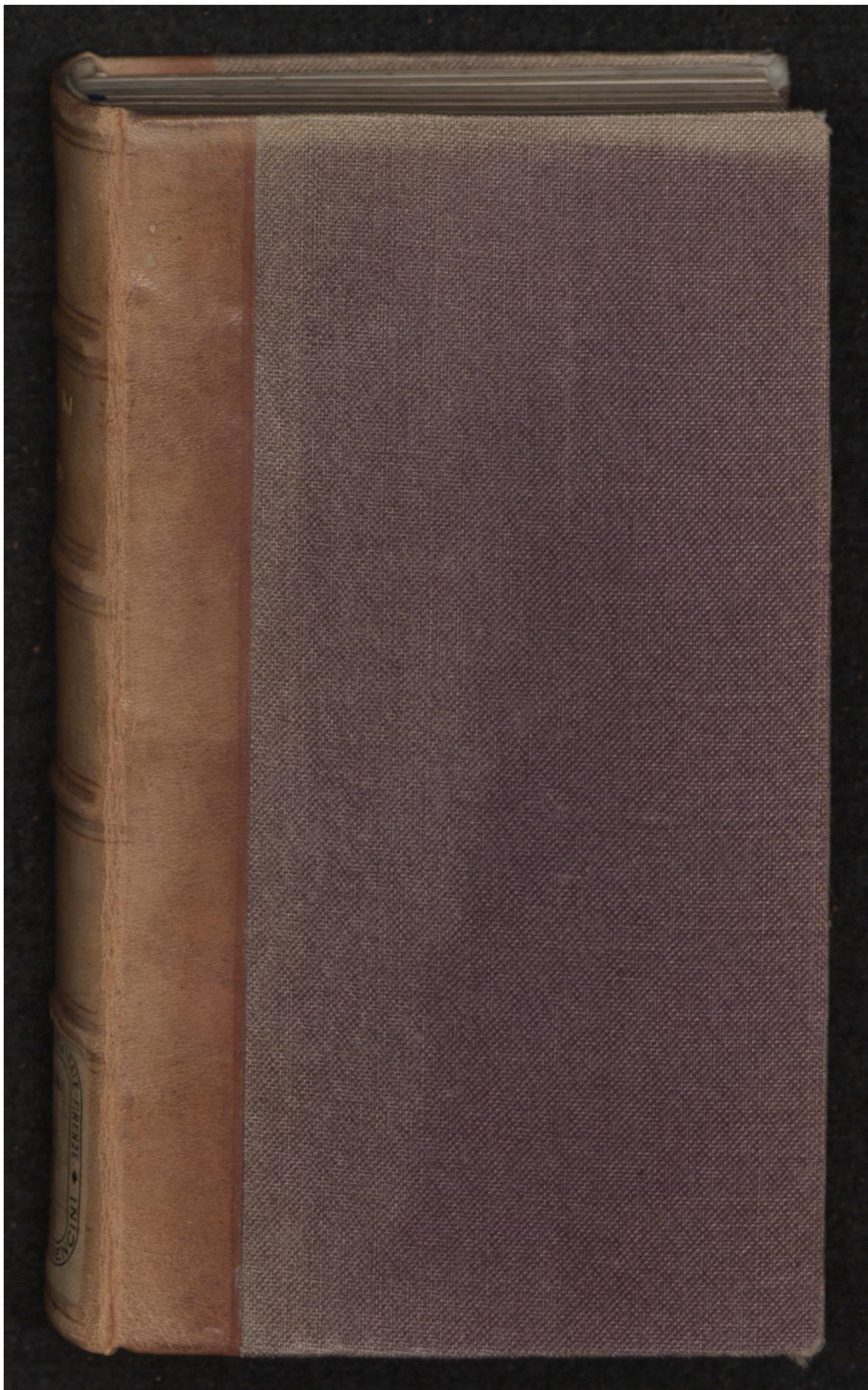
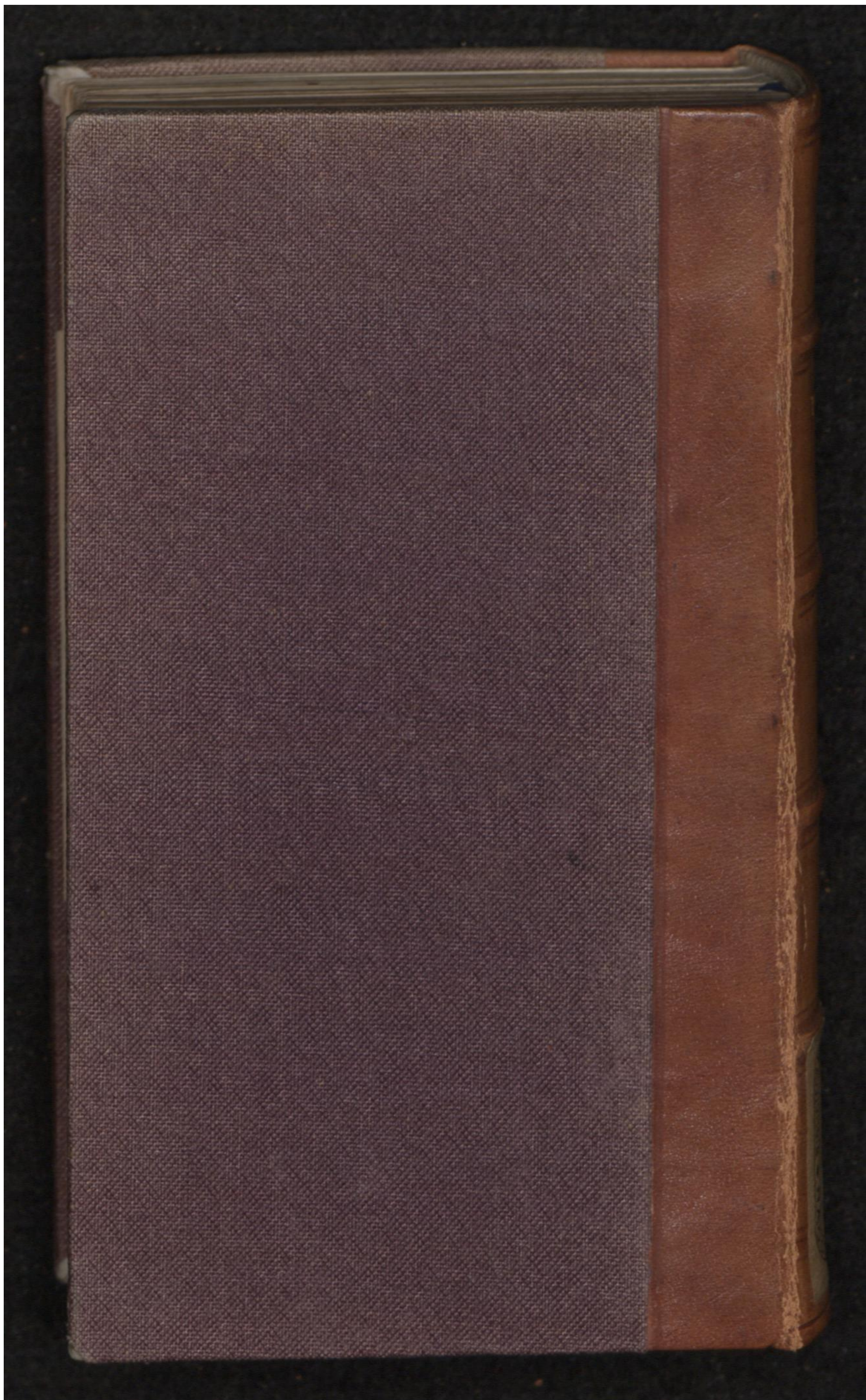

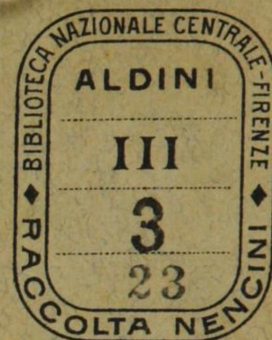

PONTANI
OPERA
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
III
3
23

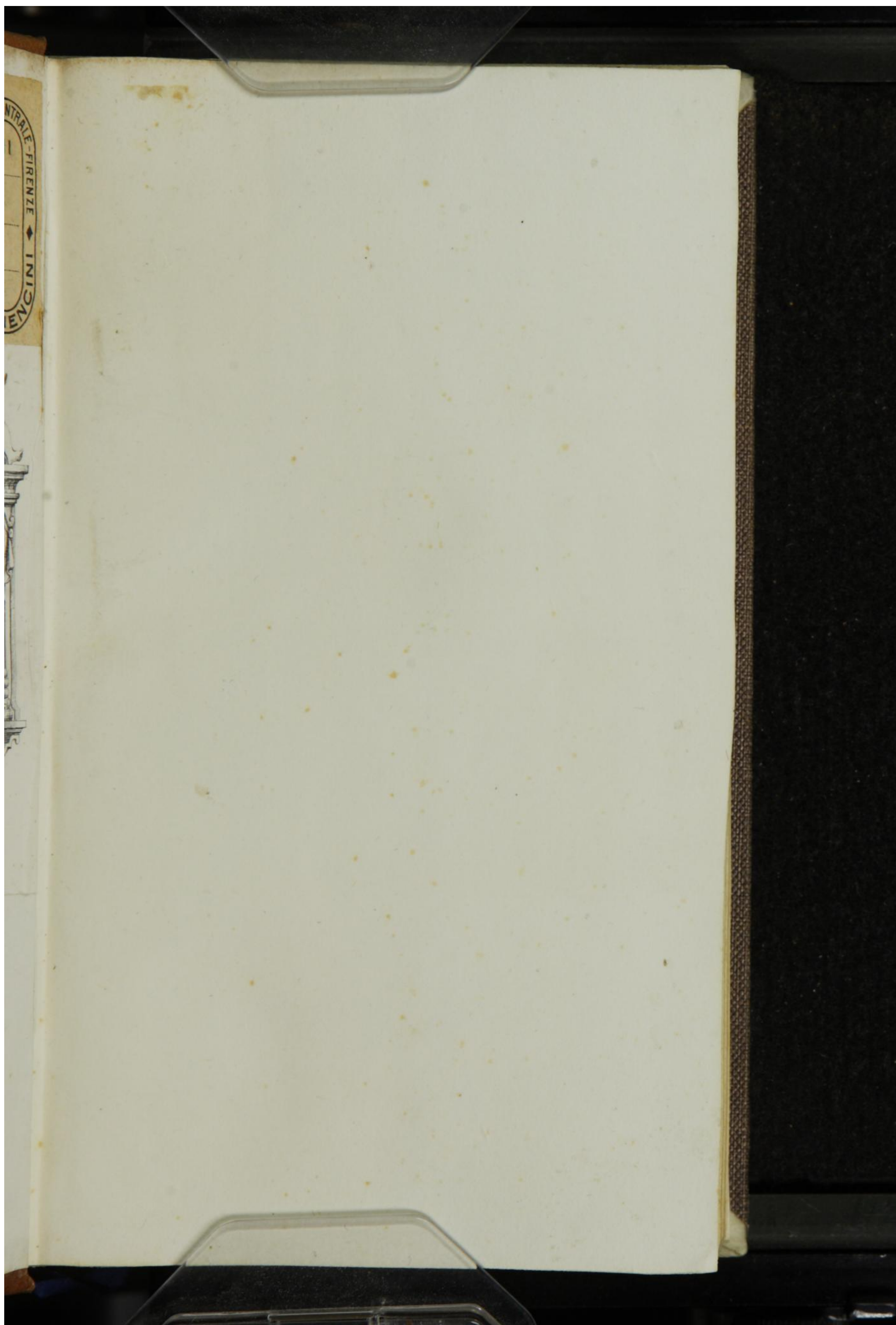

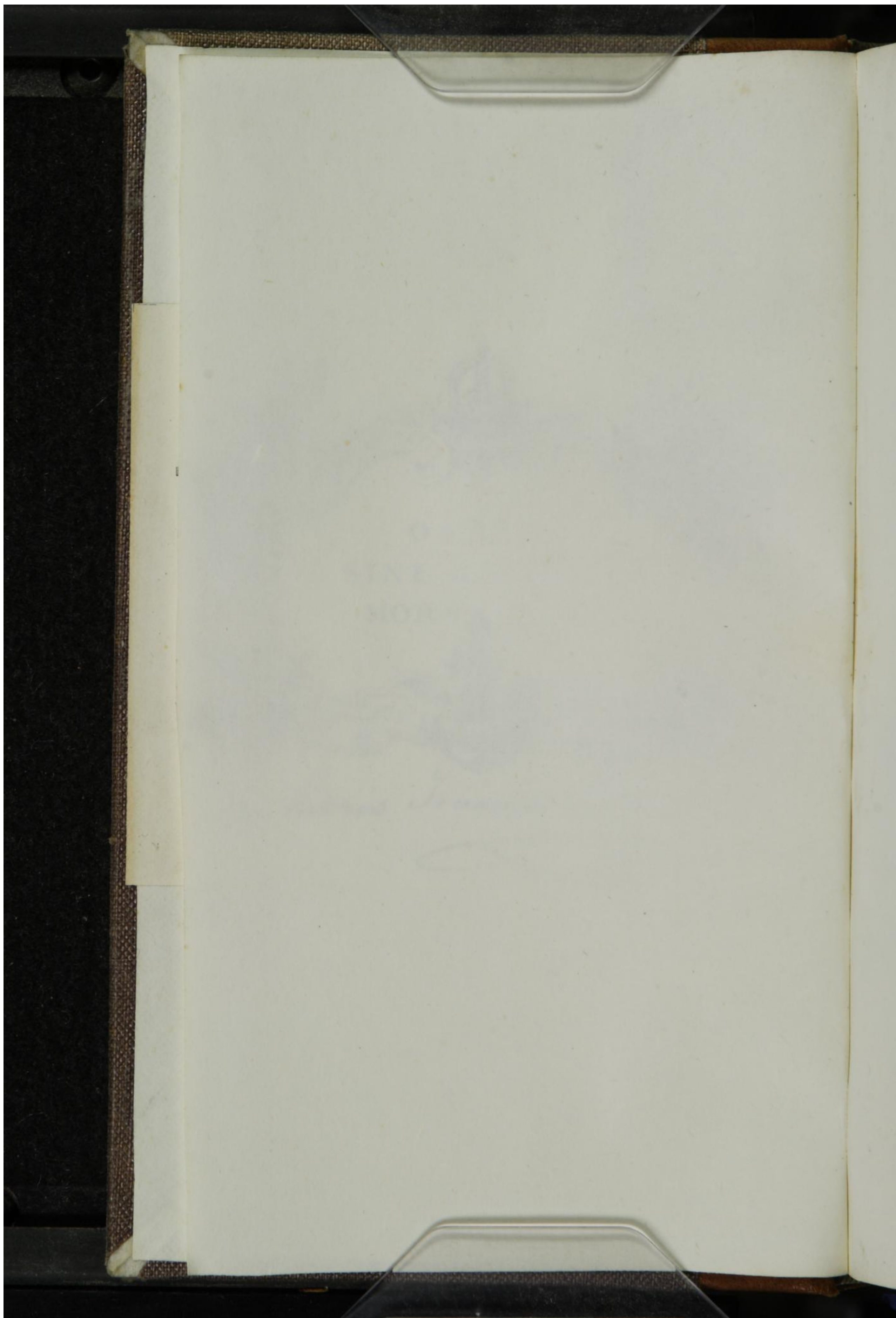

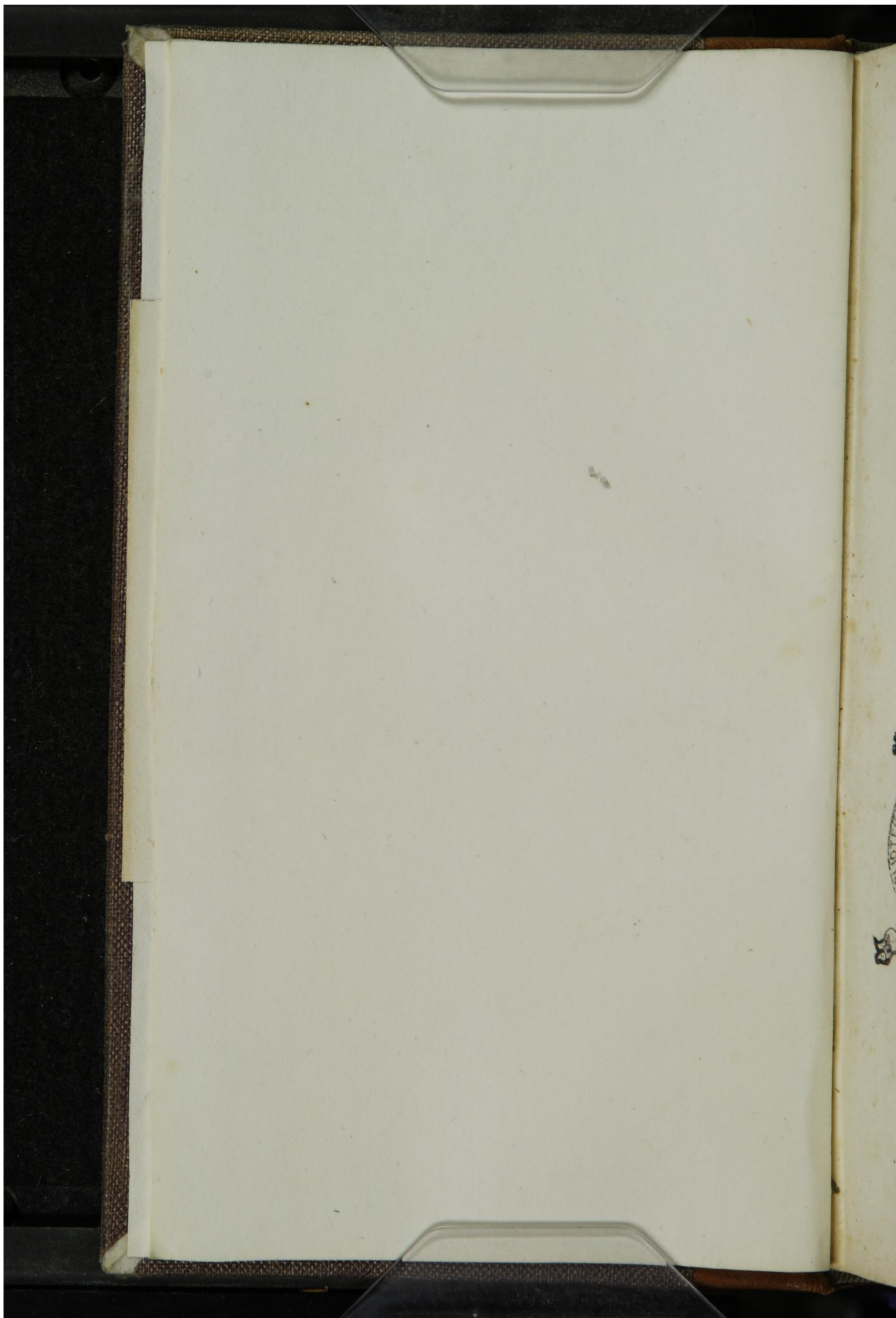

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

PONTANI OPERA.

Vrania, siue de Stellis	libri quinq;
Meteororum.	liber unus.
De Hortis hesperidum	libri. duo.
Lepidina siue postorales pompæ septem. Item Meliseus. Mæon Acon.	
Hendecasyllaborum	libri duo.
Tumulorum	liber unus.
Neniæ	duodecim.
Epigrammata	duodecim.

Quæ uero in toto opere habeantur in Indice, qui in calce est, licet uidere.

ALD. IO. COLLAURIO CAESA=RIS AB EPISTOLIS. S.

Frequens est apud græcos prouerbiũ Collauri officiosiss. Χεὶρ χεῖρα νίπτει, καὶ δάκτυλος δάκτυλον, quod est latine, Manus manũ lauat, et digitus digitũ: Quoniam tu plurimũ fauisti nobis apud Maximilianum Cæsarem pro Academia constituẽda cũ Io. fruticenus eruditus Iuuenis istic meo noie accurate rem literariã procuraret, et, qui tuus est amor ĩ literatos uiros, et doctrinas, assidue faues, meas esse partes duxi, ut quo possem modo, gratũ mihi extitisse officium tuũ cognosceres. Nã etsi nihil est adhuc factum, tñ quod et tu, et Matthæus Longus uiri doctiss. ac integerrimi Cæsaris a secretis ad me scripsistis, tũ uero Cæsar ipse benignissimis literis significauit, futurum tua opera, tuo studio facile spero, præsertimq; cũ rex natus ad commune bonum id maxime cupiat, ut quemadmodũ est armorũ, ita et bonarum literarũ sit decus, et gloria. Quare Iouiani Pontani poëmata, quæ et meo, et doctorum omnium iudicio, cũ antiquis certant, sub tuo nomine publicamus, tibiq; muneri mittimus. Delectabit te (scio) non mediocriter Vrania, cũ et ortus, et occasus syderum leges, solisq;, ac Lunæ prognostica, et pleraq; alia lectu dignissima. Delectabunt meteora, cum nubiũ. uentorum. pluuiarũ. grandinum. Maris procellarũ, terræ motuum, atq; id genus plurium causas leges. Delectabunt horti hesperidũ citriorum, et citrorum: cultu per uario, præterea Macronis et Lepidinæ rusticæ, dulcesq; confabulationes, et cætera omnia Pontani nostri Docta. culta. elegantia. uaria. copiosa, et plena ingenio. Vale.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM Filium Vrania, siue De Stellis Liber primus.

QVi cœlo radient ignes, quæ sydera mundo
Labātur tacito, stellis quibus emicet ingens
Signifer, utq; suos peragant errantia cursus,
Vnde hominū genus, et pecudes, unde æquor, et auræ
Concipiunt motus proprios, unde optima tellus
Educat uarios non uno è semine fœtus,
Et rerum euentus manant, seriesq; futuri,
Dic dea, quæ nomen cœlo deducis ab ipso
Vranie, dic musa Iouis clarissima proles,
Et tecum castæ ueniant ad uota sorores.
Dum canitis, resonatq; cauis in uallibus echó,
Ipse legam lauriq; comas, ederamq; uirentem,
Ipse aras statuam uiridi de cæspite, et umbras
Lustrabo, tumuloq; feram solennia dona
Dilecti uatis, uiridi quem monte sepultum
Parthenópe, liquidamq; colit Sebetos ad undam.
Ipse chori pater, ac princeps, et carminis autor
Phœbe adsis, noctisq; decus Latonia uirgo,
Diq;, deæq; omnes, quorum sub numine cœlum est,
Tuq; adeo comes aonidum, dux optima uatum
Alma Venus (teneros nati sat lusimus ignes),
Dum cœli errantes ignes, dum sydus amatum,
Quo terræq;, fretumq;, et magnus concipit orbis,

DE STELLIS.

D um canimus quæ signa tibi, quod pareat astrum,
D iua faue, et niueis felix allabere cycnis.
O mihi si charites spirent, si blanda canentis
G ratia mopsopio contingat labra liquore.
T u uero nate ingenteis accingere ad orsus,
E t mecum illustres cœli spatiare per oras,
N anq; aderit tibi Mercurius, cui cœlifer Atlas
E st auus, & notas puerum puer instruet artes.

DE LVNA.

Prima deûm terras glaciali sydere circùm
L una meat, cœlumq; suo terit ultima curru.
D ux clara in tenebris, alienæ obnoxia flammæ.
A emula fraternis radiis, & solis ab ore
O ra fouens, quantumq; ab Apollinis igne recedit,
H oc magis ipsa suum fundit mortalibus ignem,
C ornibus auratis primum, mox fronte refulget
I am media, medium cœli dimensa uolumen.
A tq; hinc obliquos uultus, turgentiaq; ora
N octe refert, tandemq; uago digressa meatu
E xurgit Solem contra, plenoq; coruscam
O rbe comam, & fuluo totum caput explicat auro,
S eptima quinetiam ut cœlo concessit ab alto
M ole grauis, septem ore uices, septem ore figuras
M utat agens circùm, & paruum conuertitur annũ.
H inc mare quod magnum terras complectitur imas,
H inc uariat rerum species, quæq; humida ponti
S tagna colunt, errantq; suis animalia syluis,
A emula crescenti reparant à lumine uires,
E t multo in primis implentur corpora succo.
M ox ubi decreuere ignes, decrescit & humor

I lle quidem, exhaustoq; uices a lumine pensat,
P aulatim & uacuæ lassantur sanguine uenæ.
Q uod uarii maris accessus, uariiq; recessus
O stendunt, quod frondosis in collibus arbos,
Q uodq; salutiferæ succis felicibus herbæ.
Q uam multos etiam furiis hinc sæpe uidemus
V exari, sortemq; animo indignamur acerbam.
S æpe etiam morbo, aut dira languentia peste
C orpora decubuisse ad humum, sterniq; sepulchro.
Q uid quod materies, uiridiq; è monte recisæ
A ere trabes, multaq; comam turbata ruina
F raxinus, ioniumq; abies uersura profundum,
A nte diem effoetæ senserunt damna senectæ,
E xhaustasq; situ uires, ac robora clament,
C urua senescentis Lunæ ni cornua seruet
A gricola, ingenti dum uellit ab arbore uallum,
E t percussa graui resonant nemora alta bipenni.

DE PROGNOSTICIS LVNAE.

Hæc eadem aerias arceis, iunonia regna,
T emperat, idq; licet certis cognoscere signis.
N anq; ubi prima nouos remeando colligit ignes,
F ratris ab amplexu rediens, si nubila frontem
O cculuit, cornu per cœlum inuecta retuso,
P rò quantum nimbi terris, pelagoq; paratur,
Q uanti etiam sese uersent per inania uenti,
S i rutilo tum forte comam uelarit amictu,
O raq; dispersis suffuderit ignea flammis.
Q uarta dies sine nube, sine pluuiaq;, notoq;
S pondet ad extremum constanti fœdere mensem,
S i nitidis nocturna genis, si fronte serena

I ncedit cœlo, & puro sese exerit ortu.
I psa eadem arctoo rigeat si tempora cornu,
T ristis ab arctoo uentos tibi nuntiet axe.
A st alia de parte trucem tibi suscitet austrum,
T ristis ab austrino rigeat si tempora cornu.
H unc tamen ante diem si nulla effulserit, heu tum,
H eu male iactatas defenderit ancora naues,
N i labor, et placidi succurrit dextera Phorci.
Quid dicam cum plena oculis rutilantibus, aut cum
N igra genas duplici circùm caput abdidit orbe
H orrida nocte sua? Di longe auertite iniquum
I mbremq́;, pluuiamq́;, et agentes æquora uentos.
C uius ut acceptæ uires, & cognitus usus,
T empla deæ statuere, sacrosq́; ex ordine ritus,
D iscerptumq́; uiri corpus, laniataq́; membra,
E t multum lachrymis perfusos coniugis artus
F inxit niliacæ tellus addicta iuuencæ,
E t querulas sistra incassum percussit ad aras,
H inc etiam graii uates ætnæia furta,
E t raptus siculæ toties fleuere puellæ.
I nferniq́; Iouis thalamos, lamentaq́; matris
F unereæ, erratasq́; diu terrasq́;, salumq́;,
V mbrarumq́; domos, & sole carentia regna.

DE MERCVRIO.

Proximus at spatiis, et longe gressibus impar
A ccelerat Maia genitus, celer ille deorum
N untius, auratis nectens talaria plantis.
H ic rapidum propter solem sua plaustra reflectens
N unc matutinos agili temone iugales
E xagitat, pelagiq́; cauo caput exerit alueo.

Nunc,

N unc atlantiacæ matris memor, hesperidumq;
R ura uidere parans, fuluumq; in frondibus aurum
S erus obit, sero flauum lauit æquore crinem,
E t sero herculeas linquit post terga columnas.
S ed siue immissis solem præcurrit habenis,
S eu sequitur, uictusq; terit spatia ultima metæ,
N on ipse ingentes oras, non liber apertas
A udet adire uias cœli, titania tantum
I mperia, et solis timet abscessisse quadrigis.
Ergo ubi ternonasq; plagas, ternonaq; mundi
D imensus spatia, & curru dat lora secundo,
S istit equos. mox cœptum iter, ac uestigia rursum
N ota legit, nunc ipse humilem demissus in austrum,
N unc boreã, et summas pennis petit arduus arctos.
E t quoniam uolucri rapitur sub sydera lapsu,
A c nunc hos innisus equis, nunc conuenit illos,
A ut Iouis exquirens monitus, et mitia iussa,
C onsilia aut senioris aui, uiolentaue martis
I mperia, et motos sublata pace tumultus,
H inc pedibus nectit pennas, hinc iussa deorum
N untius exequitur uario Cyllenius astro,
I tq;, reditq; uiam toties, mandataq; portat.
N anq; ubi deliacasq; rotas, thymbræaq; propter
S igna, et apollineos iusta comes astitit axes,
T um uates responsa canit, tum pronus haruspex
E xta notat, tunc & liquidas intentus in auras
O scinis explorat cantus, et præpetis alas.
At si nocturnam Phœben, rorantiaq; astra
E t niueæ tetigit secreta cubilia Lunæ,
A gnouitq; deæ uultum, & mandata recepit,

N ec mora, digrediens monstratas excitat artes,
D educit pelago classem, secat æquora cursu,
I gnotos'q; tenet portus iam merce sabæa
N auem onerat, redit & tyrio spectabilis ostro.
H inc et Mercurio nomen Romane dedisti,
Quē'q; et arabs, quē'q; et babylon Stilbōta uocasset.
A st ubi summotas'q; domos, et frigida adiuit
T ecta senis, solio'q; nepos acceptus auito est,
T um sucos meditatur, et idæam Panaceam,
D ictâmum'q; legit. tum uulnera siccat, et udo
V nguine lenit agens, adhibet'q; ad munera cantus,
T unc uero strepitus armorum, atq; horrida bella,
A tq; enses, ac tela placent, tum uiuere rapto,
E t prædas agere, et discindere mœnibus urbes,
G audet, et effuso cædem ingeminare cruore,
Belligeri cum forte ducas se ad signa recepit,
E t galea abscondit crines, et pectora ferro
I nclusit, lateri'q; auratum accinxit et ensem,
F ert leges, ac iura fori, pacis'q; quietos
I mponit mores, mandata'q; publica defert,
S i iubeat genitor, cui ciuica munera curæ,
E t patres legere, & sanctum instituisse senatum.
A t si candenteis humeros, et eburnea colla
E xeruit, placido'q; simul Cytherea petiuit
Amplexu, madido'q; recens è crine fluentem
S tillauit rorem, blandos'q; afflauit amores,
N on ipse inachiæ memor, aut fera uincla puellæ
E xoluit, tristi'q; obducit lumina somno
C ustodis monstri, aut torpentis ad hostia lethes
T raducat miseros per opaca silentia manes,

Sed

S ed resides cantus in uertice cyllenæo,
F ormosæ ludunt ubi festa ad carmina nymphæ,
P ersonat, et tenueis moderatur pollice chordas,
A c non cedenteis queritur tam crescere curas.
V ritur, et placidum cantando nutrit amorem.
I pse canit, teneræ cantus risere Napeæ.

DE VENERE.

Hinc felix regio, mundiq; beatior ora,
Q uam lusus habitant molles, ubi segnis amorum
M ilitia in uacuas exercet uulnera mentes.
V er alit æternos flores, passimq; uagantes
I ncustoditæ ludunt per gramina nymphæ.
O cia cantantes mulcent ignaua camœnæ.
H as inter succincta sinus, redimita papillas,
E t roseum spirans fragranti uertice odorem,
E rrat nuda genu per florida prata uoluptas,
C ui uolitant flaui per candida colla capilli,
A d frontem aurato religat quas fibula nexu.
L ætatur dea, lætanti risusq;, iociq;
A ssiliunt, somniq; leues, et mollior aura.
H inc passim liquidi ambrosiæ rorantur honores.
S tillat acidalius late liquor. At uaga nantum
L udit aquis, mistim pueri, nudæq; puellæ
G rata cohors Veneri, chorus & genialis amorum.
T um uideas amne in medio rutilare fauillas
M aterna face quas iocus hinc, ast inde cupido
E xcussit. caluere undæ, caluere natantes
A fflatu. media uehitur lasciuia cymba,
H ortaturq;, monetq; habiles agitare lacertos.
H ic aliquis puer enando dum brachia iactat

I niecit'q; manum sociæ, furtim'q; papillis
I nseruit, tener ora rubor per grata cucurrit.
H ic aliqua adnanti puero dum brachia miscet,
M iscuit & femori femur, et simul oscula iunxit.
I nterdum se tota cohors in flumine mersat.
N on obstat pudor audaci, aut lux ipsa pudenti.
L uditur, et placidis immurmurat unda susurris.
E mergit mox, et campis se fundit apricis,
D ona legens selecta manu, ac redolentibus hortis.
E rranteis sequitur florum dea, coniugis auræ
F lant super, et liquidis distillat odoribus æther.
Has oras, atq; hæc gnidiæ loca læta uolucres
P eruolitant circum, et paphii uectantur olores,
N uminis idalii currum'q;, rotas'q; uolanteis
Q ui subeunt, molli'q; ferunt per inania lapsu.
H is cytherea suum posuit pulcherrima sydus,
Q uo terræ'q;, fretum'q;, & magnus concipit aër,
E t dulceis in corde agitant animantia motus.
I psa refulgenteis auro interplexa capillos
A uroræ è thalamis, radiorum'q; æmula solis
L ucem aperit, reserat'q; diem mortalibus almum.
I nterdum rapidis Phœbi deserta quadrigis
E uocat oceano noctem surgentibus astris,
A dmonet & placidi per amica silentia somni.
V erum ita digressus'q; suos, sua tempora pensat,
E t sinuosa means niueis secat æthéra cycnis,
V t solem petat, ad solem uestigia flectat
I psa quidem cœli undecies ubi quina peregit
M omenta, eoo seu cum nitet aurea mundo,
O ceani hesperias seu cum declinat in undas.

Ipsa umbrã in tenebris obtendit ut æmula Phœbes,
Ipsa die radios ostentat ut æmula solis,
Et lucem terris, & cœlo lumina præbet,
Tantos læta suo de sydere fundit honores.
Hæc decus, hæc ipsa est hominumq;, deũq; uoluptas,
Qua sine nil iucundum animis, nil dulce fatendum.

DE SOLE.

At medios cœli tractus, medii ætheris oram
Fons lucis Sol auricomus, Sol igneus ambit,
Sol, qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
Ipse idem superûm princeps, ductorq; choreæ,
Ad cuius numeros et Di moueantur, & orbis
Accipiat leges, præscriptaq; fœdera seruet,
Agnoscant auræ imperium, maria alta tremiscant,
Audiet et longe tellus fatalia iussa.
Atq; hunc, nequã opere in tanto decor ullus abesset,
Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
Spargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum,
Et terras simul, & magnas liquidi aëris oras,
Vnde dies, quiq; in sua terga reuoluitur annus,
Atq; æui simulacra fluunt, et tempus, & ætas.
Hinc uer purpureum uestit florentia prata
Spiceaq; hinc campis flauescit messis, et ægrum
Lenitura animum, ac dulcem inductura soporem.
Distendit uacuas pinguis uindemia cellas,
Et glacialis hyems resolutis ebria curis
Ante focum molli solatur frigora baccho.
Hasq; uices pater ille deûm uoluentibus annis
Esse dedit, quas ipsa æterno fœdere seruant
Tam certos elementa simul retinentia nexus.

DE ANNORVM *uarietate.*

Atq; alii (horrendum) qua brachia pãdit iniqua
P arte poli, chelasq; audacius exerit ingens
S corpius, hinc anni primos duxere meatus,
E t primam fecere uiam, cum partibus æquis
D imidium luci, atq; umbris Sol diuidit orbem,
A c noctem paribus suspendit Libra diebus.
A st alii sæuæ post horrida frigora brumæ
C um premit auratos nephelæi uelleris artus
P hœbus, & imbriferum rediit uer, omnia quãdo
A lma parit tellus, quando omnis germinat arbos,
C um uiret omne nemus, resonant cum frõdea rura
C oncentu uolucrum uario, pecudesq;, feræq;
E xultant lætæ in Venerem, ac tritonia monstra
I gnibus incaluere, acer furit ardor, ut ipse
H orreat indomitas Proteus contingere phocas.
A t misera in scopulis, soloq; in littore questus
A lcyone ingeminat, uocesq; effundit inaneis
M ulta querens, exosa diem, nomenq; mariti
S eruat auis, Céyca uocans, Céyca requirens,
(Ah miseram) rapidas repetens Céyca per undas.
N ec uero non è summo quoq; culmine cancri,
Q ua regnat calor ipse, & equos sol sistit anhelos,
E xtremum inuisens Ararimq;, atq; ultima Thyles
L ittora, carceribus positis exordia prima
H inc anni fecere, alacresq; egere quadrigas.
A t Numa frigoribus sub iniquum tempus, ubi ingẽs
D eclinat cœlum, & gelidum Sol ægocæronta
P ronus obit, pronoq; petit spatia ultima cursu,
Q ui fessos instauret equos. Hinc uiribus auctus

D eserit antipodum sedes, digressus et austro
I n boream obuertit sinuoso calle, diemq;
A uget, et obscuras nocti iam surripit umbras,
I nsudatq; sequens cliuo, atq; assurgit in auras.
Has igitur solis metas, hæc tempora seruans
E geria monstrante suum traduxit in annum,
V t quæ prima noui repararet tempora cursus
P rincipia hæc spatiis sua sortiretur oberrans
A nnus, et ad solem firmaret signa cadentem,
S ed phœben, phœbesq; rotas, et plaustra secutus
F raternum impleuit germanæ mensibus annum.
A t Cæsar solemq; sequi, solemq; tueri,
E t solem lucisq; auctorem dicere, et anni,
S olis et ad metam totas effundere habenas,
I n lustrumq; superuacuas concurrere partes
I ussit, & hoc latios inscribi nomine fastos.
Dicendum et uariis fuerit qui gentibus annus,
A egypti primum ueteres fecere bimenstrem,
M oxq; quatergeminis complerunt mensibus, inde
P er bissena pari duxerunt sydera tractu
A rcádes, at noster quot tempora continet annus,
A nnorum numero censebant arcádes, ante
I am geniti, quam Luna suos ostenderit ignes,
T antus honos, tanta est antiquæ gloria genti.
H is totidem adiunxere animis et acarnanes altis,
T utati ferro patriam, mox funere in ipso
C oniecere animas, & honesta morte suorum.
I taliæ licet antiquos euoluere fastos.
N anq; alium primo Romæ nascentis in ortu
I nstituit pater, & gyro breuiore coëgit.

Promouit spatium Numa. Nec laurentibus idem,
Idem erat albanis. Alium qui Tyburis arua,
Quiq; ferentina cererem metit incola falce,
Et tenuere suis, habuereq; in urbibus orbem.

DE SOLIS PROGNOSTICIS.

Ille etiam uentos, tempestatesq; futuras,
Atq; imbres, æstusq; graueis, et frigora monstrat.
Nanq; ubi cœruleo rapidum petit æquore cœlum
Exoriens, aperitq; diem natalibus undis,
Si nigram obscuro faciem uariauerit ortu
Conatuus, inq; atram condentur lumina nubem,
Et pelago, et terris uiolentior incubat eurus,
Turbatasq; amnis in pontum deuehet undas.
Quinetiam ut nullæ densentur in aëre nubes,
Si tamen aut hebetes radii torpere uidentur,
Aut si plus nimio torrens incanduit ardor,
Collige uenturos imbreis. At pallida quando
Aurora oceano caput exerit, horridaue inter
Nubila, diuersis rumpit sol partibus, & nunc
Obliquos effert radios, nunc pallidus ore
Delituit nimboso (heu) rupto fœdere cœlum
In terras ruet, & sæuum per inane rotatæ
Præcipitent nimborum acies, quæ grandine mistæ
Arboribus stragemq; dabunt, et uitibus almis,
Vix ouium ut clausos defendant culmina fœtus,
Nō mihi tū non claustra bouūe, armentaue equarū
Ducenda à stabulis, non me extra tecta domorum
Ducet iter. Seruanda dies, quam rite serenam
Spondeat, oceani seras cum lucidus undas

I ntrarit, non nube comam, non turbidus ora,
S ed qualem hesperio tethys suspirat in antro.
Q uod si tum quoq; nigranti uelatus amictu
O cciderit, siue ipse suo quanquam emicat ore,
S i tamen aut atras nubes raptauerit, aut si
P alleat, & maculæ fundant sese undiq; nigræ;
V enturam expectes pluuiam. non te optima fallent
I ndicia, & multis nota experientia seclis.
V idi ego cum rutilos aurora immitteret ortus,
I gneus aut roseo se tingeret æquore titán,
V entorum ingentes sudum per inane cateruas.
V idi et cum rutilus maculis inspergitur ignis,
P ræcipitem iactari undosa ad littora nauem
A missis fluitantem armis, ac dura gementem
V erbera, & effracto nudatam lintea malo,
N ulla salus, spes nulla uiris. in uota, precesq;
V ertuntur. uacat ars. miseræ exoptantur arenæ.
E t dulcis terræ exortes tanguntur amore,
T anta mole ruunt immissis imbribus euri.
D eniq; cum rebus causas, cum semina causis
S ufficiat grauido fœcundans uiscera partu,
N ec quicquam sine sole nouas in luminis auras
P rodierit, pater ipse hominum, pater ipse animantū
Q uæcunq; aut uiridi nemorū pascuntur in umbra,
C æruleos'ue secant latices, aut aëra carpunt,
H inc bissena deo soluebant uota quotannis
P hœbo'q;, et Nomio, Lycio'q;, patriq; Lyæo,
E t quibus ad lucos, quibus in solennibus aris
N ominibus uenerata deûm officiosa uetustas?
D elion, ac clarium, nec ficto nomine Osirim,

Confecit certis uel qui pythona sagittis
Sanguine fœdantem terras, uirusq; uomentem.
Plurima quæ ueteres graiûm cecinere poetæ.

CVR Apollo dicatur Pythonem occidisse.

Nanq; ubi se informis rerũ, atq; incondita moles
Digerit, inq; suas abeunt elementa figuras,
Tum tellus grauis imbre et adhuc stagnantib. aruis
Humida anhela uagos tollebat ad æthéra tortus
Inuoluens cœlum nube, & caligne opaca,
Hic ille immanis Python, immania cuius
Corpora, iamq; deos, et diuûm tecta petebant,
Ipsum etiam inuasura Iouem, cum delius arcum
Intendens tulit acer opem. nanq; agmine facto
Emittens rapidas torrenti è sydere flammas
In gremium matris luctantem, et acerba tuentem
Intorsit. stetit ille tremens, tum colla reuinctum
Centum implexa modis, centum religata catenis
Ad maneis imos, atq; intima tartara traxit
Victor, & obscura cœlum caligne soluit.
Hic Python, hæc tela dei, Victoriaq; hæc est.

CVR Apollo, et Diana Latonæ filii.

Latonæ gemini partus, bina edita Delo
Pignora, nunc quæ sint (paucas aduerte) docebo.
Latonam graii terram dixere poetæ,
Latonam dixere solum. Latonia tellus
Omnia progenuit, mater diuûmq;, hominumq;.
Atq; ubi se in proprias cœpere elementa figuras
Induere, optatumq; locum, & data munia obire,
Ipsa quidem medio mansit, sed mole liquenti
Instabilisq;, etiamq; tremens, qñ æquora non dum

In certas

I ncertas ierant sedes, sed corpore misto
P ugnarent, et adhuc nullo sub fœdere pontus,
T erraq; se duris urgerent legibus, ut iam
V nda solum traheret, tellus maria alta teneret,
P aulatim calor ille (deus) cedentibus undis
T elluri sese insinuat, gremioq; receptus,
F elicem partu genitricem impleuit, & inde
D i geniti Phœbusq; potens, Hecateq; triformis
E mergunt. Illa acta polo interiore resedit
H orridior, glaciem spirans, & degener ore
F œmineo, minus atq; habilem sortita calorem.
A t Phœbo natura mares, animosq;, uigoremq;
A ddiderat. Volat acer equis, atq; æthera carpit
I ã mediũ. Stetit hic superũ lõgo agmine cinctus
E t pharetra ĩsignis humeros, et crinibus aureis.

CVR DICANTVR DELO Geniti.

Hos Delo genitos magna, magni æquoris oris
C rediderant, Delo excelsa, cui uertice summo
S plendet apex: quoties cœlo latonia Luna
E xoritur, uisitq; suum Sol aureus orbem.
F luctibus hic rapidis, tremuloq; emergere ponto
C redebant: uastoq; maris delabier alueo,
I ndulgente suis Delo cunabula natis.
Quin etiam ogygis olim cum mersa sub undis
P aulatim exereret tellus caput, oceanusq;
I n sua iura, suos fessus concederet æstus,
E t tandem emicuit stellanti lumine cœlum.
T um prima ex undis, uastoq; è gurgite Delos
P rosiluit. Fulsere apices, et uertice Cynthus

DE STELLIS.

L ucifero, qua parte dies surgebat, et altum
S ol oriens, curruq́; , et equis insignis obibat.

CVR PASTORES, IANVS. PHOE BVS. APOLLO.

Hunc et pastorem conuerso nomine dicunt,
Quod pascat quicquid sub cœli nascitur oris,
Quodq́; fores nascentũ aperit, quod claustra re=
G ignentũ, tenerosq́; educit ĩ aëra foetus, (laxat
H inc Iano nomen fecere, hinc nomina Phœbo
I psa dedit species, nitidoq́; in corpore fulgor
I dem quod uolucreis neruo stridente sagittas
T orqueat, et certo defigat uulnera iactu,
M orbosq́; , illuuiemq́; ferens, hinc notus Apollo.

CVR SOL, LIBER. HERCV= LES. OSYRIS. LYCIVS.

Quod Solus cœlo apparet fulgentibus astris,
S olus & immenso late loca lumine lustrat,
H inc Solem dixere patrem lucisq́; , dieq́; .
S ponte etiam immissis cœlo quia fertur habenis,
L iber. At herculeo lætus cognomine, quando
D isiicit aërias nubes, lucemq́; ministrat
A ëris ipse decus, decus, & sua gloria cœli.
Quin & threicius diuino carmine Vates
H unc nitidum Phaneta uocat, quod surgat eôo
O rbe recens, quod mane nouos ĩstauret, et ortus.
I nde etiã auricomũ ægyptus ueneratur Osyrim,
A egyptus, cui cura deũm, quod lumina mille,
M ille micent oculis passim radiantibus ignes.

Lyncæa

L yncæa quin etiã quod uis populãtibus umbras
L uminibus, quodq; et radiis fugat humida pas
Terrestresq; abigit fumos, et nubila differt. (sim,
V t lupus insidias meditatus, pascua circum
I nsectatur oues rabie ferus, & ferus armis,
P ertentatq; aditum, et septis sese arduus infert
D entibus infrendens, et morsu exasperat iras.
H inc Lycius sibi nata deus cognomina fecit.

DE MERCVRIO, ET ARGO.

Quin et Mercurium mutato nomine dicunt,
A rgum somnifero uictum strauisse caduceo
I nsomnem: centumq; oculos, ac lumina centum
P andentem, et niueæ seruantem pascua Vaccæ.
A rgus enim cœlũ est. Vigilantia lumina flãmæ
A etheriæ, et uario labentia sydera mundo,
Quæ passim multa sublustris noctis in umbra
C ollucent, sed mox Phœbo exoriẽte perempta,
T orpent luce noua, et candenti lampade uicta
E moriuntur, et obscuro conduntur olympo.

DE ADONIDE, ET VENERE.

Nec deploratum Veneri linquamus Adônim,
V enantem quem durus aper sub dente peredit.
N on illum fontes, nec amici flumina Nili
I nfletum uoluere. Nouus dolor attigit amnes.
S eptem illi totis ripa latuere diebus,
E t septem plenis spumanti margine ripis
E xiluere, cauo digressi fluminis alueo,
S tragem agris, stragẽ et pecori, stragemq; colonis

Cum ferrent, miseri tantum mors angit amici.
Balsama te et Myrrhæ, te cædrus fleuit Adoni,
Te lauri strata per humum luxere corona.
Ter myrtus conata sequi miserabile funus,
Ter radice retenta sua est. Ter brachia flexit,
Ter frustra lentos conata est flectere ramos.
Ipsa Venus postq̃ lachrymæ effluxere, genisq;
Defecit liquor, et capiti coma longa reuulsa est,
Ter mensem exanimis iacuit. Vix deniq; quarto
Lucẽ hausit, Vultus et adhuc suspirat amatos.
Terra etenim Solem queritur deserta cadentem,
Inuidit quem tristis hyems, Cui sæuior apri
Horret cana gelu facies, cui plurimus imber
Crine madet, geminos et cũ male cõcutit armos,
Diglomeratq; niues, et grãdine uerberat auras.
Nam cum Sol rebus præsit pater ipse creandis,
Vt sese ad manes brumæ sub frigora transfert,
Tum tellus uidua sulcos oblimat in aluo,
Ac ueluti uirgo absenti cum sola marito
Suspirat sterilem lecto traducere uitam,
Illius expectans complexus anxia caros.
Ergo ubi sol imo uictor conuertit ab austro,
Tum grauidos aperitq; sinus, et cæca relaxat
Spiramẽta, nouas ueniat qua succus in herbas,
Et tandem complexa suum lætatur Adônim.

DE HEBONE DEO.

At quam Sebethi fontes', quam cœrula lambit
Phormelle, quæq; et musas colit, ociaq; ornat
Pieridum, et magni tumulo tegit ossa Maronis

Parthenópe, regum domus, et decus ipsa uirorũ,
Clara armis, clara ingenijs, et fortibus ausis,
Hæc annis florentem, oculisq́;, et crine decentem
Hebonem uenerata, suos ritus, patriumq́;
Instituit morem, et sacris iam rite peractis
Vrbs Hebôna salutat, agriq; Hebôna freq̃ntant,
Hebôna et referunt simul antra, et littora, et am
Hic etenim florẽ ætatis, roburq́; iuuentæ, (nes.
Et speciem deus, et formæ dat habere decorem,
Oraq;, luminaq́;, et moderãteis corpora sensus.
Sed prius herculei torrentia sydera monstri
Solstitio uicina domus, locaq́; edita cœli
Diffundent terris hyemem glacialibus euris,
Ante et conspicui summo de cardine mundi
Flaua lycaonio surget Pallantiàs axe,
Atq; diem auerso subteruehet auster olympo.
Stabunt & cœli septem labentia signa,
Quàm fando, patrẽq; hominũ, regemq́; deorum
Laudibus, aut meritis tollã, aut æquẽ ipse canẽdo.
Quẽ centum celebrant aræ, quẽ nomina centũ.
Vt siquis iubare exorto phœbẽia demens
Ausit obire oculis ora, atq; haurire uidendo,
Illicet ecce illi torpescunt lumina, et ipsa
Caligant in luce oculi. tum tempora circùm
Offundit sese nubes, et fumida oberrans
Caligo, ac nigræ cœlum eripuere tenebræ.
Vsq; adeo nec fas oculis comprendere cuiquam,
Nec fando terræ decus, et decus etheris alti
Vnde sibi proprias ducunt animalia uitas,
Vnde trahunt nostræ cœlestia semina mentes,

Quo sine nec spirat quicq̃, nec nascitur usquam,
Nec color ullus erat rebus, tenebrisq; malignis
Et cœlum, et terras nox circunfusa tenebat.

DE MARTE.

Et iã intacta mei superat pars maxima cœpti,
Ac mentem calor instigat. Iuuat alta uagari
Sydera, & immenso propius succedere cœlo.
Magnum opus, et iam signa dei fulgentia terrẽt,
Armorumq; haurit strepitus, clangorq; tubarũ.
Ipse deus rapidis insistens pronus habenis
Tela manu quatit insultans, acerq; cruento
Ore tonat. pellunt agili temone iugales
Exanguis metus, atq; tremor. tum ferreus ora
Terror. sanguineũq; pauor quatit ante flagellũ.
Ille quidem diuis iam formidabilis ipsis.
Sed mihi digna uiro, atq; animi sibi cõscia uirtus
Suadet iter, penitusq; aditus intrare repostos.
Hanc nõ terrisono prosternere fulmine Cyclops,
Non facibus, crinem ipsa feris implexa Megæra,
Nec uis ulla queat stygiis emersa tenébris.
Illi ferratum galea caput, inclyta bellis
Atq; deûm fato maior prudentia seruat.
At Clypeo indomitum munit constantia pectus.
Stant adamante togæ, totosq; infusa per artus
Temperies, ualida sese metitur in hasta.
Ante uigor mentem, hortaturq;, animosq; uiriles
Aere ciens magno laudum succendit Amore.
Hac duce Iunonis odiis iactatus iniquæ
Amphitryoniádes, tot monstra ingentia uictor

Fudit

F udit humi· Non hunc liuẽtibus obsitus umbris
C ocytós: non sparsa nouem per iugera monstrũ,
A ut impacatæ deterruit incola Lernæ,
Q uo minus infernosq; lacus, et opaca uideret
T artara, captiuũ et supera ad conuexa referret
I pse canem· Quin astrigerũ subnixus olympũ,
L abentesq; domos diuûm ceruice refulsit·
E t dubitem mente hæc cõplecti, et pãdere dictis?
Efferus has habitat sedes deus· huic comes hæ=
E t bellum, belliq; parens discordia, et iræ, (ret
I niustum, insidiæq;, et pallida tabe cruenta
C ædes, inq; suum rabies armata cruorem·
I pse enses, ac tela inter, radiosq; rotarum
V ersatus ferrum, exercetq;, aptatq; ferendo,
E xacuitq; mares animos, et suscitat ira
I mplacidus· Martem hinc ueteres dixere latini·
H unc Iunone satum nullo Ioue, patreq; nullo
O lenis conceptum herbis per cresia rura,
E ductumq; Hebri ripis rodopeia ad antra
C rediderãt, aĩ ĩdomitũ, aduersumq; Mineruæ·
S cilicet æthierio mens est de fomite· At artus
C orporeos, molem discordi è semine cretam
I uno agitat· Ciet hæc turbato in pectore uersans
S anguinis ingentes æstus, et colligit iras·
V nde auidus belli furor, atq; insania ferri
P ræcipitant· Iacet ingenti ceu pressa ruina
Mẽs super· at rapidus feruet sub pectore Mauors·
H inc quondam magni tellus Iouis insula Crete
I önii Crete pelagi decus, inclyta bellis,
C lara uiris, capere arma, et acutũ cingere ferrũ

P rima dedit, curuo et spicula tendere cornu.
P ost Thraces coluere, ferum genus, aspera dura
T erra solo, gens ipsa iugis assueta niuosis,
E t prædas agitare, & opimo uiuere rapto.
H oc etiam genitore satus Romanus, et ipse
I n patrium decus, et belli sese extulit artes,
T ransgressus Latii fines, transgressus et alpes,
O ceano stetit, et Bactris fera intulit arma,
A tq; indis, post edomiti septem hostia Nili,
A tq; triumphatos non uno ex orbe Britannos.
S ed quanq̃ imperii impatiens, et pectore sæuus
I ndomito, ac ruptis præceps rapiatur habenis,
I pse tamen solium solis ueneratus, adacto
C urru sistit hanelus equos. mox lora remenso
C ontorquet spatio, non ante ad munera recto
C onuertens cursu, q̃ princeps, duxq; deûm Sol
I usserit, illum adeo timet, obseruatq; tuendo.

DE IOVE.

Iuppiter hinc solio longe spectandus ab alto
E xerit os placidum terris, et fulgidus aureo
S ydere, felices mortalibus explicat igneis.
H inc ego, siqua fides astris, aut siquid ab alto
A ethéra cognatum nostris in mentibus hæret,
C rediderim fas, ac leges, et iura, piumq;,
E t rectum manare, et amicæ foedera pacis.
C rediderim insonteis scelerũ, experteisq; malo
M ortaleis agere: et felicibus addere seclis (rũ
S ecula, perpetuumq; annos extendere in æuũ.
T anta Iouis placidi clementia, ni malus atro
S ydere, torpenteis Saturnus funderet ignes,

Funderet

F underet & læti causam infelicis, & omne
M orborũ genus, & miseræ mala plurima uitæ.
I uppiter inde pater cunctorũ autorq; bonorũ.

IOVEM HABITVM PRO DEO: PRO ETHERE: PRO AERE.

Quin uarios etiã ipsa Ioues cõmenta uetustas.
I uppiter omnipotens rerũ qui summa potestas,
T u rerũ sator, et diuûm pater, atq; hominũ rex.
A b Ioue principium generis. Iouis omnia plena.
I lle colit terras. Illi sunt omnia curæ.
H inc tot sacra deo, fumantia'q; exta ferebant,
H inc capitolinæ dominator Iuppiter aras,
T ot'q; triumphanteis uidit de rupe Quirinos
S anguine tingenteis aram, & candente iuuẽco.
Quin etiam rapido qui turbine uertitur æthér
I gnibus incandens, qui'q; Aéra lustrat opacum
P ro Ioue resper sas sensit sibi frugibus aras.
H ic tener ille calor, tepidæ'q; ex ignibus auræ,
Quo terræq;, fretum'q; et magnus concipit orbis,
C onceptos'q; fouent turgentia semina fœtus,
D ictus ob hæc late in gremiũ descendere amatæ
C oniugis, et placidam amplexu captare quietẽ,
A ëris ipse etiam campos tenet. Vnde per auras
F ulmineo inuehitur curru, quo maximus Atlas
I ntremuit. Tonuere poli, atq; exterrita pressit
C orda uirûm pauor exãguis. Ruit arduus acta
V entorum mole, ac rutilantia fulmina torquens
A lta petit, uallis'q; cauas in nocte profunda
I nuoluit, nigra & cœlum caligne condit.

T ũ pluuia, et largis exũdant imbribus amnes,
S ubiectiq; natant campi. Crepitantia grando
T ecta ferit. Dirum lapides uertuntur in imbrẽ
I nfandi. Prostrata iacent armenta per agros,
S pirantes'q; uident natos stagnantibus aruis,
M ox uno immersa exitio, cum montibus altis
I t torrens, præceps'q; insano uortice torquet
O buia, & obstanteis annoso robore syluas,
I mplumes'q; auium nidos cum matribus ipsis
P roruit inuoluit'q; ferarum horrentia lustra.
I pse autem sulco insudans dum insistit arator
A uulsus stiua, immensum per inane rotatur
T urbine iactatus uolucri, & nigrante procella.
I llum'q; & miseros sub adunco uomere tauros,
I n latus aduersi montis iacit, & prærupta
V alle uiatorem resupino corpore uoluit
P ræcipitem, & latis excindit mœnibus urbes.
N ec minus interea uentis maria acta tumescunt.
A ssurgunt undæ, & montes uoluuntur aquarũ
A equati cœlo. Fluctu'q; exterrita rauco
S axa sonant. Ecce abruptis assultibus æstus
I ncumbit pelago, atq; ingenti uortice nauem
I nfligit scopulo agglomerans, et littora complet
F uneribus miserorũ, atro aut ter gurgite tortam
H aurit hians, operit'q; cauo mox æquore pontus.

VNDE NATA SVPERSTITIO:

Qualia dũ attonitæ mẽtes mirantur, et horror
C orda quatit, certæ nec cognita causa ruinæ
I nuenit metus ipse Iouem: cui fulmina dextræ

A ssignant, ac tela nigris humentia nimbis,
E t cœlo resonante leues per inania currus
H as iras Iouis esse canit longæuus aruspex.
A duersi non æqua dei portenta sacerdos
T errificat. dira ingeminat per pectora curas
R elligio, illa quidem magnorum causa malorũ.
C æduntur lectæ passim de more bidentes,
E t cadit ante aras infelix uictima taurus.
D iscurrunt trepidæ per templa adolẽtia matres,
M atres, atq; uiri. Tum longa in ueste Dialis,
T hura tenẽs ferit exta Ioui, flammisq́; per aras
E xquirit ueniam, & summissa uoce precatur.
I pse nouem castis repetens stata sacra diebus.
A rtibus his metus ille deûm percreuit, et error
I nuasit miseras sub honesto nomine gentes.
Q uid uexare deos frustra iuuat? Ordine certo
F ert natura uices, Labuntur & ordine certo
S ydera, tam uarios rerum parientia casus.
I lla suos peragunt cursus, seruantq́; tenorem
S orte datum. Parent illis elementa, fidemq́;
I mperii mutare timent. Sic omnis ab alto
N atura est. sequitur leges quas scripserit æthér.
I pse deus læto spectat mortalia uultu.

DE SATVRNO:

V ltima sorte senex loca possidet. V ltimus au=
A mbit et æterno contristat frigore terras. (ras
N igra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
E t cani crines, & membra effoeta senecta.
I ngenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus

Consiliis, constansq; animi, prudensq; futuri,
Hic olim, ut fama est, regnis expulsus olympi
Post uarios tandem casus, cœliq;, marisq;
Littore ĩ hesperio thusci prope Thybridis amnẽ
Consedit, laribus tum primum acceptus amicis.
Hic regem æquæuum residemq; ad munia gentẽ,
Arbuteo auertit uictu. Tum uomere tauros
Subiungens, docuit tellurem inuertere, et aruis
Semina committi, quæ mox iam uere peracto
Stringeret, et fragili contunderet arida culmo.
Quinetiam scrobibus uites, sua munera primus
Committens, curuaq; premens iã falce nouellas.
Lenæos latices, ignotaq; pocula monstrat
Dispersosq; uocat populos, ac mœnia ponit.
Hinc latium latitante deo, hinc Saturnia tellus
Dicta uiris. Deus hinc latiis, deus additur aris
Vitisator, curuam seruans sub imagine falcem.
Mos erat antiquo in Latio, ac laurẽtibus aruis
Qui meritis patriã, inuẽtasq; auxere per arteis,
Atq; acuêre suos ad publica munera sensus,
Vtile commenti in mediũ, et noua cõmoda uitæ,
In numerũq; referre deũ, atq; hos addere tem=
Vt Ianũ, faunosq;, ut quẽ pollẽtibus herbis (plis.
Fecit auem, et uariis pinxit dea Dædala pennis.
Vt geminos etiam pilunnia numina fratres,
Vt cuius famulata domus pinaria sacris,
Et carmentali tribuit quæ nomina portæ.
Purpura qnetiam ad summos ubi uenit honores,
Ambitioq; caput cœlo intulit, hinc Hadrianos,
Et Neruas, hinc cæsareæ tot numina gentis,

E t coluere quidem, et templis posuere dicatis.
H eu rerum ignaræ mentes, ignaráq; ueri
P ectora, q̃d simulachra iuuãt? Quid luce caretũ
C orpora? Et incensis pacem tot poscere ab aris?
V nus enim sator est rerum, qui cuncta gubernat,
Q uẽq; oculis neq; cernere erit, neq; tãgere palmis.
S ed tantum mente inuenias. nanq; arduus imas
D espectat nubes, & cœli culmina pressat
C uncta regẽs. nã cũcta tulit lõge optimus autor
P erfectorum operũ, et rerũ causa una bonarũ.
H unc neq; marmoreis renitentia tẽpla columnis,
N on auri pretiosus honos, non indica concha,
N ec quæ Phidiaco spirant simulachra metallo,
A ut tauri ante aras fusi ceruice cruores,
S ed precibus ieiuna piis, & conscia recti
M ens placare queat facilem, paruóq; uolentem
M unere, siqua pii summittunt thura sabæi,
S ed nos incertum spatiis dum currimus æquor,
L ongius euehimur uento rapiente per altum.
I am portus capere optatos, et cedere fessum
A ura iubet, littusq; sinum conuertere ad ipsum,
S yderáq; alta sequi, certosq; intendere cursus.
Prima igitur niueis Phœbe Latonia bigis
I nuehitur. Posthinc ales Cyllenius altis
E xcurrit spatiis, iustáq; Erycina canoras
I ungit aues, cui blãda comes fert lora uoluptas,
D iuinum stillans rorem, ambrosiamq; capillis.
Q uadriiugis hic uectus equis sol igneus ambit,
Q uẽ procul insequitur rutilanti sydere Mauors.
P ost felix cœli sydus Iouis emicat ignis.

V ltimus extremo torpet Saturnus in orbe.
H ic prope terdenis mundum uertentibus annis
A mbit, et ĩ parteis quas liquerat ante reuertẽs,
P ercurrit tardis cœli momenta quadrigis
P allidus, ac duros affert mortalibus annos.
C lara Ioui facies, ac lumine sydus amico,
B issenisq; annis bissena relabitur astra.
B is Cererem legit messor, bis Vinitor uuas,
D um bis sex rutilus percurrit sydera Mauors,
M auors arma ferens, & tristia crimina belli,
T hymbræas pauloante rotas, Venus aurea metã
A ttingit, cupidas acuens in pectore curas,
S iue diem læto secum fert roscida uultu,
S eu noctem hesperiis decedens suscitat undis,
H anc curru properante celer Cyllenius anteit
I pse quidẽ ad causas, et linguæ prõptior arma.
T erdenas iter assuetum Latonia nocteis,
N octeis, atq; dies, & mensem peruigil errat,
D um solẽ rursum assequtur, nouaq; astruit orsa.
O ceanum interea alternos auctura per æstus,
V isura et blando crescentia semina uultu.
S ed quanq̃ properare uiam iuuat, ipsa relicto
A ethere (cogit amor) per amica deuia Latmi
F urtim saxa petit complexus inter amatos
A ttrectare suis tenerum Endymiona lacertis,
N on tamen ausa uiri mollem turbare quietem.

LVNAM EX SE NON LVCERE.

Sed quanq̃ uario fulgent quæ sydera mundo,
Quæsitum est, nũ luce quidẽ Phaëthõtide fulgẽt,

A n proprios natura illis indulserit ignes,
N on dubiũ quin Luna notho splẽdore per auras
R aptetur, minuatq; sequens, fugiensq; rependat
L uminis alternos haustus, fraternaq; rursus
O ra fouens, nullos terris diffundat honores,
A t procul è regione means, tum deniq; toto
O re uomit flammas, & luce refulget honora.

LVNAM SEMPER MEDIAM lucere.

Et quanq̃ uarias mutat tamen una figuras,
N on unquã medio magis, aut minus emicat orbe.
N am cum desertas amisso lumine terras
N ulla fouet, tum plena diis, cœloq; ministrat,
T um quoq; prætumido suspectat sydera uultu,
C um noua curuatos reparando colligit ignes.
S ydera, dum terrasq; æquata fronte tuetur,
O rbe micat medio, mox curuo sydera cornu
S uspiciens, tumido spectat mortalia uultu.
T um nullis cœlum radiis, nullo ore tuetur,
P lena ferit tremulis cũ stagna liquentia flãmis.
H inc superis, cœloq; datur quod demitur orbi.
E rgo aliena fouens inopaco lumina semper
C orpore Phœbea nusquam de lampade fulget
C orpore non medio, non plena lucida frõte.
S ed specie tamen alterna, ni forte sub umbram
I nciderit terræ, atq; hinc luce laboret adẽpta.

CVR LVNAE PROPRIVM LVMEN NON SIT TRIBVTVM.

Quæ quoniã uolucri fertur sub sydera lapsu,

Aestiui tam sæpe premens caua tergora cancri,
Nimbosum tam sæpe etiam delata sub austrũ,
Incandens tam sæpe æstas, ac frigida bruma
Instaret, sortita suum si Luna calorem,
Proxima natiuis succenderet ignibus arua,
Aut lõginqua neget propriũ procul acta uigorẽ,
Vnde maris certi accessus, totidemq; recessus?
Vnde & perpetuo manantia flumina cursu?
Aut alimẽta trahant gignentia? Quæ pater ipse
Prospiciens, Lunam obscura ferugine tinxit,
Cæruleos moderantem æstus, liquentiaq; arua.

DE LVNAE MACVLIS.

Quin etiam licet atra genas, et opaca per ora
Pallor eat, tamen interior qua cogitur orbis,
Densa situ magis, & scabra rubigine sordet.
Ergo et cũ solẽ aduersum se agit undiq;, et ip=
Impleuit radians Phœbei luminis orbem, (sum
Qua squalet parte, atq; horret caligine, densas
Obducit maculas, & se sua reddit imago.
Aerea qualis ubi clypei fulgentis ab ipso
Sole repercussa est, aurato fluctuat orbe
Clara aciem flammis, et luce corusca decora.
Verum siqua tamen nitido super ære resedit
Scabra situ, turpisq; atra rubigine labes,
Stat maculis obducta aciẽ: stat squalida uultũ,
Non Phœbi radiis, non ulli peruia flammæ.

CVR STELLAE SCINTILLENT, PLANETAE VERO *minime*.

Præterea

Præterea cur sola acies immota deorum
C ernitur? obtutuq́; hæret defixa sub ipso?
C um tot, & illa quidem sidentia signa, micanti
S cintillent radio, tremulusq́; internatet ardor?
S cilicet alta illis regio, sedesq́; repostæ.
Quo postquam aduenit defesso lumine uisus,
D efessus tremit ipse, tamen tremere ipsa uidentur
A stra. micāt radii. Sed lumia nostra tremiscūt.
A t contra uicina deûm statio, ardua quanquam
P rospectu facilis tamen atq; immota tuenti.
Quo penetrans stat certa loco, insistitq́; uidendo
N ostra acies, fixisq́; oculis immobilis hæret.

DE MOTV IGNEM EXCITARI.

Plūbea si acta manu balearis pondera fundæ
C oncipiūt male gratū ignē flāmisq́; liquescūt.
S i ferro præfixa, & neruo impulsa sagitta
A ëra per uacuum, ignescitq́;, ardetq́; uolando,
Quid mirum circunfusus si candeat aër
P ercitus æterno motu, atq; urgentibus astris?

QVIBVS E PRINCIPIIS CONSTENT STELLAE.

Principiis uero ex illis constare uidentur
S ydera, & ætheriū inde olim traxisse uigorē,
Qua uolitāt, rapidaq́; polum uertigine lustrāt,
E t celeri biiugum cursu uectantur equorum.
Quæ postquam facili perfecit singula nutu
I lle opifex rerum, & mundi inuiolabilis autor
C oncilium uocat, & superos arcessit olympo.

DEORVM CONCILIVM.

Est procul immensi regio late ardua mundi
N ō homini explorata, humāo aut cognita sensu.
H ic sedes augusta dei, siquando uocatis
D at leges superis, aut publica munera tractat.
I n medio sedet ipse. astat Sapientia dextra,
L eua Amor, et solio resident tria numia ī uno.
S ub pedibus natura potens, tempusq́;, locusq́;
E t uarians fortuna, atq; immutabilis ordo.
I nde alii proceres, & conuenientia late
N umina, & incessu iam tum grauiore notatus
A egocerontei referens spolia inclyta monstri
S aturnus gratam senior iuxta astitit urnam,
S aturnus, cui cana coma, cui sordida uestis,
Quē iuxta pháretrā icīctus, uolucresq́; sagittas
L ætus achémenio consedit Iuppiter arcu,
S quamea cui geminis horrescunt baltea mōstris.
H inc Mauors rigido crispans hastilia ferro,
S uspenditq́; nepam galea, conoq́; minanteis
L ibrat agens chelas. Tum cornibus acer aduncis
A sperat, & clypeo pugnas meditatur aheno.
E xcussatq́; aries caput, & pede proterit auras.
T um uoce, & cithara gratus, nitidaq́; iuuenta,
H orridus idem etiam pháretra, spolioq́; leonis
P hœbus adest, phœbiq́; comes lux aurea, cuius
M unere, nō ténebras superi, non nubila norūt.
A t Venus auratis humeros armata sagittis,
C ardentemq́; manum flāmis, licet editus esset

Nondum

N ō dū amor, ur ēteis iam tū meditatur amores,
I am tum ſollicitis animos incendere curis.
A tq; illi uario radiabat candida limbo
V eſtis, & in molli ſurgebant lilia prato,
E t quot uere nouo tellus parit alma colores,
I nter quos tenerum niueo candore iuuencum
V rit amor, nunc ille notos, atq; aéra captans,
H eu male dilectos queritur deſertus amores,
N unc mœret uiridi infelix proiectus in herba,
I nterdum ingenti frondoſa per auia ſaltu
P roripitur, ſequiturq; inuentam fortis amicam
I ă uictor, mox uictus, et exſpes. hic latet antro
A bditus, & miſeras rumpunt ſpelæa querelas.
I pſa autem media diuorum in parte reſedit,
A utumnus paribus qua tempora diuidit horis.
V irginis hinc facie inſignis, flauoq; capillo
M ercurius geminæ nectunt talaria plantæ.
I pſe puer lætus ſtudio, & puerilibus annis,
A c tandem rapidis uelox Latonia bigis
A lba genas, niueæq; nitens in uellere lanæ,
C andida ſubrutilis redimita monilia cancris.
E rgo ubi conuenere animiſq;, opibuſq; parati,
Q uales iuſſi aderant, intentiq; agmine longo
E xpectāt ſignū, atq; alacres præcepta capeſſunt.
T um genitor ſolio placidus ſic cœpit ab alto.
Cūcta eqdē ō ſuperi, placuit quæcunq; creaui,
S ic uolui, nec nos unquam feciſſe pigebit.
A utorem illa ſuum referunt, nec defuit illis
I pſe opifex. operi decor, et præſtantia iūcta eſt.

E st rebus sua cuiq; fides. est & locus. ignem,
E t terras ieci primordia, quae tamen inter
A ëris immensos campos, neptunniáq; arua,
Quo sibi perpetui constaret machina mundi
C ongessi, mundumq; aequa compage ligaui
N exibus alternis, & amico singula uinclo.
V os autem coeli meliore in parte locaui,
A etheriumq; dedi insontes habitare recessum.
N am quã quã geniti, et coeptis mortalibus orti,
N ascendiq; uices, & iam reuocabilis ordo
O bsistunt, at nostra illis pollentior est uis
N on rerum causis, non ulli obnoxia fato.
N unc igitur quae certa manet sententia menti,
A ccipite, et quae sit reliquis mihi cura creãdis.
A bsoluenda quidem Mundi inferioris imago,
Q uando etiam generis rerũ tria semina restãt,
N ec manibus tractare deûm mortalia fas est.
Q uare agite, et celeres quã primũ ascẽdite currus
A ggressi mortale opus, & genus oẽ animantũ,
A erias celebrate plagas, ferite aequoris undas,
T ellurisq; sinus grauidos. ut ne qua per acto
P ars operi, aut rebus desit pater ipse creandis.
I n primis teretes hominum fingentibus artus
A rtificem nauare operam, tum cõdere membra
C ura sit, aetherios diuini seminis haustus
A pta haurire, animos coelesti è fomite ductos.
H i fundare urbes populis, hi ponere iura,
A ddere & imperio fasces, dare nomina rebus,
A ssuescant rectũq; sequi, atq; offerre periclis,
E t pugnare malis, & honesto uiuere parto,

A tq; inopes rerum casus superare ferendo,
D um fluidum soluetur opus, dum carcere laxo
I ussi sydereas cœli reuocentur ad arces.
I nterea altrices operas. uictumq; uolentes
F undite, & ingenteis animos accendite laudi,
R ectorẽ ut noscant superũ, patriãq; requirãt,
E t genus, et cœli sursum templa ardua cernãt,
A utorisq; sui memores, iustumq;, piumq;
S eruent, & placidos discant nõ temnere diuos.
S ic placitum, sic nostra fluant certo ordiẽ fata.
D ixit, & ingentem nutu concussit olympum.

GENERATIO RERVM INFERIORVM.

Illi præcipites liquidum circum æthéra lapsi,
I ussa obeũt, uerrũtq; rotis properãtibus auras.
N ec mora uestri colles, & roscida prata,
I nnariq; aër pennis, atq; æquora caudis.
Q uadrupedũ et resonare graui sola cõcita cornu
F agiferæ uiridante iugo, uiridantibus alpes
V allibus, & uiridãte cacumine Caucasus ingẽs
L ætatur, furtis olim doliturus iniquis.
I llicet ecce caput uiridi circundat amictu
A etna giganteæ dolitura incendia pugnæ.
I llicet umbrosis uestita est uallibus Ida,
I da grauis Troiæ deploratura ruinas.
F rondet Athos, frondetq; iugis imanibus Oeta
H erculeũ uisura rogum, creberq; Erymanthus
I licibus, longaq; coma spectabilis Hæmus.
O stentat Rhodope comitantis Orphéa syluas,

O rphéa, mulcentem tigres, & carmine lyncas,
S ed non fœmineos moderantem uoce tumultus.
M ænalio ſtupet in ſaltu dum increſcere cornum,
N on ſenſit quercu ſeſe frondere Lycæus.
G argano in magno, in nimbifero Appennino
D um creſcunt tiliæ, atq; orni, dũ uertice Pindi
S urgit acer, pinu interea ſe ſulleuat alta
P elion, et late pelago ſua ſigna minatur.
I am uideas canẽtem oleis frondere Taburnum,
A ſinios ſimul et colleis, Clitunniáq; arua,
I amq; cybelæis undare & Dindyma ſyluis.
P ampinea caput Aenarie, biiugusq; Veſeuus
F ronde tegunt, tegit et piceæ ſe Sila ſub umbra,
A c buxo uarius nectit ſibi ſerta Cytorus.
Proueniunt late campis cœleſtia dona,
P lurima nux, & pruna rubẽtia, et aurea ramis
M ala, et odoratis non indecor Arbutus hortis.
I ngenteis patulæ ramos, ingentia ſurſum
B rachia porrigere, ac radice in tartara ferri,
E t Ceraſi, Palmæq;, et Lotos amica Lyæo,
A tq; in ſanguineam Morus poſt uerſa figuram,
C œpere, & menſis Sorbus placitura ſecundis.
E rumpuntq; ſolo biferæ, atq; Cydonia canis
F rondibus erumpunt ſudanti Balſama ligno,
P unicaq;, et fragili nitens in ſtipite præcox,
A c de textilibus pendentia Citria ramis,
C itria quæ ſemper (uiſu mirabile) uernum
S pirant flore decus, ſemperq; nitentia gratis
F loribus, ac fœtu, æternaq; uirentia fronde
C itria amalphæis latebrã haud icõmoda Nym=
(phis.

C œpere et uirides mirari flumina ripas.
C anentes Vfens salices, & flauus arena
P opuleas Thybris frondes, qui'q; æquora findit
Gallicæ quõdã etiã lachrymas phaëthõtis amati
E ridanus misturus aquis. miratur & alnum
N ar præceps, frondẽtem Alnum. miratur et ipse
C œruleus Liris, tum cinctus arundine crinem
V ulturnus, flammas'q; deûm sensurus Enipeus.
S ensit odoratos indus subolescere ramos
C œruleo cũ gange, cauo & caput extulit antro.
S ensit thuriferum late nemus altus Hydaspes,
E t sua oronteæ senserunt Cynnama ripæ.
D um Tagus aurifluo uectatur gurgite, et undis
I n mare rumpit Anas sullato lumine uterq;
P yrenes scopulis uiridantia robora late
P rospiciunt uariare comas, admota'q; cœlo
I am nemora, et densas per saxa rigentia taxos.
E cce sub hæc uaria sese Tagus integit umbra,
I pse et Anas uiridi ripas uestitus amictu,
F rondenti uehitur per flumia summa Phaselo.
H aud illi inuidit Sicoris'ue, aut cultor Hiberus
G entis iülææ. quin qua uagus æquora findit,
H ic chóreas agit, & præcinctus arũdine frõtẽ
G audet agros, gaudet lenæo palmite terram
H esperiam frondere, et alescere uitibus Vlmos.
Q uid frõdes Penee nouas mirare? quid umbras,
E t Lauros? ui sure deum per pascua lætas
D ucere oues, miseros'q; caua testudine amores
S olãtem, te'q;, & Daphnen per prata uocãtẽ,
V i sure & patriis natam frondescere ripis,

T endentemq́; manus, et flumina nota precantẽ,
C andida dũ subitus serpit per pectora cortex,
(Ah miserã) & uiridẽ ducunt dũ mẽbra rigorẽ.
I nterea colles florere, uirescere ualles
I ncipiunt, late et foliis mollescere rura.
V er halat. Zephyris mulcent spirantibus auræ.
C hloris odorato deuecta per aëra curru,
L ætata & uarias nemorũ ĩcrebescere frõdes,
S pargit humi uarios, fertur quacunq;, colores,
Q uaq; mouet gressus surgunt Violæq;, Rosæq́;
C oritiiq; Croci, atq; immortales Amaranthi,
C andida nec niueis cessura Ligustra pruinis.
I pse etiam Charites socio simul agmine fundũt
C ertatim illa Thymũ, Rorẽq;, et molle Cyperõ.
H æc Casias, Caltasq́;, hæc & uacinia nigra,
N arcissi et lachrymas, Hyacĩthi et nobile gramẽ,
E t Thymbrã, et quot nũc tellus fert Dædala flo
I pse deus læto spectat sua munera uultu. (res.
Tũ maris horrisoni fluctus, liquentiaq; ar ia
N eptunni pecus, & squamoso corpore pisces
I nsiliunt. Alii scopulos, & littora passim
C urua petũt, Alii pelagusq́;, atq; ima profundi,
A ut tendunt scythici mæotica ad hostia Ponti,
I nfidum genus in fraudem, prædamq́; paratũ.
E rranteis passim, & nullo custode uaganteis
C æruleus longe Nereus uidet. aduocat udum
P rotéa, qui socias acies, socia agmina iungat.
E t statuit pastorem. Illi data signa sequuntur,
I pse agit erranteis ad pabula, et ipse reducit
I nde domũ. clarũ è specula dat bucina signũ.

Aëra quin etiam pictæ petiere uolucres
A rmatæ ac curuis rostris, atq; unguibus uncis.
I psæ iter intendunt pennis, et cantibus auras
D emulcent, tectæ nemorum uariātibus umbris.
N ullæ illis certæ sedes, connubia certis
T emporibus, tunc tecta locant, tunc figere nidos
C ura subit. mox oua fouēt, ac pignora curāt,
A tq; edunt teneros plumoso corpore foetus,
O ptatasq; ferunt aut ore, aut unguibus escas.
F atidicos auium cantus, alasq; futuri
P ræsagas dixere, neq; aut sine numine diuûm
T endere iter pennis, leua, dextrá ue ferantur,
A ut canere, & uarias è ramis edere uoces
N octurnas, seu de tectis ululare querelas.
Cernere erat longū in campis depascier agmē
Quadrupedum, sociosq; greges in pascua ferri.
V na ingens bos, una ariesq; & setiger hircus
C ornibus armati frontem, & pede fortior ibat
A cer equus, Iam tū insidias, & dura timētes
A rma lupi, & rabiem sæuorum, irasq; leonū.
D iscordes brutorū animæ, atq; auersa uolūtas;
D iscordi quoniam fuerint è semine creta.
H inc pars indulgent herbis per pascua læta,
A ut latis quærunt syluis dodonida quercum.
P ars altis in speluncis per deuia lustra
I nuigilat parto, & prædas agit ore cruento.
P ars repit terræ occultis armata uenenis.
P arcendi studium nullum, nec cura futuri.
S ola hyemi metuens latébroso pumice condit
T riticeos populata hominum formica labores.

I dem amor, atq; apibus eadẽ experiẽtia parcis.
S ed nec agros populare palam, aut ĩcũbere fur
C um iuuet è proprio uitã tolerare labore. (tis,
I ustitiam norunt solæ, & seruare pudorem.
A equales cunctis operæ studiumq́; parandi.
M ane nouos adeunt flores examine denso,
C œlestemq́; legunt rorẽ, atq; in tecta reportãt.
M ox uacuis stypant cellis, ut nectare largo
I gnauas ducant hyemes, & frigora temnant.
Q uinetiam tempestates, & sydera norunt,
A rmatæq; repentinas uincere procellas
P endentis saxi molem ad caua crura ferendo,
V sq; adeo referunt diuinum à stirpe uigorem.
H as pater è summi despectans uertice Olympi,
M iratur tenueis animas conamine tanto,
N unc fundare urbeis, aditus, ac mœnia late
M unire, & multo portas custode tueri.
N ũc aliam natis patriam monstrare parandã,
I mmunes operum reges dare iura uocatis
I n populis, illos iandudum astare silentes.

DE HOMINE.

V ltimus erupit grauida tellure creatus
S pe puer, ingenti sed corpore debilis ipso,
N udus, inops, quem dura solo suscepit egestas,
E ductum foliis herbarum, & cortice crudo,
A ut corno, aut siquam dederat Dodonia glandẽ.
M ox umbras nemorum captare, aut sicubi mõtis
E xesi specus. hic æstus, & frigora primum
V itare, & subita se à tempestate tueri

Monstrauit, tectum stipulis, cannaq; palustri.
Semina quinetiam siccis hærentia culmis
Herbarum passim lecta, & seruata per annum
Condere poma, nucesq; hyemi signare repostas
Formica monstrante, cauis dũ condit in antris.
Ipsa dies, multusq; labor docuere colendo
Naturam in melius formare, & peruigil usus.

IGNIS INVENTIO.

Ecce autem è mediis terræ fornacibus ignis,
Siue ille excussus cœlo pugnantibus euris,
Seu silicis uenis manus èxtudit, arida circùm
Corripuit fomenta, leuiq; impulsus ab aura
Succensos ramos flamma crepitante cremauit,
Et lux frondosa nemorum diffulsit in umbra.
Extimuit primo flammas ignobile uulgus.
Post ubi subsedere ignes, & fulgidus ardor,
Cognitus & tandem diuini muneris usus,
Excipitur dextra fumanti stipite carbo,
Inferturq; focis, tenebras, et frigora noctis
Qui foueant, calidisq; assent et uiscera prunis.
Paulatim quoq; diuersos idem ignis in usus
Transfertur, donec liquidũ explorare metallũ
Cogitur, atq; nouis ferrum expumare caminis.
Hic marræ, Curuusq; bidẽs, et uomer aduncus,
Quis terram uertère, atq; edomuere colendo.
Hinc falces curuæ, atq; ærata fronte secures,
Robora quis, tiliæq; leues, et fraxinus ingens
Excisæ, primas domibus fecere columnas,
Et statuère nigris angusta mapalia tectis.

E x illo cœtusq; hominū, atq; frequentia cœpit.
V rbibus hic positis statuunt connubia, et æquas
D escribunt leges, et diis sua templa dicarunt.
M ille artes, rerumq; dehinc commenta bonarum
C reuere, & laudum accessit generosa cupido.
S ulcatum mare nauigiis, & sydera cœlo
Q uæsita, expressumq; cauis è montibus aurū.
T um rerum causæ inuentæ, tum copia fandi
E xtulit os, mouitq; foro popularia bella.
T um canere heroum laudes, & fortia facta
P ierides cœpere, æternumq; addere carmen
L audibus, æternamq; in secula condere famā.

IO. IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD L. FRANCISCVM FILIVM. LIBER. II.

V nc age ſyderibus quæ ſit natu-
ra mouendis
n N ate hauri, cœliq; ſitum Patre
ſub duce noſce,
E t quis cuiq; locus, neque enim
pars iſta docenti
I gnota eſt, nec Muſa nouum inſtaurare laborẽ
F eſſa negat. Da thura Puer, tumulumq; parẽtis
S parge roſa. Vos minciadæ, Vos o mihi manes
E ſte boni, fluat ut liquidis è fontibus unda,
G rataq; uicinis ſpiret de uallibus aura.

DE MOTV COELI ET planetarum.

Principio cœlum, ac cœli pars extima circum
S ponte ſua uehitur, primoq; oriente profecta,
O ceani heſperios amnes, ſolemq; cadentem
T endit agens. Hinc præcipiti uertigine merſa
E öos rurſum nabathæaq; regna reuiſit.
Quam contra obliquo ſurgunt pugnantia niſu,
A ſtra deûm, uariisq; agitant ſub legibus orbẽ.
A c licet ingenti retrorſum agitata ferantur
T urbine, & aduerſo trudantur uicta repulſu,
N on oblita ſui tamen obliquantia tendunt
A duerſum, tandemq; rotis uictricibus actæ
C ontingunt, propriam certo poſt tempore metã,

N ón ne uides Lunam ut quarto sese extulit ortu
O ceano properare? dehinc ubi septima cœlum
L ustrarit, uadentem alti per culmina mundi?
D onec ab eoo uictrix effulsit olympo
P lena animis, plena et radiis, atq; æmula solis.
N ec uero errantumq́; acies, & sparsa deorum
A gmina, constanti peragunt sua munera cursu,
S ed nunc promotis incedunt gressibus, et nunc
V ersa pedē referūt, modo declinantia ī austrū,
E t modo hyperboreā cursu surgētia in Arcton.
I n medio sol ipse deos moderatur, et æquis
P assibus incedens fluitantia tempora pensat,
D isponitq́; uices rerum, nectitq́; futura.

DE ZODIACO.

Hæc plaga circuitusq́; ingens, flexusq́; deorū
B issenas patet in parteis, ac tramite lato
O bliquat sese in Libyen, unde horrida bruma
A duentat. secat hinc medium curuatus Olypū
Q ua de parte nouum spirat uer, Inde uolutus
I n Boream, unde æstas flauētia démetit arua,
C ōuertit rursum in medium sinuatus Olympū,
A utumnus, paribus qua tempora diuidit horis.
H inc iterum in Libyæ sitientis flectit arenas.
A tq; hunc obliquis circundare flexibus orbem
I usserat ille hominū, diuûmq́; æterna potestas,
Q uo uariæ rerum species, quo tempora rebus
C erta forēt, obstrigat hyems, uer stricta relaxet.
C ōcoquat Autūnus quod et āte coēgerat æstas.
Q uin & bissenis passim uariata figuris

S igna uehit, pictoq; micat Zona aurea textu,
Z ona Iouis monimẽtũ igẽs. Hæc mũera quõdã
V raniæ pater ipse dedit, quo tempore leges
P onebat superis, arcanaq; iura ferebat,
T um natam dictis, ac munera laudibus ornat,
M ulta docens. Splẽdent latis noua cingula bullis
F ulua auro, nitida argento, ac radiantia gẽmis.
I lla patris monitis, & tanto munere læta
I ncedit cælo, ostentans memorabile donum.
E cce uidet fortunam unà, atq; urgentia fata
P er uarias errare domos, nullumq; tenere
C erta locũ, sperniq; patrem, ac mandata tonãtis.
I llicet explicuit Zonam, atq; innexuit arcte.
F ataq;, fortunamq; & nodo inclusit aheno.
I nde manent infixa locis, quæ balteus ambit
S ignifer, et stabili custodit fibula nexu.

DE ARIETE.

Primus ab æquali surgit nepheleius ortu,
O stentatq; auratum Aries de corpore uillum.
I ngenti late tergo, atq; ingentibus armis,
I n pedibusq; micant ignes. micat igneus ore
F ulgor, et ardenti meditatur prælia fronte
B ellator quadrupes. Stant fuluo armata metallo
C ornua, et Hellææ apparent uestigia dextræ.
V ectabat Phryxumq; unà, Phryxiq; sororem,
I nsignisq; auro, et uillis maria alta secabat.
A urea per fluctus splendebat lana tumentes,
C ærulaq; aurato rutilabant æquora cirro.
R adebant niueas undosa uolumina plantas.

I lla timens, udo plantas subducit ab æstu
A ura leues, leuis, ipsa sinus implebat. At illi
P ectora candenteis nudant exerta papillas.
D umq; Aries sese attollit, dum subiicit undis,
N unc mutat uarios infelix ore colores,
N unc effusa comas miseræ succurrite clamat
N ereides, siqua est pietas, si numina possunt
V estra aliquid cohibete undas, et porgite dextrã.
C lamorẽ excepere deæ. Tum candida Drymó,
E t faciem miserata, & primos uirginis annos,
L abentiq; manum insinuans comitatur euntẽ,
A c placido sermone leuat. Mox cœrula Tyró,
F lauáq; Laödice, Panopeáq;, Cymothoéq;
E t Tysbe, & niueo conspecta Peloris amictu,
P uniceóq; sinu Xanthò, exertisq; papillis
N isæe, longáq; coma spectabilis Atte,
A tteq;, Opisq;, Orithyiáq;, Thespióq;
E t niueis Galatea genis, Arethusa lacertis,
S altantes circumsistunt, & cantibus auras
P ermulcent. At blãda Hyale nõ lumia torquet
A puero, Phryxiq; oculis immobilis hæret,
P ertrectatq; sinum, & pietatis imagine iũgit
O scula, marmoreáq; onerat ceruice lacertos.
V ritur, & mediis feruet malesana sub undis.
H is ducibus spumosa aries freta celsus obibat
C orniger ipse auro, et gemino uectore superbus.
A t mater læta è cœlo prospectat eunteis,
Q uam tamẽ & mõstra oceani, et fraus ĩsita põto
S ollicitant natis metuentem. ea nube propiqua
A uxilium parat, & casus timet usq; futuros.

E cce ingens undante salo late obuia celsum
F ocat caput, totaq́; extans ceruice per aurasq́; -
H uc illuc oculos uertens attollit, et ipsum
O re uomens pelagus, fluctus ad sydera iactat.
S pumescunt auræ, pontusq́; dehiscere uisus,
E t lux nimbosa undarum nigrescit in umbra.
O bstupuit subito monstro, atq; horrētibus undis
A ssuetus terræ quadrupes, pauitansq́;, tremensq́;
O buertit sese in gyrum. mox rursus in altum
P rouehitur. Rursum āte oculos sese obiicit atrox
B ellua, & immani fera guttura pandit hiatu.
I lle iterū in gyrū insinuans, et ab æquore tra=
A ffligit scopulo latus, atq; exterrita uirgo (ctus
E xcutitur dorso exanimis, quā sedula nymphe
S ulleuat, et dictis pauitantem hortatur. ibi amēs
A pprendit cornu dextra, tenuitq́; prehensum.
Q uoq́; æstus magis ingeminat, tantò arctius illi
N ititur, & geminis innodat cornua palmis.
T er fluctus cauti illisit, ter cornibus hærens
S ubstitit, ac ter nisa manu se à caute recepit.
V iribus hinc defecta suis, excussaq́; cornu
L abitur, & surdas fluitans deplorat ad undas,
N ec reuocata potest miseræ dare brachia mater,
E xceptamq́; sinu Drymó, ac solata dolentem,
I n uitreas defert sedes, ubi molliter udæ
N ereïdes ducunt chóreas, pars fila remissis
D educunt digitis, tenui pars pectine telas,
A ut picturatas uariat subtegmine uestes
O ceano magno, et Cyaneo Euxino.
H anc post uitignæ spatiantem littore Naxi,

C arpentem uarios operosa in serta colores,
N ereus impleuit, quo partu Pæona magnum
P rogenuit, latus Ister cui subdidit urbes.
Q uin formæ ob meritum regno donauit aquarũ,
V nde hodie rapidus nomen tenet Hellespontus,
N on ingrata quidem miseræ solatia matri.
A t postquam aurato ditatum est uellere Colchos,
Q uadrupedemq; suum cœlo Mars intulit alto,
A c superi et formã, et monimenta ingentia facti
M irantur, sed & ante alias miratur Apollo
T ergaq;, ceruicemq;, et pectora lata, pedesq;
A urigeros. stupet in primis ingentia fronti
C ornua, quis pueros pelago indignante tulisset.
T um placido Iouis assensu fulgentibus astris
I llustrat. micuit stellato uellere dorsum
L anigerum. micuere aures, ceruixq;, pedesq;
V nguifidi, ac rutilo scintillat lumine cauda.
V enterq;, et caput igniferis sub cornibus ardẽs.
Q uaq; manus teneræ cornu strinxere puellæ,
H ac geminum accendit candenti lampade sydus,
A tq; annis aperire uiam per secula iussit.
I pse nouis lætus stellis, et uellere diues,
H oc solium sibi constituit, quo rite quotannis
D um rerũ generi, atq; hominũ, dũ consulit orbi,
E t dicat leges naturæ, & iura recludit.
H æc sedes, hæc est generosi regia Martis.
H inc pugnator equos, armatq; ĩ prælia dextrã.
I pse Aries quanq̃ stabulis assuetus, et herbæ,
S ectaturq; uagi pastoris in agmine signum,
N on minus ingenteis animos, ac regia iussa
Præsefert,

P ræsefert, campoq; audax insultat aperto
B ellator, cornuq; ferox defertur in hostem,
D uraq; sub molli meditatur prælia lana ·
S ic mauors iubet armipotens, princepsq; deûm
Hic qbus effulsit nascẽtibus aureus Helles(Sol.
C orniger, & primo radiarunt uellera cœlo,
H os animi uigor insignes, hos libera corda
A udaces reddunt effando, & recta monenteis ·
I mperiosa uiris maiestas · hi sua plebi
D escribunt iura, et populo dominantur, et urbi,
Q uiq; ipsi norit parère, & ducere, et alta
C eruice excussisse iugum, atq; odisse nocenteis ·
I nconstans uitæ tenor, & mutabile pectus,
E latum tamen, at cupidum rectiq;, probiq;
Q uod facile ingentes uersent iræq;, minæq; ·
E rgo & contemplare oculis, metitor et alto
V adenteis cœlo dominos signiq;, lociq;,
E t solii, et cui terna uenit per signa potestas ·
H i tibi naturæ leges, præscriptaq; signi
O stendent, quodq; ingenium, & uis insita cordi ·
Q uidq; Aries oriente loco, præstetq;, negetq; ·
T e cœli rimantem oras, et fata domorum,
N atalemq; locum signi surgentis, & ortus
L uciferos, licet usq; deos, licet usq; deorum
C onsilia explorare, situm, ingeniumq; locorum,
V nde fluant et opes, unde auxiliumq; fauor'ue,
V nde et honos uenit, aut rursum ĩdignatio, et iræ
D amnaq; et instantes insigni clade ruinæ ·
P ortẽdant quæ læta domus, quæ triste minetur,
Q uæ teneat loca sorte, quibus dominetur in oris

Regnator, quæ uis aliorum ex ordine regum.
Quo rerum pateat status, et sors ipsa futuri,
Et q̃d quodq; ferat signum'ue, locus'ue, deus'ue.
Hoc surgente aliquis ueniens ad munera uitæ,
Ingenteis nunc diuitias cumulabit, opumq;
Affluet undanti riuo, nunc rursus in arctam
Pauperiem coniectus, inops'q; arentibus undis
Vix sedare sitim poterit. nam syderis huius
Est mutare uices, alterna'q; fata referre.
Ipse uides nunc lanifico pendentia uillo
Terga ouis, ac ditem felici uellere lanam,
Nunc tonsos errare greges, ac tergore nudo
Spicula per syluas fugitare sequentis Asyli.
At mihi nascenti sub eodem sydere mater
Non fratres foecunda dedit, nec germine ab uno
Passa est germanos natura adolescere ramos,
Sed fandi libertatem, arbitrium'q; loquendi
Addidit, & dictis uires, et pondera rebus.
O quoties sterilem'q; fidem, ingratos'q; labores
Cónqueror, & quod nulla meis bene gratia factis
Respondet, sine fruge operã, ac sine munere finẽ.
Quod si forte nouas ueniens quis lucis in auras
Lanigerum medio fulgentem in culmine cœli
Aspiciat, non illi aditus, non limina regum
Claudentur. primos'q; inter proceres'q; patres'q;
Diuersans, hinc diuitias, hinc commoda uitæ,
Hinc fasces, notos atq; affectetur honores.
Non illum tamen aut animi generosa cupido,
Aut recti mens certa sibi tutabitur, ut non
Pauperiem, tenueis'q; lares suspiret, et idem

L ætetur ditos mutata sorte penateis,
A lternetq; uices rursum, ac referatur eodem.
A t si præcipitem occasu, atq; Atlantis in undis
M ergentem aspiciat, iam tandem cana senectus
F elicem agnoscet, placidaq; in sede quietum,
D e thalamo tamẽ, aut thalami cõsorte querentẽ.
I nterea magnis iactatum sæpe periclis
E xternas urbeis, peregrinaq; tecta petentem,
D esertis errare locis fata aspra iubebunt.
A st ubi sese imo acclinans torquebit olympo,
E rrores passim uarios, ac tristia flenti
F ata feret, caræq; obitum consortis, acerbumq; -
A ut nati funus, languenti aut corpore morbos.
Q uin in amicitias magnorum, aulasq; uirorum
I nsinuans, nunc tollit humo, statuitq; sedentem
I n solio, nunc rursus humi prosternit, & inde
E uehit ad solitos sullato uertice honores,
L ætitiã et mœstis, requiemq; laboribus affert.
Hæc aries, hæc lanificum denuntiat astrum.
Hoc olim dominante noui sub origine mundi,
E t felix ætas, et libera secla fuere.
N on hominum certæ sedes, non ulla deorum
F ormido. natura illis tectumq;, laremq;
P ræbebat, quà se Oceano nox acta ferebat,
C arpebant fessi somnos, & membra locabant
A ut antro tecti, aut nemorũ frondẽtib. umbris.
A t postquam sol nigranteis discusserat umbras,
M irati lucem horriferam, et uaga lumina Phœbi,
I llum oculis, illũ ore obeunt. lætũ inde canebãt
P æana, auricomumq; deum clamore ferebant.

E rranteis impune greges per pascua læta
C ernere erat, commune solũ, communia Tellus
I gnauis alimenta dabat. Tum pocula riui,
E t passim uiuis lapsi de fontibus amnes.
N on ullæ rerum curæ, manuum'ue labores,
O mnibus una quies, et amor simul omnibus idẽ,
C ommunes'q; tori, & dulces circùm ubera nati
P er saltus, et opaca loca, umbrosos'q; recessus
L udebant mistæ pueris impune puellæ.
O cia mulcebant Venerem, atq; ignauia deses
P rogenies sic aucta hoĩum, atq; ĩcrebruit Orbis
G entibus, ac mutare habitum natura coacta est.
I nsurgebat enim tergo properantibus astris
T aurus, et ingenti auersum se mole ferebat,
Mugitu horrificãs cœlũ, et capite obuia quassans,
Ipse atrox, tñ assuettus tolerare magistrum,
E t perferre iugũ, atq; oneri insudare trahendo.

DE TAVRO.

Hoc igitur regnante uiri didicere colendo
D ura pati, uersare solũ, ac proscindere rastris
A equora, & assiduo manuũq;, operũq; labore
Q uærere præsidiũ uitæ, atq; agrestibus armis.
Q uod uero tauri meritum, quæ causa tonantem
M ouerit, ut cœlo impositum, stellis'q; micantem
P ræficeret ueris foribus, Zephyros'q; cientem
I usserit ætherio renouare elementa uigore,
Q uo natura nouos passim suspiret amores,
V os o uos Charites iuuet immemorata referre,
E t mecum occultas signorum expromere causas.

Squalebat manuum attritu defecta iuuentus,
V rgebat labor, ac iussu Iouis acris egestas
A cta Erebo, miseriq; senes, fessæq; puellæ
N on ultra tolerare famem, aut subsistere marris,
A ut poterant miseræ sufferre incommoda uitæ.
I nq; dies magis, atq; magis miseranda uideri
S ors hominũ. quantũq; labor cumulabat, eò illa
A crius instabat, deerant quoq; plura paratis.
Sed non ulterius passa est industria questus
H umanos. ea præsidium commenta per artem
S uccurrit populis, & iniquo ex hoste recepit.
H anc olim genitam labor, atq; immitis egestas
E xpulerant tecto infantem. Non territa uirgo
P er campos errare, hominumq; uidere labores,
M etiri casus inopes dum singula lustrat,
P erquiritq; oculis, multumq; in corde uolutat,
A duertit niueum procul à genitrice iuuencum
E rrantem, cui cornigeris in frontibus aurum
F ulgebat, stellatum aurum, cui sydera tergo
S cintillant, iam tum cœlo qui dignus haberi
P osset, ut ætherios olim uenturus ad axes.
H uic dea, nunc uiridis ramos, & gramina lecta
P orrigit, inuitatq; manu, nunc tempora blãdis
P ertrectat digitis, atq; ora rigentia mulcet.
N unc frontem uariis redimitam floribus ornat,
A c picturatis intexens cornua sertis,
M ollibus hirsutas uerbis blanditur ad aures.
I lle autem teneræ correptus amore puellæ,
N unc decumbit humi, uertitq; ad munera frontẽ
D emissa ceruice, alte & suspiria ducens,

M ugit, et ipse suas solatur murmure curas.
N unc hæret, pendet'q; oculis ludentis, et ipso
L asciuit gressu exiliens, gestit'q; per herbas.
I nsequitur simul, & niueis per gramina plantis
I nsultat Virgo, et gressum mox sistit. At ille
I nsilit, & pedibus ceruicem innectere tentat.
N ympha Procũ aspernata fugit'q;, et lẽta mora= (tur.
E t nudata genu, risu'q; inuitat amantem.
I lle autem blando componens murmura questu,
A ffingit teneros motus, & fronte coruscat.
H os inter lusus uirgo innodauit amantem
C ornibus, et duplici aduoluit funabula nexu.
N ympha trahit, sequtur'q; uolẽs, et lætus amator,
A c nigrum sponte admirans defertur in antrũ.
H ũc postquã socium'q; operũ, assuetum'q; labori,
E t domita ceruice iugum, ac tolerare magistrum
A gnouit Dea, tum fessos miserata parentes,
A c mortale genus tauro donauit, et artem
I ungendi'q; bouis docet, ac telluris arandæ,
E t quis cuiq; loco cultus, quæ'q; hora serendi.
V omeris hæc, curui'q; usum monstrauit aratri,
E t uersare solum, & currus agitare sonanteis.
M unere quo genus acre hominũ squalore leuatũ
E xercet rura, et terræ dat iura subactæ
A uxilio bouis, atq; usum mox uertit in artem.
F orte hominũ insuetas arteis, studiũ'q; nouã dæ
T elluris, iunctos'q; boues, flauentia'q; arua
I uppiter è summo admirans spectabat olympi
C ulmine, et hũanos hæc ipsa ad munera sensus.
A stabat Venus, astabat Latonia uirgo,

V traq;

Vtraq; in astrigerum conuersæ lumina taurum,
Tum Venus. Et meritis stellato et tergore dignũ
Haud pater ipse nouo cœli dignaris honore?
His Dictynna preces, precibus simul oscula iũgit,
Quæ natam deceant, et sint optata parenti.
Arrisit pater, & cœlo plaudente locutus.
Vt cœlo stetit attonitus nouitate locorum,
Huc, illuc oculos uertit, sociumq; requirens
Assuetorum operũ, et tanquam subiturus aratrũ
Vertit ad argolicos horrentia cornua fratres,
Ac terræ memor, et syluas, et pascua nota
Suspirat. Tum blanda Venus, tum Delia Virgo
Certatim obiiciunt cytisos, casiamq; recentem.
Quæq; et luciferi pascuntur gramina Solis
Quadrupedes. Ille ambrosiæ per pabula succũ
Sensit, et ætherium stillantia gramina rorem.
Mox qua lunatæ stant horrida cornua fronti,
Et qua demisso pendent palearia mento,
Atq; ubi durato proscissa est ungula cornu,
Quaq; genu, quaq; et ceruix, et pectus, et armi,
Spinaq;, et ingenti curuant sese ilia tractu,
Accendit Cytherea ignes, atq; innuba Phœbe,
Effulsitq; nouis Taurus spectabilis astris.
Regales addit stellas, ac regia Iura
Iuppiter, et raro Taurum insigniuit honore
Paratrũ memor. hoc etenim iactante per undas
Ediderant fore, uti tyrio de littore Vectam
Europam, idæas uictor deferret ad urbes.
Mugiuit deus in Tauro, freta nauit adulter,
Quis credat? Stetit ĩ stabulis ad pabula uinctus,

T antũ amor, et teneræ potuit noua forma puellæ.
N unc age naturam tauro, quam Delia Virgo
I ndiderit, quam cœruleo de gurgite creta
E xpediã tibi Nate, atq; hæc quoq; percipe dicta
N ate patris, Nate et canæ spes blanda senectæ.
P rincipio Cytherea domum, dulceis'q; recessus,
A t Phœbe solium, solii'q; insigne superbum
I n Tauro posuere. illic nam regia iura
E xercent, socia'q; tenent ditione tribunal.
H inc amor, hic studiũ formæ, citharæ'q; sonãtis,
H inc choreæ, cantus'q; placẽt, pexus'q; capillus,
E xculti'q; sinus, & multum lauta supellex,
A duectus'q; aliunde odor, aßyrii'q; liquores,
M unditiæ'q;, ioci'q;, et quidquid blanda uoluptas
S uadet, et ornatis rorantia pocula mensis.
H inc etiam hortorum cultus, et cura serendæ
A rboris, hinc deflexa comis in mille figuras
M yrteta, in'q; nouam crescentia citria formam,
C ulta'q; per uarias genialis Amaracus artes.
Nec uero exoriens taurus, non ipse labores
N ascenti accumulat, primo'q; in tempore partas
P erdit opes. Sed mox et mollia tempora, et ipsos
S uccessus rerũ amplificat, semper'q; iacentem
S ternit humi, si quis contra insurrexerit hostẽ.
I dem diuitias, atq; ornamenta secundæ
F ortunæ dabit, è medio si culmine cœli
N ascentem aspiciat. non illi munera regum
D eficient. non è sacris compendia templis,
P ublica ue assuetæ commissa negocia curæ.
N on tamen intacti thalami, non florida coniux

Contingent, sed anus, sed cui seruilia vincla,
Aut occultus amans, et non sine labe iuuenta,
Tristior, ut fessas eat ipse hymenæus ad aras
Taurus ab occasu, pronoq; à cardine mundi
Et partas labefactat opes, et rursus easdem
Instaurat, patrioq; hæredem sistit in ære,
Peruincatq; inimicũ odiũ, ac male conterit hostẽ.
Quin etiam rapidos flammarum exuscitat æstus
Ex oculis, parat atq; oculis immite uenenum
In dulcem ueneris rorẽ, atq; in pocula amantũ.
Ast imo positus cœlo, atq; in parte profunda
Aetheris, unde nouum sese conuertit ad ortum
Plurima felici promittit sydere nato.
Ille inter proceres, atq; intra limina regum
Versatus, longaq; fide spectatus in aula,
Magnarum curas rerum, ac molimina magna
Suscipiet credentur opes credetur et amplæ
Summa domus, claris et famã extendet in actis.
Tantus inest tauro uigor, et uis cornibus aureis.

DE GEMINIS.

Hunc post tyndaridæ concordia pectora fratres
Virtute illati cœlo, atq; insignibus actis,
Quos pater æterno meritos donauit honore.
At tu, cui secreta poli, cuiq; abdita rerum
Vranie sunt nota, ad quas numerosa uetustas
Vix penetrat, pande antiqui memorabile facti
Et decus, et pretium. nam te quoq; syderis huius
Tangit honos. tangunt cari monimenta mariti,
Coniugis et meritis, æternæ et consule famæ.

Viderat è summa cœli Cyllenius arce
Paulatim coiisse homines, et condere tecta,
Partiri medios signato limite campos,
Et quantum primis solers industria cœptis
Addiderat. Placuit mutato corpore terras
Visere, et agresteis hominum cognoscere mores,
Ocyor ac Zephyris cœlo delabitur alto,
Et stetit in duplices aptata ueste gemellos,
Discat ut hic, doceat facundo pectore ut alter.
Ipse ferens, ille accipiens præcepta magistri
Traxit in exemplum mortalia pectora, donec
Legitimi accessit studium, rectiq;, boniq;,
Viuendiq; uiam ratio, ac doctrina parauit.
Hinc artes creuere bonæ, Succreuit et usus
Laudatorum operum. Fando commercia primũ
Inuenta. hinc pretiũ duplicãdi et cura peculi.
Creueruntq; et opes, et opũ comes apta supellex.
Atq; his excoluit studiis Cyllenius orbem.
Ipse etiam numeros, et rerũ pondera, et usum
Mensuræ docuit, fandi quoq; tradidit artem,
Atq; animi concepta nouis depromere signis
Instituit, scriptis et commendare tabellis.
Moribus his exculta hominum præcordia, duros
Mutarunt sensus, et ab agri munere, ad arteis
Ingenium uertere nouas. Tum magnus haberi
Mercurius. tum cœlicolæ mortalia corda
Assensu laudare uno, stirpemq; deorum
Esse hominem, genus et cœlo deducere ab ipso,
Tantum aio, tantum ingenio, ac ratione ualerẽt,
In primis pater omnipotens mortalibus orsis

Obstupuit. Videt ingenteis assurgere turres,
Aequari quoq; tecta polo. uidet aurea templa,
Ornatusq; deûm uarios. uidet oppida, et arces
Collibus impositas. Tum sic effatus, ut omnes
Coelicolae annuerent, coelo testanda sereno
Cylleni monimenta. illum tot adire labores,
Tot mandata deûm, tamen et uoluisse relicto
Aethere per terras suscepta parte magistri
Exuere agresteis hominum de pectore mores,
Humanumq; genus cultas efferre per arteis,
Vnde et honos superis, et uictima creuerit aris.
Tum pater in geminas distincto sydere formas
Signauit coelo, facinus memorabile, et astris
Indidit aeternis, celsaq; in parte locauit.
His capita effulgent stellis, humeriq;, manusq;.
Quaq; lacertoso curuantur brachia nodo,
Genuaq;, summotiq; pedes. sed parte sinistra
Irradiat quo uix coelo splendentius, astrum,
Vnde per obliquum Sol iam declinat olympum.
Hic sedem, patriamq; domum, dulceisq; penates
Ipse sibi statuit uolucer Cyllenius. hic se
Exercet, proprias et signo accommodat artes,
Nam rerum occultas causas, arcanaq; sacra
Rimantur, uerbisq; modos, et carmina neruis
Adiungunt. pretio aut capti fora multa freqntât,
Aut ueterũ monimenta docent, et scripta uirorũ,
Aut operam impendunt linguis interprete cura
Et decus, et quicquid monstrat sapientia, norũt
Coelestes gemini, concordi foedere iuncti.
Vnde sub exortum, primaq; in parte locati,

N on nullos natis ineunte aetate labores
P ortendunt, tamen haud illis pia cura parentum
D efuerit, seu blandus amor. coelestibus inde
A rtibus imbutos decorant, iunguntq; fideli
P rincipibus studio, et dominis placuisse laborãt.
A t media de parte poli, atq; è culmine summo
P romictunt faciles olim nascentibus annos.
H os fandi decus insignes, hos delphica laurus
I llustres reddit populis, his infula sacris
A ssurgit ueneranda comis, capitiq; tiaras.
H inc sibi diuitias, hinc ornamenta benignae
F ortunae accumulãt, auro hic laquearia fulgẽt.
H os merces peregrina, aut testamenta beatos,
P raeclaraé ue artes, aut uirtus rara, deûm'ue
R elligio efficiunt. nam uirginis astra per ortum
S ufficiunt geminis uires, et robora praestant.
A t cum praecipitem occasum, cauaq; antra subi-
O ceani, dias ueniunt, qui lucis in auras, (bunt
H i perferre malum, et duros tolerare labores,
D amnaq;, et aduersos constanti pectore casus
A ssuescent, celare odium, ac simulare parati.
N on his aut studium recti, aut sapientia deerit,
I ngenii ue fauor, docti seu pectoris artes.
S uccessus sed opum seri, primaq; senecta
S uscipient tardos sera cum prole nepotes.
D ant imo positi morbosq;, aegrumq; laborem,
A ut uitiũ occultum, aut secreta in parte dolores,
E ripiunt et opes partas, censumq; paternum.
P ost tamen uberiore manu cum foenore magno
I ngeminant et opes, et lucra ignota reponunt,

Suppeditent unde et multis alimenta ministris.
Hos felix, fatoq; tamen cogente senectus
Ah procul a patria externis tumulabit in oris.

DE CANCRO.

Hac etiam de parte, imoq; è cardine surgens,
Si testudineus moueat sua brachia Cancer,
Humidaq; impressis figat uestigia plantis,
Plurima diuino promittit munere natis.
Illis diuitiæ ingentes, et copia rerum
Vndabit uariarum, et latis prædia campis
Sufficient lætam cererem bacchumq; fluentem.
Illis nobilitas, et claris infula uittis
Conferet insignis titulos, magnoq; fauore
Decernit statuas, faustisq; insignibus ornat.
Annuerit placido facilis si Iuppiter ore,
Sed iuuat intonsus crinis, promissaq; barba,
Atq; inter titulos sordenti stamine uestis.
Quinetiam insidias cognati, et sanguinis iram
Nunciat, aduersosq; inimica mente propinquos,
Quos et ab occasu grauiori concitat ira.
Tum uero felix multa cum laude senectus
Cõtinget, tunc clarus honor præstantibus actis,
Cum medio posuit cœlo uestigia, et æquor
Despiciens bibulis tantundem distat arenis,
In mare, qua Gãges, et qua tagus aureus, ĩtrat.
Ac ueluti lento sensim per littora passu
It Cancer, tardusq; graui sub mole laborat,
Paulatim sic diuitias, sic lentus honores
Accumulat, donec grauidos compleuit aceruos.

V ix tamen ut gemino foecundet uiscera partu.
E xoriens placidos mores, animiq; quietum
I ngenium, et solers mentis promittit acumen
N ascenti, tamen ut facile indignatio, et iræ
E xagitent, facile iratos componat ut æstus
M ollibus officiis, ac miti pectore natus.
I pse acer uitiorum ultor, cum fronte seuera
I urgator scelerũ, atq; ad publica munera uersus
P ræsidia ĩde domus, et uictus quæret honestos.
E t tamen indigna decumbet morte peremptus,
A ut grauibus capitur morbis, aut lumine mœsto
S pectabit raptos non uno funere fratres.
Hoc astro post tyndaridas subeũte, per æquor
M ortales fecere uiam, primiq; reperta
V ix ausi tentare caua uada fluminis alno.
M ox usus, post et præceps audacia textis
I n mare nauigiis remo descendit adacto,
P aulatim et pelago se credidit. Inde per altum
I gnotos portus, peregrinaq; regna petiuit.
H inc merces, et longinquis commercia terris,
H inc uesper nouit quicquid celarat eous.
E ridano Nilus subuenit, & Adua Nilo,
V t quæ deficerent, summiserit omnia Nereus
V elifer, et fuluum ratibus deuexerit aurum
T ritonum chorus, ac uersis per marmora tonsis
D iuitiæ narint hominum, terræq;, marisq;
C anceris ĩperio, atq; undæ dominantibus astris.
Vos o Nereides decus æquoris, et mea sæpe
S erta, meos flores ad littora nota petistis,
E t nituere comis argentea lilia uestris

Aenario

A enario quæ rure legens, quæ colle beato
P arthenópes, mistáq; rosa, blandisq; hyacinthis
I pse dedi, castis multo cum thure sacellis,
E t sparsi largo supplex crateras iaccho,
N ec mea uicinæ siluerunt carmina rupes.
V os precor ò pelagi placidissima numina, causas
T entati maris, & primos expromite motus
I rarum Iouis, & raptum inter sydera cancrũ.
Assuerant Dryádes uulgo, assueuere Napææ
S yluarum, nemorumq; umbra, riuisq; relictis
I mpune optatos per littora ducere somnos,
H ic chóreas agitare, hic grato mista susurro
I nter sese aperire animi secreta latentis,
H ic lusus, hic delitias, Geniumq; colebant,
E t nulla resides ducebant ocia cura.
A duertit pastor liquidi Maris, et modo summis
E scopulis, modo se strata ostentabat ab alga,
N unc summo labens innabat littore, & udis
C œrula per liquidũ findebat marmora palmis,
I nterdumq; alto exiliens clamore uocabat
A rmentum, & toto cogebat ab æquore monstra,
Ostentãs pecus ĩdomitũ, et stabula abdita Nerei.
I pse ingens baculo innisus cum crine madenti
S tillabat madidos per mẽbra rigentia fluctus,
V ersabatq; dolos animo, & suspiria ducens,
V ritur, ac tacitis succendit pectora flammis,
A ssiduusq; oculos, mœrensq; ad littora torquet,
O quoties uiridi crinem circundatus alga
T entauit faciles aditus per carmina. At illæ
L onga per occultos petierunt auia calles,

E tsibi consuluere fuga. Magis incitus heros,
C onuertit solitas foecundum pectus ad artes.
E t cum se in uarias mutasset sæpe figuras,
A c nulla posset Dryadum ratione potiri,
A dnauit terræ Cancri sub imagine tectus
L ittoribus celer obrepens. Vagus inde per herbā
M iscetur Nymphis, uiolas ut forte legebant
C ertatim, et passis nectebant serta capillis
C andida purpureo uariantes colla hyacintho.
V t Dryades uidere ferum mansuescere in herba,
N on ausæ tractare tamen gratantur eunti,
E t plaudunt socio curuanti brachia motu,
M olliáq; adductis tondenti gramina malis.
I lle ut se gratum agnouit, placidasq; napæas
R idere intonsi carpentem pascua campi
O ctipedem Maris, in salsos se rettulit æstus
M olliter, obliquoq; gradu caua brachia flectit,
A c nequa rediens non ora, oculosq; iocantum
S pectet, & ut placido risu, ac sermone fruatur,
V ersa retro tenuit curuo uestigia gressu,
I ntrat & in pontum mutato corpore Proteus.
A rtibus his terræ obuersans, nec cognitus ulli,
V t quam secreto capientem littore somnos,
A ut uda solam spatiantem uidit arena,
I n propriam uersus repetito corpore formam,
C omprimit, optato et fruitur malesanus amore.
S ic matrem nitidi Almonis, septemq; sorores
V fentis, sic Vmbronis tria pignora, centumq; =
= E ridani, totidem & Nili, neptesq; Timaui
T ergeminas, neptē et Xanthi, neptemq; fefellit
Vulturni,

V ulturni, qua non oculis, non ulla papillis
G ratior, aut posito tantum placitura capillo.
Q uin etiam demens Phœben tentauit, ut illa
E urotæ nitidos curabat in amne capillos,
E t uim passa foret monstri, ni strenua uultus
I n Lunam conuersa foret, ni cornua toruæ
A ptasset fronti, & nube oblituisset opaca.
A tq; illum iam complexus, iam furta parantem
S uspendit geminis pauitantem cornibus, & mox
S ublatum cœlo longe intulit, ipse nigranteis
I actatus supra nubes, implorat amicum
N eréa, sed surdis obsistunt uocibus auræ.
H inc præceps iterũ, atq; iterũ per inane rotatur.
M ox pelago absorptus, tantũ ferit ima profundi,
Q uantum nubiferas fuerat sublatus ad auras.
D issiliunt undæ, et spumosum icanduit æquor,
Q ua cecidit, tumuitq; intorto gurgite uortex
C æruleus, nigramq; alte uomit æstus arenam.
A t Virgo celeri ad superos regressa uolatu
S icut erat laniata comas, discissáq; pallam
I mpleuit cœlum gemitu, quo celsa tonantis
I ntonuit domus, & foribus se pandit apertis.
V t medio sedere foro, & res cognita diuis.
I ndignũ clamant facinus, monstra æquoris ausa
D ianam tentare? mouet reuerentia diuæ
A stantis, mouet ipse locus, uiolentáq; Protei
I n Venerem rabies, & quod neptunnia regna
N on ultra toleranda. Illum nec sorte secunda
C ontentum, terris inhiare, & poscere Olympũ.
T um pater omnipotens solio ter surgit ab alto

Ter tacet, iratusq; nouem de parte sinistra
Coerula fulminibus percussit regna trisulcis.
Intremuit Nereus. At territa numina ponti
Oceano oblitu re imo, ac timuere profundo,
Ne caua sulfureis arderent aequora flammis.
At decimo Cancrum octipedem per littora curua
Errantẽ, sed adhuc meditatẽ furta per herbas,
Acnatam flaui captantem ad saxa Lycormae
Exanimat, dura crepuerunt fragmina testae
Huc illuc disiecta, et fumo indensuit aër,
Quae collecta pater coelo intulit, ac monimentũ
Esse dedit scelerum Maris, infelicis et ausi,
Ac summo posuit coelo testantia crimen.
Ore ignes, pedibusq; ignes, & pectore, et ipso
Fragmine succendit, sed hebẽti lumine quosdã,
Non aliter, q̃ quos pudeat commissa fateri.
Quin etiam ignauos testę caelauit asellos,
Et statuit praesepe, et nube infecit opaca,
Infamemq; notam dorso signauit inusto.
Vtq; recens facinus memori per secula poena
Notescat, maneantq; audacis praemia culpae,
Perpetuis signata notis, uerrenda carinis
Permisit Maria, et remis freta salsa cienda,
Imperiumq; uiris ponti dedit, edomitoq;
Aequore per fluctus sinuoso currere uelo
Neptunnum, et tonsis, laniare, et scidere rostris,
Edictumq; ingens tabula signauit eburna,
Quod notum populis demissus ab aethere fecit
Prognatus Maia, et terrae tenuere uerentes,
Tum probra obiecit monstro, mutumq;, salaxq;,
Et natum

Et natum turbis, uariosq; agitare tumultus,
Incola non constans pelagi non aduena terræ
Incertus, Sed aquæ rerum, terræq; uorator
Assiduus, gaudens longarum errore uiarum.
Auratum post hinc solium testudine summa
Affixit, geminis subnixum utrinq; columnis.
Atq; hic bissenis æuo manantibus annis
Dat iura, et spoliis gaudens exultat opimis,
Solennesq; agitat ludos, et uina coronat.
At phœbus patris edicto permotus, et ira
Germanæ et lachrymis, et quod Maris æquora
Nutrirant, sensu latices ifecit amaro, (monstrũ
Decreuitq; super cancri caua terga quotannis
Quadriiuges agitare suos, et inurere flammis
Infelix testum, et siccata caloribus ora.
Ipsa autem pelago pœnas has dixit, ut omni
Tempore per numeros alterno fluctuet æstu.
Nec mora, nec requies sit certa fluentibus undis.
Quin dorso super, et fallacis corpore signi
Admouit biiuges, atq; ad præsepia iunxit,
Et stabulum fessis statuit de more, Sibiq;
Atria perpetuum posuit testantia factum.

DE LEONE.

Quæ frater iuxta assistens, dum tecta sororis
Continuare parat, tectis discrimine nullo
Sedulus inualido posuit sua signa Leone,
Et struxit nitidis ornata palatia gemmis
Consilio patris. hic thalamos, hic atria centum,
Hic tercentenis inclusit limina portis.

A rgento radiant postes, adamante columnæ
S tant arcũ, et fuluũ splẽdet laquearibus aurũ.
Q ui tantas habeant sedes, quæ numina portis
A ssideant, Vnde & libycus Leo uenit ad astra,
D icite Pierides. nam uos & carmina Phœbi
E xcipitis, uos & chóreas agitatis in aula,
E t secreta dei solæ nouistis, & artes.
Fata domũ, ac decreta, loca penetralia seruãt,
E t rerum series, æuiq; senilis imago,
T emporaq́; , & longis ætas incana capillis,
I mperiumq́;, et opes, et regno accõmoda uirtus,
E t pia relligio cunctis ad tempora uittis
A nte fores, ipsisq́; in postibus, aurea seruat
A urora, illustrisq́; dies, & mobilis annus,
H oraq́; non certis nectens modo facta futuris.
T um species rerũ, ac generũ numerosa propago,
E t color, et claro radians lux aurea curru,
N ec non ante nigris fugiens nox atra quadrigis,
I pse autem leo sydereas perlatus ad arceis,
N on ut fama refert, magno quod ab Hercule ui
F œdarit calido sitientia rura cruore, (ctus
G raiaq́; nec fuluos tellus parit ipsa leones,
S ed Libyæ crudele solum, quæ uicta calore
I nsignem Phœbo pauit generosa leonem,
A dmouitq́; aris, tinxitq́; in sanguine cultrum.
E t solata sitim misero requieuit ab æstu.
T ranslatum cœlo Pæàn, miratur & ora,
I ngenteisq́; humeros & lumina torua, iubasq́;.
O bstupuitq́; armis, fixitq́; in pectora uultum,
A c memor armorum uates, cladisq́; futuræ

Terrigenum

T errigenûm, latos iam tū meditatur, & ungueis
I nduere, & uillosa albis cum dentibus ora,
P orphyrion quibus, et ferratū absumpsit Ophel
T ū Iouis ante pedes diuorū astante corona (ten.
C onstituit. placuit superûm inter signa referre
C onsensu magno, et nomen retinere leonis.
N ec mora sydereis accensa est bellua flammis,
E ffulget stellis caput, et micat aurea ceruix
I gnibus, effulget claro spina ardua dorso,
I liaq́;, Incuruiq́; pedes, et cauda, genuq́;,
P ræradiatq́; nouo pectus regale sub astro,
A tq; insigne decus toto se uellere fundit.
R egius hinc illi uenit uigor, imperiiq́;
C ura ingens, summiq́; loci ambitiosa cupido.
E rgo cui primæ radiabit lucis in ortu
N otus erit. feret hic celebris præconia famæ,
F ascibus atq; operā dabit, atq; inhiabit honori,
Q uæret opes, proprio semper tamē ipse labore.
S pelunca fremit in magna, dominatur in altis
M ontibus, æthiopumq́; fremunt deserta leonē,
Q uærendo tamen insudat per deuia pastu.
A t cui de summo nascenti fulget Olympo,
P erferet ille graueis forti cum corde dolores,
P ost tamen aut domini pergrata potentia ditē
E fficit, aut si qua est domino congnata potestas,
V nde etiam citris alimenta ministret amicis.
D ucit ab occasu litem, iratosq́; propinquos
E fficit, et multos aduersum concitat hostes,
I urgiaq́;, indignumq́; torum, moresq́; sinistros
C oniugis, et nullo thalamos dignatur honore.

A st ima de parte dabit, censum'q;, bonas'q;
D iuitias, dabit & tabulas, scribetur & hæres,
P arta'q; felici seruat patrimonia cura.
S ole igitur dominante, simul dominante Leone,
R elligio caput exeruit, per templa, per aras.
M ulti inter diuos, cœli'q; in sede locati,
C asta sacerdotes cecinerunt scripta per orbem,
A c pietas non ficta uiam affectauit Olympo.
T unc etiam imperii creuit generosa Cupido
I n populis, creuit quoq; iusta licentia regni,
S ancta'q; maiestas dicta est, Sanctus'q; senatus,
A c summo patiens uirtus concessit honori.
N obilitas'q; etiam duris quæsita sub armis.
P ugnatum est. uicto uictor præscripsit, et acti
I n prædam populi, cecidere sub ensibus urbes,
I ustitia & positis uenit captiua sub hastis.

DE VIRGINE.

Ocia mox, et delitias, unguenta, rosas'q;
M onstrauit Virgo. sunt hæ nam Virginis artes,
I ntonuit'q; foro eloquium, lætum'q; theatris
A urea pensilibus diffudit tibia carmen,
E t musæ insolitos sonuere ad pulpita cantus.
O rnatus etiam accessit tam discolor usus,
P ercurrit'q; auri uillosum bractea textum,
E t pictura nouo fulsit uariata decore.
T um magicæ cœpere artes, studium'q; futuri
C rebruit, et sacris admota silentibus ora,
S ydera & ipsa nouo paulatim cognita sensu,

I n numeros'q; redacta ſuos, omnis'q; locorum
F ortuna, et certi ſignata potentia fati.
Quæ Dea per populos multũ uerſata docebat
F ama refer, tibi geſta hominũ, tibi facta deorũ
N oſſe datum. tu nam fatorum euenta per urbes
D iuulgans reuocas in lucem obſcura, et honorẽ
D ans claris, facta extollis fingis'q; futura.
E rgo agedum, quibus officiis, quo munere terras
O rnauit Virgo, cur cœlum illata petiuit
P ræſidio alarum, et nitidis mox fulſerit aſtris.
A n' ne deûm proles, hominum' ne? an miſta pro
C erta parẽs Iſæa fuit, qua nulla per orbẽ (pago?
D octior iratos animi componere motus
I ncertus pater, à populo ſed cognitus Etheus.
I llam Mercurius docuit, quo tempore gentes
I mbuerit ſacris, quibus & deducere Olympo
C ælicolas, poterat'q; Erebo ſubducere manes.
D octrinæ pretium amplexus, repetita'q; lecto
G audia, poſt decimo enitens Isætîda menſe
C ælat adulterium, commiſto utroq; parentum
N omine, cum'q; humeris alas inſignia patris
R edderet, has tacita uellebat ſedula dextra
D octa parens, nudam'q; oculis non obtulit ullis.
E rgo Mercurius natæ memor, artibus illam
I nſtruit, & docili componit pectora cura,
C onſtituit'q; animum, et cœleſti robore firmat.
T um donat ſerto inſignem, cui ſydera circum
C lara nouẽ, totidem'q; micãt per Sydera gẽmæ.
V t Virgo capiti impoſuit uenerabile donum,
H auſit diuinas artes, didicit'q; ferendo,

Quæ pater impressis signauerat omnia gemmis.
Nec mora, perq́; urbis, et compita nota uiarum
Affatur populos socialis munera uitæ
Præcipiens, animumq́; docens formare colendo
Iustitiam, et mites usu componere mores.
Illa etiam in templis diuorum arcana monebat
Munera prima hominũ, et sacris iã rite peractis
Placari humanis cœlestia numina donis,
Quæ patriæ sint iura, etiam quæ iura parentũ,
Coniugiiq́; fides, lecti & concordia uincla.
Vidisset domito terram proscindere tauro
Agricolã, quæ sint sua tempora mõstrat arãdi,
Errabant pecudes, pecudũ docet illa magistros,
Cunctaq́; diuino præscribit munere Virgo,
Donec eam syluas moderantẽ, et saxa trahẽtem
Venator captus forma, et iuuenilibus annis,
Inuadit ferro demens haurire paratus,
Ni secum socio iungat sua membra cubili.
Extimuit Virgo, & leuibus se substulit alis,
Intentamq́; fugæ, sinuoso pallia limbo
Implicitant, sequitur furiata mente satelles,
Etiam iam geminis apprensat Syrmata palmis.
Accurrit pater, ut cœlo properabat ab alto,
Et natam amplexu fouet, ac super æthera secũ
Deuehit, et læto statuit noua sydera mundo.
Illum autem minitantem oculis, ac torua tuentẽ
Ter baculo deus ipse cauum per tempus adacto
Percussit, riguere artus, frigusq́; per imum
Pectus iit, calor in uentos, et uita recessit.
Mox ungues, digitiq́; solo radicibus actis

H æserunt, subiit'q; locum cutis horrida cortex·
I n ramos abiere manus, curui'q; lacerti,
I n frõdem coma, fit reliquo de corpore lignum,
I n sentes'q; rigent sparsæ per corpora setæ·
N ec mora iam spinis horret rubus asper acutis·
S alue uirginibus cœli decus addita, cuius
V ocibus æterni patuerunt abdita mundi·
T u genus humanum instituis, tu munera uitæ
D istinguis· Salue innumeras ueneráda per aras·
S parge rosam, Da thura puer, linguis'q; fauete,
A nnua dum patrio persoluit carmine uates·
S acra senex, castus'q; ascendit templa sacerdos·
T u uero mihi care, oculis age suspice cœlum
N ate, uides qua parte ingens sese exerit astrum
V irginis, hæc dextra est cerealia munera libãs·
E t qua tam claro candescit lumine sydus
A la deæ, qua se uiolento ex hoste recepit·
Q ua'q; sub obscuris pallescunt ignibus astra·
I lla quidem extremæ sinuosa uolumina pallæ·
N on humeros pater ipse (igneis hos aspice nate)
N on caput, ingressus'q; pedũ, nõ brachia liquit
I ntestata· micant cœlo spectanda sereno
S ydera, et ardenti scintillant lumina flamma,
Q uæ tibi nascenti cunabula prima dedere,
H æc quanq̃ duros ineunte ætate labores
P ortendunt, tamen in melius conuersa, beatæ
C ana senectutis promittunt tempora natis,
Q uos aut sacra deûm, et pendẽtib· infula uittis,
I ngenio aut partum decus, ac præstantia liguæ·
A rtibus aut uariis excultum pectus honestat,

M aiorũ aut tabulæ, aut merces peregrĩa beabũt.
H is amor, his studium recti, & uetus illa priorũ
S implicitas, his cara fides, pectusq; deorum
P ræsidio innitens, ac nota penatibus ora.
H inc illis responsa deûm, atq; insomnia ueris
S emper imaginibus, uenerãdaq; sortibus antra
I n dubiis reddunt uigilata oracula rebus.
T u uero mihi care puer (per sydera testor
Quæ tibi uel magnos non inficiantur honores.)
I llecebris ne dede animum, neu deside somno
O cia corrũpant mentem, procul effuge, et arteis,
Quas Virgo teneris molles meditatur ab annis.
P ost etenim in duros conuertet pectora mores,
E t præcepta dabit uitæ, et bene consulet annis.
H æc fasces, hæc diuitias è culmine fulgens,
H æc populis dat iura, et magnis præficit actis,
E t tamen ingratos queritur persæpe ministros,
D iuitias quibus, aut primos concessit honores
H oc et ab oceano queritur. sed candida coniux
S olatur facileis curas, et brachia collo
I mplicitans, prolem optatam, carosq; nepotes,
O sculaq; incuruæ promittit blanda senectæ.
A tq; utinam non hæc leuior, non ille nepotum
V ulnus, et extincti suspiret funera nati,
D epositumq; senex mutam deploret ad urnam,
E t frustra uariis exornet busta coronis
D ona ferẽs aduecta arabo, ac bene olẽtibus ĩdis,
I mprudens, qui non et amatæ coniugis atrum
F unusq; et thalamos uideat sine honore relictos.
H ũc labor, hũc et cura premet iuuenilibus ãnis,

Huic & felicem præstabũt fata Senectam.
Quem læta ex imo Virgo spectarit Olympo,
Ornatumq; animi donis, et mercibus amplis.
Hæc dea dat curas animis, dat et utile pectus
Consiliis, dat secretas exquirere causas.
Moliturq; nouas arteis, mentemq; deorum
Explorat, dubiis quærens oracula rebus,
Nil intentatum ingenio, nil linquit inausum,
Quod natura tegat, tegat et uis insita fato.
Sic illam pater instituit, quo tempore cœlo
Transtulit, et tectumq; unà, soliumq; locauit.

DE LIBRA.

Hanc iuxta cytherea tenẽs nitidissima tecta
Stat foribus radians, auro gradibusq; sub ipsis.
Sparsa nitent uariis argentea limina pomis.
Veris opes pendent tectis, circumq;, supraq;
Explicat ipse suas merces autumnus, et alte
Succincta incedit nudis uindemia plantis,
Ac noua calcatis despumant præla racemis.
Nec uero Dea cœlicolis, prælata puellis
Ipsa suas non culta domos, non aurea sedes
Inuisit, non lauta dapes, et uina quotannis,
Rusticaq; hic positis statuit conuiuia mensis
Autumni memor, insolitasq; ad plectra choreas
Instaurat, mox et mensæ placitura secundæ
Seligit è plenis bene olentia poma canistris,
Quis onerat formosa toros, et odoribus afflat.
Causa latet, memini. Sed me per curua uagantem

Littora Caietæ, qua Formius aurifer amnis
In mare se uoluit, uiridis'q; in margine ripæ
Aurea fragranti spirant redolentia flore
Citria, et albenti miscet se laurus oliuæ,
Et myrtus complexa maris nitet æmula rorem,
Illic siue ea Nereidum fuit una sororum,
Seu Siren, quæ finitimis uersatur in antris,
Audisse intonsa modulantem carmen in umbra,
Cantanti uitrea socias plausisse sub unda,
Littora'q; arguti referentia murmuris auras.
Damnabat Venerem Iuno, damnabat & ipse
Palladis armisonæ chorus, inuiolata'q; Deli
Virgo, quod aurato postq̃ lux addita Tauro,
Fulsisset'q; astris, tantum illi florea rura,
Et tantum curæ pratensia dona fuissent.
Illam inter frondes, inter uernantia prata
Desidias agitare, atq; ocia ducere inertem,
Nō fructus, nō poma daret de pinguibus hortis,
Sed solum studio delectaretur inani,
Munditiis operosa, et inerti segnis in umbra.
Subrisit dea cœruleis generata sub undis,
Ac niueis delapsa polo per inania cycnis
Culta sinum grauidos autumni uenit ad hortos.
Affuit intranti Deus. At nitidissima cultu
Illecebris'q; armata, senem'q; amplexa fatigat,
Nec precibus contenta, etiā blanda oscula iūgit,
Vt sibi de nitidis liceat pendentia ramis
Carpere poma mãu, et croceas de uitibus uuas.
Ille ut se dignum amplexu, sensit'q; per ora
Ora deæ, ac tener ille calor per mēbra cucurrit,

N il o nil dea non nostros lectura per hortos
C arpe, tuũ quodcunq; uides, quodcũq; repostis
P endet in arboribus. facilis dea tum dedit illi
T ractandam, quæ de geminis erat una papillis
R orata Ambrosiæ succo, ac redolentibus auris,
A ttactuq́; hausit Deus immortale uenenum,
C onfestimq́; imis defluxit ad ossa medullis.
T um sponte arboribus cæciderunt poma recussis
I n gremium delapsa deæ, quæcunq; uel ortus,
Q uæq́; uel occasus, uel quæ creat hũidus auster.
Q uin famulam (famulæ fuerat Pometia nomen)
H is onerat, iunctosq́; iterum conscendit olores.
V t cœlo stetit, exposuitq́; hortensia dona,
I nuidere deæ. risit Vulcania coniux,
Q uoq́; mage inuidiam moueat, librantibus illa
L ancibus imponit, famulæ et uenalia tradit.
C œlicolæ risere astum, magnoq́; fauore
C onueniunt, fuluis et mutant poma talentis..
A t memor antiqui furti rhodopeius heros
D um simulat legere è multis fragrantia mala
C andentis dextræ articulos, summãq́; sinistrã
F urtiuus tetigit. rubuit Venus aurea. At illi
D ecidit è manibus pretium, & suspiria mouit
E xanimis. ciet extinctas noua flamma fauillas.
Q uoq́; dolus lateat, ad auum conuersa racemos
O btulit, impleuitq́; sinum senis. ille renidens
E xcœpit neptẽ amplexu, et blanda oscula iũxit.
A t Veneris teneras pupugit barba aspera malas.
Q uæ postq̃ diuorum oculos impleuit, & amnes
E misit late fluidos Leneidos undæ,

Decreuit testatum astris insigne trophaeum,
Et longa egregium facinus producere fama,
Affigens coelo famulam, cunq; ignibus aureis
Incendēs trutinam, trutinaeq; uolubilis hastā.
Talia cantabat memorans ad littora Siren.
Hoc igitur signo genitos primū aequa, probūq;.
Delectant, liquor, atq; olei, et baccheia merces,
Praecipites sed liuor agit. tum pondera tractant,
Annonamq;, unguentaq;, et aequis corbibus in=
Sed uariat fortuna suis mutabilis alis. (stant,
Et molles animum mores, et auara Cupido
Insiciunt. Igitur Libra fulgente per ortum
In lucem quicunq; uenit, non ille deorum
Contemptor, non recta animi sententia mentem
Deseret, aut raris exurgens gloria factis.
At uitae tenor inconstans, moribusq;, labosq;,
Turbabunt & multa nouis discrimina rebus.
Hunc lites, atq; immeritis certamina causis,
Hunc aduersa fori uexabunt arma. sed ipse
Inuictus feret, ac multo se robore firmat.
Quem tamen amissis prosternent funera natis.
At cum se summo librarint aethere chelae,
Felices dant euentus, dant prospera rerum
Subsidia. & quoties aliquid fortuna malignum
Vexerit, Instaurant alieno funere damnum,
Aut ex alterius iactura, aut forte latenti
Thesauro, sed nec pietas, cultusq; deorum
Desuerit nato, quibus annua uota per aras
Persoluat rite incolumis. nec carmina deerunt.
Culta, nec aurato resonans caua tibia buxo.

Hunc

Hunc dulcis lepor, & grato facundia gestu
Adiuuat, et blanda comitatur gratia lingua.
Quod si nimboso occasu, atq; Atlantis ab hortis
In mare præcipitēt, dant publica munera natis,
Et regum insinuant domibus mutabilis aura
Hos manet, & nigris post albos urna lapillis,
Vt neq; constanti perstet fortuna tenore,
Ex imo censum patrium, proauis'q; paratas
Perdunt diuitias, nullo'q; in munere primos
Constituūt, uerū post damna, grauers'q; labores,
Lucra parant, atq; è tabulis secreta ministrant,
Et longa tandem consumant fata senecta.
Nec cineri extremum muto inficiantur honorem
Noctipares chelæ. Quibus aurea cypria quōdā
Constituit'q; et auo solium, et sibi tecta parauit,
Adiecit'q; hortos, quorum Pometia curam
Fida gerit, dominæ'q; suæ pomaria seruat.

DE SCORPIO.

Quis deus, aut quæ nam fati sententia cœlo
Transtulit infelix mōstrum, quæ causa tonantem
Mouit, ut acceptum'q; polo, stellis'q; micantem
Sit passus terrere fera sub imagine mundum
Scorpion, et toto uirus dispergere olympo.
Nec uos compellare ausim Permesides, undas
Quæ colitis, nec quæ Vati sacra numina adestis.
Virginei non oris opus. Martis'q; furorem
Quis diuūm non pertimeat? cui pectora ferro
Tecta rigent, semper'q; ferus lateri hæreat ensis
Ferrato, cui sanguinea manus horreat hasta,

O raq́; flammiuoma rutilent afflata chimæra,
V os precor, ò uos quæ terris insomnia noctu
L uce polo secreta hominum, secreta deorum
V ulgatis (uestrũ hoc opus atq; hæc munera uestra)
P andite per tenebras causam, cur pessima cœlo
B ellua constiterit, cur tetro armata ueneno
A fflarit superos. neq; enim mauortia tela
H orretis tenues umbræ, et sine corpore sensus,
N ec testes uobis ulli referentibus assunt.
S parsa papaueresis rorabunt atria succis,
E t nulla excludet somnos patefacta fenestra.
S ic ego. sopitam sic somnia fantur ad aurem.
A rderet misero Veneris cum captus amore
A c tantum dominæ imperiũ Mars ipse timeret,
C essisset studium armorũ, fera bella quiessent,
P ro lituis Citharæ, pro telis plectra iuuarent,
A c solæ Veneris torquerent pectora curæ,
P omiferam dominæ ante domũ, myrtetaq; culta
S uspendit clypeum, ac tentoria fixit inermis.
I pse deos, ipse heroas, suspectaq; ponti
N umina, riualisq́; timet cocytidas umbras.
I n primis facie insignes, nitidaq́; iuuenta
P astorem Penee tuum, Atlantisq́; nepotem,
N eu dulcis citharæ studium, neu carmina longe
P ræferrent. dolor ingeminat, quod uterq; phare
E xercet, quod tantũ alter uirtute palæstræ (trã
P olleat, hæc miseris urebant pectora curis.
Q uid non cogit amor? furtim deus æthere ab alto
L abitur, obscuras ciconum et peruenit ad oras,
I gnotusq́; premit uirosæ littora ponti.

Hic

Hic legit quidquid ualles, & prata ueneni,
Quidquid habēt colles, aconitaq; plurima carpsit
Quæ contusa simul, geminoq; intersita saxo
Defodit clypeumq; super, super indidit arma.
Nec multum post effluxit, cum prodiit ingens
E saxis fera, prouerrens et littora cauda,
Et cœlum foedans squalore, et numina flatu.
Vt iam cœlicolæ mortalia fata timerent.
Sensit et ipsa malum formæ sibi conscia, cultrix
Idalii, summoq; super de culmine tecti,
(Ne tanti noua causa mali ferretur) ibi omnem
Ambrosiæ uim diffudit, sparsitq; per auras
Diuini roris succum, extinxitq; uenenum.
Tū superi fremere in Martem, accusare tonantē,
Præcipitem quod non cœlo iecisset ab alto,
Ptabatq; pater telum, uetuere sorores
Fatorum memores, quod prælia sæua Gigantū
Huius ope extinguenda forēt, quod brachia mō-
Et caudæ telū letale, quod ora ueneno (stri,
Armata indueret Mauors, qbus inclytus armis
Sterneret anguipedes diuerso uulnere fratres.
Iuppiter attonitum ad sese uocat, et lethæi
Gurgitis admonuit. Tum Mars iraq;, metuq;
Instinctus cauda apprensum, deciesq; rotatum
Aëra per uacum patriis allisit in aruis
Nigrantem. trahit icta graui de uerbere hiatum
Terra tremens, patuere imi claustra abdita auer
Obriguit nepa, datq; atrū de gutture uirus, (ni.
Mox repit terræ insinuans, cauaq; antra secuta,
Succeditq; Erebo, stygioq; in littore sistens,

Infecitq; & aquas tabo, & foedauit arenas,
At manes trepido fugêre in tartara cursu.
Hinc deus admonitu parcarum, et sorte futura
Bellorũ monstri effigiem, atq; horrentia mẽbra
Armauit flammis, acuitq; in uulnera caudam,
Oraq;, pectoraq;, et minitantem incẽdia uentrẽ.
Hæc ait, et madidis somnus se substulit alis,
Permansit signo uirus, quod pectora longe
Natorum referunt. hinc his periuria cordi,
Et fraus, insidiæq;, et amor sceleratus habendi,
Armatumq; dolo facinus, tinctiq; ueneno
Crateres, carmenq; nocens, uisq; insita ferri,
Et scelerum longe infamis per corda libido.
At quibus in primo nascentibus affuit ortu,
Non his dexteritas rerum, non mentis acumen
Defuerit, uerum ira ingens, & pectoris æstus,
Et uarii exagitant motus, multumq; fatigant
Aduersa, et tamen hos felicia fata, potensq;
Euentus manet, ac sobolis iucunda propago.
Atq; utinam non & patria tellure relicta
Externas quærant urbes, non prima sepulchro
Pignora dent, non ob ueteres certamen amicos,
Damnaq;, et immẽsos subeant quãdoq; labores.
Nam cum de summo nascentibus affuit orbe
Difficiles animi mores, sed fortia præstat
Pectora, sed magno claros extollit honore
Ex humili persæpe loco, dominiq; potentis
Sulleuat officio. Tamen & consortis acerbum
Funus, et indignos affert de prole dolores,
Nec patitur certa errantem consistere terra.

Efferet

E fferet uxorem optatam, primosq; hymenæos
L ugebit, cui maurysio de littore caudam
V ibrarit nepa fatiferum iaculata uenenum·
N on tamen ingenio deses, non pectore segnis
I pse geret magna commissa negocia cura·
D ecumbet terra ignota, cœloq; alieno,
E t cadet infelix uiolenta cæde peremptus,
S iue repente ruens fato rapietur acerbo,
Q uanq̃ prima gerens, et magna negocia primus
E x imo cui sorte loco se Scorpius offert
A rmatũ, ipse ima minutans fera uulnera cauda,
F raude potẽs, nitensq; astu, dominoq; superbus
Q uando etiam socio iunxit sua tecta sub antro·

DE SAGITTARIO·

Dic o dic age sancte Senex, dic maxime Chirõ·
N am te fama tenet stellis radiare sub istis,
D ic age quæ te causa polo, quis'ue indidit astris,
A n'ne alius tanti lætetur munere signi·
S ic ego, sic placido cœpit pater optimus ore,
E ducens antro caput, & nitido igne coruscans·
S aturnus pater, at genitrix mihi Phillyris, una
N ympharum, quæ nimbosis in montibus herbas
C arpebat, succosq; premens miscebat, et ægris
A rte sua præstabat opem, quo munere patrem
T raxit in amplexus, quamuis formosa, nec ulli
C ederet aut facie, aut longis spectanda capillis·
C ũq; hoĩnũ thalamos fugeret, ui comprimit illã
C lausus equo deus· hic partem prognatus eqnã,
Q ua genuit refero· matris pars rettulit ora·

H æc puerum instituit cithara, docuitq; per artẽ
C ogere sub numerũ uerba, atq; inectere chordis.
P ost etiam succos herbarum, usumq; medendi,
E t curare manu uulnus, cantuq; leuare.
S æpe etiam aonides fusæ cum matre per herbas,
D iuinos lusere modos. hæ carmina nobis
M onstrarunt, hæ cœlicolas placare colendo,
E t sedare animos, & uincere dura ferendo.
N ec uero pater accessit, cum fortior ætas
A biecit nati curam, nam uiuere parco
M onstrauit, rectiq; uiam, sortisq; futuræ
A dmonuit memorẽ, præsentẽ expendere casum,
I ustitiamq; sequi, et grata pietate parentes.
H æc seruans alios monui, in primisq; deorum
I pse memor, Sacro mortalia pectora cultu
F ormaui, & castas respersi frugibus aras.
I nde deos mihi concilians, Diuertit ad antrum
S æpe meum Clarius uates, auiumq; uolatus,
E t uoces didici, quid ue exta trementia ueri
P ortendant. feriat neruo quo missa sagitta
C erta modo, didiciq; uias, cœliq; meatus
H ospite Mercurio. quin et monimenta reliquit
D igna deo, plectrũ auratum, citharãq; sonantẽ,
C ui septẽ geminæ radiãt per tympana chordæ.
I psa ebore intertexta, auróq; interlita, cælat
C ustodis monstri languentia lumina, uirgæ
A ttactu. redit in propriam Iò uersa figuram.
T alia narrabat senior, subitóq; retexens
A uratam clamydẽ. sunt hæc sua præmia laudi.
H oc inquit meritum uirtutis, et exerit arcum

Insignem

Insignem stellis, clarámq; sub ære sagittam,
Insignémq; manū, cubitum'q; insignibus astris,
Et caput, et fuluo radiatum sydere pectus,
Genuáq;, tergoráq;, & fulgenti uellere caudam.
Mox'q; subit postrema dies, atq; ultima uitæ
Hora mihi finis'q; aderat iam certa senectæ.
Sicut eram, pater omnipotens circundedit actum
Candenti nube, & sullatum ad sydera uexit.
Astra micant· candet nubes circundata membris·
Aetas'q; in uiridem mutata est cana iuuentam.
Quin & concilio fratrem, numeróq; deorum
Iuppiter optasset, ni pars obstaret equina,
Quod simplex natura deûm· tamen aurea iunxit
Tecta meis iuncta est & fratris Regia fratri.
Hoc olim signū, ac minitantē uulnera cornu
Semihominē, cœli præsertim hac parte locauit
Iuppiter, ut uidit tetra mauortia cauda
Monstra polo furere, & stellas fœdare ueneno.
Armauit'q; manum neruo, celerem'q; sagittam
Addidit, immanem'q; feram, caudam'q; rotantē
Sectari iussit telo, atq; infigere costas
Siqua unquam positis cessisset bellua claustris.
Hinc primum cœlo admotus, flammis'q; coruscat
Centaurus· posthac etiam me parte recepit
Fraternæ pietas curæ, meritum'q; laborum·
Quin etiam precibus matris, studióq; sororum
Aonidum, cantata etiam ob certamina diuûm,
Res'q; hominum bello illustres, et fortia facta,
Virtutes'q;, labores'q;, et decora ampla uirorum
Aurato in cœlum curru, atq; in nube serena

S ustulit, et mecum hoc templo sacrauit Homerũ,
P ræstantemq́; tuba, et uincentẽ carmine cycnos,
A c matrem insigni referentem uoce camœnam.
A ccepi Vatem hospitio, lætusq́;, libensq́;
C antorem ueteris belli, ac pugnacis Achillei,
Q uem puerum cithara institui, docuiq; uel arcũ
L unare, ac pugnare pede, aut certare quadrigis,
E xtinctum hic cecinit, cantuq́; ad sydera uexit.
P ost Veneris natę precibus, meritóq; fauore
A eneæ indigetis, magnóq; instante Quirino
I nsignitum astris, fulgentem in nube Maronem
I uppiter his tectis, nostráq; in sede locauit.
H ic ubi bissenis circùm redeuntibus annis,
I nstituitq; dapes pater, et carchesia libat
T itanum pugnæ memor, Hi certemina uoce
I ngeminant plausu resonant caua tecta sonoro.
M irantur superi Vates, & carmina totis
A uribus arripiunt. Tacito tum corde Meletes
L ætatur, tacito lætatur pectore felix
M incius, et liquidis irrorant atria lymphis,
P oculáq; effusis tergunt argentea riuis.
N e uero nostri patria ignoretur Homeri,
V ergilii aut iaceant proprio sine honore parẽtes,
I lli Aon patria est. genitũ mons suscipit antro,
E ducens nemore in lauri, dulciq́; liquore
C astaliæ, alternóq; sinu fouere sorores
P ierides, cantuq́; leuem induxere soporem.
M icius hũc genuit conceptũ ex Andide Nympha,
Q uam Phœbe sociã, atq; anguis de uulnere tardã
C ommendat Mantoi, furtim sed cœrulus amnis
Languentem,

Languentem, et sola tacitus sub rupe iacentem
Impleuit. postquam ex utero iam prodiit Infans,
Quo partus lateat, denso pater ipse salicto
Occultans (ut forte locis habitabat in illis)
Pignora solliciatæ commendat cara Melissæ.
Hæc natum gremio excipiens, flauentia mella
Instillat puero, & dulci rore illinit ora.
Ille faui ducens tenerum de nectare succum
Paulatim somno capitur, circumq; frequentes
Ora uagantur apes, lectumq; è flore liquorem
Intingunt labris, et rore madentia fingunt.
Atq; hunc cærulei nantem ad uada nota parētis
Nercides, (nā forte pado procul æquore nabāt)
Inspectum rapuere. aderat tum candida Siren,
Quæ uocis merito, et blandæ modulamine līguæ,
Formosum dono puerum tulit. Inde per altum,
Sullatumq; humeris, ponto plaudente ferebat,
Littora finitimo repetens coniuncta Vesevo.
Hæc puerū Instituit cantu, ac mox capta pudore,
Arsit, & assuetis fouit malesana sub antris,
Parthenias iuueni nomen de uirgine mansit,
Nec temere huic signo tantum tribuisset honoris
Iuppiter, iratus ni contra tela gigantum
Centaurum induceret. nanq; arcu corpora læto
Anguipedum bissena dedit, bissenaq; equinis
Calcibus, & toto uictor discurrit olympo.
Hinc etiam natura Iouis sub sydere mansit,
Nam recti studiū, atq; animi præstantia magni,
Et fratrum commendat amor, uisq; insita cordi
Dulcis amicitiæ. stimulat generosa cupido

N ominis, ac pretium famæ, et certamen honoris,
A rctenens quos ipse suo tutabitur ortu.
I udiciis iidem insignes, opibusq́;, operaq́;,
Q ui prodesse uelint aliis, qui uincere norint
C ertantes, quiq́; & lucris amissa repensent
R ursus, et aduerso fato dispersa reponant.
Nate uides quid certa fides, quid docta senectus
P romittant. meruit cœlum, noua sydera Chiron
E ffulsit, certantq́; deo cœnante poëtæ
I n laudes, diq́; ingeniis præstantibus assunt.
Fata hoium, cœliq́; sitũ, et sua numina mõstrant.
N anq; heros sæpe andæus simoëntida diuam
I nuisens, thalamo geniali exceptus, & aula,
C olloquio fruitur dominæ, Charitumq́; choreis,
I mmistus canit Aeneam, tum sedula mater
I ncingitq́; comam, frondenti et tempora myrto,
I nuitatq́; hortis, ubi mollis amaracus illum
F loribus, & dulci spirans complectitur umbra.
I nde sinum pomis onerat Pometia, et ipse
A utumnus spoliis ramorũ, & fructibus implet,
A mbrosiæq́; fluunt per prata uirentia riui.
I am primo quoties cœlo fulgentia Chiron
O ra effert, quicunq; nouas in luminis auras
Prodierit, quãtũ ille maris? quot flumina obibit?
Quæ terræ errantẽ excipiẽt? quos uiderit hostes?
E t tamen insperata etiam patrimonia adibit?
P ublicaq́; inspecta geret ipse negocia cura,
I ngenio bonus, atq; arteis instructus honestas.
E rrores etiam uarios, hostemq́; potentem
I ndicat, insidiasq́;, et multa pericula, cœlo

S i medio aspiciat patrimonia perdit, & idem
R estituens aliena dabit, studioq́; fideli
I ungit amicitias, conceptaq́; foedera seruat.
E xercens habile ingeniū, et mentē aptat agendo.
S æua tamen pueri tela, immanemq́; pharétrā
I rati ciet, atq; incensos uentilat ignes,
P erq́; oculos placidum demittit ad ossa uenenū,
I ncolet externas urbeis, peregrinaq́; tecta
I actatus fato, tandem patriamq́;, suosq́;
I nuiset diuûm ipse memor. Sed pectora curæ
E xagitant, & sæpe dolor per corda recursat.
S entiet iratos hostes, cladisq́; suorum
E xitii aut fratrum, magni seu causa pericli,
I lle quidem occiduo Chiron cui mergitur astro,
H unc cœli fauor arridens, hominumq́; fauorem
C oncilians statuit templis, et præficit aris,
I ngeniiq́; bonis, atq; artibus ornat honestis,
C ui fauet ex imo senior centaurus olympo.
Q uin dulcis natorū amor, & Iucunda propago
F elicem efficiunt. nam quamuis pignora prima
E fferat, optata rursum noua gaudia prole
S uscipiet. cumulabit opes pietate suorum,
D ebeat ut caris censum, et bona parta propinqs.
M ulta etiam in superos pietate utetur, & aris
P lurima pro meritis persoluet uota, benignos
T hure deos ueneratus. et igne calentibus extis.
Hoc signo sese cœlum regione sub ima
P ræcipitat, mergitq́; cauo nox atra profundo,
H ybernumq́; latet cæcæ caliginis antrum.
V ltimaq́; obliqui squalet procul orbita mundi.

Quo postq̃ Sol præcipiti uertigine mersus
Declives impegit equos, languensq́;, madensq́;
Defessus curru, et longarum errore uiarum
Sistit iter, pronaq́; caput ceruicæ reclinans
Demersos spectare locos timet, inde supinos
Attollens oculos, elato lumine cliuum
Ingentem late cliuum timet, et suspirans
Susœpti queritur tantum superesse laboris.
Rursus ut æstiuum cliuo rediturus ad axem,
Hinc lassos instaurat equos, & firmat euntes.
Nos quoq; defessos operum, rariq; laboris
Hortatur Sol ipse operis dux, sistere currum,
Et Iuga fumanti taurorum demere collo.

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM LIBER TERTIVS.

V œ noua bonus annus eat. Iam suspice nate
R orantes Phaëthontis equos. en aurea cãno
P urpureos aurora sinus de gur=gite tollit.
C arminis hæc nostri fuerit dux. Sic tibi coniux
P erstet in amplexu placido, uiridemq́; Iuuentã
I nduat, et sit nulla tuis iniuria tedis.
S ic nati sacros manes, sic Memnonis umbram
A les ab antiquo celebret uenerata sepulchro.
P ande uiam qua Solis equi, quáq; orbita currus
L ucaferi assurgit. tibi enim, tibi credita primæ
C ura foris. tu mane nouos ad frena iugales
E xagitas, lucemq́; cauis è postibus effers,
V nde dies toto passim diffunditur orbe.
Bruma tibi ueteris finem, nascentis et anni
P rincipiũ dux certa dabit, quo tempore Phœbus
V ltima centauri peragrat momenta biformis.
M ox celeres impellit equos in cornua, quis se
A rmatum ingentis cliui de limine primo
A egoceros offert. hæc incunabula Solis,
S urgentisq́; anni prima est infantia, dum se
I nduit in uires paulatim firmus adultas,
P hryxeiq́; premit radiantia uellera monstri,

E t lucem, noctem'q; pari discriminat hora.
A tq; hinc digrediens animis iuuenilibus usus
I nsultat cœlo, spatiis'q; ingentibus actis
V ix aliquid tenebris linquit, fessos'q; iugales
S istit, ab æstifero spargens incendia cancro.
H inc sensim lux surripitur, tenebris'q; malignis
C edit fessa dies, tamen ut consistere contra
A udeat, impressis figens uestigia Chelis.
S ed mox prona fugit, uiolenti excussa ruina,
E xuperant'q; hyemes, passim'q; horrẽtibus um-
S qualescit cœli facies, cum luce repulsa (bris
I ngeminat nigras nox importuna tenẽbras,
E t cadit infelix æuo uariabilis annus.
I pse tamen redit in gyrum, uires'q; resumit
I mpiger, æterno semper remeabilis ortu.
H inc mortale genus passim cadit usq; resurgens
P er species tamen, atq; æuo reparabile durat.

DE CAPRICORNO.

Principium capricorne tibi debetur & anni,
P er te nanq; hominum generi lux optima surgit.
P er te Sol terris Iteratos suscitat ortus,
A nnua'q; Ingenti parat incunabula mundo,
L ætatur'q; nouo surgens infantia cœlo.
T e uero horrendum cornu, cauda'q; minacem,
P ræfecit cœli foribus prudentia diuûm,
I anitor & fato positus magna hostia seruas
P arcarum monitu. Nanq; olim astante deorum
C oncilio, leges'q; orbi dicente senatu
T alia constanti cecinerunt uoce sorores

Fata colo, rerum ac seriem quæ pollice ducunt.
Cælicolæ seruate fores, uigilesq́; locate
Liminibus. furit iratis noua bellua terris
Fœdare afflatu cœlum, atq; irrumpere olympo,
Ac thalamis reptare deûm & sparsisse ueneno.
Iam postes, atroxq́; irrũpit Limina Python,
Sparsaq́; torpenti liuescunt hostia tabo,
Iam manus anguipedum cœloq́; irata iuuentus
Insultat portis, Iamq́; ex adamante securim
Porphyrios quatit, et postes diffringit apertos,
Immiscetq́; acies Briareus, & agmina densat.
Has uoces. fusæq́; comæ, lachrymæq́; sequuntur.
Attoniti fatis superi in discrimine tanto
Diuersas agitant uariato pectore curas.
Ac tandem è multis una hæc sententia sedit,
Curarent, seniorq́; pater Saturnus ab æuo
Iã sapiens, Marsq́; armipotẽs cui pectora bello
Assuerant, nequid portis fraudumue, maliue
Accideret, nequa cœlo uis extera obesset.
Custodes lecti foribus tentoria figunt,
Castra locãt, uigilẽq́; suum in statione recẽsent.
Multa quoq; inter se uaria ratione uolutant.
Dũ senior custodem erebi, triplicemq́; latratum
Commemorat, placuit cœli quoq; limina mõstro
Horrifico armare, et terrorẽ adiungere claustris,
Ac subito in Libyes fixerunt lumina terris.
Ecce uident Nomadũ in cãpis tritonida ad undã
Errantem, ac gemino cornu capita hirta ferentẽ
Squamosaq́; ferã cauda, atq; horrẽtibus armis,
Sulcantẽq́; arua, et pedib. iuga celsa prementẽ.

Illicet accitam cœlo, flammisq́; micantem
Præficiũt foribus, radiisq́; ardẽtibus armant,
Liminaq́; ignito uallant sibi credita monstro.
Cui nares efflant candenti è sydere flammas,
Et caput & ceruix geminatis ignibus ardent,
Cornuaq́; hirsuta spargunt incendia fronte,
Cui pectus radiat flammis, uenterq́;, pedesq́;
Et clara innumeris scintillant terga fauillis.
Accenditq́; globos flammarũ in uulnera cauda,
Qua quondã Cœum implicitum, deciesq́; rotatum
Ambustum flammis, et tinctum membra ueneno
In mare prouoluit, Cœoq́; ruente fauillas
Contraxere auræ, incensusq́; incanduit aër.
Vnde hodie ueteris remanent uestigia flammæ
Nubibus in mediis, quoties aut fulgurat aër,
Igneáue ætherios percurrit Linea tractus.
Nec uerò non & pelagus qua corruit ardens
Anguipes obstrepuit flammis, strinxitq́; fauillas,
Intortumq́; hausit fumanti gurgite monstrum.
Horruit Oceanus uisum, obriguitq́; capillis.
Spumeus éq́; humeris tremulo delapsus amictus
Mox ira accẽsus fumantẽ, æstusq́; uomentem
Percussit sæuo lacerum sub corda tridenti
Vulnere, quo (nanq; hæc inerat uis insita telo,)
In squamas abiit cutis, atq; è corpore tanto
Prodiit immanis scopuloso tergore Pistris.
Ast umbra infelix erebumq́;, et opaca subiuit
Tartara, ferratasq́; domos. Ibi uincta catenis,
Imbesóq́; trahens adamantina uincula collo,
Fert montẽ fumantẽ humeris, ruptatq́; caminos.

Hinc

Hinc igitur Sol ipse uias orditur, & aequis
Passibus incedens, medio se temperat orbe.
Non leuũ, dextrum'ue petens latus. Annuus ide
Huc redit, assuetumq; iter, assuetosq; labores
Instaurat portisq; nouus bipatentibus exit,
Victricesq; rotas cliuo summittit anhelo.
Hoc igitur signo genitos, curaeq;, laboresq;=
=Exercent, cultusq; Soli, terraeq; domandae.
Hos dulces uerborum aurae, teneriq; lepores
Delectant. Sed multa tamen mendacia uanos
Efficiunt, neq; enim dictis constantia perstat.
Quin etiam foedi mores, urensq; libido
Sollicitat cupidas mentes, studiumq; nocendi.
Nam quibus in primo surgens apparuit ortu,
His superat res ampla domi, sed sponte per orbẽ
Visendi studio allecti, peregreq; uagantur,
His amor in teneras succendens corda puellas,
Subiicit Imperiis dominae. Verum arida postq̃
Desaeuit sitis, & longe exatiata libido est,
Sectanturq; odiis, et iniqua uoce lacessunt.
Degener his animus. Sed mens famulata deorum
Obsequiis, precibusq; aras, ac templa fatigat,
Verũ instructa dolis, fraudemq; icorde uolutãs.
Ingratisq; operas ipsi, et benefacta locabunt.
At famae pretium nobis, & gloria creuit,
Quod medio fulsit radians Capricornus olympo.
Hinc etiam secreta poli, atq; occulta deorum
Panduntur, uariisq; manent accommoda rebus
Pectora, & ingenio quaesitum nomen ab ipso est.
Hinc multis alimenta damus, nostroq; fouemus

P ræsidio, et magnis primi quoq; præsumus actis,
E t primi ueterum colimus monimenta uirorum.
Pronus ab oceano mentis portendit acumen,
I ngeniumq; capax, & uestigantia longe
C orda, sed occultos languenti in parte dolores
C orporis, aut animi uarios denuntiat æstus,
C riminaq;, insidiasq;, grauiq; pericula damno.
E quibus emergit tandem, placideq; quiescit.
Sede iacens ima patrimonia uertit, opesq;
A lternat patrias, propriis quas uiribus inde
C olligit, & diti peragit sua fata senecta,
A c sibi uel natos alienæ stirpis adoptat,
A ut prolem ignoto genitam de semine tollit.
Atq; hæc hyberno præstat Capricornus ab ātro.

DE AQVARIO.

Hic tener humētes resupinat Aquarius urnas,
A c mirum dictu riuos è sydere fundit,
I pse puer (sic fama refert) gratusq; tonanti
M armorea miscet rorantia pocula dextra,
A tq; deos rara trahit ad spectacula forma,
I nsignisq; auro, stellisq; micantibus ardens.
N anq; comam geminis arcū caput īplicat astris,
E t latos humeros duplicato sydere, & ambas
I nsignitq; manus, niueāq; ad pectora mammā,
A tq; utrunq; genu, cubitumq; utrunq;, pedesq;.
N ec non et Lumbo, nec non & crure refulget
S ydereus puer, & roseus per membra coruscat
F ulgor, et auratis scintillant ignibus artus.
Quin dextra, leuaq; hinc illinc stellifer amnis
Labitur,

L abitur, & fuluo radiat fluor aureus imbri,
I ncensasq; uehit sinuosum flumen arenas.
C uius ad exortum, primoq; a fonte renidet
S tella micans, unde irriguus deuoluitur amnis,
M uscosumq; patet pictæ testudinis antrum.
N aiadum thalami, dulcesq; ad furta latebræ.
I n primis habitat mollis lasciuia tectis
N uda genu, petisq; oculus inuitat amantes.
E t præfert niueas rosea ceruice papillas.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere in antro,
N aiades Nymphæ, sic ipsa ad gaudia certus
A ssit amans, stetq; intacto sub foedere lectus,
E t primi semper maneant in amore calores,
D icite (nam memorare iuuat) quæ syderis huius
C ausa, quid æterni manent de sydere fontes,
Q uo mecum uestri maneant cũ carmine honores.
Hoc signo statuit portas natura secundas
A etheris, & coeli posuit simul altera claustra
A duersus rapidum pythona, irasq; gigantum.
P ræficit his famulũ egregiũ Saturnus, et ambas
S eruantem portas tuta statione locauit.
I lle ut erat cura uigilanti, & uiribus amplis
P ræmunit fossa uallos, et flumina fossæ
A ddit, et inmittit uiolenti gurgitis amnes.
T entanteis igitur muros, & moenia longo
A riete quassanteis, et ui rapida arma mouenteis
A nguipedes, coeloq; faces inferre paranteis
D iluuio immersit iuuenis. Nanq; aggere rupto
F ossarum immisit rapido torrente fluentum
V ndiuagum, quo late ingens sub uertice torto

Absumpta est legio, et rutila natat agmē in ūda.
Atq; ibi tum in geminos diducens se ipsa rotatus,
Altera spumosum Alphestem, fluctusq; uomen=
Aëra per uacuum nimbo comitante per auras (tē
Praecipitat. Ruit ille, ruens atq; imbribus auras
Imbuit infectas, pluuiosum atq; aëra nimbis,
Vnde aeterna manent imo uestigia coelo,
Imbrisq;, et pluuiae, et torquētis fulmina nimbi
Afflictus tandem scopulosis montibus ingens
Ingentem late sonitum dedit. inde liquescens,
Soluitur in latices, generosisq; amnibus auctus
Eridanus, flauis in pontum rumpit arenis.
Alphesisq; alpes traxere a nomine nomen.
Altera praecipitem Minanta per aëra obustum
Fulminibus iacit. Hic obliquo tramite raptus
Concipit humenteis austros, quibus actus & ipse
Aethiopum per summa, iugis inflixit acutis.
Qua iacuit, uomit is largos de pectore fluctus.
Tabescunt & mox artus, ac margine longo
Nilus it, ignotas noto uix fonte per urbeis,
Intrat & ionium septeno gurgite pontum.
His actis, postq̄ coelo pax parta tonantem
Admonuit decoris tanti, gratusq; senatus
Decreuit meritis factum illustrare trophaeis,
Effulsit stellis iuuenis, diffulsit et amnis
Conspicuus, facinusq; manet regalibus astris
Perpetuū, et magni celebratū est nomen aquari.
Vnde deûm sibi praesidium discrimine in arcto
Quanq̄ nulla hominum superat spes, alite dextro
Sentiet, ac magnum diuina sorte periclum
Peruadet,

P eruadet, quicunq; oriens orientis aquarī
F elices radios, & amicos uiderit ignes.
I lle bonas artes solers tractabit, opes'q;
I nde parans, dabit et multis alimenta ministris,
E t multos parto pascet, magno'q; fauore
I unget amicitias, primorum ex urbe uirorum.
M unera quin etiam scriptis commissa tabellis
S iue deûm in templis, & sacra negocia curans
S entiet inuidiæ uulnus, liuentia'q; arma.
P erdet opes parta amittet, quæ uiribus usus,
I ngenii'q; bonis facili ratione repenset.
Qui si de medio nascentem aspexerit orbe,
F uderit et liquidos amnes de culmine summo,
D iuitiæ undabunt illi, rerum'q; paratus,
A ffluet & multa quæsita pecunia cura,
P ublica dum tractat, peragit'q; negocia solers
P ropter aquā, studet aut rebus nō segnis aquosis,
R egibus aut placet, aut dominantū limina ser-
S ed nec certa fides undis, et flumina sæpe (uat.
F initimos populantur agros, egressa'q; ripis
D ant stragem, & miseri frustrantur uota coloni,
D ū sata præcipitem'q; trahunt spē gentis, et anni.
F ert et opes, adimit'q; datas atlantide ab unda
L ucra'q;, damna'q; mutato de sydere præbet.
A tq; utinam quæcunq; illi sua contigit uxor
S eu uidua, & primi thalamos defuncta mariti,
S eu uirgo furtim illecebras quæ nouit amantum,
S iue anus, et penso quæ dudum assueuit herili,
C oncordes agitet tedas, seruet'q; pudorem.
N il illi gratum à socis, gratum'ue ab amicis

S peretur, sterilem ipse fidem, frustráq; dolebit,
S i quem deuexo nascentem uidit ab orbe
I dæus puer, & liuenti infecerit amne.
H inc fluuios, et stagna timens, nō æquora tentet,
T yrrhenó ue ausit sese committere fluctu.
I nuidia iuuenem inficit Saturnus, ut olim
D eformem se æuo, atq; effoetum uiribus, & iam
I nualidumq; artus, et squalida membra rigentē,
A st illum facie insignem, & florente iuuenta,
A c uidit placidis ætatem ducere curis,
C aptantē'q; umbras, et agētē ad plectra choreas.
H inc signo mansit liuor, quem pectora longe
N atorum referunt, manserunt ocia, iners'q;
M ollicies, animus'q; ignaua degener umbra,
Q uod signo cytherea dedit. nam sedula crinem
D um lauat, Eridaniq; caput depectit ad undā,
H anc grauior dictis'q; senex incensus amaris
A ccusat, quod nulla coli, quod sola decoris
C ura sit, atq; uni tantum placuisse laboret
P ascenti niueas prope Nili flumina uaccas.
T ristius hoc Veneri nil unquam contigit, & se
S urripiens, irata comam dispersit, & amne
I n medio iecit strophium, et cū pectine gemmas,
A urea queis nitidum religabat fronte capillum.
Atq; ait hæc. Quātū ille senex durus'q;, rigēs'q;,
Q uantum tristitiæ simulato in pectore cælat,
M ollescant magis hoc illis sensus'q;, animiq;,
I ra'q; uiri speciem referant sine honore puellam,
Q uicunq; hoc geniti signo se hoc amne lauabunt.
D ixit, & in geminos flexit uestigia pisces.

DE PISCIBVS.

Excæpere deam famuli, ac lenire dolentem
Contendunt. Simo cœpit sic alter ab ore.
Tempore quo genita es, conchaq; imposita nitenti
Nos Paphon, & caræ prouectam ad littora cypri
Detulimus, salsos et iuncti enauimus amnes
Cærula uerrentes sinuatis æquora caudis.
Interea nos ipsa manu mulcere, iugalesq;=
Appellare tuos nobis & amaracon ipsa
Porrigere, et blandũ ambrosiæ instillare liquo=
Quin etiam mutis uoces, et uerba d disti (rem.
Reddere, et ingentem fando lenire laborem.
Ipsa loquebaris. Tumidi subsidere montes,
A tergo spirare auræ, atq; impellere fluctus.
Crispabat tibi tum molles leuis aura capillos.
Illi perq; humeros uolitant, perq; ora recurrũt.
Colligis ipsa leui digito, ad frontemq; reponis.
Tum passim læti ex oculis spirantur honores,
Scintillantq; genis ignes, tremulumq; per æquor
Irradiat, niueo fusus de pectore candor,
Cærulaq; undifluæ ludunt sub stagna papillæ,
Visendi studio incinctæ funduntur ab antris
Nereides. Stupet hæc teretes mirata lacertos,
Illa manũ insignem digitis. pars oscula. At oẽs
Torpescunt, placidos flectis cum lenis ocellos.
Occurrunt hinc tritonum chorus omnis, et omnis
Aequoreus grex, excultum dum sedula carmen
Conanis, argutæq; fauent concentibus auræ..
Cantantem taciti excipiunt stupefacta iuuentus.

Immotosq́; tenent modulata ad carmina uultus,
Mox incensa oculis, roseisq́; incensa labellis
Concipiunt flammas uenis, certantq́; canenti
Oscula quis rapiat primus, quis pectora tractet.
Risisti, teneraq́; manu iaculata sagittam
Certantes fixisti, atq; ipso uulnere transfers
Conceptũ in Nymphas iuuenili ardore furorẽ.
Illicet inuadunt socias, fusiq́; per æquor
Ille suam rapit, illa suũ. complexa, per undas
Ludit, et argutis resonant uada salsa cachinnis.
Ipsa inter medios ueheris placidissima lusus.
Thracius hæc. udo Notius sic subdidit ore.
Ipsa memor dea cum tenerum nilotide in herba
Pastorem ad lusus, & munera grata petebas.
Nos te per proni deuectam fluminis undas
Tollimus, et nota lætantem sistimus umbra.
Ipsa memor tibi cum ripa ulteriore lauanti
Insperatum adeo iuuenem, totiesq́; uocatum
Attulimus iaculo insignem, atq; è cæde madentẽ,
Auulsumq́; apri caput à ceruice ferentem.
Is te improuisam amplexu donauit, et apro,
Osculaq́; in roseis fixit malesana labellis.
Exanimis cadis exanimem fouet arctius, oriq́;
Ambrosiæ inspirans auram, et de pectore florẽ
Idalium reuocat, reuocataq́; pectore blando
Excipis, et mollem amplexu dum nectis amantẽ,
Huc illuc cupida ex oculis incendia iactas.
Queis passim toto caluerunt flumine pisces,
Arsit & ipse imo septemplex gurgite Nilus,
Ac Nymphæ insolitos antris senserc calores.

Mox

M ox & acidalio lauisti rore madentem ·
A c uiola super instratum, roseoq; cubili,
T ecum sublata duxisti ad gaudia ueste,
C andidaq; assueta nituerūt membra sub umbra·
M urmuraq; insonuere · Sopor mox iunxit aman (tes·
N ec non ipsa aio repetens conuiuia magni
O ceani, mensasq; paratas littore hibero
S cis dea cœruleas nobiscum nasse per undas
T yrrheno in magno, et tartessiaco secessu,
D um tecum diuûm accessit, genitorq;, tuusq;,
I psa etenim complexa patrem piseide terra
(Nanq; aderas cum lecta domi pelopeia iuuentus
C ertabat, plausuq; Helis, ripaeq; sonabant
A lphei, bimarisq; Isthmos, uicinaq; ponti
L ittora) Tū complexa patrē, supplexq; rogabas,
L inqueret aërios tractus, axemq; tonantem,
E t tecum biiugo sulcaret cœrula pisce·
A nnuit is, placidusq; suæ dedit oscula natæ ·
E rgo ubi ad hesperios superato marmore portus
V enimus, auriferiq; Tagi nos regia cepit,
N ereidum chorus hic omnis, uiridisq; iuuentus
O ceani, madidiq; amnes, tacitusq; senatus
A stitit, ipse parens undarum, et rector aquarum
T er dominum ueneratus, ibi clamore salutant
C ertatim populi, atq; imo plebs acta profundo,
B uccinaq; insonuit, rauco et tuba concaua cantu,
Q uo sonitu superi acciti dum forte morantur,
A pproperāt · mēsæ appositæ · Sedet autor olympi
I n medio · accumbunt alii certo ordine reges·
L uxuriantq; dapes, et uina liquentia rorant·

N aides his centum incinctæ, totidem'q; ministrant
N ereides, V acuis sunt muta silentia in antris.
A t postquam summotæ epulæ, mensa'q; secundæ
L uditur, ipsa patri pomum, & carchesia libas.
L ibantis conuiuæ oculos, atq; oscula, & ipsos
C andentis dextræ articulos, limbum'q; fluentem
M irantur. Calices Marti cecidere remissi,
D um stupet, in'q; genis hærentia lumina figit,
I nducis mox & choreas, mediis'q; choreis
A ura leuem tunicam suræ subduxit. Ibi ille
E nituit plantæ decor, atq; argentea nudi
F orma pedis, fulsit'q; genu pars prima nitentis,
Q ualis nocturna fulget tuus hesper in umbra,
D um tenuem plātæ acclinans inducis amictum,
A c femori pudibunda times, saliere papillæ
P ectore de niueo, ac rarum decus aera lustrans
P ræstrinxit spectantum oculos, texit'q; ruborem,
Q ui tibi per niueos furtim surrepserat artus.
H ic finis choreis. Citharam mox aurea sumis,
I nsigne et plectrū gemmis, chordas'q; sonanteis.
I psa leui digito sensim, tangis'q;, premis'q;,
A c uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
E modulans. Siluere auræ, siluistis et undæ.
V enistis'q; aliâs immotæ ad carmina cautes.
I am sopor inductus cantu compresserat ipsos
C onuiuas. Tum docta lyram, tum fila recurris,
A tq; abigis uolucres varianti pollice somnos.
T um natum pater amplectens his uocibus infit.
C onsensu superûm summo, æquoreiq; senatus
D ebetur formæ pretium, & decus omne, tibi'q;

C oncœdant et nereides, concœdat et æqua
P allàs, et ipſa meo ponit quæ membra cubili,
V na interq́; deas, et formoſiſſima nymphas.
E cce tibi, citharaq́; potens, duxq́; ipſe choreis
C õcœdit Phœbus, citharã quoq; tradit habendã,
I ntextamq́; auro, et daphneide fronde uirẽtem.
E cce tibi faciles cœdunt in carmine muſæ,
E t tua frondenti circundant tempora myrto
V na et forma, una et choreis, et carmine princœps
E t mihi felicœs inter carißima natas.
L audantem plauſu excœpit Mars. Inde ſecuti
H eroes. reſono aſſenſu uacua antra reſultant,
A c nomen Veneris referunt ad ſydera uocœs.
H is tum mulcœbat dominam Zephyritida piſcis.
Hos igitur pater oĩpotens poſtq̃ æquora rurſum
S ulcauit, ſtetit & piſæo in littore uictor,
C ommotus precibus natæ, meritisq́; natantum
I mmiſit cœlo, Stellisq́; ardentibus aptos
I uſſit in ætherio geminos ſplendere recœſſu,
L udentesq́; polum obuerſis innare figuris.
I nde manet ſtudium natis peregrina uidendi,
L ittoraq́;, urbesq́;, et longinquas noſcœre terras.
H inc uariat mens, atq; ancœps in corde uoluntas,
E t non una quidem dubiis ſententia rebus,
A ſſuetosq́; malo dulci poſt aura recœſſu
E xcipit, et placidi componunt pectora mores.
H is generis foecundus amor, ſtimulansq́; libido,
A c reſides animi, mollesq́; ad pocula luſus
I ngeminant. Et læta canens ad uina puella
E xcitat unanimes concordi foedore ſomnos.

Illi autem dorso, et pinnis, et tergore toto,
Oréq; caudáq; inspersis simul ignibus ardent
Sed sinuosa breui diducit linea tractu,
Alter ut in boream surgat, cadat alter in austrũ.
Ipsa quidem triplici flexu, triplicesq; per ignes
Fulget, & hinc claro nexũ ligat æthera nodo.
Ille igitur, quem cœruleo de gurgite pisces
Nascentem aspiciunt, cœlóq; tuentur eoo,
Multum urbes petet ignotas, longumq; uagatus
Notescet peregre externis nouus aduena terris.
Quin etiam, ingenióq; ualens, et pectore plenus
Munera tractabit solers, quibus inde peractis
Ad maiora gradu properabit munia certo
Certus amicitiis, cognato et sanguine certus,
Vlciscensq; hostem facile, atq; ex ordine felix.
At cui de medio squamosis culmine nantes
Alludent caudis, illum sua flumina noscent,
Vicinæq; urbes pelago, censúmq; alienis
Qui paret ex opibus, multa et patrimonia gaza
Diues agri, diues pecoris. neq; finibus unis
Qui serat, ut duplici forsan dominetur in aula
Imperitãs, geminasq; potẽs, moderetur et urbes.
Ast hunc pomicolæ hesperides si gurgite auito
Accipiant, udóq; lauent simul æquore pisces,
Externæ noscent urbes, peregrináq; tecta
Præstantem ingenio, et facilẽ bene rebus agendis.
Quin etiam Veneres, et gratia magna sequetur,
Obsequio ut multi passim famulentur amico
Nec uero non ille suis accommodus actis,
Ciuibus aut notus, aut fido pectore clarus,

A ut cuius certæ credantur munera curæ,
Q uem celeres imo pisces tueantur olympo,
N ec non et thalamū auersans, læsosq; hymenæos
A ccuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
N i felix placido faueat saturnius astro,
S pondeat & gratos blanda cum coniuge mores.
Hoc igitur te nate iterumq;, iterumq; monebo,
O bserues semper signi qua parte tyrannus
F elix'ue, infelix'ue suo circumuolet axe,
S tet'ne, ruat'ne cadēs, sūmo aut dominetur ī orbe.
E t quo quisq; mō iuuet, aduersetur et heros,
H ospite quo, laribus'ne sit ipse acceptus amicis.
H is etenim uariant uires, & fata locorum,
C ertior aut certis perstat sententia dictis.
A tq; hæc te toto iubeo perquirere cœlo,
Q uidquid agas, quæcunq; tibi sint fata canenda.

DE NODO.

Hoc signo, solisq; uiarum, atq; ambitus anni
C lauditur, idq; suo testantur sydera Nodo,
F ulgentis clypei in morem, quo colchica frontem
E xercet, cornuq; ferox insultat adunco
B ellua, et aurati surgunt in prælia uilli.
H oc quondam clypeo diuûm se astante corona
Q uadrupedi Mars obiecit, quo percitus ille,
C ollegit sese in uires, mox terq;, quaterq;
I nsiliit. Sonuere auræ. Tum fulgidus umbo
E uomuit late flammam, et lux ignea fulsit.
O ctauo Mars excussus de uerbere pallens,
I ncumbitq; genu, et uix pectore sistit anhelo.

A t quadrupes cædens, seséq; in uulnera firmans
C onsistit, totóq; oculos umbone pererrat.
S ublatus mox et saltu super aëra ducto
I niecit sese totum in clypeumq́;, deumq́;,
E xcutiturq́; genu deus, atq; in terga reuersus
L abitur, et superas plantis diuerberat auras.
P rostratusq́; solo dolet, ac noua prælia damnat.
R iserunt superi, et plausum aurea tecta dedere.
M ox clypeum illustrant astris, monimentaq́; læto
A ffigunt cœlo, æternam testantia pugnam.
T alibus, atq; aliis nitet intertexta figuris
Z ona Iouis, Zona aurato circumlita textu,
F atáq; fortunamq́; suis quæ temperat astris.
Nunc agite o faciles mecum quæ rura napææ
I ncolitis, quæ frondosis in collibus hortos
A sseritis, colitisq́; uagos per deuia fontes,
N unc agite o raram insigni de flore coronam
T examus, myrtóq; nouos iungamus honores,
Q uo tumulũ, et magni ueneremur tẽpla Maronis.
S parge rosam, largáq; manu fundamus odores,
P lacemusq́; uiri manes, umbramq́; silentem.
S aluete o cineres sacri, longumq́; sub urna
V er spiret, tepidæq; hyemes, et mollior æstas.
I ncrescant tumulo lauri, ac bene consita myrtus.
S põte sua maris, et rores noua mella ministrent.
E t nymphæ arguta carmen modulentur auena.
V os manes mihi felices et adeste uocanti,
E t mihi quod reliquũ cœli, quo'ue orbe uagádũ
P andite, fatorumq́; uias, et operta monete,
A c toto rerum seriem deducite cœlo.

S emper flore nouo, semper uenerabimur aris.
A udiuit pater, et tota se sustulit urna.
E t mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
Quáq; arctos riget, et qua se tegit humidus auster.
Ergo age care puer, roseo primũ aspice ab ortu.
N ox fauet, oceanoq; suo uaga sydera surgunt,
E xertatq; Aries caput, et fera cornua quassans
I ncipit in gelidos sese obiectare triones.
I llinc aurata nitet olim texta figura
N auis, et ipsa suo spumescunt cœrula fluctu.
A urea materies, et clauo nexilis aureo.
I psa quidem memor auectæ de colchide pellis
Quadrupedẽ obseruat, uersáq; in uellera puppi
P r. ra latet, maloq; suis spectabilis astris
P rospectat ditem felici uellere lanam,
Quam cœlo pater impositam regnare per undas
I ussit, et esse polo uoluit, quo nostra moueret
P ectora, sulcandoq; mari, remisq; agitandis,
M ercibus et peregre per littora curua petendis.
E rgo cui primo nauis sese obtulit ortu
I n lucem uenienti, hunc æquora salsa magistrũ
A gnoscent. reget ipse manu, clauumq; tenebit,
T yphin et insana referet speculator in unda.
I pse gubernator sic se Palinurus agebat
E xplorans uentos, atq; auribus aëra captans.
T alis et à capreis uilloso intectus amictu
V ela dat, obliquatq; sinus, et colligit euros.
A st ubi se oceano immersat, si frigida cani
S tella senis radios impegit forte nocenteis,
I llos euboicæ cautes, dirusq; Caphareus

E xpectant illos nigrantibus acta procellis
H aurit hyems, latus aut scopulo diffringit acuto.
Hoc te nate docens iterumq́; iterumq́; monebo.
V ita tibi, motusq́; animi quærendus ab ortu,
V nde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
S urgit ab occasu mors importuna maligno,
Q ua tenebræ, qua nox nigrantibus aduolat alis.
E rgo animũ quod constituit, quod continet artus
S ydus ab exortu, mutato foedere rursum
P erdit, ab occiduo si telum emiserit orbe.

DE ORIONE.

Insequitur post Orion, quem rettulit astris
V enandi studium, atq; actarũ in tela ferarum.
I pse ensem auratum incinctus uenabula gestat,
S ollicitusq́; animi mentem, dubiusq́; fatigat.
E t parat in saltus iam iam se inferre repostos,
G enuaq́; brachiaq́; exertãs, et pectore anhelus.
V nde et quem primo nascentem aspexit eoo,
I lle pedum cursu, insignisq́; et corporis ipsa
M obilitate uigens, habiles se exercet in artus,
I lle animi dubius, & mentis percitus oestro
T urbatis agitur stimulis. Vexatq́; flagello
C ura recens, mutatq; locos, inceptaq́; & æger
P rincipis ipse aulas, et limina nota frequentat,
D iscursatq́; foro, et populos rumoribus implet.
P ronus ab oceano, uitreisq́; Atlantis ab undis
E xercet mentem curis, uersatq́; agitando
H uc illuc, trepidos reuocans in corda tumultus.
M unera quinetiam populi dũ tractat, et absens

Orator

O rator peragit magni mandata Senatus
I nfelix procul à patria, caris'q; propinquis
D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
H aud ingrata feret, parua'q; relatus in urna
C ondetur populi lachrymis, positus'q; sepulchro
O rnatur titulis, nomen'q; refertur in actis.
A nte rogum flet mœsta parens confecta senecta,
I niicit et canos tonso de uertice crines.
A t coniux contusa genas, discissa capillum
I nfelix coniux, cœlum et crudelia damnat
S ydera, se'q; rogos super iniectura iugales
L abitur exanimis, uix fessi a morte parentes,
A ut reuocant gemini qui flent circũ ubera nati.

DE AVRIGA.

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe,
N ec sine re nomen traxit. Si fabula cœlum
O rnauit, tamen ipsa usum commenta sequuntur.
H uic currus, huic arma placent, iũcti'q; iugales,
Q ueis alphea secus labatur flumina uictor.
Q ualis erichthonius currus, et quattuor ausus
I ungere equos, rapidis'q; rotis insistere uictor.
Q ualis et Autumédon currus moderatur Achilli,
Q ui'q; etiam mediis domitor trux audet in aruis
Sistere equũ, et grauibus ceruicẽ onerare capistris,
C ogere mox domitum, et strictis agitare lupatis.
N unc curuo obliquans gyro, nunc uerbere torto
I mpellens. secat ille auras atq; aëra campo
P eruolitans. dorso interea desultor equino
A d stratus, torquet celerem post terga sagittam,

Mox hastam terrae accliuis leuat, et iacit. Inde
Desilit alterius dorso leuis, alteriusq;
Pressat equi costas, et latos perforat armos.
Nunc humilis, nunc elato se pectore tollens,
Nunc ceruice super, duplici modo tergore fusus
Huc illuc agitat cursum, et ciet agmina dextra.
At cum praecipiti occasu, rapidisq; sub undis
Mergitur, icanamq; uidet per marmora Tethyn,
Infelix tunc exitium meditatur, et axe
Excusso, rapit auulsos de corpore truncos.
Ac circùm iliacos lacerũ trahit Hectora muros,
Aut parat immani fatum crudele ruina
Fulminis aërii, Capaneus ut turribus altis
Igne Iouis ruit, atq; ustus descendit ad umbras.
Infami nunc supplicio suspendit, et arctis
Faucibus elisos agitanti uentilat aura.
Coniugis ut laqueo infelix sub nocte pependit
Andreas, quanquam italicas rex magnus in oris.
Haec et deteriora ferox Auriga minatur,
Cum male felici occumbens radiatur ab astro.

DE HEDIS.

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hedi
Attollunt caput, et coelo spatiantur aperto.
Tum molles agitant lusus, fusiq; per herbas
Insultant foliis, ac torua fronte minaces
Praetentant pugnas. Tamen illis mollia cordi,
Imbellesq; agitat tantum lasciuia sensus.
Promittunt igitur duros à fronte Catones
Nascentes Hedi. Turpi sed inertia mentem
Occupat, & molles languent in pectore curae.

Triste

T riste supercilium, molli sed degener umbra
E st animus luxu languens, et deside somno.
F rons ficta, obscœni mores, petulans'q; libido,
A rmorũ et deses fuga, nobiliumq; laborum.
H inc mortem sibi consciscunt. Infamis et umbra
E rrat lethæos non transmittenda per amnes.
S ic errant miseri manes, atq; umbra Neronis.
S ic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandũ,
E t mille errabunt annos sua corpora circũm.
N ec uero non argutis in uallibus Hedos
F istula delectat uacui pastoris in umbra.
A grestem hinc tenui musam meditatur auena
F ormosam resonare docens Amaryllida syluas
T ityrus, et siquem olenio de sydere fratres
N ascentem blando calami dignantur honore,
V t quondam tereti Damon innisus oliuæ,
C oniugis indigno queritur deceptus amore,
Q uosq; refert siculus felia carmine pastor
M ulcenteis cantu pecudes, et arundine syluas,
D um stupet, et subitis caput exerit ætna fauillis.
H is, cantu commota, imoq; Aréthusa profundo
E mergens, udaq; comam circũndata ab alga,
I ntexitq; apio sertum, ac uiridante cypero.
A st aliis malesanus amor noua crimina suasit,
I ussit et è proprio dextram foedare cruore.
S ubstrinxit laqueo collũ, atq; ad limen amatæ
I phis anaxaretes immania fata peregit,
A c misera ante diem Zona crudeliter usa.
P hyllis ab intonso pendet rhodopëia trunco,
T antum mollicies Hedorum, et sydera possunt

I n scelus. At positi oceano, atq; cadentibus astris
S aturnus si forte minax aspexerit, ipso
I nfelix infans partu morietur, ut ægram
V ix ope nisa sua seruet lucina parentem.
C ædetur miser ante aras, et uictima cultrum
I mbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
S i Mars forte suum præsens uibrauerit ensem,
N ec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis.

DE HYADIBVS.

Mox Hyadum chorus eois emerget ab undis
F ratris hyæ, quas perpetuus dolor idídit astris,
V nde illis nisi triste nihil. non corda quietem,
N on animi faciles somnos, non membra soporem
A ccipiunt, & cura nouos parat usq; labores,
Q ueis chorus hic ipso nascentibus astitit ortu.
H os tumidos populi fauor, et plaudentia rostra
S ollicitant. Serere arma inter plebēq;, patresq;
E st amor, et positos rursum instaurare tumultus,
C iuilesq; manus armare, & stringere ferrum,
T antum seditio placet. Atq; hæc pascit auentes.
Q uid gracchos tibi cōmemorē, aut ciuilia bella?
N on deerit populo luctus, forá ue ipsa quiescent
T urbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
Q uos Hyádes passo mœstæ uidere capillo
N ascentes. Ipsæ oceano capita alta ferentes
D antq; locum Tauro, uicináq; tempora miscent.
I nde gregis felix studiū, atq; armenta sequūtur
E rrantes. Lætus canit ad mulctralia pastor.
I llos exitium infelix, uiolentaq; fata

Expectant,

E xpectant, raptos artus, laniatáq; membra,
A uulsúmq; caput ceruici, humerósq;, manúsq; ,
B rachiáq;, excisósq; pedes in frusta, femúrq;,
C ordáq;, uiscéráq;, atq; ipsis cum pectora costis,
D ifferet armato plebes excita tumultu,
V t nulla miseri manes claudantur in urna,
N ec certum uolitet circũ leuis umbra sepulchrũ,
C um tristes amne hesperio lauere sorores,
D iffusásq; comas, sitienti et gutture collum
I mmersere undis, queis aut mauortius heros
I nnatet, aut nigri inficiat cum tabe ueneni
S aturnus liuenti oculo, liuentibus urnis·

DE CAPRA·

Posthinc et pecus oleniũ, et Iouis inclyta nutrix
I psa suos effert radios, nec longius hedos
I nsultare solo patitur sine matre uagantes.
S ollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
T um metus, et quæ sunt timidæ præsagia matri·
H inc ingens formido, et consternantia longe
C onsilia, incursánsq; tremor per mẽbra, per ar=
O ccupat, et leuibus mẽs ipsa exterrita causis (tus
D iffingitq;, auditq; graueis instare tumultus,
S citaturq; nouas res, et sectatur easdem,
Quem tenera oleniæ lactarint ubera Capræ.
A st obiens, et cum hesperio se gurgite tingit,
R ustici nascenti dat prædia, (rura capellæ
N anq; colunt) dat opes, atq; ipso ĩ littore partas
N aufragiis, procul aut ripis fluuialibus actas.
I lla colit ripas· gaudent et flumina ripis,

R elligio sed sperta deûm, uiolatáq; templa
I nfamant, aris pollutáq; dextera sacris.

SITVM STELLARVM MVTARI PRO TEMPORIBVS.

Hos Aries secum socios ad munera quondam
N aturæ ducebat, & unà ad signa uocabat,
V nà etiam egressi castris in bella ruebant.
P ost uero cœli ratio, flexusq; uiarum
M utati. Variant ortus, spatiumq; locorum
A dextra, leuáq;, nec uno sydera tractu
V ertuntur, semperq; aliquid mutatur in annis.
I ncerti fines, certus sed uoluitur ordo,
S ic uariant et fata manet uis lubrica fati.
H inc nũc Tyndaridis comes additus, æquore tollit
S ydereas Auriga rotas. Quatit aureus ensem
O rion, præfertq; Ioui stellantia nutrix
V bera, et olenios carissima pignora fratres.
Quin & carpathio monstro leuis adnatat argó,
S uspiratq; petitam euris, atq; æquore prædam
P hasiaci senis, horrescitq; incendia late,
Quæ Leo déq; iubis ferus, et de pectore fundit.

DE PLEIADIBVS.

Iamq; oculis noua lux offert se nate uidendã,
F allor, an illa parens magni cyllenia partus?
N unc sydus, circumq; aliæ ex Atlante sorores
P lẹioneq; micant? Quas et præstantia formæ,
E t diuorum amor, et clari decora alta parentis
N obilitant cœlo, referuntq; in crinibus aurum

Miratæ

M iratæ uiridi quondam splendescere ramo.
O blectant et adhuc artes, studiumq; colendi
O ris, et antiqui reuocantur pectore sensus,
E t curæ molles, et gratæ pocula mensæ,
L uxusq;, illecebræq;, et olentia tempora sertis.
H os nati mores referunt, quibus aurea crinem
F ibula subnectit, roseo quibus enitet ore
P urpura, quæsitusq; decor, similisq; puellæ
C ultus, et assyriam redolēt lita pectora myrrhā.
N yréa sic perhibent, & amatum à uate Batillū
P ictum oculis, fusumq; coma, roseumq; labellis.
V ina placent, hilaresq; ioci, et petulātia linguæ,
M ordacesq; sales, intinctaq; uerba ueneno
S emper amant, et cura nouos exuscitat ignes,
A c domito regnat uictrix in corde libido.
N ec minus ambitio tenet, et certamen honorum,
P œniteat generis tamen, & se Cenéa malint,
A ut in fœmineam penitus transire figuram.
H æc locat, custodesq; atlantidas arboris auri
L una colit, memor et fuluis pendentia ramis
F ulgerent quæ poma, qbusq; è frondibus ardēs
B ractea perstreperet, roseasq; incenderet auras,
E xoritur quoties niueas complexa sorores
I llustres reddit natos, magnoq; fauore
N obilitat, cui si felicibus incola montis
T arpeii, ac iuga summa tenens creteidos Idæ
I gnibus astiterit, mauortia signa secuti
I mplebunt ualidas numeroso milite turmas,
M ultaq; felici committent prælia dextra
D uctores auro insignes, ostroq; decori.

Multa mari quoq; bella gerent, ac cæde rubentē
Neréa, spumãteis'q; uidebunt sanguine fluctus,
Armáq;, remigiũq;, agitatáq; trãstra per undas,
Littoreq; impositis statuent monimēta trophæis.
Felices, si non irato principe tandem
Accipiant iugulo gladium, aut ceruice securim,
Vmbráq; lethæos fleat indignata per amnes
Deseruisse solo lacerũ, et sine nomine truncum.
Hæc eadem exoriens, densis'q; inserta choreis
Pleiadum si Saturni mala uulnera sensit.
Ipsa quidē luce exhausta, ac uix cornibus extãs
Heu sortem miserandã, et non superabile fatum,
Capti oculis lucem in tenebris sine lumine ducēt,
Vt Thamyræ inuideant. Et enim solatia uicto
Pierides, quod'q; et uinci fuit usq; decorum
Pastorem a musis. tamen illi fistula collo
Sēper adest. thamyrã'q; greges, thamyrã'q; sequũ
Pastores, thamyrã syluæ, colles'q; resultant, (tur
Et sine qua nullũ carmen sonat, anthida reddũt,
Anthida, qua nõ ideo sub uertice ad umbram
Texuit, aut calathos, aut serta decentius ulla,
Siue aris, siue hæc cupido uariaret amanti.
Siquis in occasu tristes, cæloq; cadenti
Pleiades uideat, uiolata'q; poma querentis
Alcidæ claua, & spoliatos frugibus hortos,
Infestet'q; malum sydus, radiiq; nocentes
Percutiant, ille ionium'ne nauita pontum,
Aegæum'ue secet, tyrrheno aut lintea pandat.
Non ille eridano uelum, tyberiq; per æstum
Explicet, aut fluuios remo petat impiger altos,

Ne latus

Ne latus affligat scopulo, uictusq; procellis
Naufraget, et sparsa moriens tumuletur ab alga.
Infelix simul, infelixq;, aspexerit astrum.
Ille inter cyathos positus, pateramq; coronans
Decumbet leni somno, uinoq; sepultus,
Purpureo'ue toro recubans, et uirginis arcto
Fusus in amplexu, dum mollia gaudia carpit,
Et Venus ex imis stillat resoluta medullis,
Illius in roseis linquet sua fata labellis.
Et mors ipsa quidem placidæ cognata quieti.

DE VNGVLA TAVRI.

Nec uero non et cœlo sata semina cernes
Picturæ uariantis, opusq; quod extulit olim
Praxiteles, tabulisq; suis insignis Apelles,
Restituitq; noua nuper quod Ioctius arte,
Ioctius illustrans arnum, florentiaq; arua,
Nam cui nascenti sese exerit ungula tauri
Purpureo ex oriente, & candida fulserit illi
Cynthia, tarpeiusq; pater, facilisq; Dione
Addiderint socium coniuncta mente fauorem,
Hic Venerem nudã, ac madidantẽ rore capillos
Exprimet, & ueros facibus succenderit ignes.
Hic thetidem fluctus scindentem, aurasq; cientẽ
Crinibus, et nunc subductis ex æquore mammis
Extantem, et sparsis rorantem pectora guttis,
Nunc mento tenus intectam referentibus undis
Candorem, et uitreo fluitantia mẽbra sub amne,
Pinxerit, ut uiui spirent in imagine sensus,
Atq; oculos uanæ trahat ad spectacula formæ,

T antum arte, tantum ingenio, digitisq; ualebit
A t quando hostilis radios de parte nocenti
V traq; stella nocens iaculabitur, omnis & inde
C oncessit fauor, hic media gladiator arena
A d pugnam sese instituet, felicibus armis,
V ictricesq; manus gladio pugnator et hasta
C ladibus in mediis alte exeret, applausuq;
S pectantis populi, uictor caua lumina condet,
E t populo plaudēte nigras descendet ad umbras
F ulmineus · trepidi fugient denso agmine manes
A rmatum, et stricta minitantem uulnera dextra.
H æc tibi pleiades præstāt, cauāq; ungula tauri.

DE LEPORE.

Hinc lepus attollens leuibus uestigia planteis
T yndaridas seqtur, celeratq; per ethera cursū,
Q uo surgente nouas ueniens in luminis oras,
I lle pedum cursu insignis certauerit auris
P ræuertens uentos, qualis priuernia uirgo,
Q uippe uel intactæ segetis per summa uolarit
C ulmina, nec teneras plantis curuarit aristas.
H ic stadio sese exercens, ubi martius ardor
A ffulsit, uocet ipse pedum in certamina currus
O enomai, uolucremq; uocet æneidos axem,
E t pretium uictor referet plaudente theatro,
N obilis & disco, et totos quoq; flexilis artus,
A tq; breui facilis gyro concludere corpus.
A t cum se socium addiderit Cyllenius heros
P ræstringet ludens oculos, ut certa uidenti
I am fiant incerta · modo quod dextra gerebat,

Ostentet iam leua. fuit paulo ante quod aurum,
Transeat in liquidum sub eodẽ corpore plumbũ,
Stuppa uomat tardũ fumũ, quæ poma rubebãt,
Effluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
In nihilũq; abeat digitis quã strinxerat offam,
Et mirum ipse suo de gutture uentilet ignes,
Qua quondam deus ipse deum fur arte fefellit.
Ille pilam ualidis impellet uiribus. ille
Folliculum excusso iaciat per inane lacerto,
Brachiáq; assiduo quatiat sudantia ludo.
At quoties Cytherea illum complexa fouebit,
Non deerit tibi qui saltet per pulpita, quiq;
Mimum agat, & molli teneat spectacula cantu,
Personam quancunq; uolet simulare paratus.
Sin arcás, quæq; ambrosiam de uertice fundit
Aspiciant, faueatq; suo Saturnius astro,
Ille nouas artes solers tractabit, & ipso
Perficiet studio, ut mentem suus approbet usus.
At si liuentes radios impegit iniqui
Stella senis, fundatq; atrum de sydere uirus,
Infelix qui sponte sua patriamq; laresq;
Deserat, agnatumq; solum, cineresq; parentum
Posthabeat, tantumq; illi fuga grata, nec ulli
Insideant animo sensus, aut cura suorum.
Pronus ubi Hesperiã petit, et uagus æquora lam
Quanq̃ illi faueat felicibus ignibus æther, (bit,
Non nisi cum magno uenient alimenta labore.
Quod si forte minax longe aduersabitur astrum,
Diuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
Aut attæonio ueniet mala præda Melampo,

A ut catulos impasta trahens lea deuoret artus,
H æc leporē nā fata manent. hinc nomen et astro.

DE IVGVLIS.

Nec uero leporem tantū, capreas'ue fugaceis,
A ut timidos agitent præclusa indagine damas,
Q ueis iugulæ inspirent auras, et amicus Orion,
O rion dextra iaculum, ac uenabula gestans,
I nsignis balteo, & longe radiantibus astris.
Q uin ipsis in speluncas, in rupe cauata
E xcipiant ursum impauidi, & uenabula cōtra
O biectent, densis'q; actum de saltibus aprum
I nnisi expectent hastis. it calle silenti
E fferus, ac fuso spumant uirgulta ueneno.
N ec uasto timeant aut comminus ire leoni.
V enatus iuuat audaces. agitur'q; iuuenta
I n syluis, inter'q; canes, et retia, nec iam
A ut coniux placet, aut thalamis nox acta sub ip=
H os dios magis, atq; magis mauortius heros (sis.
A ccendet, rutilo si forte aspexit ab astro,
A nnuat et placido facilis quoq; Iuppiter ore.
H aud etiam siqua hoc ipso sub sydere uirgo
L ucem hausit, dubitet sæuarum lustra ferarum
A ut ferro petere, aut saltus intrare repostos,
I psa horrens iaculo, tyriis'q; ad terga sagittis,
Q ualis in ætolûm campis Meleagria uirgo
S trauit aprū, primam'q; manu stringente sagittā
I ntorquēs, ausa est spumanti occurrere monstro,
M ox læta & spoliis, famosa et cæde superba.
Q ualis et æthiopum quondam sitientibus aruis

I n fuluum regina gregem sese armat, & audet
S ola pedes sese irato obiectare Leoni,
I nsigniq; arcu, & duplici Zenobia telo.
Q uin etiam monstra undisoni fluitantia ponti
S ollicitent, uiolare imi et penetralia nerei
H aud timeant, dū ferratis per marmora contis
D iscursant, pelagóq; trahunt humentia lina,
A ut alta scopuli è specula fixum ære tridentem
E xpediunt, ferróq; gregem & pecuaria Protei
P er costas, per terga forant. fluit æquore foeda
I lluuies. I mo trepidatur ab usq; profundo.
T antum adeo iugularū ortus, per tela, cruorēq;=
=I n syluis, in speluncis, et in æquore sæuit.
P ræsertim si falce senex radiarit ahena
I ratus pelago, iratus uariantibus undis,
A tq; aliquis post multa tamen discrimina, somno
D um fruitur, capit et placidā per mēbra quietē,
A ccipiet iugulo gladium, & delatus ad umbras,
L ethæas umbras, rigidum ac Minoa, negabit
A utorem nosse, et certam deposcere pœnam
I ncertæ necis. Hoc martis ferus efficit ignis
S iquando biiuges tenet ad præsepe ligatos,
E t Cancri fera terga premens Atlanta fatigat
O ceano approperans. deerit iugulator, & omne
T elorum genus. ad maneis tamen ille sopore
D euictus ueniet. Sopor illum ad funera ducet,
C ondet in æternam languentia lumina noctem,
H æc loca si pater idæus, si Cypria uirgo
I nsideant, cum cœruleos it cancer in amnes,
N anq; saporiferam pariunt hæc signa quietem,

A eternoq; premunt mortalia pectora somno.

DE PROCYONE.

A t cui natali Procyon sese extulit ortu,
V ltima cum obuersi curuant se brachia cancri,
N on ipse umbrosos saltus indagine cinget,
N on canibus timidos aget arcta in retia damas,
S picula sed, latoq; parat uenabula ferro,
N odosasq; plagas, pedibus quoq; uincula nectit
I nsidians, acrem' ue dolet sæuire Melampum,
V mbroneq; sequi, rapiduq; ad septa Lycarban,
Q uin Isan, catulosq; Isæ formabit ad artes
H umanas, tacitum ad nutum Asteriona uocabit
B landitor, dignum et Musis præstabit alumnũ.
H ũc olim Vraniæ in gremio, Cliusq; por ulnas
L udentem, persæpe aliæ inuidere sorores,
E xceptumq; suis furtim admouere labellis.
S æpe etiam Iouis ante pedes statuere, sinuq;
A ccepit pater, et blando simul ore renidens,
D emulsitq; manu, exciuitq; procacius iras,
D um ludit, lætæ plausere iocantibus auræ.
E lysiis nunc in campis per opaca uireta
L udit agens, nemorumq; acer lasciuit ĩ umbra.
C õueniunt animæ ad lusum. ille impiger arctat
H uc illuc cursum. hinc notas festinat ad umbras
D ente ferus, similisq; irato, & saltibus horrens.
M ox blanda lambit lingua, atq; immurmurat ore.
S ubsiliens, caudamq; ciet gratator amicam.
I nterea uiridẽ ad pontũ, ac sebethida ad undã
D elicias misera amissas, et luget ademptum

Melpomene aſteriōa refert nemus æquora reddūt
C lamatum Aſteriona. Imóq; e gurgite Nymphæ
A ccurrunt hic mœſta iterat luctúmq;, modósq;
A onis infelix. Iterat chelis æmula cantum
F unereum, atq; genis plorant nereides udis,
A ſt ubi ad Oceanum præceps ruit Atlanteum,
S enſerit et rabiem Martis, dum luſtra ferarū,
D um latebras petit, & uenabula cornea iactat
I ncautus, per inerme latus, pérq; ilia dentem
A ccipiet ſpumantis apri, tractúsq; per arua
P ræda auibus, præda ipſe feris laniāda iacebit.
V ix coniux, quǽq; una illi, primísq; ſub annis
M iſcuit & curas, et certos iunxit amores,
V ix mater diſperſa locis inuenerit oſſa,
Q uæ mādet terræ lachrymans, cōdatq; ſepuchro.
F orſitan è morſu rabidi canis, actáq; uenis
D ira lues aget in furias. illum ora liquenti
A dnotantem amni, ſitiētem, undásq; petentem
E xcutiens torrē ambuſtū, atq; è gurgite Erinnys
I ā medio caput attollens fugat horrida, crinēq;=
-A nguineum intendit. reuocat ſitientia ab undis
O ra miſer, faciem auertens, ſimilísq; latranti
D at ſeſe retro, & ſpumas ciet ater ad auras.
H inc rurſum ſtimulante ſiti conuertit ad amnem
Approperās, dubiúsq; gradu, atq; enectus ab æſtu
I nfeſtans rurſum admota face turbat Erinnys
A ttonitū, ac nigras uocat ex Acheronte ſorores,
D onec eum rabie abſumptum uis tetra ueneni
V icerit, & miſeros ſoluat cum corpore ſenſus,
Q uos Procyon Martísq; furens incēderit æſtus.

DE CANICVLA.

Si cœlum nate aspiciens memor ipse Leonem
A gnoscis, quæ stella nouis micat ignea flammis,
I lla quidē canis est, qua corniger uritur ammon,
A ssyriumq; latus, cuius de sydere feruet
A egyptus totoq; calent incendia mundo,
C uius & afflatu tellus grauis, et grauis aër
C orripiunt morbos, passimq; cadentibus ægris,
S trata iacent armenta. furit uis effera in omnē
C ontinuo gentem. V iduat quoq; ciuibus urbes,
V tq; hominum generi canis has denuntiat iras,
S ic nascentem aliquem primos inspecta per ortus
I ncendit flammis, & pectora concitat æstu.
I ra ingens, dolor atq; ingens ingentibus ausis,
I ngentesq; tument animi. imperiosa cupido
N il æquum patitur. feruet sitis arida habendi,
I nsanusq; uocat, uiolentaq; tela ministrat.
N ō pietas mouet, aut amor, aut reuerētia diuûm.
P ræsertim si threicius sese addidit heros
A d facinus, subditq; faces. incendia uitet,
E t syluas, dum tela feris immanibus audet
I ngerere, & fuluo iam comminus ire Leoni.
Q uod si perniciosa senis substrinxerit ensem
D extra, nec ipsa suos illi subduxerit ignes
D elia, nascetur mediis qui in saltibus V rsum
A ttentet, qui frondosis in uallibus apro
C ongrediatur, & inclusa decertet arena,
S pectantesq; trahat pugnacis robore dextræ.
A st ubi ab occasu rabido adlatrauerit ore

Infelix

I nfelix nato exitiũ parat, unde ferarum
D ente lacer cadet in syluis ursú ue, lupî ue
P ræda, uel audaci pereat laniatus ab umbro,
S i Mauors ualidã aspiciens concusserit hastã.

DE CRATERE.

In sequitur crater Bacchi decus. huius ĩ ortu,
A tq; ubi cœruleis Virgo caput extulit undis,
A utumnus sese accingit, uindemia cellas
I nstruit, & grauibus ceruicẽ implexa racemis
I psa lacus & labra nouat, & dolia tergit.
I nde meri genialis amor, studiumq́; bibendi,
H inc patera salit assurgens spumante falernũ,
C rateresq́; auri insignes undante Lyæo.
H inc Baccho læti colles, flexæq́; sub ulmis
Pendula textilibus nectunt umbracula uites,
I nsitioq́; alios, aliaq́; ex arbore ramos
A dmiscens, studiosa nouum per germen adoptat,
I nsitio foecunda, nouasq́; ingressa per arteis.
H inc & nexilibus uideas è frondibus hortos,
I mplexos late muros, & mœnia circũ
P orrigere, & latas è ramis surgere turres,
D eflexã et myrtum in puppeis, atq; ærea rostra,
I n buxisq́; undare fretum, atq; è rore rudentes.
P arte alia frondere suis tentoria castris,
S cutaq́; spiculaq́; & iaculantia citria uallos.
N ec minus irriguos fonteis per opaca uireta
I n strepere, & ductos non una ĩ brachia riuos,
E t properare cauis operosa canalibus undã
S axa per, et liquidos stillãtia marmora fluctus,

P iscosas quoq; sub tectis fluitare lacunas.
Quin etiam aruorum cultus, & cura serendi
H os iuuat, atq; agri studium non segne nouãdi,
H orreaq; annosæ cereris. Iuuat humida mercis
M utandæ species, stagno seu uecta liquenti,
Quam' ue paludosis tellus alit humida campis.
H æc Crater, quibus affuerit, nascentibus affert.
Qui tibi Nate tuo aspirans, non defuit ortu.
A t serus cœlo occiduo, ac refluentibus undis
O ceani, facilem læta inter pocula mortem
A fferet, ac subito turbabit funere mensas.
D efunctum lugent conuiuæ. Ast ille nigrãtem,
I ngressus Cymbam, ac sitientia labra relambẽs,
S uspirat Bacchũ, atq; undæ lenæidos amnem.
C ui si stella nocens inuiderit, humida fata
P ortendit, seu lenæo sub gurgite, siue
F lumine sub uitreo, calidó ue in forte lauantẽ,
S iue cauo putei gradientem absorbet hiatu,
C œrula seu uersis findentem marmora tonsis.

DE CORONA.

Euge pater Lenæe euan. Tibi Carmina nostra
A ssurgunt. monumenta tuæ nã coniugis assunt,
I nsignitum auro textum, ac radiantibus astris,
E t primo splendet cœlo memorabile donum,
Quod Dea tum rore idalio, ambrosiæ'q; liquore
S parserat, et cypria madefactũ itinxerat ũda,
T um flore ornarat uario, itactum'q; hyacinthũ.
Miscuerat, uiolam'q; rosæ, casiam'q; amarãtho.
H inc natis studium tenerorum mansit odorum.

Conficiunt

C onficiunt unguenta, et florea serta coronant.
M undicies indigna uiro, comptus'q; puellæ
P ersimilis, quæ'q; et ueneris molle i per. · astrũ,
I nde etiam occultus sub pectore pascitur ignis
I n uetitum'q; ruunt et amor noua uicula nectit.
Q uo circa N ate ardenteis compesce furores,
E t leges meditare, & honesti concipe formam.
H ic finis uitæ felix, hæc meta petatur.
M ergentem sese oceano quicunq; Coronam
V iderit ipse oriens primo sub flore iuuentæ
O ccidet, expositus'q; feris damnante Senatu.
P ro tumulo faucésue canũ, aut rabida ora leonũ
A ccipient, tumulo Saturnus cõdet, ubi ipse
I nsedit loca, seu grauibus mala sydera signis
A duersos iaciant radios, & fata minentur.

DE SPICA.

Duersos mores, & pectora dura per ortum
S pica dabit, frumenta feret, graue figet aratrũ,
M ella fauis expressa liquet, nihil usq; remittẽs
A duitæ uarios usus. Maria alta secabit
P iscator, nunc casse cibũ, nunc comparat hamo.
D at uarios animis æstus, & pectora turbat
O ccasum dum Spica petit, dat & usq; labores.
C ui falcem si forte senex subiecit ahenam
I ratus, miseram'q; famem, illuuiem'q; minatur.
A t Mauors furti damnat, populo'q; reposcens
A nnonam, dictis, & pœna crimen acerbat.
I lli nil Arcas, nil proderit aurea Virgo,
Q uãuis Spica manum grauibus foecũdet aristis,

Porrigat & plenas felix Pometia lances,
Quin pendat sacrum laniato corpore furtum,
Et populo spectante lacer det sanguine poenas.

DE SAGITTA.

Nõ teucrum, paridẽ ue arcus, nõ hectora telũ
Stringentem, non idaeum sub nube columbam
Figentem, aut lyciae iaculum mirabere dextrae,
Si coelum aspiciens oculo intueare Sagittam.
Has etenim natis uires, haec dona ministrat.
Exercens usus probat, & mox uertit in artem.
Ille igitur iaculo insignis, celeriq; Sagitta
Continget positum quocunq; in limite signum.
Ille etiam speculantem alta de turre columbam
Deiiciat aeriae contorto uerbere fundae,
Squamosumq; petit certo sub uulnere piscem,
Cui fauet eöa surgens de parte Sagitta,
Extremo aegoceros cum se celer aequora tollit.
Ille autem stragemq; inter, caedemq; uirorum
Deficiens cadet anteactis ex hoste trophaeis,
Vulneribusq; suis, illata & caede superbus,
Quem procul occidua uidit de parte Sagitta,
Ipsa quidem radiis percussa nocentibus aeque,
Aeque praesidio nitens et fortis amico.
Vendetur miser, & foedabit sanguine arenam
Indigno pretio, si Mars, si pinniger arcás
Haec loca coniuncta soli ditione tenebunt.
Asi hunc damnatum caueae ad spectacula, uulgo
Obiiciet, gladiiq; dabit Saturnus ad usum,
Si male felici aduersans minitabitur astro.

DE HEDO.

Hoc etiam è coelo, chelis'q; micantibus hedus
E xilit, & molles nascentibus imprimit artes.
H is, inter'q; epulas, & serta madentia uino,
S corta'q;, et incæstos thalamos, unguēta, rosam'q;
V initur, et uacuis mulcent proscænia ludis.
D eliciæ inficiunt animos, præceps'q; cupido.
C onsilium icertum, ac uarians sententia, et ipsa
M ens nunq̃ secura nouas parit anxia curas.
C oncubitus fuge nocturnos, summas'q; fenestras,
T ectorum igenteis lapsus, fossæ'q; profundum,
P ræcipites'q; locos, imposta'q; rupibus antra,
N eu te sollicitent funabula ludicra, neu te
I ntortis capiant agitata rudentibus arma,
S i te rtesiaco minitabitur hedus ab orbe.

DE ARA.

Dicamus bōa uerba. deos ueneremur, an illa est
Quæ surgit, quæ conspicuis uenerabilis astris
A ra deûm? date thura, faces'q; adolete sabæas.
H is genitrix hariadna locis, hoc sydere lapsa est,
I mpleuit'q; uterum teneræ leue pondus Elisæ.
H inc illi cultus'q; deûm, & reuerentia casti,
E t tantus sacrorū honor, atq; hinc ipsa per aras
R ite precata litat, simul et stata sacra frequētat.
T u matrem puer, & castas arcesse sorores.
T hura adsunt. cœlum spectate, atq; ore fauete.
A ra deûm, unde est relligio mortalibus orta,
V nde piū quodcunq;, et quod uenerabile terris,

S alue Ara, salue innumeris ornata trophæis,
S iue hominum gesta inspicias, seu facta deorum.
I psi te reges templis, et marmore donant
M ygdonio. Tibi purpurea sub ueste sacerdos
S acra facit. sedet et tyrio spectabilis ostro
A ntistes lituo insignis, cultusq; tiara
E xoluens uota, et carmen præfatus, ibi omnem
A ffatur turbam, et diuorum arcana retexens,
I ustitiamq; sequi monet, et non temnere diuos.
T e propter casti uates diuina per orbem
S parserunt præcepta, sacrumq; hausere furorē,
P er te casta placent, per te plebs templa salutat,
A ntistesq; chori princeps uenerabile nomen
I n populis, dat iura deûm, et noua carmia pan
E xoriens hæc ipsa tuū facis Ara per astrū, (dit.
S i faueat pater altitonans, si nata Tonantis.
A st obiens si Saturnus, si bellicus heros
M aluerit, Tu sacrilegos, tu magna profanos
A ffligis pœna merita, et mala crimina purgas,
A dicis aut templis, aut uoti uincula nectens,
O bstringis sacris, sacros aut sedula ritus
O stendis, prohibet quoties has Iuppiter iras.
M e me igitur Dea, me cœli decreta ferentem,
P andentemq; deûm leges, et carmine uatem
A stra recensentem, seu tu dux certa uiarum
P ræcede, aut specula residens sublimis in alta
O stendas reliquum cœli, atq; hæc nomine signa.
V os coniux, uos defessi tria pignora patris
H æc orate eadem, Diuamq; in uota uocate,
D et mentem studiosam æqui, legumq; uerentem,

Detq;

Detq; animũ, et patrios retinẽtia pectora mores,
Sacraq;, sollenneisq; deûm seruantia cultus.

DE CENTAVRO.

Ecce autẽ qua parte ingens se Scorpius offert,
Atq; æqua plus parte poli sua brachia iactat,
Centaurus gressũ incedens se tollit equino,
Mistus equo uir, quam natorum pectora formã
Artib. et referunt, et queis sua munera iungũt.
Hic currus, et frena iuuãt, queis flectere ĩ arctũ,
Queis et equos moderari, et aperto ĩmittere cã=
Et ualeant celeri ad metam exagitare citatu (po,
Instantes, uocis clamore, et u[illegible]bere dextræ,
Ad pugnam siue instructis radiare sub armis.
Quin etiã si Mars stricto minitabitur ense
Bella ciens, bellum exercent, armisq; decori
Pugnatoris equi costas, et terga fatigant,
Hostileisq; acies, aut hasta, aut ense lacessunt.
Sin Arcàs celer aspiciat, quæsita per artem
Auxilia ægroto pecori, succumq; medentes
Admiscent. ipsi hoc morbos, et uulnera curant.
Infelix alto ruet, ac de culmine labens
Vix diuûm auxiliũ ĩploret, præceps ue quadri
Excutitur, lacer ipse, feræ aut ĩmanis hiatu, (gæ
Siue ferocis equi uiolento uulnere tardus
Lethæos mœrens portus petet, attonitusq;
Quadrupedes timeat iam iã properare citatos,
Horreat & sæuos minitantia culmina lapsus,
Hesperio quæ Centaurus portendit ab orbe
Iratus, quoties sæuo aduersabitur astro

B ellipotens, aut Saturni falx horrida sæuit.

DE ARCTVRO. ET CYCNO.

At postquã oceano Chiron sese extulit, et iã
Antra mẽor uidet, et cultos, quos seuerat, hortos,
A rcturi clarum aspicies super æquora signum,
P laustra, bouesq; suas agere, et se tollere ĩ altũ.
H uic signo studium fidei, & reuerentia honesti
C erta subest, hinc illa fides nascentibus hæret,
E t ueri non fictus amor, generosáq; cura.
H inc illis & opes regum credentur, & æra,
E t tyriæ uestes, auri & pretiosa supellex.
H inc census patrii a populo custodia, et omnis
P ublicæ thesauri cura credetur, & æris.
A dstabit foribus custos, & ad hostia regum
I anitor, aut trepidos uocet ad mãdata Quirites,
P ercutiant infelicis cum numinis astra.
O ceano se præcipitans Arcturus, ubi ignis
A fflarit tegeæus, Saturni et noxius ardor
S upplicio infami afficiet. uinctumq; cathenis,
C onfectumq; prius squalore, & carcere tetro.
P roscindit tauro segetem, sua condit aratro
S eminaq; , & toto uictum parat anxius anno
A rcturus mundo exoriẽs. Idẽ æquora linquẽs,
E xoriensq; homini, & primis natalibus astans
I pse fidẽ, rectumq; , & honestas edocet arteis.
C ur o cur superi tantum sors leua locorum?
C ur tantum occasus cladis uehit? æquus ab ortu
A rcturus, parat infelici carcere mortem

S æuus ab occasu · Surgens uagus æquore Cycnus
I nsidias auium generi, & caua retia tendit,
A ucupiumq; docet, molleisq; inflectere cantus
I n caueis, nostras urianti et gutture uoces
R eddere, et humanā referētia mur mura linguā.
H inc deploratus longe, atq; ad sydera passer
L usitat in gremio dominæ, facilemq; Corinnam
P sittacus, & blandos Vatis testatur amores.
H inc mea non sæuit rostro, non ungue columba.
A st obiens aliena quidem spoliare parantem,
E t prædas agitantem hostili carcere damnat,
S iue reum furti, fraudis ue, doli ue ministrum
P lectit, & austeras prætoris concitat iras.

DE SERPENTARIO.

Si marsos, domitosq; angueis, et carmina quæris
C olchidos, et uictum somno, uerbisq; draconē,
H æc tibi surgenti dat Serpentarius astro,
A egoceros cum cœruleo caput æquore tollit.
S i quæras forte Eurydicen per gramina læta
E rrantē, atq; anguis de uulnere multa gementē,
P aulatimq; udo claudentem lumina somno,
L abentemq; artus, et tempora nube tegentem,
A c circúm anguicomas pauitantē astare sorores,
I ntortum dum crinem auri de uertice tondent,
S erpentarius hanc obitu signabit iniquo
O ccumbens, cum triste senis sese obiicit astrum.

DE DELPHINO.

Baiano si forte procul de littore cernes

At postquam stetit ad patrii uada fluminis amēs,
Ac tandem dolor indignata silentia rupit,
Prima illi uox Euridyce, meaq́; optima coniux
Eurydice infelix. Quid enim fata aspera adiui
Nescius? immanemq́; canem per carmina uici
Imprudens? qui non animi quoq; iussa furentis
Peruici? me me ferro, me absumite matres
Threiciæ. Quantum heu fuerat dū lumina mūdi
Ingressus, fruerer thalamo complexus amato?
Cur non et retro redii? nigra flumina rursum
Tentaui? rursum et manes, regemq́; superbū,
Quem mitem inueni, rursum placare paraui
Immemor? ó me me ferro, me absumite matres
Threiciæ. Poteram infelix habitare sub umbris,
Et dici felix, saltem o, saltem umbra fuisset
Solamen, Mihi per tenebras lux ipsa uaganti
Fulsisset. læta in uulgus mihi plectra mouenti
Plausisset, noctem heu demens, luctumq́; paraui
Aeternam noctem, et nullo cum fine dolorem.
Me matres, me me ferro, me absumite matres
Threiciæ, canerem ad thyasos. Tum culta canenti
Adstaret semperq́; nouos hauriret amores,
Fauissentq́; mihi manes, interq́; canendum,
Applausumq́; inter uulgi mihi brachia collo
Iunxisset, teneroq́; sinu fouisset, et ore
Excæpissem auras animæ indulgentis. ibi ingēs
Applausus. rursū ipse nouos per carmē amores
Ordirer, totoq́; erebo mea uerba sonarent,
Mulcerem & ueteres herorum carmine pœnas.
Me me igitur, me me ferro, me absumite matres

Threiciæ, caput atq; humeris auellite nostris,
Et liguã Eurydicen clamãtem, ac uoce petentẽ,
Eurydicen, uehat aegæas uagus Hebrus ad ũdas

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM. LIBER. IIII.

te aram statue Heroi, floremq; recentem
n S parge super, nec parce arabo redolentia costo
F undere dona manu, Cypriosq; inferre liquores.
His heros gaudet donis, lauriq; uagantem
Per nemus, hac solitam in sedẽ mercede uocabis.
En strepitant myrteta. syros age Nate liquores
Instaura, crepitentq; nouis altaria flammis.
Ter arcũ Nate ora tegens (uetat umbra uideri)
Ter circum plena manes uenerator acerra,
Mox, supplex tumulo assistens sic uoce precare.
Magne parẽs, cui Calliope admodulata canenti
Ipsa chori decus, et prĩceps noua carmina dictat,
Ipsa suo ferit ungue lyrã, moderataq; plectrũ,
Et raros meditata modos, cui serta napææ
Intexũt, Dryadesq; agitant per prata choreas,
Cui Phœbus lauro densum nemus, æmula myrto
Disposuit Cytherea, suos cui semper odores
Dant uiolæ, et toto spirat rosa fertilis anno,

S alue Pieridum Vates decus, o mihi siquis
C olle sub hoc uariam per rara foramina buxū
D et Corydon, uideat spreto Sebethidos amne
N aiádas, uideat deserto Gauridis antro
R upis Hamadryades chóreas celebrare uirenti
P ausilipi in saltu, antinianæisq; rosetis,
E t casto flores legere ac uariare Maroni,
I pse merum, niueoq; tenens spumantia lacte
C ymbia, placabo manes, umbramq; silentem
E t tumulo condā, et tumulo sua munera fundā,
E t mea Pegasides uenient ad sacra uocatæ,
P egasides comptæ sertis, & crinibus aureis,
E t quibus eoæ radiant per cingula gemmæ.
I amq; lyræ tenuem strepitum, iā pectinis aurā
A ccipio ridet Nymphis uenientibus aër.
A rrident syluæ, & dulci flat odore recessus.
O mine quo felix opus, et noua carmina surgant,
E t cœlo spatiemur, et orsa immensa sequamur.

DE CEPHEO.

Iam sol hesperidum syluas, erythræaq; arua
C ondidit, occiduoq; dies se mersat Olympo.
N ox cælum tenet, et fuscas iuga uersat habenis.
N ate uides primo surgentem Cephéa cœlo,
Q uaq; Aries caput, et Piscis caudā æquore tol-
R egales illum uestes, rutilantiaq; auro (lit.
S ceptra docēt regem, ac gēti iperitasse subactæ.
I nde uenit nato frontis sua ruga seueræ,
E t dura imperia, et uultu mens aspera duro.
N ec ficti mores, qualem se Porcius olim

R omanoq́; foro, et rostris popularibus egit.
Aut si quē nec uana iuuāt, iuuat horrida Virtus,
C ontemptorq́; animus munitaq́; pectora recto,
E t Mallii iussa, et Bruti irreuocabile pectus.
N ec uero non et reges scelera improba lege
D etestata notant. Igitur facta impia uoce,
E t tragico exclamāt per pulpita nota cothurno,
A uersos solis currus, et prandia fratrum,
T ereáq; absumpta reuomentem uiscera Nati,
I ncoctumq́; senem flammis, & Phasida nubes
S cindentem cœli, et rutilos per inane dracones,
T extaq́;, herculeamq́; pyrā, et priameïa regna.
A tq; enses Phœnissa tuos, flammamq́; Creusæ,
S i quibus eöo nascentibus astitit ortu
C epheus, arridetq́; Venus, Cylleniaq́; astra
A diiciunt radios, et candida lumina præstant.
H inc acer Venusinus amaro sublita felle
V erba iacit, risu intingens. hinc rugat Aquinâs
T riste superalium, uomit & de pectore bilem,
C um uidet archetypos pluteū seruare Cleantas.
N ec non et iuuenis mordax sale tinctus etrusco,
I nsequiturq́; hominum curas, et gaudia uulgi,
A c curuasq́; in terram animas cœlestiū inanes.
F orsitan & populi mores describet, et artes,
L iberiore ioco ludens, risumq́; mouebit
P er scenam, atq; humili figet uestigia socco
P ersonam simulans, teget et sub melle uenenū,
S piculaq́; in salibus tinget derisor amaris.
S ic olim lusit senior, quem numine dextro
P ierides fouere, sacro cui lenis ab antro

C litunnus, certaq́; Aön fudisse liquores
Q uem romana suum ueneratur lingua parentē
R identemq́; hominū mores, & crimina, et artes.
H æc Cepheus dabit exoriēs. sed atlātide ab ūda
O ccumbens fatum in scopulis crudele minatur.
A ut primo sæuus nascentem extinguit in ortu,
A ut unco incæstum trahit, atq; euiscerat artus
D ilanians. miseranda quidem mors ipsa uidēti.

DE AQVILA.

Hinc ales Iouis, et phrygiæ timor unicus idæ
P ræpetibus pennis cœlo se credit aperto
V enatrix, prædam & rostro meditatur adunco
A lituum regina, et acutos exerit ungueis.
I nde feras cursu exagitant, syluisq́; fatigant
R aptores gaudent frenis domitare coactas,
E t iuuat hostili ferrum aspersisse cruore.
B ella placent, et præda subacto ex hoste petita,
E t spoliis uitam, & uiolenta agitare rapina.
N ec dubitent etiam armatos incurrere in hosteis
N udi armis, mortemq́; uelint pro laude pacisci.
T antum animi feret idæus nascentibus ales.
C ui si felicis radios Iouis addidit ignis,
H i patriam decorent armis, et ab hoste tuantur
V ictores. & opima Ioui in capitolia figent,
A uratumq́; bouem statuent, actoq́; triumpho
O rnabuntq́; domū exuuiis, et templa trophæis.
S in mauors, aut Saturni attestabitur astrum,
A rma quidē, pharetræq́; placēt, et fortib. ausis.
L aus aderit. Tamen æratas ad signa tribuni

Sub

S ub duce disponent turmas, aliena sequentes
A uspicia, aut regum iperiis data iussa capessent.
N anq; Ioui sacer accipiter sua tela ministrat.
A t cum se oceano immersat, mersabit & undis
N ascentem, fonteis'q; suos sua flumina uerset
T ros puer, & toto laticem diffundet ab amne,
V squeadeo occumbens sæuit Iouis impiger ales,
A ssuetus'q; auræ, pontum indignatur, & undas.

DE CASIOPE.

Ecce autem noua lux cœlo se fundit aperto,
C um se Aries, cum se Taurus super æquora tollit.
C ollucent auro flammæ · micat aureus æther,
B ractea'q; ipsa suo se uentilat aurea gyro
I nstrepitans. Lectas eöo in littore conchas
F lorere arboribus uideo, atq; inolescere gemmas
P er ramos, purum'q; ex coctis montibus aurum
I n riuos fluere, ac tenui mox forcipe ductum,
M ollitum'q; manu, et fuso leuiore rotatum,
R egia textilibus percurrere tegmina filis,
Q uæ dea nunc radio per serica uellera miscet
I ntexens, nunc pingit acu, uariat'q; colores
A lternans. Nitet aurato noua purpura textu.
I psa sedens solio insigni, stellis'q; corusco,
S eligit aut gemmas terra Gangetide uectas,
A ut baccas forat in sertis, pingit'ue monile
M ulta docēs. Nymphæ instantis præcepta magistræ
D extra obeunt, tacito et studio data fila ministrant.
S alue Casiópe nam te quoq; sydera cœlo
I llustrant, cœli'q; uenis decus ipsa puellis.

O rnatus tu diua nouos, & serica templis
D ona paras, solioq; deos ueneraris eburno.
T u regum intexis trabeas. tua munera pictæ
P almatæ, sceptrumq; auro, gemmisq; decorum,
B accatumq; monile, sacerq; in fronte tiaras.
N ec tibi non Hebe, tibi nō chorus omnis amantū
A ssurgit, comptusq; tuos tua dona requirit,
D istinctas auro uestes, & cingula bullis
A spra suis, cultæq; comæ crinale decorum,
C hrysolithon digito insignē, atq; ī frōte Smaragdū.
I n primis matura uiro florente iuuenta
N upta tuos læta expectans deposcit honores,
I llusam bacis Chlamydem, illustremq; coronam
C æruleo fulgore, et purpureis hyacinthis,
A rdet et in mediis quæ pendula gemma papillis.
I psa manu ligat ad frontem studiosa capillos,
E t suspendit acu tenui uelamine uittam.
I lla uolat, uolitansq; leues exuscitat auras.
O ra nitent. ebur extersis in dentibus albet.
P urpuraq; in roseis effulget grata labellis.
P erq; genas lasciuit amor, qui spicula torquens
I ncensum ferus ex oculis iaculatus, & ignem
V ulnerat incautum insidians, uritq; maritum.
G audia tum tacito uoluit sub pectore uirgo.
Q ualis ad Eridani ripas fluuialibus herbis
S tella nouas agitat choreas. Ruit excita pubes
E x agris mirata deam. Ruit accola Minci,
H adriaciq; sinus heros, omnisq; iuuentus
A emiliæ, spumant Nymphis properantibus amnes,
N on satyris sunt arua satis, non prata Napæis.

Spectantum

S pectantum studiis desunt loca. Mater amorum
P raecedit, molles uirgo fert sedula gressus
D extra amor, a leua Charites comitantur. At illa
R idet laeta, dolosq; oculis meditatur, & ignem
H uc illuc iacit. uruntur iuuenesq;, senesq;,
D eficiunt Satyri exanimes. Ipso aestuat amne
E ridanus tremulae ludunt per coerula flammae.
A tuates Nymphae curas sua pectore uersat
G audia sub tacito, atq; immoto lumine perstat,
D eliciasq; animo repetens memor ipse futuras,
I nuideat nec semideis, et temnat amanteis.
E xoriens haec Casiópe dat munera natis
E x auro, gemmisq; intertextisq; figuris.
A tq; utinam nunquam oceani se tinguat in amne
O ccumbens, nunquam telo, nunquam ense minetur,
A ut è praecipiti fatum crudele ruina,
E sset nec coelo spectatior altera uirgo,
N ec quae plura suo peperisset commoda cultu.

DE ANDROMEDE.

At contra trux Andromédenoua funera, et atrã
M olitur mortem, ac saeuis cruciatibus instans
S upplicia exqrit, neq; enim aut lamenta parentum,
C õiugis aut moueãt lachrymae, aut data munera fle
Mors illi pretiũ, et tormẽta imania curae, (ctant.
V inclaq;, carcerq;, et nodoso ex aere catenae.
V indictam dea pro scopulis, quibus ipsa pependit
D eposcens, studia haec nascentibus iproba monstrat,
C arnificesq; manus, et acutam in colla securim,
D iuellitq; artus truncos, et uiscera mandit

Sæua ĩ pasta fame. Vel cum minus improba sæuit,
Præficit effossis grauida è tellure metallis,
Hos mores dabit exoriens, nepheleius ut se
Exerit è pelago quadrupes, properatq; citatum
Taurus et ipse gradũ attollẽs. Sed atlãtide ab unda
Sæuior, obiicietq; feris, & corpora truncis
Affigens, animam extremis cruciatibus aufert.
Perpetuis etiam uinclis & carcere tetro
Damnabit, si forte minax hinc, inde benignum
Stet sydus, dubio certans utrinq; fauore.
Hanc olim scopulo affixam, et crudelia ponti
Horrentem monstra, ac sine spe, auxilioq; parentũ
Vndoso erumpens pelago, atq; è fluctibus imis
Se tollens, laniare immani gutture pergit
Bellua adacta fame, iussisq; impulsa deorum.
Ter monstrum caput erecta ceruice tetendit
Huc illuc uoluens oculos. Ter pandit hiatum
Immanem. Terq; et rictus, ter gutturis antrum
Vndiuomum, spumantq; rotati è pectore fluctus.
Hinc sinuosum undis pelagus secat. æstuat æquor
Fulmineo caudæ tractu, spumantiaq; acto
Proscindens utero ĩpellit rapida agmina aquarum.
Littora planguntur fluctu, et uagus intonat aër,
Ac nigro circum horrescunt maria undiq; nimbo.
Illa ut primum oculis hausit uenientia monstra,
Tantum non extincta metu. Tamen ultima corde
Hæc agitans, uix ad uacuas ea protulit auras.
Vnde mihi, si me duri exposuere parentes,
Auxilium deserta petam? Mihi terra negatur,
Præsidiumq; hominum. Sæuit uis effera ponti,

Armatur

Armaturq́; in me pelagi deus, ultimaq́; assunt
Supplicia, et iam uiua nouo decreta sepulchro,
Atq; utinam defleta prius. Vos ò precor auræ,
Nãq; hominũ solitæ ad superos deferre querelas,
Accipite hæc, pœnam miseratæ, & uirginis annos,
Ac deferte Ioui. o si quæ Iouis inclyta proles
Hæc adeat loca, atq; utinam ferus ille Medusæ
Huc assit domitor, quem fama est Gorgone cæsa
Raptantem spolia, et caput ostentare sororum
Palladis auxilio fretũ, ac tectum ægidos armis.
Vix hæc, quanq̃ plura parat. Ruit æquore monstrũ
Impulsuq́; graui littus tremit. assonat æther
Vicinæq́; fremunt ualles. Illi inter obortæ
Sunt oculis tenebræ, atq; ipsi sine sensibus artus.
Forte oram pelagi obseruans danaeius heros,
Qua quondam fama inachiam tranasse iuuencã,
Aduertit sese ut ponto raptabat ab alto
Bellua, prospiciensq́; actos ad littora fluctus
Tanta mole ruit præceps, & littore curuo
Saxã petit, qua se cursu trahit illa citato,
Vidit ut excisa pendentem in rupe puellam
Exanimem iam, & singultu fera fata trahentem,
Obstupuit uisu, & sua mox conuersus ad arma,
Non iã ensem, neq; n. ense opus. illa ut cãdida uidit
Pectora, subriguit faucem, ac fera guttura pãdit
Spumescens. Ast Acrisio satus intulit actam
Faucibus in mediis pinum, quæ forte iacebat
Littore trunca, maris quondam iactata procellis,
Quantam uix paria hirta boũ centena tulissent.
Eiectam rictu antennam curuamine caudæ

S ustulit, intorsitq; inimicum in persea Pistris.
D eclinat uenientem heros, rursusq; receptam
I niicit in monstri latus. At fera bellua tergum
O buertens, telum effugit, caudaq; rotatum
I nfregit scopulo, dura quod caute repulsum
H erois septem armigeros, septenaq; equorum
C orpora prostrauit trunco, galeæq; superbum
V errit humi conum, et lateri sæuum abripit ensem.
T um furiis acta in scopulum se gurgite tollit
D ira lues, rostro infrendens, & faucibus hiscens.
Q uadrupedũ tabo, atq; hominũ rabida ora cruẽ-
A stitit attonito iuueni Dea, uimq; ministrans (tat.
C onsilio iuuat. Hic scopulo, qui forte reuulsa
C aute iacet, dextra obiecto, bipatentia condit
O ra feræ. Tamen illa diu multumq; reluctans
R eiicit ore super, uacuasq; eructat in auras.
I nde ruens scopulo scopulus conflixit, ut omne
I ntonet & littus, uicinaq; saxa resultent,
E xtimeatq; imo Nereus stupefactus in antro.
N il ultra cuntandum heros ratus, aptat habendam
A egida, subnectitq; humero, atq; ita fertur in hostẽ.
C olligit in guttur sese fera. mox & in ipsum
A crisioniaden hiscens ruit. Aduocat ille
P alladis auxilium, Clypeoq; intectus aheno
S tat nitens, & tela ferox horrentia quassat,
S iqua forte uiam lateri inuenit, illa repente
O buertit sese in Nymphen. Sed feruidus heros
A nte uenit, stetit & medius Nymphæq; feræq;,
A egidaq; obiiciens, caput, anguineosq; Medusæ
P rætendit crines, sparsit coma tetra uenenum

Per fauces tumuere feræ tum guttura at ille
Præstringitq́; oculos umbone, atq; agmine denso
Serpentum implicitans, pulsat caua tempora adacto
Impauidus Clypeo, ac mox lumine lumina condit.
Obriguit monstrum obtutu, ducitq́; repente
Horrentis molem scopuli, atq; è corpore tanto
Stat rupes olim æquoreis pulsanda procellis.
Sacra Ioui, natæq́; Iouis parat Orgia Perseus,
Virginis hinc teneris exoluit uincula plantis,
Exanimem prius effatus. Me candida uirgo
(Pone metum) Deus hæc tibi demere uincula iussit.
Iuppiter est genitor. fert & sua nomina Perseus.
Illa diu cunctata silet. Sed nomine Persei
Audito, paulatim oculos ad uerba loquentis
Sustulit, et tacitus uigor ad præcordia serpit.
Quale sub æstiuum solem sitientibus herbis
Languescit moriens florum decus, acta repente
It cœlo pluuia, & largi de nubibus imbres
Irrorant, redit ille uigor, redit ille colorum
Mollis honos, spirant reuocatis floribus arua,
Et lætæ cultis uiolæ renouantur in hortis.
Ergo ut primũ oculis lucem hausit, per freta torquẽs
Lumina, perquirit monstrum, sed Abantius heros
Pro monstro cautem ostendit. Tum candida uirgo
Porrexit iuueni dextram, calidusq́; per ima
Pectora respirat sanguis, totisq́; per artus
It tepor, & niueos tingit noua purpura uultus.
Subrisit coniux, fixoq́; in lumina sensu,
Scitatur quæ causa mali, quó ue orta parentẽ
Nympha subit, non ulla heros mea culpa. Dearum

DE STELLIS.

P ræmia, pieridum decus, et daphneia laurus.
P ost autem emeritos cœlo exposcente labores
P egasus effulget stellis. Tamen ipse laborum
A c famæ memor, assuetas in pectore curas
N ascentum ingeminat, q̃bus arma, leuesq; sequãtur
Q uadriiuges, uersentq; agiles in puluere currus.
N unc hostem insectentur equis, nunc hostica castra
E xplorent, dubiisq; locum speculentur in agris.
N ec uero pedibus tantum, sed et acribus alis
P egasus insiliit campo, et sese intulit auris.
H inc his ingenium uelox, & rebus agendis
D exteritas, ac cura uigil. Tum notior usus
H erbarum, medicæq; artis, queis ægra ferarum
C orpora, queis hominũ morbos, et uulnera curẽt,
Q uandoquidem assuetus pratis, assuetus et herbis
I llarum studia ingenerat, nec inutile succi
P ræsidium meditans, et opem mortalibus ægris,
Q uorum opera illatus, cœlo inter sydera fulget,
E xoriens cum Piscis aquis ruit, aureaq; udo
V ellere per summos effert se bellua fluctus.
A t contra oceani præceps delapsus in undam,
O ceani senis undam, atq; antra liquentia Nerei,
E xcutit aut curru lacerum, aut e calce cruentum,
A ut dorso eiectum stygias deturbat ad undas
P allentem, et uanos fundentem e pectore questus.

DE ENGONASI.

Hunc post exoritur iuuenis, quem fessa trahentẽ
G enua uides. ne, ne Aladen hunc rere. fugacis
I sta uiri species, fraudumq; instructa, doliq;,

P ræcepsq; in facinus, non ut tela aspera contra
L uce palàm, rusa hamento iaculetur adacto,
N octe quidem, tenebrisq; atra grassatur in umbra
I nsidians, sæuisq; inhiat simulata rapinis.
H os animos curua effigies nascentibus indit.
C orporaq; extento iactent pendentia fune,
I n gyrum cogant artus, et cerea membra,
P erq; enses moueant nudis uestigia plantis,
S i Mars, et Dictynna suis speculentur ab astris.
S æuus ab occasu ferrum, insidiasq; minatur.
S in Mauors quoq; fulmineam contorserit hastam,
I llos flamma furens uentoq; agitata fauilla
V stulet, et picei tosto de uiscere fumi
A gglomerent, Serpat succensis ossibus ignis
F eruidus, atq; imis crepitent incendia uenis.

DE PRISTICE.

Ast ubi cœruleo tingit sese æquore Pristis
O ccumbens, si tunc hastam quoq; Sithonius Dux
T orserit, externi fugiant uaga flumina Nili,
T yrrheniq; maris fluctus, et littora Calpes,
N e turpes pascant focas, armentaq; Protei
V iscere pasta suo saturent, et hiantia condant
G uttura, sed rursum Ioniis in fluctibus ipsi,
A egæoq; sinu, magnoq; in gurgite ponti
V enentur uastos foetus maris, undiq; clausos
A ggeribus, quoties eöo e littore surgens
C etus, et ipse suo faueat nascentibus ortu.
C ernere erit latæ pelago uolitantia lina,
E t circum triplici cinctos indagine saltus

A equoreos, monstra inductis trepidantia septis,
N ec posse aut reperire uiã, aut prorũpere claustris
I psi de rate turrigera, aut è puppibus altis
F erratis instant hastis, iaciuntq́; tridentes
P innigeros. Imo re ferunt sese icta profundo:
I nfixosq́; trahunt squamosa ad tergora contos,
V iribus hinc defecta suis, et uicta dolore
V ulneris, albentes rursum tolluntur in undas,
S emineasq́; trahunt artus. At nautica pubes
R etibus inuigilans, funes agit, aut fera contis
A gmina perturbat, uideasq́; indagine in una
V rgeri armentum uasti æquoris. Ille trucidat
E nse ferox, hic sublata secat ossa securi.
H ic unco trahit ad littus, prædaq́; superbus
I ngenteis media tauros resupinat arena.
P ars laniat cultro insultans, & uiscera nudat,
I n prædamq́; uocat socium. pars agmine longo
P er remos, per transtra leui uolat incita saltu,
R etiaq́; inclusasq́; feras ad littora raptat
I psa suis diffisa humeris. sed lecta iuuentus
A uxilio uenit, ac uicino è margine tortis
R estibus innitens, & uectibus æmula ductis
O ceanum secum, oceani et uiuaria tractat,
E t uersa pelagi exuuiæ exponuntur in alga.
N ec mora cũ rapidis in equis uectantur ad urbes
F initimas, rostro et caudis minitantia monstra,
H ic latis strata in tabulis, suffixá ue ad uncos
F erratos, duplici horrescunt pendentia dorso,
E t squamosa rigent duris ad tergora pinnis.
Vrbs ipsa armẽtũ ad Nerei, et spolia effera currit,

Ac montana ruit longe ad spectacula pubes.
Sæpe etiam solem ad rapidum, fumos'ue uolucres
Suspendunt, sale sicca prius, per'q; oppida late
Exportant. It salsa maris fora per uaga merces
In frustis concisa, et lancibus acta repandis.
Forsitan et salis arentes durare lacunas
Cura sit & laticum sensus conuertere amaros
In salsum, medio purgantur littore campi,
Strata'q; arenosis includitur area septis.
Huc sapor ille grauis, tristis'q; inducitur humor
Inclusus lata cauea & circum aggere septus,
Paulatim sub sole liquens exudat, humi'q;
Lentescit, donec sitiens, rapido'q; coactus
Igne, salē, uarios'q; hominum concreuit in usus.

DE COLA PISCE.

Hæc pistris. sed quo cœli sub sydere natum,
Qua'ue poli sub parte Colan rear? alta Pelori
Saxa uirum genuere, aluit quoq; sicilis ætna,
Et puer humanos hausit de matre liquores,
Instructus'q; hominū curis, et ab arte magistra.
Sed tamen ut paulatim ætas tulit, auia montis
Nulla petit, nulla ipse feris uenabula torquet.
Littoribus tantum assistit, neptunnia'q; antra
Sola placent, solis gaudet piscator arenis.
Sæpe pater sinuantem hamos, plūbo'q; onerantē
Retia, nexilibus mater persæpe sagenis
Intentum increpuit, dictis'q; exarsit amaris.
Ille autem irato sese committere ponto
Audet, Nereidum et thalamos intrare repostos,

Tritonum penetrare domos, Glaucíq; recessus,
Et tentare imi pulsans clausa hostia Nerei.
Saepe illum Galatea cauo dum prodit ab antro,
Mirata est, stupuitq; uiri per coerula gressum,
Saepe suas Aréthusa comas dum siccat euntem
Obstupuit simul et uitreo caput abdidit amne.
Nec uero maris occultos inuadere saltus
Addubitat, ferro aut latebras uiolare ferarum
Ense canes, ense et tauros, ense horrida cete,
Et totas sese ante acies agit unus et antris
Includit. natat elato per Neréa telo,
Rheginoq; mari, sicula et regnator in unda.
Nanq; etiã quo Scylla cauo fremit abdita in antro,
Cui latrant centum ora canũ, centum ora luporum
Exululant. ferro irrupit. siluere remisso
Ore canes, siluit rabidorum turba luporum
Victa metu. Scylla immanis dum pandit hiatus,
Perforat hic gladio assurgens caua guttura, ibi illa
In latebras fugit, et ponti procul abdita quaerit.
Ingressusq; antrum iuuenis catinensis, adesa
Ossa hominum, attritosq; artus, et pabula cernit
Dira canum, trũcasq; manus, et pectora, et armos,
Tum puppes uidet effractas, diuulsaq; transtra
Saxa super, rostra aeratis squalentia truncas.
Et iam tertia lux roseo surgebat ab ortu,
Cum iuuenis laetus spoliis, tantoq; labore
Summa petit, summae nanti famulantur et undae,
Et pelagus posito praestat se ad iussa tumultu,
Occurrit laeta ad littus Messenia turba,
Gratantur matres reduci, innuptaeq; puellae
Mirantur

M irantur, stupet effusum per littora uulgus.
I lle suos peragit cursus, æstu'q; secundo
E t portum petit. & cursu portum intrat amico.
V ictorem pelagi è muris urbs læta salutat.
P ræda'q; per scopulos, strata'q; exponitur alga,
A lga Colan, littus'q; Colan, Colan antra sonabāt.
H inc omnem pelago uitam, atq; in fluctibus egit
N ereidum choreis mistus, quem cœrula Protei
I am norant armenta, uagi'q; per æquora circum
A dnabant delphines, & Ionio in toto
M ulcebat uario Tritonum bucina cantu.
S æpe etiam mediis sub fluctibus alta secantem
O bstupuere uirum Nautæ, quibus ipse reposto
M ox scopulo, madidum exiccans sub sole capillum
H orrentem cæco signat sub marmore cautem.
D eclinent qua arte, et cumulos uariantis arenæ.
Q uin etiam maris occultos instare tumultus,
I ncumbant quibus aut cœli de partibus euri,
Q ua'q; die cogant atro se turbine nubes,
I mmineāt'q; hyemes pelago, et nox horreat umbra,
N eptunni'q; minas incepta'q; tristia monstrat.
H inc illi uela in portum, expediunt'q; rudenteis,
A c inmeni ingentem Baccho cratera coronant.
I lle autem gratam ut cœpit per membra quietem
S tratus humi, pelago'q; atrox desæuit et auster,
N on mora, spumantem in laticem se deiicit alto
E saxo relegens pontum, uada'q; inuia tentat,
S ola illi intacta, et fatum exitiale Charybdis,
H anc timet, huic ausus nunquā contendere monstro.
Forte diem solennem urbi Federicus agebat,

Et promissa aderant celeris spectacula cymbæ
Victori meritum chlamys, ac super aurea torquis.
Hinc certant quibus est et uis, et gloria nandi.
Præmia cælatus crater, atq; insuber ensis,
Ingentem tum Rex pateram capit, atq; ita fatur.
Victorem maris ista Colan manet, et iacit illam
In pontum qua sæpe ferox latrare Charybdis
Assueuit, cum cœruleo sese extulit antro.
Insonuere undæ iactu, ac lux candida fulsit.
Sole repercussa, et flammis radiantis aheni
Cunctatur iuuenis, fatoq; exterritus hæret.
At Rex ni pateram ex imo ferat ille profundo,
Vinciri iubet attutum, expediuntq; catenas.
Vincant fata inquit. fato et Rex durior, haud me
Degenerem aspiciet tellus mea, seq; sub undas
Demisit, quantumq; acer per inane columbam
Delapsus cœlo accipiter, sequiturq;, feritq;
Iamq; alis, iamq; ungue petens, tantũ ille rotatã
Per fluctus, per saxa secans, imũ usq; profundum
Sectatur pateram, atq; illam tenet impiger, ecce
De latebris fera proripiens, latrantia contra
Obiecit rabida ora canum, quibus ille nitentem
Pro Clypeo obiecit pateram, seq; ense tuetur.
Dumq; aciem huc illuc ferri iacit, & micat acer
Perq; Lupos, perq; ora Canum uersatus, et agmen
Datq; locum, rursusq; locum tenet, ilia monstri
Incumbens telo strinxit, dedit icta fragorem
Alta cutis, squama horrisonas natat acta per undas
Stridorem hic illa ingentem de faucibus imis
Sustulit infremuit quo æquor, caua rupibus ætna
Assultat,

A ssultat, tremit æratis sub postibus antrum
V ulcani. Siculæ nutant cum mœnibus urbes,
H orrescitq́; nouos procul Ausonis ora tumultus.
T um caudam explicitans totoq́; illata Charybdis
C orpore, ter pauidum assultu, ter uerbere torto
E xcussitq́; solo, caudæq́; uolumine cinctum
I llisit tandem scopulo, traxitq́; sub antrum
I mpastosq́; canes, & hiantia guttura pauit.
I lle igitur cœlo impulsus tellure relicta
I n ponto degit uitam, & fatum æquore clausit.

DE ARCTO.

Hactenus hæc, nūc illa puer mihi suspice plaustra,
Quæ nunquam oceano tingunt, sed cardine summo
V oluuntur, paruoq́; ferunt sese incita gyro,
V t nunquam occasu, nunquam rapiantur ab ortu,
A tq; illam metire oculis, quæ uertice in ipso
T anquam fixa micat noctu, tamen usq; uagatur,
O bseruatq́; polum, atq; axi uix mobilis hæret,
S tella Lycaoniæ referens monimenta puellæ.
V rsa etenim quondam in syluis errauit, et antris
D elituit. Sed uicta fame memor ipsa parentum
S æpe domos ac rura petit, commistaq́; uaccis
D ecubuit stabulo, et stetit ad fœnilia uincta.
I llam pastores dum pabula nota frequentant,
S æpe greges inter duxere ad pascua, & inter
E rrauit pastos fera Nonacrina iuuencos
S ensisset uacua modulantem carmen in umbra
D amonem, uacuam saltu properabat ad umbram,
E t cantum immota suspendit arundinis aure,

B landiturq; oculis, ac singula uerba canentis
O bseruans, lambitq; manus, sequiturq; uocantem,
G audet & ipsa sui laudari uoce magistri.
H inc quibus affulsit nascentibus arcadis ursæ
S ydus, & è summo prospexit cardine uirgo,
H is captos domitare ursos, immania corda,
H is sæuum genus indomitos frenare Leones
C ura sit, & socios canibus coniungere pardos
P er nemus, infrenemq; manu tractare elephantū,
T um uerbis formare, acrem ut tolerare magistrum
A ssuescat, socium armato dignoscere ab hoste.
H ic illis amor, hoc studium, sic imperat astrum
E xoriens. At si occasum declinet ad ipsu m
I mpastus leo, seu uiolentis unguibus ursus
D ilaniet, seu uicta fame fera dente cruentet,
S i graue Threicii minitetur stella tyranni.

DE ANGVE.

Quid qui per geminas anguis conuertitur arctos,
E t trahit ingenti sinuosa uolumina cauda?
H ic Marsos dabit exoriens, qui uulnera cantu,
Q ui sanent morsus, nigro qui sorte ueneno,
V nguine pæonio, et succis medicentur, et herbis,
Q ui ferro, atq; igni referantq; Machaona dextra.
A st ubi ad occasum flexu leuiore rotatus
I n spiram, petit hesperii uada lubrica ponti
L etaleis passim morbos, & uulnera dente
T abifico meditatur, & atro felle sagittas
I ntingens, miscetq; malum per pocula uirus,
R egaleisq; epulas tabo inficit, aut boleto

Promittit

P romittit certam dubio sub funere mortem,
H æc coluber fata occumbens mortalibus addit.

ALTERNARI FATA VI FIRMA ANIMI.

Talibus, atq; aliis seu declinantia in austrum,
S iue ad hyperboreum surgunt quæ sydera tractũ,
E xercent hominem fatis, mentes'q; orientum
S ensibus afficiunt uariis, uarios'q; agitatus
D ant animis, unde et uarios formantur ad usus,
F st'q; suum cunctis studium, & sua cuiq; uoluptas.
S æpe tamen uis firma animi, res'q; extera, lex' ue
A lternant fata, aut genio aduersatur egestas.
S tat fatum tamen, & fato uis insita perstat.
N ec natura suas unquam infitiabitur arteis
I n rectum, prauum' ue uocet, uestigia seruat
V sque sua, & facilis per munera nota recursat,
S iquà forte locum dedit aduersata potestas.

STELLARVM FIXARVM VIRES MAXIMAS ESSE.

Multum opis obliquo septem quæ lumina cursu
L abuntur, dant syderibus coniuncta repostis.
D iuitias tamen ingenteis, inopina'q; regna
D ant ipsa, Imperium'q; ima de plebe togatis,
E t seruos solio statuunt, sceptris'q; decorant.
S ed nec fida manent, certo nec foedere perstant.
N am quantum coelo tolluntur et ipsa reposto,

Quo'q; loco maiore aliquem statuêre, magis'q;
E uexere, atq; ex imo ad conuexa tulere,
H oc magis affligunt'q; solo, calcant'q; iacentem
E t miseris statuunt hominum spectacula rebus.

DE STELLIS REGIIS LEONIS, AQVARII, SCORPII, TAVRI.

Nunc iterum Iouis ad Zonam, bis sena'q; monstra
N ate redi, patris'q; memor præcepta capesse.
R egia nanq; etiam regalibus ignibus astra
Q uattuor è cœli signis, regalia iura
E xercent. ardet libyci ad præcordia Monstri
S tella ingens, Stella auratis circùm ignea flammis,
S tella Iouis decus egregium, & mauortia cura,
C uius in exortu, seu cum tenet ardua mundi
S ydera, curuato sese illi iunxerit arcu
S yluipotens dea, syluicolis dea cognita Nymphis,
D iuitias illi immensas, fasces'q; superbos
F ata parant, ille è castris peditem'q;, equitem'q;
E ducens, bello domitas quassabit et urbes,
E t populos late uictor ditione tenebit.
I llum etiam ingentem'q; animis, ingentibus orsis
O rnabunt Regem sceptra, et Trabea aurea quondã
I nsignem dabit, & solio illustrabit eburno.
S icui ab hoc ipso nascenti arriserit astro
D elia, & auricomæ turgescant cornua fronti,
B ella tamen, belli'q; æstum, duros'q; labores,
I rarum'q; graueis causas portendet iniqui

S tella senis, rutiloq; furens Mars sæuiet igni
C um uastum Nemées olim properantibus annis
D iuertent antrum, & spelæa horrenda reuisent
T unc etenim fraudemq; senis, uiolentaq; tela
T hreicii iuuenis, suspectaq; comminus arma
I ndignans fera, sese in ceruicemq;, iubasq;
C olligit, obscuroq; fremens se proripit antro,
M ugituq; auras, & cœlum territat ore
H orrificans, pauet ipse senex, at ferrea Mauors
O biectat scuta, & tortam ferus excutit hastam,
S eq; caua condit galea, & sæuum exerit ensem
F ulmineus quatit horrisonis Leo dentibus ora,
E t parat assultu iam iam se inferre citato
Q uadrupedans, ruit excitum ad spectacula cœlum,
A ssensuq; deûm uario fremit assonus æther.
Hæc eadem aduersa è parte, atq; fluẽtibus undis,
S ydereis undis, & fonte liquentis Aquarii,
Q ua regale nitet uillis radiantibus ostrum,
N ascenti euenient, ubi Delia culmine summo
A ut cœlo exoriente suo adstipulabitur ore.
Si quæras siculi mores, geniumq; tyranni,
E t regnum crudele, aulamq; cruore madentem,
S parsaq; per duras hominum præcordia senteis,
M artius horrenti feret hæc tibi Scorpius astro
E xoriens, seu cum medio dominatur olympo,
E t uicina micat crescenti lumine Phœbe,
N on toto quisquam cœlo crudelior ignis
V el sæuit face, uel flamma uiolentius astrum.
H inc et opes summæ, summo et cum iure potestas
I nsidiis armata, & cædibus usa nefandis,

G rassatorq; animus, et sparsa cruore libido.
H inc Acragas tremit, & clausus boue mugit aheno
I nfelix faber, & populis gemit ætna subactis.
At contra oppositis tauri de sedibus, ardent
F elices stellæ, non una in parte locatæ.
D e quarum radiis cum se, & sua cornua Phœbe
I llustrans medio incedit pulcherrima cœlo,
A ut thalamos Aurora tuos somno excita linquit,
H inc auri uenas fluitare, Hermumq;, Tagumq;
V ndantem, cumulos & opum, perq; atria uerri,
P erq; aulas fulgere suis aulæa Britannis,
L uxuriare dapes mensis, fuluoq; metallo
T ecta super radiare, ipsis penetralibus hortos,
F rondentesq; umbras æstiuum excludere Solem,
E t uideas tabulata nouis fulgentia signis.
H inc populi fauor, hinc indulgentissima cura
I n populum, et data per plebem sua dona uiritim.
H inc etiam templa idæis innisa columnis
C onduntur, splendentq; ebore, ac testudine postes
A urati, radiantq; adytis donaria sacris
E x auro, argentoq;, et phidiaco cælatu,
A c fama externas circum uaga labitur oras,
S icui felicis ortus Latonia dextro
D e cornu bouis, atq; è sydere fecerit aureo,
A ut regale decus medio ostentarit olympo
I uppiter, et læto placidus respexerit ore,
I llũ urbes moderantẽ, illũ maria alta trahẽtemq;
A rmatas in bella rates, illum arma, uiriq;
H orrebunt, & equis uolitantem, et signa ferentem
I taláq; imperium tremet hoc sub uindice tellus.

LIB. IIII.

DE STELLIS CLARIS AC LIMPIDIS. ARIETIS. SCORPII. SAGITTARII Capricorni. Piscium.

Nec uero reliquis obliqui in partibus orbis
Sydera non multa fulgent radiantia luce,
Et claro illustrant tenebrosam lumine noctem,
Illustreisq; uiros, et facta illustria reddunt.
Nam cui nascenti generoso effulserit astro
Hellæus quadrupes, primo dum cardine surgit,
Ille potens opibus regum notescet in aula,
Et multo terram diues proscindet aratro.
Ille reget populos, & magna potentibus armis
Dux geret, & factis famam sibi quæret ab ipsis,
Decumbens fato placido, insignisq; feretro
Effertur, lachrymas interq;, atq; ultima dona,
Si facilis placido annuerit quoq; Iuppiter ore.
Nec non horrentis Scorpii de tergore fulgens
Stella micat, late ardenti spectabilis igne,
E cuius radiis, & opes, & larga supellex
Funditur, & multo comitata potentia fastu.
Quod si felicis radios Iouis aureus ardor
Adiiciat, longe summi cumulentur honores,
Et longe primis ornentur fascibus ædes.
Primi etiam longe procerum extollentur in aula,
Et primi regum soliis loca iuncta tenebunt.
Sed mors sæua manet, offensi principis ira.
Semiferi quoq; tecta senis fulgentibus astris
Clara micant, nitet et facibus radiantibus aula

H inc illustre uirûm genus, hinc generosa propago
E xurgit, magisq; potens sese asserit actis.
I mperio subiget populos, noua mœnia condet,
D iruet hostiles urbes, & classe profundum
I nstructa leget, et foedabit sanguine pontum,
S trage uirûm insultans, & multa cæde superbus,
V ictricesq; manus, terraq;, mariq; potenti
I mperio reget, & domito tandem hoste cruentus
O ccumbet leto insigni, atq; ante agmina uictor,
T arpeius cui sorte pater Chironio ab antro
F ulserit, ac nitidis sese coniunxerit astris
E xoriens, placido et moueat sua tempora nutu.
A egocæros quoq; nigranti sub nocte per umbram
I llustres effert radios, Queis pectora nati
I gnescunt, mentisq; suum tenuatur acumen.
E t fortuna domus multa clarescet opum ui,
C uius in exortu si se Latonia, si se
A ddiderit socium belli deus ensifer Heros,
N ascentur qui cæde hominum, qui sanguine fuso
L ætentur, queis bella animo, et crudelia curæ
P rælia, sub quorum imperio peditûq;, equitûq;
I ncedit legio, & campis gradietur apertis,
E t quos fata manent ipsi quoq; debita bello.
I rradiat post sub Phrygii momenta ministri
S tella nitens, quæ iustum animis, rectûq;, probûq;
S uadeat, et magnos olim promittat honores,
Q uæ populos late subdat, quæ regna merenti
D ecernat, soliiq; decus sublime superbi.
S i Saturnius hanc radiis pater aspiciat æquis,
S i nato adiungat uires Saturnus amicas

Et patri proprios, & auo latois honores
Coniungens læto ostentat sese aurea uultu
Culta comam, uariisq; caput circundata gemmis,
Quæq; soror Phœbi, et possit Ioue nata uideri.
Nec uero non & Veneri sua cura, ducumq;,
Bellorumq; nec arma timet generosa uirago,
Quæ Martem clypeo, galeaq;, adamantideq; harpe
Instruxit, dum prima Gyges in claustra tonantis
Intorsit saxa, & ferratum in limina uectem.
Quæ face ter iaculo immanem gladioq; Ophialten
Ambussit, dum mento illi riget horrida barba
Illuuie foeda, et squalenti emarcida cœno,
Quanta nec hirsutis tercentum pendeat hircis
Nidorem incensa, & sæuam dedit usta Mephitim,
Qua somno superi exciti, rapido arma tumultu
Expediunt, ciet ardenti Venus agmina torre.
Forte etenim Cytherea toro surrexerat, & se
Martis ab amplexu Nocturnis usa tenebris
Surpuerat, roseoq; diem properabat ab ortu,
Quo furta, et longe cælaret gaudia noctis.
Prima igitur uenientem hostem Dea sensit, opemq;
Prima tulit, sed longe illi laus maxima, quod iam
Terribilem galeam tractare, atq; ære rigentem
Coniferã, ingentẽ, atq; igneis, flammasq; uomentẽ
Ausa, quod iratum comitata ad mœnia Martem
Ante illum iaculata facem, atq; è turribus ignes,
Nobilis et facie, & generosis nobilis ausis.
Ergo ubi candenti sese Dea iunxerit astro
Exoriens, fulget notus quo sydere Piscis,
Et Phœbe nitido felix decurrat olympo,

N ascentur, quos relligio, quos æqua, piumq́;
O blectent, cultusq́; deûm, & reuerentia casti.
N ascentur, qui classe maris uada cœrula uerrant,
Q ui terrarum obeant uarios, uario ordine tractus.
I lli etiam ingenteis animos ingentibus actis
A diungunt, et bella animis ingentibus audent
E t pelago, & terris gerere, ac fera prælia miscent
V ictores. sed amor media inter tela recursat,
V ictoremq́; hominum subigit dea uirginis armis.
A tq; utinam non regum odiis, non sæua per iram
C ontingat mors, & fato rapiantur iniquo.

DE AENEA.

T alem olim rapidas Phrygii Simoëntis ad undas
A eneam Dea progenuit, quem fortibus armis,
I nsignemq́; animi iuuenem tot adire labores
I mpulerint, & fata nouas exquirere sedes.
H inc humeris patrem, inde Deos, et sacra ferentem
I actatumq́; mari magno, Libycosq́; per æstus
A ccepit uirgo hospitio, iunxitq́; hymenæos.
M ox fineis quærẽtem Atauûm, Thybridisq́; recessus
I ntrantem, regna excipiunt, dotaliaq́; arua.
H inc atrox bellum exoritur. pro coniuge certat
H inc rutulûm manus, hinc fulgẽtib arcádes armis.
A c tandem uictor potitur, regnoq́;, toroq́;,
S ed fato cadit infelix, caua ad antra Numici.
H unc Libyæ quondam errantem per deuia Mater
T utata est, hunc turbatis aquilonibus actum
E ripuit mediis è fluctibus, hunc & in arcto
B ellorum casu, Simois cum & Xanthus, et Ilii

S anguine manarent campi, et mare cædibus horrẽs
S cuta uirûm, galeasq́;, & fortia corpora uersat,
I psa enses, ac tela inter, flexusq́; rotarum
A stitit, & graue pro nato fert saucia uulnus,
N on potuit tamen immitis placare fluenti
C rudeleis latices, præfixaq́; saxa sub undis,
V sque adeo nec fata deûm mutare potest uis.

DE MOTV COELI.

Digrediens hæc ante puer non dicta docebo,
T u memori mea uerba animo, ac sub pectore conde,
O mnia clauduntur coelo, cœlum omnia secum
M ole sua rapit, & celeri uertigine torquet.
I mmotumq́; nihil patitur, tamen intima tellus
S tat semper, medium quoniam concessit in orbem.
S tant axes, quibus ipse super uersatur olympus.
I psa quidem oceani circumq́;, intraq́; sonanti
A lluitur tellus fluctu, ac uelut insula toto
I nsurgit ponto, & mediis stans prominet undis,
Q uas cursu uaga, & alterna sub luce refulgens
L una ciet, luna æstiferos motura tumultus.
I am terras, pontumq́; unà complectitur aër
H uc illuc uentis agitatus, & æquore aperto
R aptans imbriferos piceo cum turbine nimbos.
Q uidquid enim tellure ima, ac rorantibus undis
E xhalat, passim huc sublato corpore fertur
E uectum Solisq́; rotis, lunæq́; quadrigæ.
D ensatum mox in nubes, pluuiamq́;, liquescit.
I psa autem Luna in primis fluitantibus auris
I mperat, & cœlo citimos cum torqueat axes

A c ſpatio breuiore rotas agat, uſq; Deorum
C onſilia explorans, & opes, et caſtra, ſerenos
N unc præfert uultus, rutilo nunc uelat amictu,
A ut Ferruginea procedit nubila palla.
M ultum etiam quibus in ſignis digreſſa feratur,
A diuuat, & peragret ſigni qua parte Tyrannus.

DE SIGNORVM QVA= LITATIBVS.

Ignea uis pecori phryxeo, & cornibus aureis,
I gneus et Libyco uigor eſt, rabieſq; Leoni,
C andentiq; ſenex iaculatur ab igne ſagittas
P hillyrides. nam terreſtris uis inſita tauro,
I nſita Virgineæ Spicæ, Aegocerontis & aſtris.
N am geminis placet aër, aëriiq; receſſus,
H os puer Idæus probat, hos Pometia uirgo.
A t cancro fluuiorum amor, æquoreæq; lacunæ
P ermanſit, iuuat unda, iuuant ſtagnãtia clauſtra,
P iſcibus idem amor eſt, eadem quoq; cura Nepai.
H inc uariant Lunæ uires, pugnantq; uiciſſim
S igna ſimul, nec certa fides uariantibus auris,
H inc tempeſtates, atq; inconſtantia cœli
S uccedit q; auſter boreæ, pluuiumq; ſereno.
A c mediis perſæpe caloribus horruit aër,
C um grando in ſolidis percrebruit horrida tectis.

DE INAEQVALITATE DIE RVM, AC NOCTIVM.

Quin etiam uariant ſolis uireſq;, uiceſq;,
Quod cœli ſitus & ſignorum præſtitit ordo

Obliquans, unde alternant, noctesq; diesq;,
Ac tempus circum spatiis se uersat iniquis.
Quattuor in parteis quanquam diducatur annus,
Aequa sed à mediis ducuntur tempora signis,
Queis medium luci, atq; umbris sol diuidit orbem,
Praecipiti loca celsa gradu, quaeq; ima dehiscunt,
Dum certant inter sese, fugiuntq;, fugantq;,
Nunc nocti cedunt luces, nunc solibus umbrae,
Aduersisq; uagantur equis & frigus, et aestas.

DE SIGNIS MOBILIBVS FIXIS, ET COMMVNIBVS.

Omnia principio properant, medioq; morantur,
At finis neutrum retinens moderatur utrunq;,
Temporis hinc uerni quadrupes Nepheleius autor
It properans, semperq; suas festinat ad herbas,
Nec mora, nec requies, manet ad praesepia taurus,
Ver manet, insistit bos indefessus aratro
Incumbens operi, incumbit quoq; purpureum uer
Per syluas, per prata, & coepto perstat in ipso.
At geminis modus est, dum uer declinat, & ardens
Procedit coelo indomitis feruoribus aestas.
Hinc pecori aurato uis mobilis, at sua tauro
Vis constans, solidum robur, stabilisq; potestas.
Vis Media est geminis utroq; à sydere ducta,
Communisq; uigor, quae caetera signa sequuntur
Ordine nexa suo seruant hunc certa tenorem.

DE SIGNIS TARDIS, ET VELOCIBVS.

Nec uero quæ signa austro digressa feruntur
In boream, non ipsa obliquis curribus ortum
Accelerant, raptant'q; habiles ad frena iugaleis.
Hinc ortus breuius spatium obliquantibus astris
Hinc properans Aurora rubentibus aduolat alis,
Ingeminat lux, ingeminant opera, atq; labores.
At contra quæ de Boreæ regione recursant
In Libyen, ea decliui properantia cursu
Oceano immersant sese, obliquant'q; sub æquor
Aethiopum, inde ubi gangeos referuntur ad ortus,
Insudant cliuo, ac sursum recto axe supinis
Vix referuntur eqs. subit hic mora longior æquo,
Augentur'q; ortus spatia, & nox crescit in umbra.
Decrescit labor, accrescit requies'q; sopor'q;.

QVAE SIGNA, QVOS VENTOS EXCITENT.

Ventorum quoq; uis uariat uariantibus astris.
Ignea præcipitem Boream, & minitantia claustris
Arctois signa emictunt glaciem'q;, niuem'q;.
Sæpe tamen uicino Aries de tramite, Cauros
Immistum Zephyro, ac Boreæ genus euocat antris.
Quis credat, gelidos flatus Iouis excitet astrum?
Excitet humenteis Mars, atq; Atlantis ab undis?
Signa etenim maris humectos referentia fluctus,
Oceani occiduos æstus, auram'q; Fauonii
Sollicitant, tamen & libycis procul excita arenis
Flabra cient, Zephyro cognata frequēter, et austro,
Hunc prono è cœli tractu, atq; Hyemalibus oris

E duxit Dea, coerulo quondam edita ponto,
E ducunt astra auripedi consortia tauro.
Quin eurumq; notumq; unà Capricornus utrinq;
C ommistum genus, exibit bicoloribus alis.
A st eurumq; euriq; domos, nabatæaq; claustra
S aturnus tenet, & gangetide regnat in aula.
N onnunq̃ Solis radiis calefactus, et igni,
S uscitat horrisonas stridenti Aquilone procellas.
T u uero terræq; situs, & flumina, et ipsos
A spice arenosi tractus maris, aspice monteis
M ontibus impositos, & declinantia in imas
C onualleis loca, et aëriis super indita saxis
O ppida. non idem obtutus, posituraq; mundi
O mnibus est eadem. nec Sol uagus omnibus idem,
N on similis natura soli, non aëris aura.
H inc uariat coeli uis, et natura locorum,
D iuersæq; uices rerum, atq; euenta per orbem.
A strorum quoq; dissimiles uiresq; uices q;,
T emporaq; inconstansq; dies uariantibus umbris.

QVI PLANETAE DIVRNI SINT, ET QVI NOCTVRNI.

Sydereis nocturna umbris Latonia gaudet,
G audet Nocturnis tenebris Erycina, suumq;
I llecebris trahit hæc nocturna ad gaudia amãtem.
I lle dolo lætus. furtisq; accommoda captans
O cia, per tenebras graditur speculator opacas.
L ucem odit, memor & uulcania uincula, et artes
P hoebeas cauet, et cæca insidiatur in umbra.

At lucem currusq; auroræ, & lampada solis
Miratus pater Altitonans, miratus & ipse
Falcitenens Deus, occultas odere tenebras,
Exultantq; die, gaudentq; patentibus auris.

CVR ALII ALBI, ALII NIGRI SINT HOMINES.

Miretur nigrum Aethiopem crispante capillo
Albis, & algenti Germania subdita cœlo.
Miretur longamq; comam, candentiaq; ora
Germani Nomas, & lati niger accola Nili.
Illum sicca siti, sæuoq; exusta calore,
Torridaq; assiduo uicinia solis ab æstu
Vrit, et incocto tingit nigra corpora fumo,
Contrahit & teretem per adusta foramina crinem.
Huic concreta gelu, niuibusq; oppressa malignis
Quæ regio riget arctois subiecta pruinis,
Vicinum è glacie candorem aspergine cana
Illinit, et niueum diffundit in ora colorem,
Ac multa irrorat madefactum sanguine corpus.
Inde fluit coma longa, & opacant ora capilli.
Hinc uariat gens ipsa inter flammamq; , niuesq;
Atq; alios referunt alia in regione colores,
Quos cœli miscent ignes, errantiaq; astra.
Hinc Phœben niueæ lætari uellere lanæ,
Saturnumq; atro rursum squalescere amictu
Dixere, ac rutilo Martem exultare capillo.

DE ORIS VARIETATE.

Nec tantum color, Ora etiam, effigiesq; uirorum
Dissimiles

D issimiles inter sese prolis'q;, patrum'q; ·
N ec matri sua nata, nec uno é germine creti
A ssimiles, nec neptis auo, aut soror ipsa sorori,
V sque adeo cœli'q; Situs, & sydera, & ipsi
D ii uariant, ac signa quib · sua plaustra reuoluunt ·

DE VARIETATE MORVM ·

Quin uariant etiam mores, & pectora sensus
D iuersos agitant, studia & non una sequuntur ·
H inc animi secreta alto sub pectore condit
C onsilio grauis, & casus timet usq; futuros ·
E t parcit parto, & prouisa negocia differt
C unctator, quoniam Saturni hoc imperat astrum ·
Ille fidem, testeis'q; deos, concepta'q; uerba
P osthabet, & rabidos irarum concitat æstus
I mmitis, promptus'q; manu, uiolentus, et exlex,
H os mores quoniam Martis ferus indidit ardor ·
Ast aliũ, insignem'q; animi, et præstantibus ausis
N obilitat Sol, et generoso corde superbum
I nuitat studio Imperii, atq; extollit in altum,
P lacantem'q; aras diuûm, & pia uota ferentem ·
Sũt quos et splẽdor iuuet, atq; exculta supellex,
O rnatus'q; domi fulgens, laquearia'q; aurea,
E t tyriæ uestes, uilloso et purpura limbo
H os populis longe acceptos Latonia Luna
C ommendat, fauor hinc, et amicæ gratia plebis,
I ngenium'q; habile, et rebus uis apta gerundis ·
E st illis mite ingenium, et sibi pectora recti
C onscia · sunt animi præclara ad munera na[illegible]
I ustitiam'q; colunt, et inest reuerentia ueri,

E t syncærus amor, pensi quoq; sedula cura,
N il præceps, etenim Iouis hos sic temperat astrum.
T emperat ast alium ueneris nitor. hinc nitet illi
C ultus, et aurato fulgens noua purpura textu.
L uxuriat domus, ac lucos flant tecta sabæos,
E t passim nitida Charites dominantur in aula.
Scitatur rerum causas, et suscitat arteis
I gnotas solers, facundaq; pectora uersat
M ercurius, ueterum repetens monumenta uirorũ,
D um linguæ pretium, dum famæ affectat honorẽ,
I gnotum et patitur nihil, & contemnit inerteis.
H os mores nascentum animis errantia septem
S ydera dant, sed longe alios immista uicissim.
I ngentes hinc uirtutes, ingentia rursum
D ucuntur uitia, & nusquam mortalibus unũ est,
I pse idem sibi dissimilis, iuuenisq;, senexq;.

QVAE SIGNA, QVALES SEN SVS EXCITENT,

Signaq; quoq; aduerso sibi dissidentia nisu
D ant uarias animorum arteis. nam prædita motu
S igna cito, celeres sensus, agitataq; longe
I ngenerant studia, et penetrabile mentis acumen,
A tq; habileis ad laudem animos, ciuiliaq; acta
A ccendunt, Hos cura deûm, & solertia cœli
R imanteis rerum causas iuuat. His furor ille
F atidicus mentes agitat, panditq; futura.
A t curas animi tacitas, frontemq; seueram,
E t pectus graue consiliis, rigidumq; tenaxq;
I udiciumq; immotum, & uerba sonantia uerum

Fixa

F ixa dabunt, eadẽ argentiq́; , eadẽ æmula honorũ
F omenta adiiciunt animis· hinc densa clientum
A gmina delectant· hinc & certamine in omni
P eruicisse uolunt, commentaq́; pectoris acri
C ontendunt studio, atq; opera peragenda tenaci,
S igna bicorporeis rursum uariata figuris
I nstabileis reddunt animos, sensusq́; uaganteis
A lternant· nil certum unquam uariantia corda
I nsequitur non firma quidem sententia· uerum
M ens habilis, resq́; ad uarias uersatile pectus·
H os amor, imbellesq́; Lyræ, Somnusq́;, Venusq́;
O ciaq́; ignauos reddunt, & Salmacis, & fons,
Q uæq́; tegunt nitidũ frondosa umbracula fontem·

QVI PLANETAE QVIBVS SIGNORVM DOMINENTVR triangulis·

Q uin etiam Leo getulus, nepheleiaq́; astra
H æmonio cum heroe, sagictiferisq́; pharetris
E xercentq́; maris animos, & mascula iura
T utantur, gaudentq́; die, ducibusq́; diurnis·
H inc lucis pater, horarum pater, ætherius Sol,
T arpeiæq́; arcis custos, qui nubila uersat,
D uctores aciem hanc uiolenta in prælia raptant·
I lli ductorumq́; animos, & prælia, & artes
I mperio assueti referunt gentemq́;, urirosq́;
H is animis· his & studiis, his pectora curis
I nstituunt· At foemineæ Cytherea cohorti,
Q uæq́; soporiferis uehitur Dea Cynthia bigis
D ant signum· sed nox tacitas iuuat· imperioq́;
V tuntur leuiore duces, segnisq́; capessit

I ussa phalanx, ferturq́; animis muliebrib· hærens·
I nde suos populis mores, animosq́;, ducumq́;
P ræscribit leges, decretaq́; munera sancit,
H inc legio geminorũ, arguaq́; robora fratres
I ngenteis tollunt animos, ingentiaq́; audent
L uce palam· tenebras odere, atq; abdita facta·
H os animis, hos consiliis, hos pectore, et armis
H ortantur Latii Deus, atq; Atlantide cretus,
C ommunemq́; aciem, concordi foedere curant,
E t scribunt sua iura, urbi, plebiq́;, patriq́;,
A gmen agit quartum belli Deus· Arma, tubæq́;
C ircunstant· Cytherea illi comes hæret· & alto
Q uæ Cyntho dea fert rigidos uenabula in ursos·
H æ Martem comitatæ his agminis altera cura,
N octurnisq́; dolis in castra inimica feruntur,
Q uæ nam, quæ rogo causa deos, mortalia ubi arma
O buersans inter rapidas agis ense cateruas
I mpellens, cuneosq́; uirûm, feraq́; agmina equorũ,
I mmanem nunc te tigrim dente, ungue cruentum
C ernere erit, rutilos foedantem sanguine campos?
N unc latos referentem armos, cauaq́; ora leonum,
I psam aciem? densosq́; globos, ipsa agmina ferro
S ternentẽ, simul ense equites, peditesq́; metentem?
A t cœlo diuûm ante oculos, muliebria sectans
C onsilia, illarum obsequiis tua munera, & arteis
B ellorum, bellorum arteis, crepitantiaq́; arma
A scribis· quantum illecebræ, quantũ aurea possunt
C ypridis ora tuæ? quantum nox? illaq́; noctis
G audia? quinetiam, in tenebris, in nube maligna
A spirans Phœbes thalamis, furtiua per umbras

Oscula

O scula, et attactus tentasti ad pectora molleis.
H inc frater, quem nulla hominum res, nulla deorũ
P rudentem latet, hæc stolido maledicta tyranno
O biectare ausus, dictis'q; adiungere pondus.
F urtis te natum, illecebris'q;, dolis'q; dearum
C astra iuuene nocturna, et foeminei comitatus.
C ede die. iactantem te, et tua facta sonantem
C ristato capite, in tenebris, tibi nocte, tibi umbris
P laudẽtem, spolia è thalamis sine cæde parantem
M iretur Charitum chorus, et Vulcania coniux.
C ede Polo, fucos'q; genarum, ungenta'q; amantis
I sequere, atq; alium syluis meditator Adonim,

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM DE STELLIS LIBER. V.

Nunc mihi quæ uirides colles, rorantiaq́; arua,
Quæ iuga gratorum nemorum, ac uiridantia ripis
Flumina, quæq́; uagos colitis per deuia fontes
Aëriæ aspirate auræ, atq; fauete uocanti,
Tethyos æternæ clarum genus, inclyta Solis
Progenies, quas Oceani bipatentibus antris
Enisa est, decepta dolis, & Apollinis arte,
Dum Tethys miserum toties excludit amantem,
Nanq; quiescebat clauso Dea nuda sub antro,
Cum deus ad postes tacitus rimatur, & omnem
Exploratq́; aditum, fraudemq́; in pectore uersat
Igne calens. spectat, simul & timet ipse uideri.
Mox abit in tenues radios, rimamq́; per arctam
Ingressus, fruitur thalamo, & noua gaudia carpit.
Intumuit Dea compressu, atq; absente marito,
Celat onus, decimo Oceanus dum sydere Calpen
Diffringit, pontum & terris immittit apertis
Victor, & extremam pergit tentare Mæotim,
Commotus fama, & generosæ Virginis annis.
Prodistisq́; utero tacitæ, & latuistis in umbra
Oceano redeunte. etenim pater ipse uideri
Vos uetuit, tenues animas uix sensibus auctas.

Nocte

N octe quidem latitare antris, at luce uagari
E t pelago, & terris, atq; aëra currere apertum,
S olariq; æstus hominum, & mulcere laborem,
L ongarum & uoluit curas lenire uiarum.
E rgo agite o mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
E t Tethy proles, & Apolline digna parente,
E ste mihi comites, terris, pelagoq; uaganti,
M ecum iter incœptum terite, & spirate canenti.
V os ego Benaci ad ripã, atq; ad flumina Mantûs
S istam audax. Hic Andiadum selecta sororum
C armina, & aonios lætæ excipietis honores,
Q uos olim memores diuûm referetis ad aures.
I pse meleteum ad fluuium, smyrnetidaq; undam
P opuleo statuam thalamo, atq; umbrante salicto.
H ic Dryadum teneris iuuet indulgere susurris,
C ernere & errantes per mollia prata napæas.
H ic plectro resonantem aureo, testudine & aurea
C alliopen, caput ad uitrei, & caua cornua fontis,
A tq; amnis ueteres referentem carmine curas,
E t uacet audisse, & uacua repetisse sub umbra.
N anq; suo et gelidus arsit quondam igne Meletes,
P ierius dum sæpe Chorus sese abluit amni,
E t mersat liquidis argentea corpora Lymphis.
C oncipit hic Deus ardentes sub pectore flammas,
M œret, amat, soloq; amens tabescit in antro.
V irginibus facies eadem, atq; eadem omnibus ætas,
I dem habitus, par et uox, & uariantia cantus,
P ar amor in cunctas. unam sequiturq;, cupitq;.
V na tamen quæ sit, dubium, & sententia differt.
Q uæ Clio fuit, est Erató, quæq; ante Thalia,

M elpoméne est·errant flãmæ·furit ardor in una.
I lla quidem incerta est·urit uagus ignis amantem.
E latebris parat insidias, ut nulla dearum
N on fuerit tentata·huic oscula rapta per amnem
A bstulit·hanc syluis fugientem aggressus in altis,
I mpliciatq́; manu ceruicem, oneratq́; lacertis
I am iam·sed duræ remorantur brachia sentes.
I llam speluncæ ĩ media, aut uiridante sub umbra,
V itantemq́; æstus, & curas uoce leuantem
N i pastor ruat auxilio clamoribus actus,
C omprimat, & primæ potiatur flore iuuentæ.
T andem siue ea Calliópe(sic fama putauit)
S iue Erató, aut longo decepta Polymnia somno
V im passa est·tumere uteri·ast ubi prodiit infans,
Q uo factum commune chorus cælaret, in altum
I t properãs Helicona·Chion mox·hic Colophonẽ,
I nde Rhodon, repetitq́; tuos post Smyrna recessus,
H inc ad centiforem Nili subit hostia Theben.
I ndicat ægyptus partũ· At memor ipse sororum,
E t famæ memor, et quoduis in crimine tantum est,
M usarũ nequis prolem putet, autor Apollo
E ripuit puero lucem, et caua lumina condit,
V nde oculis capto nomen permansit Homero.
E t patria incerta est, dubioq́; autore parentes.
H unc uos o, mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
I mplentemq́; tubas, cuneosq́; in bella uocantem
M iratæ, Xanthũ ad rapidũ, aut Simoentida ad un
E t sistetis iter, gelido & refouebitis amne. (dam
I pse sedens uiridi in ripa, ac uariante sub alno
N unc diuos, nunc héroas uocet acer in arma,

N unc deses uina, et choreas, & pocula cantet,
A ut Venerem, et blandos recinat lasciuus amores,
V ulcaniq; dolos, et cælo cognita furta,
Quæq; olim longo memores repetatis in æuo
D um placido sermone uiam, ingratosq; labores
E t iuuat hausisse, & gressus mollisse canendo,
F ando etenim leuat, et labor, et uia fallit euntes.
H oc nos, hoc Nate auspiciũ, dataq; orsa sequamur.
C antantes iter ingredimur, comitantur et auræ.
T e uero mihi certa uiæ dux inclyta cantu
V ranie, dũ longum iter, & spatia ardua circũm
D um tantum Maris, & uastæ telluris obimus,
P erq; locos cultu uacuos, squalentiaq; arua
E rramus (superanda etenim iuga frigida Tauri,
T ranandæq; alpes, promotaq; culmina cælo
C aucasia, et superis iam iam calcandus Imaus,
Qua Gangem large undantem, gangeticaq; antra
E mittens hinc, inde per horrida saxa rotatum
D euoluitq; Indum, collectisq; amnibus auctum,
I n Mare Patalium septenã per hostia fundit)
I nterea canere insuetum iuuet, et iuuet ipsis
D igredientem orsis, et carmina culta sequentem
T errasq;, æquoraq; mulcere, atq; aëra cantu,
E t fandi decus extremis adiungere rebus,
S ic tibi Sebethi, crescit quæ ad flumina Laurus,
N on austrum urentem, non sæuos sentiat imbreis,
S ed gelidi foueant rores, sed mitior aura,
E t passim riguis inolescant lilia pratis.
I pse quoq; ignotos referam per Carmina lusus
D igrediens sæpe, et cœptis dilabar ab ipsis

Quo labor, insudatum iter, & uia iniqua leuetur.

DE TERRIS ARIETI AC MARTI SVBIECTIS.

Nam tibi terrarumq; situm, et cui subdita mõstro
Quæ regio, et sibi quemq; locũ, quod uẽdicet astrũ,
E xpediam. Iacet extremis in partibus orbis
O ceano cincta, & pelagi resonantibus undis
G ens Orco sata, gens Ditem commenta parentem
C æruleis quondam tellus habitata Britannis.
H anc contra iacet algenti Germania campo,
D iues aquis, diues nemorum uiridantibus umbris,
S æuarumq; parens foecunda, altrixq; ferarum.
M artius hanc quadrupes gentẽ, atq; hæc littora ser=
B ellator quadrupes, fuluis qui cornibus horrẽs (uat
A d pugnam uocat, et torua ciet agmina fronte
I nsignis uillo, sed longe insignior ausis
P ugnarum. ipse è cœlo, ipse & de limine Olympi
I am quassans caput, & tereti ceruice coruscans,
I am frontem ferus excutiens, iam cornua iactans,
S ydereosq; deûm campos, rutilantiaq; arua
P rosubigens pede, & aurato sub uellere Crispans.
H inc Gallos sæuum genus, atq; immania corda,
Q uos Rhodanus secat, atq; Liger refluentib. undis.
H inc gentem idomitam, et gaudentia pectora cæde
B astarnas ciet ad pugnam, & fera suscitat arma,
A rmaq;, pilaq;, hamentataq; tela Cateias.
Tum deus Armipotens secũ noua gaudia uersans,
I nspectatq; ferum, & pugnacia cornua laudat.
M ox hastam dextra excutiens, et uertice conum

F lammantem, ac longe iaculantem incendia cristã ·
E rigit in pedibus seseq; , & concutit arma
H orrisonans · Ecce hic geminæ de uertice flammæ
S cintillant · hæ agitatæ euris per inane feruntur
I ncensæ, facibusq; auras, atq; aëra signant,
T eutonicosq; petunt saltus, uadaq; inuia Rheni ·
A t circum populi longe, lateq; colentes
I gnescunt calido afflatu, & fax martia sæuit ·
S cintillis etenim alterius temerarius ardor
I ncensus furit, & truculentia fortibus ausis
E ffera, At alterius effert calefacta fauillis
I ndomitum caput, ac uiolenta superbia uoce
I ntonat, & nigro rabies armata ueneno,
F œda ungues, impexa comas, et dente cruento ·
Q ua gressum mouet & saltu se tollit Erinnys,
C rine minax, hac erranti discordia passu,
I raq; , uesanusq; furor comes additur, & lis
I psa quidem ardenti spargens incendia dextra
E uocat è latebris bellum, ac sese instruit armis
S ic ubi spinosis in sepibus horridus ignem
I niicit agricola, & flammas agit Eurus euntes
O mnia candescunt circùm loca · candet & aër
I gnibus, insolita feruent sola subdita flamma ·
H ic antro excitus coluber, minitantiaq; ora
A ttollens, oculis ignem uomit, & ruit alto
P ectore cœruleus, squamosaq; tegmina uerrens
P uluereũ sulcat spiris iter · æstuat ira,
I ngeminat calor, & rabies nigrescit eundo ·
A tq; illi collo, atq; elato pectore liuet
V irus, & erranti maculantur terga ueneno ·

N unc caudam explicitans sinuosaq; tergora uertẽs
L abitur, et toto capite exilit, ac uolat aer
P er frondes, per saxa ruens, nunc pectore toto
E minet, ac tergo sese exerit, & micat ore
T orua tuens, linguisq; ferus iacit atra trisulcis
V ulnera. liuescunt sparso nigra pabula felle.
E rgo incomposito confestim in bella tumultu
C urrit ab arctois scopulis furialis Iberne,
E xerit é ripis Tamesis caput, exerit ingens
A lbis, & incertas uoluens Garienus arenas,
V istulaq; & summo decurrens monte Sueuus.
E cce uident Senonum populos, lateq; uagantes
V angiones trahere armatas in prælia turmas,
L ugosq; Creonasq; et certo Elueonas arcu,
E t Cymbros gladio insignes, & Saxones hasta.
A c falcata truces qui raptant esseda Congi.
Tũ Cattas, Tagratosq;, habilẽq; ad tela Sicambrũ,
Quiq; fremunt Cauchi præter uada nota Visurgi,
I amq; alpes metire oculis, iugaq; edita cœlo,
S ubiectosq; iugis campos, glacialiaq; arua,
A c primum nemora illa ingentibus obsita syluis.
H is Belgas ense inuictos, Morinosq; Batauosq;=
A ruernosq;, ferum genus. his Venetosq; Remosq;
S ustulit in campis Cæsar belli deus, atro
S anguine cum rubuit Liger, intepuitq; cruore
M ossa uirûm, et capiunt uix ipsa cadauera ripæ
O ceano indignante, comam & mersante sub amnẽ.
A st illis (manet æternum decus) interiit gens,
E t Suduis prognata et rheno educta parente,
G ens ferro, atq; hosti primis assueta subannis

H eluetii, Vsipetesq;, atq; effera corda Sueui.
Quis unum prædæ studium, ac durare sub ipsis
C orpora fluminibus, teloq; assuescere dextram
N on urbis, non cura domus, agri ue colendi.
V enatu ducunt uitam, atq; è lacte liquenti,
E t quod Marte sibi spoliato ex hoste pararint.
B ella placent, fususq; hostili è corpore sanguis.
H os motus, animosq;, atq; hæc certamina summo
G radiuus cœlo inspectans, crepitantiaq; arma
C onflictu pugnantū, et equis decora alta parantū
H astaq; et gladio, & sparso super arua cruore,
M iratur simul ipse equites, peditesq;, ducesq;
T antarum et molem rerum, ac conamina tanta.
M ox flāmantem hastam, et calui tela horrida Iuli,
C edo inquit simul arma, simul mea signa nepoti,
D elapsusq; Polo pugnanti, atq; ense furenti
A stat. adesse deum sentit deus. Illicet hostes
V ertuntur. uolat acer equoq; insignis, et ostro,
P er mediasq; acies exultat uictor Iulus
C æde madēs. natat in medio Mars ante cruore.
Hos lusus tibi Nate uiæ, cœptiq, laboris
E sse uides comites, quibus & uada summa Lemanni
N imbiferasq; alpes, quibus et fera regna Brigantū.
R hætorum et celsas hilares penetrauimus arces.
E n Drusi monumenta, tuiq; Auguste labores
E n fontes auro grauidi, fluit aggere ab alto
L abens, uindelicos qui diuidit Aënus agros.
H oc effert antro Rhenus caput. euomit illo
V ndarum rapidos insano murmure fluctus
D anubius. spumosa Padum specus altera uersat,

M ons partu felix tanto, totq; amnibus auctus.
H is sociis dum auræ spirant, dum ridet & aër,
N ec fessis placidos negat aonis unda liquores,
C œptum iter, ignotasq; citi pergamus ad oras.
N anq; etiam Solymorum arces, lateq; fluentem
I ordanem (loca nota deo) Syriæq; recessus
F initimos, palmæq; feracem germine Idumen,
C armeliq; apices, quin et Libanitida Cedrum,
Q uæq; fluentisono cursu ferit æquora Corseus,
E t quam Chrysoroas lento subit amne paludem,
C ornu petens Aries rutilanti uellere seruat,
E t Mars ipse suo gaudens prospectat ab astro.

DE TERRIS LEONI ET SOLI SVBIECTIS.

At Nemeæ fera tutatur samnitida terram,
E t Latium, tetricæq; domos, atq; Itala regna,
E t dites Vmbrorum agros, opulentaq; tecta
A emiliæ, quæq; arua secat, quasq; irrigat urbes
M incius. huic Nymphæ Andiades, lectæq; sorores
B enaci, miscent uiolas, mœstumq; hyacinthum
I ntexunt. ille incedit per prata superbus
I nuitans faciles latebrosa ad furta napæas.
Q uem uel mœnii cantus, ascræaq; plectra,
V el Sibaritis auena, peloriadesq; cicutæ
I nflarint, notum & choreis, et amore Melissæ.
T utatur quoq; quos labens de montibus altis
D iuidit Eridanus populos, et territat urbes
A bruptus ferus aggeribus, digressus et alueo,
S ecum agros, secum agricolas, secum obuia raptat

A rmenta ipsarum fastigia celsa domorum,
E uertitq; imo fundo, excussatq; sub undis
V asta fremens. uidet infelix sua pignora mater
I mmersantem amnem. uidet & deserta parentem
N ata senem inuolui rapidarum gurgite aquarum.
P ignoribus dum sera parens, dum nata parenti
A uxilium parat, hic ambas circumiacta uorago
A bsorbet, cumuloq; ingenti uallat arenæ.
P arte alia spumans albenti aspergine pastor
D um pecudẽ pelago auertit, dumq; arcet ab amne
I nclamans fidusq; illi comes astat aluta.
O bliquo rapitur torrente, & hiantibus undis,
S ublatus mox aeria suffigitur alno.
G rex iuxta natat. hic fessus socia agmina aluta
C ircuit. Ast illũ abrumpens magno agmine uortex
C æruleus, truncumq; trahens uorat, et uorat unà
L anigerum armentum, truncoq; inuoluit alutam,
L atrantemq; etiam, ac domino, pecoriq; timentem.
T um miseræ e summis luctum phaëthontides alnis
I ngeminant, miseræ phaëthontia turba sorores
A brumpunt lamenta. uident electra suarum
R elliquias lachrymarũ, acris monumenta doloris
A mne rapi, rapi & auulsis sua munera ripis,
A c noua dum ueteres reuocant dispendia luctus,
I psæ iterũ phaëthonta, iterũ phaëthõta requirũt.
F initimæ trepidant urbes, foraq; omnia circùm
D iffugiunt, errantq; greges custode relicti.
A t lachrymans, at fusa comas, ac pectora plangens
D esperans hominumq; & opem Ferraria, et ipsos
V rgenti uix posse deos obstare tumultu,

P rædiáq;, oppidáq;, urbesq; euertentibus undis,
I ndomitis undis, summum haud satis esse tonantem,
E xcidium pauet attonita, atq; immania fata
D iluuiem expectat, ceu cum miserabilis ales
V incta pedem laqueo, pennasq; interlita uisco,
A ccipitrisq; famem, truculentiq; aucupis iram
H orrescit trepidans, tum candida turribus altis,
P urpureosq; sinus, niueasq; intecta papillas
A lbenti strophio formæ sibi conscia, Amorumq;
E ridani, sese ostentat, sua lumina in amnem
D efigit Stella arridens, ac flumina molli
O btutu irradiat. sentit sua gaudia, et antro
P roripiens, cinctumq; alno caput exerit undis
E ridanus, Tunc Nympha oculis iacit aurea in illũ
Tres ueneres, tres illecebras, quibus excitet ignem,
E xcitumq; sua succendens uentilet aura.
H ic uideas flammantem amnem, longéq; agitantẽ
S cintillas, uomere et rapidos incendia fluctus,
I lla iterum illecebras, iterũ ueneresq;, liquoremq;
A fflat acidalium, queis sæuos temperat igneis,
M ox risum spirantem auram, ambrosiæq; fluorem
L æta mouet. leni flammæ incenduntur ab aura,
P ost liquido ambrosiæ sparsæ de rore madescunt.
H inc iuueni in mediis liquuntur pectora flammis.
V t magnes ferrum in sese uersatq;, trahitq;,
S ic uirgo trahit Eridanum, uersatq; tuendo.
D eq; sinu iaculata faces succendit amantem.
C orripit ipse nouam flammã, atq; ignescit ĩ amne.
E ce ingens post terga fragor sonat, intonat aër.
D issultant ripæ, et fluctus se tollit ab imo

Agnoscit

A gnoscit Deus instantem a ceruice ruinam,
A ttonitæq; timens dominæ, atq; incensus amore
C essantem fluitare amnem iubet ocius. ipse
A ttollit dextra elatum triplici ære tridentem,
C oncutiensq; caput properanti elabitur unda,
I nsignis curru, & terno caua tempora cornu,
P rospiciensq; undantem alte descendere nimbum,
V ellentem arbusta, et secum uacua arua trahentem
A rmatam attollit dextram, et ferus imperat ore,
N il ultra tentandum Vndæ, atq; absistite ripis.
P arcite agris. Vimq; aggeribus cohibete sub ipsis.
H æc ait. illæ spumanteis tumido æquore fluctus
I ncludunt alto alueo, et placido agmine cursum
M aturant. pontum et tacitæ ingrediuntur apertum.
I pse locum celer, optatosq; reuisit amores,
E t celsa dominam lætus de rupe salutat.
L ibera sydereæ plaudit Ferraria Nymphæ
D ona ferens, mox & placido gratatur amanti,
H æc uos haud ingrata uiæ solatia Nymphæ
A ëriæ, dum Flaminiæ tranamus & amnes,
E t colles Piceni, et non uada tuta Truenti,
D um Præcutinas cauteis, cauaq; hostia Aterni,
P elignumq; solum, celebrataq; flumina Musis,
D um Marrucinos colleis, sitientiaq; arua
G argani peragramus, & arenti Aufidon ora,
E t mecum cecinisse, et iter lenisse canendo,
A c durum iuuet accentu mollisse laborem.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere. sic uos
E t gelidæ accipiant ualles, & flumina fessas
Ipsa etiam ardenti gaudet defensa leone

V sta siti, & latis fundens se Daunia campis,
Q uæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
E t tellus late ingenti circũdata Sile
D iues agri, diues pecoris, longe optima nutrix
L enææ uitis, ditiq; argentea gleba,
C larorum inuentrix studiorum, atq; æmula diuis,
M agna uiris, magna ingeniis, atq; urbibus ingens,
A c paruo distincta freto, oblatrante Charybdi
I nsula terrificis ætnæ celebrata caminis
C yclopum domus, & cupido loca peruia Diti,
D um ferrugineo rapitur Proserpina curru,
A d manesq; iter ingrediens noua subruit antra,
A tq; ea, quæsitam post natam ereboq; repertam,
M onstratam & segetem mortalibus, horrea genti
C onstituit Dea, quæ siculis dominatur in aruis,
D eq; fame quoties hominum genus omne laborat,
A ntraq;, horreaq;, & cerealia claustra relaxat,
A c saturat lætas renouatis frugibus urbes.
H as genteis Leo sydérea dum spectat ab arce,
F lorenteisq; manus uidet, exultatq; uidendo,
I ngentes illis animos, ingentia ad acta
S uscitat, imperiiq; animos accendit ad arma
H orrificus. Sentit tacito noua gaudia corde
D elius, admiransq; armos, et pectora sæui
Q uadrupedis, læto fulgentia lumina uultu
F igit in Italiam & genti gratatur, & urbi,
Q uæ quõdam euro, præscripsit, Zephyroq;, notoq;,
E t boreæ imposuit leges, suaq; intulit arma
O ccaſio nunc templa deũm, & solennia curat
S acra colens, magno & ritus iam præficit orbi.

Mox

Mox terram altricem'q; uirûm, imperii'q; parentem,
E t leges condentem, & diis pia sacra ferentem
C ômendat'q; Ioni atq; italûm fouet autor honores.
A nnuit his precibus diuûm pater. inde fluit sors
I mperii, magnarum et opum et reuerentia legum.

DE TERRIS SAGITTARIO, ET IOVI SVBIECTIS.

Phœnissas etiam gentes, chaldæa'q; regna
A ntiquum genus irradiant fulgentia monstri
V ellera Phœbei. Nam quos de rupibus altis
P yrene spectat populos, quæ'q; aurea findit
V nda Tagi, quæ'q; arua secat Sicoris'q; , uagi'q;
F ontis Anas, multo'q; trahens se gurgite Hiberus,
Q ua uasto circum pugnax Hispania ponto
A lluitur, qua'q; ora maris se celtica, tuscæ
P orrigit in portum Lunæ, ac tyrrhenia cultos
O stentat colles, atq; in mare soluitur Arnus
C larus opum, felix'q; operum, atq; insignis honorũ,
A urea quem gemino iungit Florentia ponte.
P arte alia solem ad rapidum, clymeneia'q; astra
L audatos Arabum campos, pinguem'q; Sabæum,
E udæmon qua felici nitet inclyta gleba,
(B etius hanc Zamete fluens lauit herbiger amnis,
E t qui tura Laris foecundis miscet arenis
S tillantem euoluens in persica littora myrrham,
H anc ripa frondente uagus sinuantibus undis
H ormanus foecundat, et in uada cæca Priones
S ese agitans dum cœruleo prouectus ab alueo
I ntrat erythræum per pascua læta profundum)
H æmonius sibi iura senex hæc uendicat. inde

I uppiter hos populos placido fouet anxius astro,
A c terram Myrrhæ Matrem, stirpisq; parentem
T huriferæ, miratur opimo germine lætam,
B is ferat ut segetes anno, bis poma ministret.

DE TERRIS TAVRO, ET VENERI SVBIECTIS.

At parthos genus acre, propiquaq; persidos arua,
E t latos Medorum agros taurina tuentur
C ornua, quaq; Asiæ littus se porrigit, & qua
C yclades insanum tundunt mare, notaq; Cypros
O stentat paphias candenti marmore turres,
A c sedeis Erycina tuas, quibus aurea quondam
F ulgebas. hinc ipsa urbes, hinc oppida, gentemq; =
I nuisens, & blanda foues, & amica tueris,
E t fontis memor, et nemorum, queis sedula natum
F ormabas, docilem hamatæ se aptare pharetræ,
T endere mox arcum, & celeres tentare sagittas
I n uolucres prima expertum. illæ ut amabile telũ
S enserunt, placida Idalium impleuere querela,
M urmuraq; ingemuere leues. Strepit incitus ales
I n uenerem. certos iterat puer impiger ictus,
I nde feras, pecudesq; petens grauiore sagitta.
I psa faces iaculata, nouum post uulnera uulnus
I nfligis. caluere feræ, grexq; omnis in ignem
I ncensus furit. hic audax puer aptat in ipsos
P astores ramum, quem stirpe athamantide uulsum
M ater acidalio continxerat amne. ibi uulgus
P astorum, pecudesq;, interq; armenta, ferasq;
I ngemuit. syluæ insolita sonuere querela.

T um Charites fudere nouos è fonte liquores,
V ulnera queis, gemitusq́;, & acuti in corde dolores
S edantur. Tunc ipsa sinum nudata, papillas
E xeris. effulsit iubar, ac de pectore eburno
A fflarunt gelidæ Zephyris felicibus auræ,
Q ueis æstus recreas iuuenum, lenisq́; dolorem.
H ic uideas amnes ad rapidum uiridante sub alno
P astores miscere nouas per prata choreas.
H ic primum cecinit teneros noua fistula amores,
I nsuetumq́; suæ carmen modulatur amicæ
V pilio. assueuere choris dryadesq́;, napææq́;=
E t Panes soci, & nemorum montana propago.
T um primum Nymphæ Heroem, Heros Heroinen
A rsit, amant héroes, amat pastoria turba.
I psa inter medios iuuenes, mediasq́; puellas
C ompta canis, syluasq́; moues, & flumina sistis,
E t circum pictæ uariant sua rostra uolucres.
H as arteis Cypros, atq; hæc incunabula nato
P rima dedit, primosq́; tibi monstrauit amores.
N anq; in acidalii frondoso margine fontis
D ucebas nitidum properanti pollice plectrum.
C onueniunt Nymphæ ad cantũ, properatq́; iunctus
P astorum, simul Heroes, simul Heroinæ,
E t Panes montanicolæ, quosq́; acer in ignem
E git amor, cœptæ choreæ. Vox omnis amantum
V na fuit, mihi parce Puer, mihi parce Puella,
O niueo candore Puer. roseo ore Puella.
E cce autem phario ueniens de littore Pastor
C ommotus fama chorearum, & honore canendi,
A stitit, obstupuitq́; una. obstupuere puellæ

Miratæ pastorem. & enim coma mollis, et illi
Qui cœlo possent superos deducere ocelli,
Queis ignem Dea, queis sensus instinguis amandi
Fixa tuens. arsit dryas. hinc arsere Napææ
Indignantem animis, & tristi corde rigentem.
Hic amor ipse duas gutta ex amathuside tinctas
Selegit'q; arcu innitens, strinxit'q; sagittas,
Quo uictor duplici geminaret uulnera telo,
Hæ ualidis agitatæ euris, & uiribus actæ,
Confligunt simul, & celeres strinxere fauillas
Incensæ illisu rapido, et fax ignea fulsit
Aucta noto. At tacitos intus calor urit amantes.
Altera niligenam puerum ad præcordia fixit.
Obriguere gelu uenæ. Sed flamma medullas
Vrit agens. correptum adolent incendia pectus.
Ignorat tamen unde faces, unde acta sagitta.
Nunc pallor, nunc purpureus color ore recursat,
Ac multa è uario uolitant suspiria corde.
Altera detorsit'q; iter, ac uestigia ab ictu
Leua petit, leua sensisti'e parte sagittam
Errantis mater pueri. longe ingemis. ille
Ridet, et implicatus collo, blanditur amanti,
Admotus'q; sinu nudato, atq; oscula figens
Ignotum matri diffudit in ossa uenenum.
Cuius ubi tibi uis est cognita, tingis & illo
Docta faces, queis corda afflas, menteis'q; deorum,
Cogis & humanis superos pallescere curis,
In'q; bouem mugire patrem, et freta longa secare.
Te suati telum patria tellure relicta,
Pastorem'q; sequi iubet, et pastoria iussa,

Te Memphis dolet errantem prope flumina Nili,
Te Nilus miseratur ad herbida prata gementem,
Cum tenerũ exanimata fouens lachrymaris Adonim,
Et Marti praefers pastorem, & flumina coelo.
Hos numeros celebrate Aurae, oceanitides Aurae
Et Cypron cantate, & fontem amathusidis undae,
Vnde meos & foui aestus, et uulnera laui
Cum ualles Ariadna, nemus'q; Ariadna referrent,
Et miserata graueis iterarent littora questus.

DE TERRIS VIRGINI ET MERCVRIO SVBIECTIS.

Non Babylon, non quae ora inter tigrim'q; uagũ'q;
Euphraten, non quae assyrio riget ora calore,
Non Crete quondam Iouis incunabula magni,
Nec ueteres graiorum urbes, nec achaica regna
Virginis ingenteis alas, & brachia uultu
Non laeto aspiciunt, non uirginis inclyta dextra
Protegit has, non Mercurii uariabile sydus,
Ingenii'q; bonis, et linguae laudibus ornat.
Scilicet hic patriam antiquam, dulceis'q; recessus
Cyllenen meminit, lusus'q; in montibus actos,
Dum pueris puer immustus per gramen ad umbrã,
Et choreas agit, & dulcem modulatur auenam,
Et primus nudae meditatur dona palaestrae.
Saepe illum genitrix sylua dum quaerit in alta,
Hirsuta committentem agnum in praelia fronte
Inuenit, & cauta reuocantem in uerbera dextra.
Saepe suas leui curas in cortice Phagi
Testantem, & scripto signantem carmina trunco.

Quid fugis, o formosa Dryas, qui te puer optat,
L ilia cana nouem dono dat, datq; hyacinthos
F lorenti intextos amarantho, & cypride fronde.
H æc puer. ast olim cupidas quoq; pectoris auras,
O sculaq; intactis seruat tibi roscida labris.

DE TERRIS CAPRICORNO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Finitimos uero Thraces, Rhodopeiaq; arua,
H æmũq;, hebrũq; et macedũ quondã inclyta regna,
I llyricos etiam tractus, uagaq; ora Timaui,
E t Gangem late undantem, & gangetida terram,
G angaridumq; domos dites, Adamantidaq; oram,
Q uaq; Arius stagnante uado fluit, & ruit inde
G emmiferos uoluens latices, atq; aurea saxa
A egoceros imo ascendens prospectat ab orbe,
F alciferoq; seni & populos commendat, & urbes.

DE TERRIS GEMINIS. MERCVRIO. Libræ, ac Veneri subiectis.

Non Mariam, non longiflui lata hostia Nili,
A ut campos Aegypte tuos, aut pinguia culta
C yrenes, non marmaridum loca torrida ab æstu,
H yrcani'ue sinum maris, aut quos aspera saltus
A rmeniæ tigris colit, & uagus ambit Araxes,
A ut arcàs puer, aut geminorum cura Laconum
N egligit, aut lætos felici uellere Seras
D eserit alma Venus, iustæ aut trutina aurea Libræ.
H æc quos Gardamonis populos, quos & Zariaspes
A lluit, & ripis Ochus insignitus opacis,

Et

Et quæ turrigeris insurgunt mœnia Bactris,
Hæc quos è scythicis delabens montibus Indus,
Sandabalisq; rigant campos, casperiaq; arua,
Indus aquis, Indus populis, auro effluus Indus,
Regnatorq; hominum, eöi & rex maximus orbis,
Atq; alio sub sole nigrantis Oasidis oras,
Qua libyco subiecta iugo squalescit, & atris
Stagnat Muris aquis, uasta & mons surgit arena,
Atq; abit in celebrem Mareotis lympha paludem,
Quaq; uetus Thebe centum stetit inclyta portis,
Imperitans moderatur, & usta caloribus antra,
Queis passim nudi iuuenes, nudæq; puellæ
Optatos agitant lusus, et pectore nudo
Complexi, socio ducunt sua gaudia nexu.
Queis et pauperies comes est, comes alma uoluptas,
Et solem odere, & tenebris lætantur opacis.

DE TERRIS AQVARIO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Nec Phrygio iuueni studium, aut sua cura recessit
Terrarum. Nanq; hinc gelidos regit axe propinquo
Sauromatas arcu insignes, & Acinace curuo,
Et quos Oxa palus, quos et uada longa secutus
Percurrit, uarias miscens secum Oxus arenas,
Illinc Aethiopum campos, sitientiaq; arua,
Et uastos Arabum fines, immania Tesqua,
Immiteisq; Elephantum oras AZania regna,
Qua se barbaricum in pelagus spumante fragore
Rhaptus agit, secat & rapidi fera littora ponti,
Ac tractus secat, humano queis sanguine pasta

G ens errat nemorosa, ferunt cui pabula cædes,
E t potum cruor, expreßæq; ex osse medullæ.
P arte alia rursum in pelagus se proripit ingens
Z ingis, & immanes pascuntur iuxta elephanti.
P ost Coloa stagnante uagus fluit æquore aperto
A stapus, & socio iungit sua flumina Nilo,
I ungit et Astaboræ et Blemiũ hinc populatur are=
I llinc memnonios cursu secat improbus agros. (nas,
H os fouet idæus puer, ut nec frigus iniquæ
S armatidos, nec sæua senex incendia uitet
A ethiopum extremo aspiciens Saturnus ab orbe.

DE TERRIS SCORPIO ET MARTIS SVBSECTIS.

Ast Tingin, Bochiq; domos, habitataq; mauris
T ecta, deosq; humeris, cœlumq; Atlanta ferentem,
I nsigneisq; auro, & pomis radiantibus hortos
H esperidum, ac deserta siti getula, leonumq; =
A rua fame, Mars armipotens, & Scorpius ardens
I nspectant læti cœlo, & sua iura tuentur.
H ic Chelis, ille ense potens, queis culta syrorum,
C appadocumq; agros, queis commagenia rura
D efensant, moresq; uiris, et munera monstrant.

DE TERRIS IOVI SVBIECTIS AC PISCIBVS.

Finitimam cilicum gentem, iugaq; edita tauri
E t flexus uage Cydne tuos, saltusq; malignos
P amphyliæ, et fuluas rapidi Eurymedontis arenas,
F elicesq; Hermi ripas, rutilantiaq; auro

L ittora Pactoli, & florentes Mæonas armis,
C ura Iouis fouet, insignitaq; Piscibus astra
I rradiant · colit hos Garamas, desertaq; tellus
A ethiopum, colit exustis Nasamonius aruis,
T uspiq; , Aracgoriq; , incensaq; solibus ora,
Q uiq; tenēt uacua arua, et sole incocta Anagombri ·
Q uiq; æstu sitientem agrum, uicinaq; Syrti
L ittora Fazani, desertaq; inhospita uersant ·

DE TERRIS CANCRO, ET LV=
NAE SVBIECTIS ·

At Cancer, noctisq; decus Latonia uirgo
L otophagum sedes tenet, & quos Bragada saltus,
I nfidusq; secat Cynips, & punica late
L ittora, quaq; uagus se tollit in æquora Triton,
E t formidatas olim Carthaginis arces,
A c latebras Masinisa tuas, cauaq; antra leonum
A etæos etiam fines, squalentiaq; arua
C olchidos, et sæuæ non hospita littora Ponti,
Q uasq; oras Phasis rigat, & quas spectat ab alto
V ertice piniferis Ide circúndata syluis,
I de altrix syluarum, Ide foecunda ferarum,
I rriguos Ide fundens de rupibus amnes,
Q uos iuxta Phrygiæ per opaca umbracula nymphæ
A estatem prohibent, nudataq; corpora lymphis
P ræcipitant, nitet in mediis argenteus undis
C andor, & ex imo fulget uaga purpura fonte,
E t roseus color · Hic tremulæ per cœrula flammæ
S cintillant, quas illæ oculis iaculantur · ibi acer
O bseruans amor acer, ibi sua tela sagittas

V stulat igne nouo, flammis'q; recentibus armat,
A c noua per phrygios meditatur prælia campos
I nsultans. calet omnis ager, calet Asia, & ipse
E xtremo uoluens incendia fonte Caicus.

DE FVRIIS ET DOLORE HER=CVLIS RAPTO HYLA.

Bithynos etiam colles, iugá'q; alta Cytori,
E t freta cyaneas inter currentia cauteis
L una tenet, summo'q; nitens in cardine Cancer,
Q uæ'q; olim pagasæa ratis loca legit, ubi ingens
A lcides actus furiis, uictus'q; dolore,
I mmemor ipse sui, clauæ'q; oblitus, & amens
E rrauit. cum ripæ illum, ac resonantia saxa,
I llum amnes, illum antra procul, ualles'q; referrēt
C lamātem, mihi reddite Hylan, toties'q; gementem,
T undentem'q; Hyla nemus, æquor Hyla replētem.
H as illi pœnas Cytherea irata parauit,
Q uod'q; apio insignire comam, quod tempora myrto
A bnuerat, cum læta illum ad carchesia uictor
O enides, omnem'q; unà Calidona uocasset,
G audentem'q; apri spoliis, & uirginis actis.
S it mihi fas nymphæ Aonides, dum littora curro,
Q uæ quondam cithara modulans percurrerat Or=
S it fas Alcidæ luctum, pueri'q; rapinam (pheus.
E t canere, & longum cantu mulcere laborem,
D um uocem ualles referunt, dum'q; ipsa canentum
M urmura responsant, & ripæ, et littora, & ipse
C onscius erroris fons, et loca conscia questus.
V estrum opus, ut fessæ reparentur carmine uires,

A ssit et extremis decor, et sua gratia dictis.

DE HERCVLE ET HYLA.

Appulerat mysorum agris magnetias Argó,
Cum, tenero comitatus Hyla, petit impiger alti
Alcides iuga per densum frondentia montis.
Hic septem capit errantes per deuia ceruos,
Septem arcu, pedibus binos, et robore plantæ
Insignes maculis, primóq; ad tempora cornu.
Hos puer attrectare manu, palmisq; fouere
Incipit, et tereti subnectit uincula collo
Exultans præda, & maculosis pelle gemellis.
Hic heros fessus cursu, per gramen ad undam
Ingentes artus sternit, clauamq; trinodem
Suspendit trunco, et pharetræ caput aptat onustæ.
Inuitat somnos labor, et uicinia fontis,
Vmbraq; textilibus circum uariata corymbis.
Ipse autem fons perspicuis argenteus undis.
Albescunt imo sparsi, rutilantq; lapilli,
Quos huc, illuc subsiliens uomit unda. quiescunt
Mox illi, pictaq; solum uariatur arena.
Lætantur uitreis errantia lumina in undis.
In summo natat umbra. natant ramiq;, comæq;
Frondentes. Sol per tenues uaga lumina rimas
Irradiat. Variant umbræ uariantibus auris.
Pendula per nitidum currunt umbracula fontem,
Murmuraq; in solis strepitant resonantia syluis,
Quæ lenis mouet aura, mouent recinentia ramis
Ora auium, & uario resonant caua guttura cantu.
At circùm atq; ipso crepitantis margine riui

V er halat, roseus'q; decor se fundit ad auras,
L ilia'q; in uiridi spirant canentia thyrso,
E t memor ingratam mœret Narcissus ad undam.
T um uiolæ è patulis redolentia munera ramis
P rætendunt lætos flores, implexa'q; serta
S pirantis rarum ueris decus. enitet inter
I llustreis passim flores, monimenta'q; diuûm
F los rarus, flos ipse hominum uix cognitus ulli.
H eroes norunt, et semidei'q;, dei'q;.
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea cõiux
R orari genialem aulam, cum lætus uterq;
L æta agitat, socios'q; parant coniungere somnos.
H os inter gratam Aladæ per membra quietem
S tillarat sopor, et fessos recreauerat artus.
I pse autem somno grauior, uictus'q; sopore
H orrentem'q; animam late de pectore anhelus
E fflabat, Nymphæ insolito de fonte fragore
E xcitæ liquidis caput exeruere sub undis.
V t'q; uirum uidere per herbida prata iacentem,
T endentem'q; artus, mento, setis'q; rigentem,
C laudentem'q; superciliis caua lumina, risum
I ngeminant, lætis interstrepit unda cachinnis.
R idebant aliæ stertentem heroa, sed hærens
I n puero, non ipsa oculos, non lumina torquet
B landa Earis, sentit'q; deæ Zephyritidis arcum
T abificum, ultrices'q; manus. ea colle propinquo
I nsidians, telum idalium immedicabile telum
P erstrinxit, sublatum alte, intinctum'q; ueneno
F ontis acidalii. hoc etenim dea cypria telo
V titur in nymphas, quoties mortalia nymphis

O biicit ora hominum'q; deas pertentat amore.
I nterea catulis puer ad præsepe ligatis
L udebat, pexos'q; manu mulcebat, et herbas
S electas dabat, et misto inter cornua flore
I ntexens, uiridi caput insignibat acantho.
M ox ipso infelix puer, ipso in margine lætos
I nfelix lauat. & uitream depectit ad undam
R orantes udo latice, atq; aspergine cana.
S enserunt catuli fontem notum. Ah puer, ah sors
D ira deûm. Saliere feri, puerum'q; sub undas
T raxerunt. Ter'q; ipse manu, pedibus'q; humeris'q;
O bnitens clamauit herum. Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantẽ condit in antris,
F ulgentem tamen ora, oculis'q;, coma'q; decentem.
I lla quidem puero fruitur. Sed flaua Nychia,
E t nigris Eunicæ oculis, petulans'q;, procax'q;
A tq; umbræ Melis consueta, Adranea recessu
P icta genas, tortis'q; comis, et nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miseræ inuidia, latitant'q; sub antris.
S eptem Earis malesana dies, septem anxia noctes
C um puero insomnes agit, ut neq; parcat amanti,
N ec parcat rursum ipsa sibi, sed perdita, et amens
D eperit illum oculis, amanti et deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro.
A st heros somno excitus pauitans'q;, dolens'q;
Q uærit Hylan, repetit'q; et Hylan, nemora auia lõge
R esponsant, iterant'q; et Hylan. Puer abditus antro
I pse quidẽ responsa refert, sed nympha, sed antri

O cclusæq; fores, molesq; immanis aquarum
A duersans, prohibent superas attingere ad auras.
L uctatur sed uox, intusq; offensa resultat,
A tq; obscura procul, reuolutaq; bombit imago.
E rrabat miser Alcides gemitu obuia complens.
P ræcipitem nunc ardor agit, nunc uicta dolore
G enua labant, nunc mugitus per saxa resultans
I nuentum promittit Hylan, modo lusus, et expes
A rcumq;, clauamq;, uenenificamq; pharetram
T urbat humi. mors amisso præfertur amante.
I amq; oculi, iam uox defecerat. Ecce per amnem
V isus Hylas, Vocem ingentem dedit excitus heros,
I n mediosq; salit fluctus, et brachia tendit.
E xili tum uoce puer, mihi gloria in amne est
C are parens, absiste queri. sat terra, sat æquor,
S atq; tui socium me iam nouere labores,
S at sit Hylan sudasse tuæ sub pondere clauæ.
I ã requies mihi parta, et hymen, et numen ĩ unda.
V iue memor, nostrosq; animo seruabis amores.
H ic lachrymas dedit, atq; extendit ad oscula uultus
P urpureos, uani rapuere sed oscula uenti.
S ectatur properantem heros. sed cœrula coniux
S ectantisq; oculis nubem obiicit & uetat antro
I ndugredi. Tales reddit de pectore uoces
A lcides. Mihi care Puer tua gloria laudi,
A tq; undis iam parta quies, et numen in amne.
I nuidiæ coniux, et amante, & coniuge felix.
I n claua mihi nomen Hylæ, libycaq; pharetra,
P ulcher Hylas, regnabit Hylas in pectore nostro.
S is facilis, nostrosq; iuues in parte labores.

Dixit,

Dixit, & ingentem uiridi de cæspite collem
Erigit, attollitq; manu. componitur ara
In medio. lecti flores, & olentia serta
Sparguntur, gestati arcus, grauidæq; pharetræ
Stant super, & rutilas uoluunt incendia flãmas.
Ipse aram nouies lustrans bona uerba precatur
Cum gemitu, nouies & Hylan de more salutat,
Visus Hylas media flores quoq; sumere ab ara,
Hinc iter ad Phasim ingeminat, minuitq; dolorem
Ipsa dies, desyderio uis addita crescit,
Mensq; resurgenteis renouat sub pectore curas,
Quæ fessum excipiunt uariæ, & comitantur euntem,
Littora dũ properans legit, et caua flumina tranat,
Solantur tamen in tenebris insomnia, & umbra
Obuersans oculis, & Hylæ amplexantis imago.

EXCVSATIO.

Forsitan et quos quisq; deus per pectora sensus
Excitet, & quales nascenti sydera mores
Portendant, canerem, diuersaq; fata, uirorum
Quæ facies, uigor aut membris, quæ robora cuiq;,
Quod studium, quodq; ingenium, uisq; insita cordi,
Vt rerum series, & cœpti carminis ordo
Postulat, & toto passim ferremur olympo,
Scitantes quæ uis superûm, ac fortuna locorum,
Astra deûm quid iuncta simul, quid ab orbe remoto
Dum certant, quid cum radio intueantur amico,
Promittant, qua parte fauor, quaue ira deorum
Eueniat, mors unde repens, aut tempora uitæ,
Quæq; hominum generi cœlo ducuntur ab ipso,

Verum ingens dolor, & fatum insolabile magni
Herculis, ac totum lamenta audita per orbem
Crescentem natæ luctum, immedicatáq; duro
Vulnera retractant ferro, ac noua robora sumit
Cura recens, semperq; nouos dolor incutit ictus.
Non potuit famulantem Heros, socia arma ferentem
Victor apri, excisorq; hydræ, domitorq; ferarum,
Non ualuit pueri casum, nymphæq; rapinas
Ferre Deus. Mihi nata seni, mihi filia patri
Eripitur. crescat dolor, & noua cura resurgat.
Parcite Pierides, nostróq; absistite luctu,
Vos lætos agitare choros iuuet. Ite puellæ,
Ite deæ, tuq; o toto dux præuia cœlo
Vranie, proprios repetens age diua recessus.
Ipsa tibi dulcem in thalamis meditabere cantum,
Funera nos, lachrymæq; decēt. Procul este Napææ,
Este procul Dryades, cultæq; in carmine nymphæ,
Liquentesq; amnes colite, et colite ocia syluis.
Forsitan et te Aurora iuuet, dum Memnona luges,
Et nostras audire, tuasq; iterare querelas,
Sed dolor, & lamenta nigro comitentur amictu,
Quæq; erumna meos non deserit anxia questus.
Sed comites estote Auræ, atq; fauete querenti,
Et uoces geminate, et luctum intendite nostrum,
Fidæ Auræ, comites sæui, testesq; doloris.

DEPLORATIO LVCIAE FILIAE.

Certe ego felices tedas, dulcesq; hymenæos
Nata tibi, carosq; parabam e stirpe nepotes.
Fingebamq; & aui lusus, numerosáq; uerba

Ad

A d cunas, cantusq́; Senex meditabar aniles.
E n miseræ patris tedæ? hos ne senex hymenæos
A spicio? sunt hæc solatia grata nepotum?
N ata iaces, nec blanda senem, nec filia patrem
A lloqueris, sed muta siles, sed lumina condis.
H oc meruit pater infelix. Age nata reclusos
E t sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris inanes.
E n tabes. Decor ille tuus quo nata recessit?
D eliciæ matris miseræ. Tibi dona parabat
E t lusus dignos hymenæo, et coniuge uestes.
P ro donis, lusuq́;, et pro lætis hymenæis,
L iquisti luctum, et lachrymas, atq; aëra nigrum.
O rnabam tibi serta domi, syriumq́; liquorem
A d thalamos, geminæ, geminæ tua cura sorores
F undebant. Quid pro sertis, syrioq́; liquore
L iquisti? sine Sole dies, sine sydere noctes,
I nsomnes noctes. fesso tibi uagit ab ore
F rater, & in cunis questus exercet amaros.
H as illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis.
A t patri uetus ulcus, et insanabile uulnus
L iquisti, æternos luctus, miseramq́; parenti
C aniciem. O qui me patrem, qui sorte parentem
S yrtibus in mediis statuat, saxisue Promethei,
Q ui rapidas instiget aues, & uulturis ungues.
N on mihi te belli rabies, non aspera ponti
T empestas, non missa polo flagrante ruina
E ripuit. Tellusue graui concussa tremore,
A ut quæ sunt miseris discrimina plurima terris.
I pse mihi flos ætatis, speciesq́;, pudorq́;,

E t grauitas generosa, oculisq; afflata uenustas,
(Heu quod iũcta simul dũ sũt bona plurima, certãt)
E ripuit tete. Ipsa sibi probitasq;, decorumq;=
I niecere manum, & fato sua iura dedere.
Q uæ superi, quæ seuities? molitur ab ortu
S ol cursum, pergitq; iter, et spatia ardua lustrans
C onficit, occiduum dum progrediatur ad orbem,
A t uitæ spatium incertum, & persæpe senectus
I ngruit in medio cursu, uellitq; iuuentæ
L anguentem florem, et spoliat spe diuite ramos.
A n' ne mihi ante oculos grata obseruatur imago,
Q ua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi te te
L æta oculis, blanda aspectu, pulcherrima cultu
C onsueras offerre? En aspicio ora, decusq;
E gregium formæ, et tot honestæ frontis honores?
L ætantem amplexu excipio, et patria oscula iungo.
A ffaris iam blanda senem, officiosa parentem.
E xcutiunt mihi iã lachrymas noua gaudia. Demẽs
A h demens pater, infelixq;, parensq;, senexq;
F unde nouas lachrymas, nec te iam ludat imago,
E t sensus memor, & mentis spes credula uanæ.
N il heu, nil reliquum iam Luciæ. Cessit in auras
V el somno similis, uel inani corporis umbræ,
A ut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
N um cœlo forsanq; recens nitet aurea sydus?
I llam cœlicolæ inspectant? illam Heroinæ
M irantur? clarum nota inter sydera lumen?
I psa micat noua lux cœlo decus addita, et astris?
N ata queror. reptantem auris, cœloq; uagantem
A stra recensentem, numerosq; et signa notantem,

H eu fallax natarum amor. heu male grata, nec ore
A ppellans, nec uoce petens patrem ipsa uocasti,
S altem ò saltem oculos ad lumina nostra reflexes.
A h diras patrum spes, & solatia dira.
N e cœlo, ne diis pietas, an forte nec ipso
S plendescis cœlo? tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans? pereat lux omnia noctem
I ngeminent, tenebræq; atuo dominentur olympo.
S ed iam o sed desiste dolor. mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit.
P ræradiat caput auricomum, roseusq; per auras
I t decor, eq; genis stillat ros fusus eburnis.
N unc axem Dea, nunc currus age pelle uolantes.
F unde diem. sparge coram dux præuia lucem.
P ande sinus. natam aspicio, Tecum aurea curru
L ucifero, & sociis tecum secat æthéra bigis.
B landiturq; oculis. lachrymas quoq; læta parentis
A spectu ciet, et blando mea Lucia ab ore.
A ppellatq; patrem, summo et sua brachia curru
E xerit, inuitatq; senem. iam filia fulges
I nsuetum iubar. ardescunt iam tempora. iam iam
I n radios abeunt crines. En fulgidus ora
A ccendit splendor. micat en lux ignea circum
P erq; genas, totoq; nitor se fundit olympo.
E xoritur iam Sol. radiis en Lucia Solis
E xcipitur, roseoq; sinu complexa, nitentem
I llustratq; diem, et super æthéra fulget apertum,
A tq; nouum cœlo decus, & noua lumina terris
D iffundit, lucem inde auræ sensere recentem,
C larior et solito diffulsit ab æthere Titan.

DE SE IPSO POST OBITVM.

Ergo ubi postremum in cinerem, squallentiaq; ossa
S oluerit, & longo tempus me absumpserit æuo,
Q uæq; leuis tumulos circum obuersabitur umbra,
A bscondet nox, & nube obdensarit opaca,
F orsitan è cœlo aspiciens, nec passa parentem
O bduci tenebris, nigrantia nubila late
D ifferet et patrium longe indignata sepulchrum
N octe premi, & densa manes caligine condi,
E ffundet rutilantem alto de culmine lucem,
E t totum in radios clara inflammabit olympum,
I llustrans monimenta patris, decora inclyta fama.
F ama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
O re ingens, ac uoce ingens, ingentibus alis
P er populos late ingenti mea nomina plausu
V ulgabit, titulosq; feret per secula nostros,
P laudentesq; meis resonabunt laudibus auræ,
V iuet et extento celeber Iouianus in æuo.
N ec deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
O blectent manes cantu, atq; hæc pectore uersent,
H uic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
C astalii quem fontis aquis lauere, & opaca
T empora cinxerunt lauru, fouere & in antris
A ssuetum choreis musarum. hinc pectore anhelo
L ustrantem idalium nemus, & loca consita amorũ,
E t charites docuere uiam, uoluere et amantem
A tq; faces tractare deæ, atq; cupidinis arcus,
M ox Paphiã canere ad citharã. procul antra canẽti
A ssultant. Resonat uirides formosa per umbras

Fannia

F annia, perq; suas strepitant suspiria myrtos,
E t percussa graueis iterant iuga frondea curas.
P ost iuueni patuere adytis manifesta reclusis
T empla, quibus secreta deûm sapientia pandit,
N aturæq; arteis docet, & præcepta recludit
V iuendi, hic illa e media testudine templi
H ortaturq́; monetq; uiros, foribusq́; adapertis
A dmittit meritos · excludit inutile uulgus
D etestans · Inde ipse animum formauit, et omnes
E xplicuit uitæ mores, monstrauit et arteis
I ngenuas, totumq́; audax Helicona pererrans
N il intentatum ingenio dimisit · inertem
I s digito increpuitq́; lyram, lusitq́; canendo
A d cyathos · idem ad thalamos hymenæon amatos
P ellexit cantu, cecinitq́; admota cubili
A ntiniana sales notos, nec defuit illi
R ustica quæ tenerum modulata est fistula carmen ·
I ngemuit simul ad tumulos, lachrymosaq́; amantũ
F unera, dum è solis uiolæ afflauere sepulchris ·
I nstruxitq́; alas equitum, ac sertoria signa
E xtulit Hesperiæ in campis, tinxitq́; cruore
A rua super, tumuitq́; amnis, dum gurgite mersat
Arma, uiros, phalerasq́;, et corpora quadrupedantũ
I dem ausus maris undisonos inuadere campos,
R ettulit, austeræ salsus sapor unde lacunæ,
R ettulit, unde cadãt imbres, unde intonet æther ·
P rodeat unde comata, cauo quóue Iris ab antro,
A usus inemotos aurarum irrumpere tractus ·
M acte animo, macte ingenio, cui limina cœli
S tellatæ et patuere fores, quem cardine laxo

F ataq́;, fortunasq́; uirûm, ac decreta deorum
N osse fuit, superûmq́; aditus intrare repostos
R imantem, & caecas reserantem in fata latebras.
E rgo agedû nymphae Sebethides, eia age nymphae
E t myrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
P urpureamq́; adhibete rosam, atq; effundite nardû
C anentem Dea, frondentem Dea iunge et oliuam,
Q uae pacem Dea concilias. hic ocia, pacemq́;
I taliae peperit fessae, uiolentaq́; bella
S ustulit, immersitq́; cato, atq; in ualle maligna
A bdidit, et duplici religauit uincta catena,
P roscripsitq́; erebo, portisq́; inclusit ahenis,
O ciaq́; hesperias iussit regnare per urbes.

ALD. LECTORI. S.

Non ab re uisum fuit, si quae Pontanus ipse in principio libri Meteororum manu sua scripta paucis ante diebus, q̃ è uita discaederet, ad me misit, imprimenda hoc loco curarem. Ea uero sunt.

Liber hic Meteororum fuerat ante Vraniae libros scriptus, uerum prius, quam ederetur, furto fuit ob liuorem subreptus. Itaq; absoluta Vrania. Autor illum refecit, et tanquam instaurauit, addiditq́; Vraniae Libris.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVN METEORORVM LIBER.

I nc ego, quæ nubes causæ, quis spiritus auras
S ollicitet, quæ uis agitet liquida æquora ponti
E xpediam, & salsæ doceam sapor unde lacunæ.
Quid densas cogat nebulas, densumq; relaxet
A ëra, cum læto descendit plurimus imbri,
A ut abit in rorem, aut crepitanti grandine tectis
D issilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore,
V nde et præcipites liquidum per inane ferantur
S iue faces, rutili'ue angues, aut ignea lampas,
Quiq; micant'ue, cadunt'ue corusci è nubibus ignes,
A ut cœlo quæ impulsa ruunt uulcania tela.
S eu qui per dirum miseris mortalibus omen
S pargit sanguineos flammato uertice crines.
I lle quidem morbosq; ferens, inopinaq; bella.
V nde etiam tanto spirant cum murmure uenti
A ëra per uacuum, & pelago dominentur aperto,
N unc altis in speluncis tellure sub ima
I nclusi, superas quatiant cum mœnibus Vrbes.
A tq; hinc digrediens fonteis, quæq; amne citato
F lumina diuersis erumpunt partibus orbis,
V ndarumq; uagos latebroso è pumice ductus,
E t quæ sint liquidis memorabo exordia lymphis.

Tu modo, quæ digressa polo Sebethida ad undam
D iuertens, tacitas inter facunda sorores
V ranie, repetisq; iter, et tua sydera narras,
P ande etiam immensas cœli uariabilis oras,
A ëris & motus aperi dea. Sic tibi ripæ
C litunni teneras gignant per littora myrtus,
E t tua perpetuæ crescant ad flumina Lauri.
I ncipe. purpureos florum iam spargit honores
E n tibi Sebethos, Veniunt ad carmina cultæ
N aiádes, Dum fontis opes, dum flumina cantas.
(Gratum opus) inscripto texunt tibi serta hyacintho.
E n properant udis fusæ per colla capillis,
Quæq; tibi niueis pingunt redimicula bacis
N ereides. Tibi magna Iouis sua regna reclusit
E t soror, et coniux, secretaq; certa profundi,
T u uero regina Deûm, cui mille ministræ
A ëra per uacuum famulantur, cui pater æther
I ungitur, & socijs implet conceptibus orbem,
N e desis, cœptisq; ueni pede diua secundo.
N ate uides, age nate oculis, age suspice numen,
E t uenerare, uides uultu quæ tristis honesto,
E t lento incedit gressu, nec lumina torquet
F ixa tuens, nec multa loqui nec garrula curat,
H æc ratio est proles magni Iouis. huic pater uni
N osse dedit causas rerum, atq; aperire latenteis.
H ac duce nubiferas mundi penetrabimus arces.
T e colimus Dea, thuricremam tibi ponimus aram.
S parge rosam, da thura puer, linguisq; fauete.
V os quoq; felices tumuli, manesq; parentis,
Quo duce Romanæ, statuunt sua signa camœnæ

T arpeia pro rupe, canit tuba & aenea martem,
V os manes mihi felices & adeste uocanti.
S ic uobis uer perpetuum, uiolaéq;, rosaéq;,
S ic spirent et amoma, fluant Sebethides undae.

OMNIA CONSTARE E QVA= TVOR ELEMENTIS, ipsáq; elementa inuicem conuerti.

Principio genus omne hominũ, genus omne ferarũ
P rognatae & syluis uolucres, quaéq; aequora ponti
M onstra colunt, quaéq; herba solo florente uirescit,
E t quae sublimis crescens subit arbor ad auras,
Q uattuor è primis ducunt exordia causis.
H inc etenim proprias sumunt animantia uitas.
H uc redeunt, quoties fragiles mors soluerit artus.
I psa aeterna manent elementa, uicésq; ministrant,
D um sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
A lternosq; agitant constanti foedere motus,
V ertunturq;, eadémq; aut mox diuersa resurgunt.
H inc rerum status aeternus, aeternáq; origo,
A eternam quoniam sortem, & data fata repensant.
H is parent nascentum animae, legésq; sequuntur,
Q uas dederint elementa. suos retinentia nexus.
I psa autem coeli motus, ac signa tuentur,
I mperiisq; assunt stellarum, et iussa capessunt.

SOLEM ET LVNAM MAXIME IMPERARE ELEMENTIS.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem
Quinq; agitant uarios errantia sydera cursus,

A duersis'q; rotis subeunt duodena per astra.
P ræsidet his pater ipse hominum, princeps'q; deorũ
S ol rerum sator, & numerosi temporis autor,
Q ui cœlũ, et terras radiis, cauá'q; æquora lustrat,
H unc iuxta comes incedit latonia Luna
N octis honos, lucis'q; alienæ haud certa ministra.
C uius & imperium late maris æquor, et ipse
O ceanus rex undarum, ac maurysia coniux
A ttoniti uenerantur, & undoso æquore Nereus,
A lternat'q; sequens fluctus, & temperat æstus,
D um triuiæ instabiles seruat per tempora currus.
H inc etiam largo turgent sata semina succo,
H inc manat liquidus per uenas humor in artus,
H inc fluit, ac refluit per membra tenerrima sanguis,
H umida'q; infuso lentescunt corpora rore,
C orporibus quoniam præsit latonia nostris.
I lle & uitales spirat nascentibus auras,
A tq; agit in membris animas, & stillat in artus
F omitis ætherii calefacta per ossa uigorem.
D eniq; Sol patrium ius, officium'q; paternum
E xercet, peragit matris Latonia partes.
Q uæ bigis inuecta, uago'q; per æthera lapsu
D iscursans, prensat nunc hos, nunc deserit illos
A uxilium implorans, & opem acceptura deorum,
C orporibus quam materna pietate refundat.
H is ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur.
I n primus aer multa caligine densus,
M ane nouis radiis, et luce rubescit eoa,
C um necdum orta dies, & nox sua sydera condit,
C um surgit iubare exorto titonia coniux,

Mox clarum sparsura diem Lux suscitat almum
Lux Solis comes, & coniux, et filia Solis,
Qua nil mobilius, qua nil uelocius unquam,
Non leuis aligeræ mentis pernicior aura.
Quin rapido sub sole liquens rarescit, & ignem
Concipit incensumq; ab humo rapit usq; calorem
Ipse etenim tenuis penetratu, et corpore raro
Labentem cœlo radium sola ad ultima terræ
Traiicit hic duro frangens umbone resultat,
Exiliensq; cauo succendit in aëre flammam.
Quoq; locus cauus ipse magis, quo densior aër,
Quò propiore deus prospectat ab æthere terras,
Hoc magis ignescit flammis, & concipit æstum,
Incendetq; æstate, tepet sub atlantidis ortum,
Quo nidum in tignis peregrina reponit irundo.

DE MARIS SALSEDINE.

Vos etiam maris undisoni fluitantia monstra,
Et Solem rapidum, & latices sentitis amaros,
Quandóquidē obiectas urens sol dū coquit undas,
Et radiis infestat agens neptunnia regna,
Assidue dulceis epulas, tenuemq; liquorem,
Haurit aquis, succosq; rapit populator amicos
Grata sequens, sensum longe indignatus amarum,
Hinc salsus sapor, atq; asper fluit æquore amaror.
Quippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
Ille quidem dulci è baccho, mellisq; liquore
Exclusus uenis, & enim sitis ipsa calorq;
Lenibus indulgent succis, & amara recusant.
Quin etiam fama est captum telluris amore

O ceanum, tacitos primum occuluisse dolores.
P ost ubi concepit flammam, penitus'q; medullis
A rsit, & ipsa imis hæsere incendia uenis,
O quoties primo fixit sua munera posti,
P inxit et è uario non mollia limina flore,
A c cecinit miseram lachrymosa uoce querelam,
L onga'q; per uacuas rupit sospiria rimas,
I nde ubi iam longo patientia uicta dolore est,
M ulta quoq; iratus foribus conuitia dixit,
C rudelem & dominam per uerba indigna notauit,
N unc supplex ueniam petit, & connubia poscit,
E t thalamum optatum, et socii sua gaudia lecti.
A t postquam nil dona mouent, promissa'ue magni
D os pelagi, atq; preces frustra cessere mariti,
N on ullæ supra spes, tum furiatus, et amens
P erculit aduersam nodoso uerbere Calpen,
I ngemuit, traxit'q; grauem a radice ruinam
M ons cauus, ille imo uictor ciet æquora fundo.
A gmina densentur campis tum rupe soluta
I rrumpit pelago, & terris insultat apertis.
A t tellus tremefacta metu confugit in altos
N ube caua monteis, tuto'q; in uertice sistit.
E xanimē excipiunt Nymphæ, refouent'q; pauentē,
V t uires rediere, deos'q; exciuit agresteis,
E t quæ sit dubiis nota est sententia rebus,
C ontinuo è mediis terræ penetralibus actam
A lloquitur Saliam, & precib. noua munera iungit.
T um Dea conuentu in medio dux ipsa repostas
E xoluit uenas, toto'q; è uiscere terræ
E ruptat sale saxa super sudantia amaro.

Quidquid ubiq; asprum egeritur, fluitatq; malignus
Aequora per, sapor inficiens undasq;, deosq;.
Ipse etiam Oceanus retro dare signa coactus.
Inde manet sensu sapor aspernandus amaro.

DE SOLIS EFFECTIBVS IN TERRA.

Præcipue tamen in gremio telluris amatæ
Exercet sua iura deus, Latonia proles.
Semina nam rerum campis obstrusa, sub auras
Euocat, inq; nouas conuertit germina frondes,
Educit ramis tenuato codice flores.
Mox agit in crudos beneolenti cortice fructus,
Hinc sua iucundo maturat poma sapore,
Felices lætis segetes inspicat aristis,
Vestit pampineis baccheia dona racemis,
Educit sata, nata fouet, quæ fota animantum
Pabula sint, sucisq; suis alimenta ministrent.
Quin etiam ipsius e uenis, terræq; cauernis
Sursum agit eductos alta ad conuexa uapores,
E quibus aut rores bibula funduntur in herba,
Aut atræ incumbunt nebulæ conuallibus imis,
Aut passim cœlo fusæ sparguntur in agris
Cæruleæ pluuiæ, aut multo cum uerbere grando
Personat, aut canis albescunt rura pruinis,
Aut niuibus summi cinxere cacumina montes.

DVAS A SOLE EDVCI IN AEREM EXHALATIONES, HVMIDAM VIDELIcet et Siccam.

Terra etenim duplicem exhalat saturata uapore
H umidus hic, crassó'q; madens se corpore uix fert.
A ridus & calido suffimine prosilit alter.
A ccipit hos late in gremium circunfluus aër.
H unc ipsum triplex regio secat, altera candet
I gnibus, horrenti'q; gelu riget altera. Vtrunq;
P rima quidem, æstatem'q; suam. sua frigora sentit.

DE PLVVIA.

Ille igitur per inane uagum sublatus in auras
C onuertit sese insinuans passim'q; coactus
D ensatur magis, atq; magis, tum nubibus actis
F rigida per loca, sub cœli regione maligna
I d quod erat calidum, sensim effluit, & uolat alta
S ub loca, qua positis feruent incendia castris.
I pse autem cogente gelu tabescit, & inde
L iquitur, irriguæ'q; cadunt ex aëre guttæ,
Quin & frigida uis propius cohibente calore,
C olligit in se, maiora'q; robora sumit.
C ogitur hinc sparsus passim uapor. Inde coactus
S oluitur, et pluuii rumpunt de nubibus imbres.
I nterdum rapidos amneis est cernere passim
D iffluere, et totum in pluuias descendere coelum.
T antus in aërio sese globus orbe coëgit.

DE NIVE.

Ast ubi defluxit calor omnis, et omnia circum
H orrescunt hyeme, & solem loca iniqua negabũt,
C oncrescunt gelido nubes è frigore, et unà
C oguntur, motæ'q; loco, atq; è pondere pressæ,
Descendunt

D escendunt passim tractæ, cæsimq́; rotatæ
A c niuibus iuga summa tegunt, & ad ima ferũtur,
A lbentes, quoniam albescit concretus aquarum
H umor, at admoto quamprimũ ardore liquescunt,
S tiriaq́; glaciesq́; solutaq́; sole pruina.
I n riuos abeunt fusi de grandine rores.
I nq́; niues transire imbrem, atq; inolescere tignis
E docet, et quod Zona illas quæ torrida nescit,
F rigida quod canis horret Germania campis,

DE PRVINA, ET RORE, ET MANNA.

At tenuis uapor ille quidem, nec uiribus auctus
N ec dum summotos habilis contingere montes,
I pse die excitus, gelida mox noctis in umbra
C ogitur, in canas hyeme obstringente pruinas.
I dem abit in rorem liquidum sitientibus herbis
A uxilium cœlo tepido, atq; in nocte serena.
Q uin etiam calabris in saltibus, ac per opacum
L abitur ingenti Crathis, qua cœrulus alueo,
Q uaq́; etiam syriis syluæ conuallibus horrent
F elices syluæ, quarum de fronde liquescunt
D iuini roris latices, quos sedula passim
T urba legit, gratum auxiliũ languentibus ægris.
I llic æstate in media, sub sole furenti
D um regnat Calor, & terræ finduntur hiantes,
T um tener ille uapor sensim sublatus ab æstu,
V ersatusq́; die, multoq́; incoctus ab igni
C oncitua per loca, & arescentibus undiq; syluis,
I ngratum ut sensit frigus sub nocte madenti,
C um nullæ spirant auræ, & silet humidus aër,

C ontrahitur paulatim, & lento humore coactus
I n guttas abit, & foliis sitientibus hærens,
L entescit, rursumq́; diurno à sole recoctus
I nduit & speciem ceræ, mellisq́; saporem.
Q uodq́; & apes præstant arte, ingenitoq́; fauore,
H oc medicos natura hominum producat in usus.
T u uero Iuuenis tenerorum assertor amorum,
M ane tuæ qui serta paras intexere Nymphæ,
A ut Veneri ante aram lectos inspergere flores
P ratorum decus, hoc precibusq́;, hoc suscipe uotis,
T hreicio ut boreas tacitus requiescat in antro.
H ic misere rorem infestat crudelis, & asper.
A t prædo, & facilis, & rapta coniuge mitis.
N anq; per aërias ponti dum præterit oras
V ota ferens, uidit procul in conualle remota
P lanitiem uiridi late florescere campo.
A dmonuit locus optatæ cum coniuge noctis.
D esilit, ac molli lachrymantē amplexus in herba,
E xplicuitq́; sinus, munusq́; impleuit amantis.
I lla grauis oculos ab humo uix anxia tollens
F lebat, eam insolito coniux solatur honore:
H is ego pro lachrymis florum, gratusq́;, memorq́;
N octurnos spargam rores, ea præmia sunto.
D ebeat hoc raptæ pontus memor Orithyiæ.
S ubrisit, tenerumq́; genis suffudit honorem
L æta uiri dictis, & tanto munere coniux.
I lle nouam sensit labi per pectora flammam,
O ptatos repetens somnos, molliq́; quiete
L eniit accensum complexu coniugis ignem.
S cilicet et Boreas calido contrarius Austro

Occurrit

O ccurrit· calor hinc, rigor inde exurgit, & alter
D um tepet, ipse humili demittit ab aëre rorem·
A st alter stringit magis, ac de frigore siccat·
E xudet ne languenteis noua gutta per herbas·
E rgo frigida uis ponto dum insultat, & acreis
C onatus contra calor obiicat, agminaq; extra
N oxq́; simul, boreasq́; instigant· explicat ecce
I pse suas calor intus opes, & uiribus auctus
I n stillas tenuem uertit sub mane rigorem·

DE GRANDINE,

Grandinis hinc quæ sit paucis natura docebo·
S æpe per æstatem cœlo incandente, sed ipso
A utumno magis, aut illo sub tempore, quo iam
L æta parat nidos prænuntia ueris iruńdo,
N unc flauam é culmis late deturbat aristam,
N unc lætas nemorum de culmine decutit umbras,
N unc stragem molita etiam pastoribus, uná
P rosternit ualidos sub eodem uulnere tauros·
A c primum ut gelido crescunt humore liquentes
C rystalli, quas post frigentia rupibus antra
I n densum cogunt, guttisq́; rigentibus anni,
E t longo durant labentia secula cursu,
S ic rigido compacta gelu per inania grando
C ogitur, & stricto concrescunt frigore guttæ,
P ōdere mox tractæ frangunt se, et ad ima ferūtur·
I psa igitur grauitate sua, ac sub mole dehiscens
P rona cadit, sæpe ingenti demissa fragore·
Q uandóquidem sublime ruens, frangitq́;, feritq́;
C um gemitu sese, multumq́; umbone rotata,

Obtunditq́; aciem, glomeratáq́; uerbere, tectis
Dira sonat, sæpe ipsa leuẽ haud procul acta, sonorẽ
Dat ueniens, etenim tacito regione propinqua
Agmine descendit. Tanto sed corpore maior,
Et facie horridior, quanto breuiore rotatu,
Et spatio propiore cadens, minus atterit alas.
Vere igitur, seu Libra pares cum diuidit horas,
Tum tractu leuiore feruntur ad alta uapores
Incensi, ac loca summa petunt, ubi frigida sese
Vis cohibet, quo non radiorum offensa resultat
Sæua acies, ubi pigra gelu, torpetq́;, rigetq́;
Tempestas, ubi frigoribus domus alta reposta est.
Huc postquam uapor ascendit, calidusq́;, madensq́;
Continuo riget attactu regionis iniquæ.
Quoq́; uapor magis icaluit, postquam ipse refrixit,
Extinctusq́; gelu calor, aut euasit in auras,
Hoc magis admissum trahit in præcordia uirus.
Imber enim multo large decoctus ab igni,
Contrahit, & citius glaciem, et mage frigora sentit.
Desilit inde uago præceps per inania lapsu
In ualles, quanq̃ iuga sæpe petit, nec aprica
Infestet licet ipse magis loca, frigida nescit.
An mage cũ paribus calor hic, hinc se instruit armis
Frigus, & æquali concursat uterq; uigore,
Ille suis late in campis exultat, & hostem
Insequitur, cogit uires, & robora frigus,
Inq; globum sparsos trahit hic, atq; ĩde maniplos,
Confirmatq́; aciem, duratáq́; tergora contra
Obiectat, quantumq́; calor se tollit in altum,
Hoc magis aëria præceps delabitur arce,

Duráq́;

D uráq;, frigidáque, crepitanti et uerbere grando.
C ogit opes natura suas, & robora uictrix
I ngeminat, quoties obuersis uiribus uná
C oncurrunt, impulsa suo contraria nisu.

OBSERVANDAS ESSE REGIONES TERRAE, ET SITVM Planetarum.

E rgo age, né ue anni partes, neu quæ loca terræ
D espiciens, uarios Lunæ sic inspice cursus,
V t neq; Saturni gelidum neglexeris astrum,
N ec quæ stella cadet cœlo, quæ ue exerat ortum.
C ontemplator item terras sub tempora brumæ
F éruere, & urentem interius cohibere calorem.
Q uod putei, fontesq; docent. nam frigora cogunt,
A st aperit calor, & uenas diducit hianteis.
A ethiopum manant campis sitientibus imbres,
N on amnes capiunt ripæ, ruit arduus æther
I n nimbos, & Sole tamen Leo feruidus ardet.
An non Allobrogum gentes, rhodanëia pubes,
E xcidium attonita extimuit, cœliq; ruinam,
T empore quo Sol ipse humeros, ac terga Laconum
T orrebat sitiens, summo & radiabat Olympo?
H ic è præruptis mouet alpibus atra procella
I nuoluens hyemesq; simul, tenebrasq;, polumq;.
H orrescunt nimbis auræ, nubesq; dehiscunt
C um tonitru, micat igniferis fulgoribus æther.
I ntremit insolito sub uerbere concita tellus.
A c cœlum ruere, & terras subsidere certum est.
Ecce autem per inane ruens cum turbine uasto
V oluitur, horrendamq; cadens trahit icta ruinam

I ngentis moles saxi, glacieq́; geluq́;
C oncreta, ac bisquinq; pedes porrecta, et in altum
Q uattuor, at septem protento margine lata,
T erribilis uisu, ac dirum mortalibus omen,
T antum adeo uariat rerum natura, situsq́;.

GVTTAS MAIORES AESTATE fieri.

Quid grandes æstate cadunt superaere guttæ?
A n rarus uapor, & stillæ paulo ante minutæ
M iscentur? crassus cadit hinc è nubibus imber?
A n sparsim, subitoq́; graui feruore sub altum
E uectus, primum ut sensit mala frigora cœli,
A fflatusq́; gelu, nec densa nube, nec ipse
D ensus, humo propior descendit corpore maior?

AEREM RECEPTACVLVM ESSE EX HALATIONVM OMNIVM.

Nate uides spatiũ imensum, tractusq́; profundos
A eris, atq; unà terras, pontumq́; obeunteis.
R ara quidem natura illi, ac penetrabilis alte,
D ensatur tamen, et crassum fouet usq; uaporem,
Quẽq;, et aq̃, quẽq; et terræ excreuere frequentẽ.
A spirant quæcunq; etenim, quæcunq; uaporant,
S ufficit hæc pontus, ponto et circúndata tellus.
C uncta sinu grauido recipit diffusior aer,
V ertit & humentem in rorem, pluuiasq́;, niuemq́;,
Qui fuerit gelidas humor sublatus ad auras.

QVAE IN AERE GENERENTVR EX ASPIRATIONE IGNEA.

Halitus

Halitus ille autem, largo qui percitus igni,
E uolat, ac tenuis multum loca frigida tranat,
E t longe ad sedes uictor perlabitur æstus
F umidus, incoctusq́; atq; arescente fluore.
N on nunq̃ tamen hunc nubes circúmuenit atra
D eprensum, & strictis frigus circunsonat armis.
H ic ille inclusus uallo, et circum aggere septus,
P erquiritq́; aditum intentans, et singula lustrat,
E t nunc hac aciem ostentat, nunc ingruit illac
P arte ferox, parte & factis, & uiribus impar.
A st illum densis mucronibus horrida nubes
V erberat, impellitq́; premens, frustraq́; parantem
S ummotas intrare domos, & ad ardua ferri
D eiicit ipsa super impacto umbone. ibi ictus
I ngentem effracto sonitum dedit aggere, multusq́;
I ntonat, et cœlum tonitru quatit. inde coruscus
S ese agit in flammas, et cœlo lubricus errat.
I nterdum tantus fragor, ut concurrere monteis
I am timeas, ut terra tremat, cœlumq́; dehiscat.
T um quod erat fractum discussa nube, repente
I mpulsum ruit, atq; obliquo tramite præceps
I t flamma rutilante, ingenti et uerbere summos
A ut petit incassum monteis, aut aurea diuûm
T empla ferit, dirum trepidis mortalibus omen.
I nterdũ leuis ipse, leuem flammamq́;, sonumq́;,
A ut sonitum sine luce dedit, sine uerbere flammã.
I nterdum erumpit crepitu sine. sed tamen actus
A duersam in nubem, ualidos hinc pertulit ictus,
V nde tremunt nigri postes, & limina cœli.

IGNEM ANTE, QVAM SONVS AVDIATVR, VIDERI.

Nec uero prior excusso de uerbere flamma
E micat, aut ipso sonitus fit tardior ictu,
S erior ad nostras quamuis eat impetus aures.
I pse uides pastorem alto de colle securi
S ternentem quercum, cuneis'q; in frusta secantem.
I pse quidem iactatam alte post terga securim
A nte uides, mox ingenti conuulsa fragore
V ox sonat, & ruptæ luctantur in auribus auræ.
N on aliter cum excussa polo flagrante ruina
H orrendum tonat, ipsa suo prius acta tumultu.
C oncurrit nimbosa acies, frangit'q; ferit'q;
I mpellens, hinc fulmineus succenditur ignis
C ollisu. Tandem ille fragor ruit, & ruit unà
I n pluuiam, et largos conuersus Iuppiter imbreis.
Vulcanum fama est cœlo cum pulsus ab alto,
S ub terris sine honore diu, sine munere, claudum
V ixisse, & sicula exilium traxisse sub Aetna
S ölantem casus noto genitricis Amore.
Quem tandem meritam uertit dolor acer in iram.
Quondă etenim Cybele í magna Berecynthia mater
S olenneis de more dapes, ac uina pararat,
C onstiterant'q; Deæ ad mensas, ac pocula Nymphæ
V ltima miscuerant, Cum sic Venus aurea cœpit.
Felicem mea me soboles facit, hæc mihi diuos
S ubiicit, hæc mortale genus. quã plura parantẽ
O ccupat his Latona, Decus noctis'q;, die'q;
C um peperi, & lucem terris, & lumina cœlo

T um peperi, toto & tenebras ex orbe fugaui,
L uceat ut per me tellus, resplendeat æthra,
E xonent'q; uagum lustrant quæ sydera, mundum.
D icentem increpuit Iuno, atq; hæc uocibus infert.
I mmemor es nostri Latona, & adultera iactas
I nfamem sobolem, & media inter uina superbis.
I lla refert. Tua te proles inuisa parenti
N obilitet regina, & cœlo excussus ab alto
I lle ille e Iunone satus, quem fumida Lemnos
E xercet fabrum, aut nigris incudibus Aetna.
D emisit Iuno uultum. mox indecor ira,
M onstrosos partus, fumantem'q; obiicis ætnam,
C ui gener Alcides, cui filia nobilis Hebe?
H aud proles mea Vulcanus. plutonia proles
I lle ille est, enisa tuo quem fornice tellus
E xpulit è latebris, quem uix in luce receptum,
N on erebo pater admisit, non æthere diui.
Riserunt incensam aliæ in conuitia diuam,
I ndoluit tamen una Ceres, quæ'q; astitit illi
F ida comes Lypare, æolidum quæ prima sororū.
E rgo ubi Zanclæos portus tenuere, & amicas
T rinacria accepit terris, Aetnëia'q; antra
A dmisere deas, solitum & Vulcanus ad ignem,
N acta ibi tum Lypare tempus, Conuitia matris
R ettulit, & partus inimica mente negatos,
M entitam'q; deæ prolem, ac plutonia furta,
I ntumuit dictis iuuenis, succensus & ira
V ltorem minitatur, & acri in corde uolutat
M aternum uulnus, odiis'q; incessit amaris.
I n'q; dies auget uires dolor, ac memor artes

E xcutit, exploratq́; iter, ac uestigia matris.
D um Samon, oceani mensis digressa, per altum
I re parat, mouet abruptis fornacibus Aetnam
E xitium intentans. illa acri uicta dolore
I ngemit, & cœlum insolitis conquestibus implet.
L eniit iratam complexu lætus amato
I uppiter, & placidam accepit per membra quietē.
T um deus ignipotens inuento fulmine, primum
I pse suum miratur opus. mox limina gratus
A ccedit Iouis, & laudato munere donat.
I uppiter ob meritum Lemnon dedit. inde trisulcū
M olitus dextra fulmen, cognouit in illo
V sus quantus erat, seq́; hoc audentior armat.
H oc mea periuros læto dat dextera dixit,
H oc ego terrigenas extinguam aliquando Gigantes,
H oc etiam coniux timeat sacrumq́;, potensq́;.
T um mouit caput, & frontem percussit honoram.
F ulminis hinc ingens, & mira potentia fertur.

FVLMINIS DIVERSAM VIM ESSE.

N unc etenim afflatu tenui, pecudemq́;, bouemq́;
A ut uirides tondentem herbas, aut ilice ab arcta
A rcentem nimios animosi syderis æstus
E xanimat, nulla ut maneant uestigia mortis,
O ptatum ut credas armenta haurire soporem,
V t placidum uideas pastorem ducere somnum,
N unc ustos arctus, atq; ossa rigentia cernas,
N on faciem, non ora hominum, non corpora noris,
N unc ipsis etiam in stabulis, mirabile dictu,
Q uadrupedem exoluit, pedibus quoq; ferrea demit

V incula, et intacto terram quatit ungula cornu.
I llæsus sonipes alta ad præsepia mandit.
V idi ego, cum incolumi totus pede calceus arsit.
S enserunt alii fuluum effluxisse metallum
E loculis, tanta est uis insita fulminis auris.
R ara etenim densis cedunt, at densa repugnant
I psa obiecta sibi, contra et sua prælia miscent.
C oncedit duro tenerum, et penetrabile acuto.
D issipat afflatu subito leue. trudit ad imum,
Quod graue, diffringunt rigida, atq; obtusa reclu=
I nsinuant, tenui quæ disploduntur ab aura. (dũt.
Quin uariant etiam uires, & uulnera teli
F ulminei, seu marmoreis se in turribus altum
I mpegit, seu littorea desedit in alga,
A ut quæ per mediam fumant foenilia brumam.

DE STELLIS CADENTIBVS, ET IGNITIS TRABIBVS,

Sæpe per æstatem coelo si forte silenti
A ut carpes iter, aut mauortia signa secutus,
T raduces uigilem per iussa silentia noctem,
C ollucere faces, cæloq́; cadentia cernes
S ydera, & incensos per sudum albescere tractus.
H alitus hic modicusq́; & cæco impulsus ab igni
I ncidit in gelidas ut primum frigoris oras,
N ec potis incretum longe exuperare rigorem,
T orquet iter. fugiens nunc huc, nunc mobilis illuc,
D onec conceptam traxit per uiscera flammam.
N unc proprio incensus raptu, nunc terq; , quaterq́;
E xagitata ferens impactæ uerbera nubis.

A st ubi summotosq; locos, atq; aëra summum
P eruasit, qua continuus conuertitur orbis,
H ic rapido impulsus cursu, uertigine & ipsa
I ncensus, uaria splendet per inane figura.
A rida concipiunt ignem, feruetq; agitando
S piritus. Incendit pugnantia corpora motus.
S iue igitur lato amplexu, multumq; coacta est
M ateria, atq; ingens series, & longior ordo,
S eu contra breuis, & tenuem sortita uigorem,
Quæ facies, quæ forma etiam, qualisq; figura,
T alis in aerio perlucet uertice flamma,
N unc iaculi in morem, ualidus quod torserit hostis,
N unc quales splendent Lychni laquearibus aureis,
N unc qualis tenues ignescit stuppa per auras,
N unc flectit sese in spiras sinuata draconum,
N unc micat, ut celeri fallantur lumina sensu,
N unc cadere ut timeas ex ipso sydus Olympo.
S æpe etiam torrem ambustum rutilante fauilla
C ernere erit, cœlumq; cauo se scindere hiatu
T ũ, cũ sub noctem obscurã, atq; in nube profunda
N igrescit uapor, & permultum cœrula fumant
F omenta, trahit & subitam uis ignea flammam.
I llicet è medus tenebris, fumoq; frequenti
E rumpit flamma, & cœlo se fundit aperto,
V t timeas noctem ruere, atq; fatiscere Olympum.
P ræsertim cum præcipiti uertigine torris
E xcussus cadit, atq; cadens nigrum aëra findit.
F lamma etenim cum cœruleo se miscuit, et cum
L ux atro nisinuat, penetratq; immissa profundo,
T um nubes patet, et lato se soluit hiatu,

L uminaq́; ipsa imum subeunt admissa recessum·
A c patefacta cauo pandunt sese abdita tractu·

TREIS ESSE AERIS REGIONES·

Et quoniam treis in partes distinguitur aër,
P rima æque patiens est frigoris, atq; caloris,
A lternasq́; uices, alterna sorte rependit·
V ere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma
P roxima ab inflexu radiorum amota, malignum
F rigus, et algentem late complexa rigorem,
I n quam cœruleus passim uapor actus inerrat,
V nde cadunt imbres, unde et nix concitat alas,
V ltima torrenti semper sitit usta calore
F lammarum consueta uagos inuoluere tortus·
H alitus ille igitur longe, ualidusq́;, potensq́;
H uc penetrat, superatq́; hyemes, & frigora uictor·

DE LAMPADIBVS, ET ALIIS IGNI TIS FIGVRIS·

E rgo aut est parteis æque diffusus in ipsas,
E t lato arescens incendi a suscipit orbe,
L ampadis in faciem, quæ plurima nocte refulget
A nte deos, aut in latus inclinante figura
C ontrahitur, magis hinc, inde altera prominet ala,
V t crassum aut credas lapidẽ, aut ignescere trũcum,
I pse quidem dextra pellem trahis·illa trahentem
I am sequitur protenta manu, sed parte sinistra
S ubtrahitur, quodq́; hac accedit, demitur illac·
H inc titubant duplices sub iniquo pondere lances,
A ut sparsim fusus, rapidoq́; abreptus ab igni

Scintillātem animam uomere, atq; efflare uidetur,
Vt quando in stipulis furtim uagus incidit ignis,
Huc illuc dispersa uolant incendia, nec se
Miscet flamma, salitq; leueis perferuida culmos.
Sed neq; tam tenuis terrarum est halitus, ut non
Et densas habeat fumoso in corpore parteis,
Quæ sursum raptæ, totoq; uolumine mistæ
Densantur. leue in aerium se tollit acumen
Consurgens. grauiora suo sese ordine ad imum
Detrudunt, donec cunei sub imagine flammam
Concipit, et rutilus micat inter sydera conus.
Tunc aliquis limosa agitans ad flumina Nili
Piscator, dum nocte oculos ad sydera tollit,
Obstupuit, doluitq; simul super astra referri
Pyramidas, ueterumq; rapi monumenta uirorum,
Aegyptumq; suis superos spoliare trophæis.
Interdum longam erectus consurgit in hastam
Parte leuis, parte obducta caligine densus.
Non tamen ut maiora trahat uestigia cauda.
Hoc quondam telo Tityon per uiscera adacto
Strauit humi, stratumq; nouem per iugera uictor
Extendit, thalamos ulctus, tentataq; matris
Fulcra, nec indignos statuens Mars ferre dolores.
Laudarunt facinus superi, atq; hinc ipse superbus
Spicula non ponit manibus, non deserit hastam.
Aëris hæc partim media regione feruntur
Ipsa suis incensa opibus, dum uulnere crudo
Certatim exercent uires, & prælia miscent.
Aestiferis partim in campis, regione suprema
Qua cœli uertigo agitans rapit, unde coruscat

T ractim flamma rubens, atq; ignea fulget imago.

DE COLORIBVS NVBIVM.

Nubibus est etiam color & suus. hoc age ut omnē
A ëra percipias, ut uentos deniq; noscas.
A lba parum densa est, raroq; immista uapore,
Q uam Sol irrumpit radiis, & ad intima tranat.
N igra grauem traxit densa caligine fumum,
N on illam ut penetrent nemeæi lumina Phœbi.
P uniceam multus subiit calor. occupat humor
C æruleam, grauidamq; imbri, longeq; madentē.
H as collidentes sequitur fragor, & simul ingens
P orta tonat cœli, rumpitq; ad tartara clamor.
E quibus ut sese emisit uiolentior ignis,
F ulgurat, & densas rutilus discriminat auras,
N onnunq̄ ut longum nubes diducat hiatum,
A c nigri pateant prorsus penetralia nimbi.
N onnunq̄ leuis ipse leuem sine uulnere nubem
E uadit, tamen & splendet qua semita monstrat,
A c micat, ut celeri fallantur lumina sensu.
F lamma rubescenti multum saturata colore
A dmonet admistas fluuiali è corpore uires,
H umidaq; ingentem præbere alimenta uigorem,
Q uod probat exiliens lignis uiridantibus ardor.
A lbescens tenuem succum, atq; arentia monstrat
F omenta, & celerem peracuti luminis auram.
A t cui sanguineus color insidet, & nigrantem
P ræse fert late obscura sub luce cruorem,
H æc ualidas terræ uires, duratiq; iactat
R obora, & immanem uasta cum mole ruinam.

F ulminis hinc uarians, et tanta potentia fertur.

VNDE FVLMINVM VARIETAS, AC VIS.

N anq; ubi nube caua, tenuis'q; et plurimus alte
T ruditur, incensis et se fert spiritus alis,
I lle quidem leuitate sua, penetrat'q;, ruit'q;
L ubricus, et tenuis multum loca peruia tranat,
V t nulla incensæ linquat uestigia flammæ.
N ec mora sit telo tenui, ac penetrantibus auris.
A era fluent tamen afflatu, ac uia uulneris atro
L iuescet fumo, et piceum dabit usta nigrorem
A eratis quoties clypeis impegit, et ipse
M ole piger lentis it tardior impetus alis,
D ura'q; pugnaces obiectant robora conti.
C ernere erit flagrantē iterū Hucalegonta, et opimis
C um spoliis templa excisis auulsa columnis,
A c furere attonitas incendia sæua per urbeis.
T anta mole ruit, tanta'q; impulsa ruina
Fumida uis, procul acta polo, atq; è nube profunda,
S iquando extrusus, multo'q; accensus ab æstu
S piritus, it tonitru horrificans, atq; igne coruscus
T ractu igens, tardus'q; gradu, et lōge auctus eūdo
S cindit'q;, urit'q;, et longo secat aëra hiatu.
T um montes quatit impellens, discindit et arces,
E t correpta micant diris naualia flammis.
P ræcedit longe uulnus tremor, usqueadeo uis
I mpellens furit, atq; intendit spiritus auras,
E t late arentes coëunt ad uulnera fumi,
V t cum irata manus tormento exclusit aheno

F umantem pilam, uersatq; uolubile saxum.
I nclusi erumpunt ignes nigrantibus auris,
F it tremor, horrendumq; sonat. tum plurimus ante
S ternit iter fragor, & gemitu saxa icta resultant,
D isiectæq; ruunt prostratis mœnibus arces.

DE VENTIS.

V entorum nunc te causas, patriamq; docebo.
Q uæq; illis natura, & quæ sit cuiq; potestas.
A ridus ille autem, atq; ima tellure remissus
H os generat, uiresq; animus, roburq; ministrat.
S ol pater educit, mater dedit ubera tellus.
A summo Boreas, Notus imo spirat olympo.
O ccasum insedit Zephyrus. uenit Eurus ab ortu.
H os circum uarii dextra, leuaq; feruntur,
A tq; agitant tenues diuersis flatibus auras.
E t quoniam medium lustrans Sol circuit orbem,
P er duodena uago digressus signa meatu,
I dcirco quidquid gremio telluris in altum
E duxit, partim algentem festinat in arcton,
P artim ad decliuem libyæ diuertitur oram,
D um radios, ac sæua timens incendia uitat.
A n dextra, leuaq; ferens se, impune uagatur
F umida uis, quando hinc libycos, ast inde recessus
A rctoos semel in toto Sol ambiat anno?
V nde sibi uis ipsa & opes, & robora firmet?
C um tamen assiduus media regione recurset
E oum, hesperiumq; petens Sol annuus orbem,
V rat et accensos quos ipse per aëra fumos
T raxerat? ide frequens nunc hinc, nũc effurit illic

F rigidus aut aquilo, aut nimbis uiolentior auster,
A uster solstitio ueniens, regnis'q; perustis.
V nde calet magis, et pennis madidantibus usus
I nuergit largos agris sitientibus imbres.
Q uin imo quoq; digrediens, & fessus, et in se
S æpe repercussus grauiores concipit æstus.
A t Boreæ patriam horrentem, frigus'q;, rigor'q;
I nsedere, hinc terra gelu concreta uaporat
T enuius, horrescit'q; aër, uolat inde serenus
S piritus, & siccis uestigia commouet alis,
A n quia summa tenens cœli loca, multus, & ingens
I nde ruit, pellit'q; auras, et nubila differt,
N ulla ut Hyperboreo maneant uestigia tractu.
S ed tamen & longo uectus trans æquora cursu,
I rrorat caput, et madidus ceruice fluenti,
F undit aquas, seruat'q; olim quæ foedera sanxit.
Nanq; olim prouectum austrũ trans littora Rheni
O ceani fama, & toties refluentibus undis.
E xcipit incautum Boréas, et uincula nectit.
I lle ut se captum agnouit, sensit'q; catenas,
N on ego te siculo'ue mari, nec finibus aphri
L ittoris arcuerim. liceat nam te quoq; nostram
V isere Cyrenen, libycos'q; intrare recessus.
A c nostro terram arentem satiare liquore.
H inc quoq; securus per regna aliena recursat,
E t madidus pennis sitientis irrigat aphros.
H oc quoq; frigidior, quod per decliuia labens
O biicibus nullis cursus agit ipse secundos.
V ere etiam regnare uolunt, quo tempore primum
O ptatæ crescunt luces, et lubricus annus

Conuertit

Conuertit terga, atq; hyemem post egit iniquam.
Tum liquefacta mouens terrarum claustra, caminos
Sol aperit laxos, uoluitq; per aëra fumum.
Hic somno excitus, commotisq; impiger alis,
Linquit Hyperboreos decliui tramite montes.
Quin ubi Sol propior maiora incendia mouit,
Flagranteisq; impegit equos per uiscera Cancri,
Cum nebulosa cauis fumat Germania campis,
Ac multus uapor ad superas sese extulit auras,
Quemque frigida uis Boreæ comes addita cogit.
Illa etiam de parte graueis incumbere nimbos
Cernere erit, fusisq; augescere nubibus amnes,
Inmediisq; natare etiam feruoribus agros.
Hoc etiam è cœlo, ac semper radiantibus Arctis,
Et gelidæ incumbunt auræ, ac uehementior urget
Ventorum uis, finitimis regionibus acta.

VENTOS QVOSDAM PROVINCIALES ESSE.

Omnis in aduersos uentus non peruenit axes,
Et quidam certo sedem posuere recessu.
Circion hispanas fama est regnare per urbes,
Et pecori strages meditantem, & prælia nautis.
Non alpes hunc Aëniæ, non frigida norunt
Pangæa, aut nimbis nunquam nõ turbidus Hæmus,
Vix fessum Entellæ excipiunt, cauaq; hostia Macræ.
Sentit uicinum solem nabatheius Eurus,
Arenteisq; impellit equos comitante calore.
Diuersum Zephyri spirant aquilone propinquo,
Et Solem fessum excipiunt, altoq; cadentem.

F rigidus hinc, pluuiusq́; uigor. Sed turbidus auster
I pse agit undanteis nimborum in prælia turmas,
D ux ipse pluuiarum, et longe maximus autor.
E ductos nanq; immensum regione perusta,
D ensorum fluctus longinqua ab sede uaporum
I nuoluit, raptatq́; agitans, qui deinde soluti
F undunt præcipites abruptis nubibus imbres,
D iluuioq́; unà absorbent pecudesq́;, uirosq́;.
T antum Auster discussa furens per nubila sæuit.

CVR VENTI OBLIQVI FERantur.

Cur autem quando huc toties discurset, & illuc
S piritus hic, uarios agitans sine lege tumultus,
C ur non & superas pennis petit improbus arces?
O mnis, in aërias quicunq; elabitur oras
H alitus, immisto paulatim educitur igni.
Q ui postquam gelidam summo capite attigit arcem,
S ensit et aduersi contraria frigoris arma,
I llicet ipse pedem retro fert, pondere & ipso
Q uod multum traxit grauida de matre uolutus
A d matrem trahitur. Ecce hic nouus aduenit ignis
A uxilio. retinet labentem. ille arma resumit
F ortior ad pugnam simul huc perlatus, & illuc.
D umq́; cadit, resilitq́;, leuis tum pellitur aër,
E t quo maiores à frigore pertulit ictus,
M aioremq́; trahit foecunda è matre uigorem
H alitus, hoc maiore ruens ferit aera pulsu.
V t cum mæoniæ in campis uada ad alta Mæandri
P astor agens, baculo stagnantem percutit undam,
I lla fugit circùm, et grauidum dat pulsa sonorem,

I mpellitq; undam illabens noua protinus unda.
E rgo paulatim augescens, fit maior eundo
I mpetus, & uires, grauioraq; robora sumit.
V t cum de tenui primum fonte effluit humor,
I t riuus. post collectis procul imbribus amnem
I ngentem raptat ripis, longumq; profectus,
T um plenus rapidis in pontum immittitur undis.
A utumno sed enim uento uis plurima largum
C um spirant terræ, cum plenior halitus exit,
T errenique magis suffundunt aëra fumi.
H oc iterumq;, iterumq;, etiam, multumq; monebo.
I ncendunt nimii leuiter fumantia soles,
I ncensa exurunt late, præsertim ubi altos
P hœbus agit currus, fuluoq; è sydere lustrat
E xiguis habitata locis Masilia regna.
I dcirco latera ad mundi, atq; extrema uiarum
T errestris caligo habitat, quo languida solis
V ix penetrat uis, & radiis minus urit acutis.
I psa etiam partim leuis aspiratio, ut alte
F umida, partim etiam grauis, ut tellure remissa.
A tq; illinc facile admittit resoluta calorem,
H inc percussa gelu riget, ac densata grauescit.
I nde etiam transuersa ruit. nam frigore abacta
N e sursum penetret, mistoq; calore retenta,
N e cadat in præceps, transuersum impellat oportet
A ëra, siue quod extremis in finibus orbis
R egna tenens, castris illinc se fundit apertis
V isura et medias mundi penetrabilis oras.
N am neq; puluercam in pluuiã descendere par est.
N ec tamen abnuerim lunamq;, errantiaq; astra,

Quæ medium assiduis peragrant discursibus orbẽ.
In medium quoq; ab extremis caliginis auras
Attrahere, in uariasq; orbis depellere parteis.
Ergo & cum arenteis rapidus Sol usserit agros,
Et cum uicta gelu queritur mala frigora tellus,
Tum tibi tranquillæ permittant ocia luces,
Grataq; sedatæ præstabunt somnia noctes,
Pacatisq; ingens requiescet flatibus aër.
Nec non post largos imbreis, pluuiamq; madentem
Compositæ cessant auræ, tacitusq; quiescit
Spiritus, & nulli ueniunt in prælia uenti.
Hoc quoq; post Boream algentẽ, atq; rigentia flabra
Cernere erit, quoties crudo sub frigore tellus
Concreuit, simul & durato tergore sæuit.
Spiramenta soli claudit rigor, obstruit omnem
Vis aditum. nullus spirat uapor, aut fluit extra
Halitus, unde nouis ueniant alimenta procellis.
Si tamen expectes nouus ut calor, & noua flamma
Torreat humenteis latices, & forte per altum
Ire paras, uideas turbantibus aëra uentis
Magna mole graues urgeri ad littora fluctus.
Alternis dat enim tellus, adimitq; alimenta.

DE TVRBINE.

Turbineus fortasse glomus miraberis, unde
Ruat euulsam summis radicibus ornum,
Nunc frangens monte aduerso, nunc nubibus actam
Agglomeratq;, agitatq; frequens. tandem illa ruina
Prona cadit, longo plangens sola senta sonore.
Intere.a densa obscurus caligine fertur

Perq;

P erq; uias, perq; arua simul sternitq;, feritq;
P uluereus globus inuoluens cœlumq;, diemq;.
N anq; per aduersum dum concursantia uenti
A rma mouent animisq; pares, & uiribus, ecce
C ertamen magnum exoritur. ille impiger instat,
H ic clypeo obnitens longe aduersatur. utrinq;
I mpetus, utrinq; et robur. nunc pellitur ille,
H ic pellit, nunc sors uariat mutata. nec ullus
S tát ue loco, cedit ue loco. nunc ille sinistra,
H ic dextra incursat feriens, & in orbe gerit rem.
N unc ictus clypeo exiliens petit aëra, nunc se
I ntorquens, terram ingenti diuellit hiatu,
D um uel uterq; cadat moriens, uel cesserit alter,
A ut iungant socias concordi foedere uires.

DE PROCELLA.

Quin & fumida uis, tellure exclusa, leuemq;
A ëra per sublata, suoq; euecta calore
C onflictata diu propter terrasq;, solumq;,
A ridaq; & multo firmans sese aucta uigore,
V exatq;, infringitq; agitans pulsum aëra, et und
A equoraq;, & fracto displosa tonitrua cœlo
D isiicit, infremitatq; æquor, cauaq; antra resultāt.
T orquentur nemora, & ualles ad sydera clamant,
P uluereusq; diem tegit intra nubila nimbus.

CIRCA VENTORVM OBSERVATIONEM, ANNI QVOQVE TEMPORA OBseruanda esse.

Tempora quin etiam certa ratione tenenda,

Vt cum se in præceps, aut uer agit, aduenit æstas,
Aut cum declinat rapidus sol, appetit æger
Ventorum pater autumnus. Seu frigida bruma
Autumnum fugat, aut uere aduentante fugatur.
Turbat enim, uersatq; omnis mutantia rerum,
Idcirco si tum, nimbosi aut syderis ortum
Videris, aut properare cauo procul æquore mergi
Infelix astrum, atq; acri Lunam hoste teneri,
Mercuriiq; graues sydus portendere uentos,
Ne dubita ingentem cœlo uariante, procellam
Affore, quæ simul inuoluat terrasq; fretumq;,
Vertat & audaces in uota miserrima nautas.

DE AVRIS.

Sæpe etiam rapidum ad solem, mediosq; per æstus
Colle uel aërio, aut udi prope littoris oram,
Aut propter liquidas nebulosi fluminis undas,
Aestatē indomitā increpitans, Zephyrosq; silentes
Aurarum gelidas sensi properare cohortes.
Solis anhelantes pellunt quas axe quadrigæ.
Ipse iter intenduntq; fuga, truduntq; repulsum
Aëra, qui tenues motu fouet incitus auras,
Adiuuat & mare commotum, fluuiiq; recessus.
Hinc mulcent teneræ summotis æstibus auræ.
Nanq; etiam umbrosa in scena cum incanduit aër,
Oraq; saltantes tergunt sudantia Nymphæ,
Frondentem siquis ramum, ramaliaue arma
Ventilet, aut tenui dimouerit aëra penna,
Quamprimum Zephyri frigentem exciuerit auram.
Circum etenim qui nostra frequens se calfacit ora
Spiritus

Spiritus, impulsu facili fugit. aduenit aër
Inde nouus. Mora nulla, alter succedit, & alter.
Vt nequeant circum ora nouæ recalescere partes,
Cum fugiant subitis excitæ impulsibus auræ.
Nec uero ualles'q; cauæ, recubantia'q; antra
Ac cœlo uariante situs terra'q;, mari'q;
Non multum adiiciunt uentis dēsant'ue, acuunt'ue.
Inde salutiferis spirant afflatibus illi,
Hi grauibus tentant morbis languentia membra.
Nam uenti mutant quoties, mutantur & unà
Corpora cuncta, habitu perstat natura nec uno.

DE VENTO, QVI ORITVR PROPE ATERNVM FLVVIVM.

Flat saltus post pelignos, qua uoluitur ingens
Aternus de ualle caua, atq; humentibus antris.
Ipsa quidem sub mane nouum cita Solis ab ortu
Aura recens, qua culta nitent, qua poma fouentur
Ramis leta suis, largo & sata semine turgent,
Hæc eadem rapidum ad Solem, medios'q; per æstus
Nec longo spatio prouecta, aut uiribus auctis
Vanescit primo moriens, et soluitur æuo.
Vsque adeo uariant uenti, uis'q; insita uentis.

DE VENTO PECVLIARI Illyrico.

Illyricis specus est ingens in finibus, antrum
Ventorum immane, unde iræ, immites'q; procellæ
Erumpunt, quoties terris fera sæuit Erinny's,
Immittit'q; hyemes pelago, et se proripit umbris,
Non tutæ stabulis pecudes, non oppida muris

N on ipso in portu classes. fremit Adria, & atros
H orrescit trepida Garganus ab arce tumultus.
N on illo quidquam uento crudelius, ut se
E xcussitq; antro, & portis ruit acer apertis.
P astores cohibete ignem, & procul abdite flammas.

DE TERRAEMOTV.

Quae uentos moueant causae, qs & halitus auras,
H actenus o mihi care Puer, nunc unde tumultus,
E t tanti ueniant terrarum in praelia motus,
V nde uagi excutiant diuulsa cacumina montes,
F lumina conuertant cursũ, aut premat alta uorago,
V nde tremat tellus, quam primum (aduerte) docebo.
P rincipio ingenti late circũndata ponto
T ellus, fumificis incendia pascit in antris.
I nde tepent bruma fontes, cerealiáq; arua
S pargit saepe nouis, quas euomit Aetna fauillis.
H aec eadem sub speluncis tenuem aëra claudit.
I nde sonant saepe occultis mugitibus antra.
A rida quanquam etiam, ac uenis sitientibus, amnes
E mittit tamen, & dulci rigat arua fluore.
E t quamuis largum coelo ruat agmen aquarum,
E xcipit in sese, ac rursus madefacta remittit.
H inc ergo humenteis animas, fluidumq; uaporem
S pirat agens, calido aut rursum secat aëra fumo.
N unc halat siccum, & crasso de pectore flamen,
A ut tenui uolucrem suffitu exuscitat auram.
H inc ille et motu facilisq;, & uiribus acer
S piritus, atq; imas habilis penetrare cauernas,
E t rursum uiolentus, atroxq; erũpere, claustrisq;=

I nclusus fremit, et multus uacua atria uersat.
I dem etiam in flammas abit, & furit igneus, atros
I ntorquens lapides tormento exclusus aheno.
E uocat hæc genitor rerum Sol. excipit aër.
I psa parens tellus large indefessa ministrat.
Q uæ tamen è nimiis nunc inde caloribus usta,
H inc nunc uicta gelu, et multa durata pruina,
C ontraxit dubios languenti corpore morbos,
V t neq; sit superante anima spirare potestas:
E rgo incerta ferens raptim uestigia anhelus
S piritus incursat nunc huc, nunc percitus illuc,
E xploratq; aditum insistens, & singula tentat,
S iqua forte queat uictis erumpere claustris.
I nterea tremit ingentem factura ruinam
T erra suis quatiens latas cum mœnibus urbes,
D issiliunt auulsa iugis immania saxa.
P rocumbunt turres, sternuntur funditus arces,
M agnorumq; cadunt templa impolluta deorum,
E xcidium ut magni iam iam timeatur olympi.
H oc etiam ut magna è paruis cognoscere possis,
C ernere erit, nostro quoties in pectore sistit
S piritus, ac tenuem neq; dat, neq; suscipit auram.
T um uelut intercepta anima tremor occupat artus.
P ugna intus micat extremis in partibus horror.
E rgo ubi collectis immensum se uiribus auræ
C rebrescunt, uia fit, ruptisq; meatibus efflant,
A ntra sonant, mugitq; solum, uallesq; resultant.
T urbatos putei eruptant super hostia fontes.
V anescit paulatim æger dolor, antra quiescunt.
Q uiq; uigor fuit ante, refert se in uiscera terræ.

A tq; alacres redeunt desueta ad munera uenti.
S æpe igitur cum iam multis maduere diebus
A rua, natant plenis demersa noualia fossis.
N ec pelagus capit auulsis minitantia ripis
F lumina, tum sua castra mouens sublimis ab arcto
N ubila de toto Boreas discussit olympo
F rigidus, et sociis commisit prælia cauris.
H ic tellus primum assiduis grauis imbribus, et iã
O bstrusis uenis ualidarum pondere aquarum,
P ost borea perflante solo concreta, et iniquis
O bsita frigoribus sese contraxit, & horrens
H orrentem late duxit per membra rigorem.
V nde nequit clausis efflare canalibus auram.
V t quondam infelix ualido Campania motu
O ppressit miseras ipsis cum ciuibus urbes.
C um uatem fessæ uix eripuere camœnæ
L abenti è thalamo, ac tecti minitante ruina.
I nterdum uacuis tellus male nisa cauernis,
F initimisq; agitata fretis propter maris æstum
C oncutitur uentis pugnantibus. effurit intus
V is ingens. extra prohibet uentusq;, fretumq;.
Q uod sæpe euboico testantur littore Cumæ,
E t quondam uexata graui Pelopeia motu.
P ræterea sæpe occultis fornacibus ignis
A estuat, inuoluitq; globos, si qua potis extra
R umpere, & imposito luctans sub pondere sæuit
I mprobus, attollitq; elato uertice colles.
A t postquam superas uictor peruasit ad oras
S piritus, immistus fumo, & caligine densa,
P ulueream spargit tremefacta per oppida nubem,

I mmundum & cinerem iactat uicina per arua.
A eoliam fama est, Lyparen de rupe propinqua
H oc sensisse malum, & lucem doluisse negatam,
A enariam quoq; (certa manent uestigia) ut olim
I dem agit in cineres glomeratus puluis ad auras.
P uluereum queritur spargi Prochyte ardua nimbū
I lla solo fumante, graui concussa ruina,
S pargit desertos incendia lata per agros.
P ertimuit mare flammigeros deuoluier amnes.
I ncensum et late scopulos super aëra ferri.
A estati, atq; hyemi male creditur. & tamen udo
V ere magis, seu cum pedibus fluit una sub unctis,
T um saeuit furor, & bello sese arduus armat.
Quin etiam ut natura soli, tractusq; locorum est,
F lumina nunc iter intorquent, nunc alta uorago
S orbet hians, nunc sicca fuit quae terra, paludem
H austa facit. quae caeruleo circunflua ponto,
C ontinet. insiluit pelago, quae iuncta manebat.
N unc nutare urbes, nunc et fluitare uidemus
V ndarum in morem. dubio nunc uerbere subter
Quassari, aut sursum sublato pondere ferri.
H orrendos nunc clamores ad sydera tolli.
N unc mugire solum, aut animas Acherōte remissas
A uribus instrepere, aut equitē resonare sub armis.
S ibilat ecce alibi, aut antro fremit aura recluso.
V idimus antiquas ueteris Dicearchidos arces
A ssiduam longo motu traxisse ruinam.
B is messor legit spicas, bis uinitor uuas.
I nterea ualidi quatiebant moenia uenti,
F unditus atq; imo uersabant tartara auerno.

Arebant sitiente solo sata, nec temere ullæ
Manabant cœlo pluuiæ, tristis'q; per arua
Squalor erat, mœror'q; herbis morientibus ingens.
Non usquam cœli rabies torrentior arsit.
At postq̃ cessit tremor, ac solida arua quierunt,
(Certa fides) terris cessit mare. reddidit agris
Neptunnus longo tandem post tempore, quod iam
Abstulerat prius, & uictor ditione tenebat.
Vsqueadeo impellens uariat uis. ergo age cœlum
Inspice siquando terrestribus æmula signis
Arma ferant Mars bellipotẽs, et Iuppiter Ammon,
Iuppiter aërias qui fulmine concutit arces.
Hi tibi signa dabunt uenientes ab aëre motus.
Quo tellus tremit incluso, et grauida antra fatigat.
Nec uero aut tenebræ, aut nocturna silentia, cũ iã
Frigore concrescunt terræ, et uis humida regnat.
Sunt tantum metuenda, aut matutina pruina,
Verum etiam mediis in solibus, atq; ubi sæuit
Aestiuus calor, & cum spiramenta retundit
Sol medius, retro & fumos compellit inertes,
Et tellus tremit, & uolucres erumpit in auras
Spiritus indignans clauso circum aggere cingi.
Ipse uides quoties agitatis fluctibus æquor
Tollitur, & salsa spumant aspergine cautes,
Littora tum sinuosa magis'q;, magis'q; uideri
Curuari & solito maius, postquam alta quierint
Aequora, uentorum'q; simul grauis ira repressa est,
Tum contra, recto tractu maris ora uidetur
Tendere iter. summæ in longum spectantur arenæ,
Ac nullas agitat sublatus spiritus undas.

H ic terras quatit inclusus, maria intima uersat
E xagitans, uerritq; auras hic impete uasto
D iscindit nubes, explosaq; fulmina torquet
C um tonitru, & rapidis illuminat aëra flammis.
H oc igitur cessante, aër silet undiq;, ut illum
D iuidat æquali interdum nubecula tractu.
T empore quo inclusus specubus longe æstuat intus
H alitus arescens, et humum quatit improbus, unde
T ellus intremit, & uacuis sonat icta cauernis.
S ed tamen & persæpe cauis furit abditus antris
I nfremitans, quando aërio se tramite contra
V entus agit, uetat atq; imis erumpere claustris,
T antum adeo uariant, & uis & causa mouendi.

DE MEPHITE ANSANCTI IN HIRPINIS.

Spirat ad Ansancti uallē specus. hic procul et grex
E t pastor diuertit iter. procul euolat ales,
I nadat in sæuam pennis ne lapsa Mephitim,
E t cadat infelix subita exanimata ruina.
S piramenta Soli quondam tremor ille reclusit.
E xhalat uis unde nocens per uiscera terræ
C onflictata diu, tetroq; infecta ueneno.
H inc necat afflatu misero, sternitq; animantes
S æua lues, procul acta erebo, stygisq; cauernis,
A n non Harporum in campis Garganide terra,
Q uaq; celer dubiis ripas secat Aufidus undis,
E ffossa tellure uapor cerealibus horreis
I nclusus subito exanimat? nec ut aëra diuum
A ccipiat, reddat'ue, infossi exhaustor acerui.

Vsqueadeo inclusas pesteis dira occupat auras.

DE IRIDE.

Nunc age siquando ætherio delapsa ab olympo
Iris ades, uatisq; oculis permitte uidendam.
Dum genus, et certos memorem quibus orta parētes,
Nam te uel natale decus, uel sanguinis autor
Nobilitant. tu forma inter pulcherrima Nymphas
Spectanda & cœlo, et Musis celebranda canoris.
Pastorem fama est Phœbum peneida ad undam
Incassum post absumptos in uirgine fletus,
Post deploratos toties in cortice amores,
Inuitum ad superos, ac munera nota redisse,
Solantem casus cithara, ac testudine Eburna,
Paulatim irrepsisse nouam sub pectore flammam
Virginis Aëriæ, solam quam Iuno ministris
Prætulerat fidam thalamis, gratisq; sodalem
Alloquiis, cui cura omnis quoq; credita herilis,
Tentanti in thalamos, aditum, insidiasq; paranti
Et reperisse uiam casum, & docuisse repertam
Oceano forte in magno sub Tethyos antra
Iuno aberat, ducens lætam per pocula lucem.
Aëria è thalamis ut erat lasciuior annis
Prodierat, procul emotas spatiata per auras.
Prosilit è specula iuuenis, timidamq; repente
Occupat amplexu. tum nequis cernere posset,
Nube caua inuoluit, mox ad sua gaudia uersus,
Optatis fruitur thalamis, grauidamq; relinquit.
Illa uterum cælans, nono post mense grauatum
Ponit onus. fratri præsto Lucina petenti

Affuit,

Affuit, excepit neptem, gremioq; leuatam
Nubibus Aëriæ prolem commendat alendam.
Vt creuit forma præstans, et corpore nympha,
Visáq; digna Deo proles, tum Iuppiter illam
Factus auus, fouit gremio, miratus et ora,
Et crineis flauos, & lumina digna parente,
Et pharetram, et quod quē pater illi tradidit, arcū
Lunabat, capita ut simul accuruata coirent,
Solis ad occasus ut spicula Solis ab ortu
Mittat, ab occasu facile ut iaculetur ad ortum,
Neptis auo digna, simul et patre digna uirago.
Iuppiter ob meritum speculo donauit, ubi omnem
Aëra perspiceret, terras, pontúmq; uideret.
Quo foret et nymphis etiam spectabilis ipsis.
Nate igitur siquando sedens æstate sub altis
Porticibus, forte aut nemorū uiridāte sub umbra,
Auratum admoris labris sitientibus amnem,
Ne pigeat, simulac gelidum cratera liquorem
Hauseris, ardētem ad solem, atq; ad lāpāda Phœbi
Sistere, post altam tua lumina ferre sub umbram,
Illicet aspicies solem laquearibus ipsis
Fornicibus siue in mediis, altæ'ue columna
Fulgere, oppositam radius dum flectit in oram
Lubricus, effusóq; super loca lumine lambit.
Haud aliter leui in nube, cœlóq; quieto
Obliquus cum se radiorum impegerit ardor
Nubila per, conuersa acies in fronte resultat.
Flectuntur retro radii. fit protinus arcus
Ille quidem, uarios ducens ē nube colores,
Vt uiridi quoties ligno celer hæserit ignis

F lamma rubet, madida referens a matre uirorem.
F orsitan & cum nube caua se ostentat imago,
C œruleum uideas, qui non est, ipse colorem.
A c memini dum castra sequor, mauortiaq; arma,
Q ua præceps sese tyburna rupe uolutus
F ert Anio, multaq; cadens aspergine sudat,
F umosa fulgere super conspergine claram
I rin, & aurato iacientem spicula cornu.
E t iam Sol medium clarus peragrabat olympum.
M ox ubi sydereis nox fusca superuenit alis,
I mprouisi adsunt austris madidantibus imbres.
L iquitur in latices cœlum, lutulentus & antro
P rosilit, ac ripis Anio caput extulit altis
I ndignans, liquidos rapidis torrentibus amnes
F œdari, & mœstas arceri a fonte Napæas.
N ec flauescentem aspiciens miraberis arcum
P uniceo uiridem si addas, rarescit uterq;
N am simul, & flauum miscent utrinq; colorem.
N ec uero cum Sol medium lustrabit olympum
(Vrit enim, feruetq; adeo, ut quæ densa, relaxet.)
T haumantis natam aspicies, quanquam horrida, q̃n
B ruma riget, medius liceat uidisse diebus.
E rgo et cum aduenietsimul, & cum deciderit Sol,
I ris ab aduerso capiet data signa parente
L uce quidem, quanq̃ in tenebris sub nocte maligna
A urea cum pleno radiat Latonia uultu,
T um quoq; curuato meditatur Spicula cornu.

CVR IRIS SIT ARCVATA.

Et q̃m obliquum ad Solem, aduersumq; parentem
Apparet

A pparet longe oppositis in partibus Iris,
I dcirco non in gyrum, non cogit in orbem
S eſe audax, neq; enim eſt ipſi arcundata Soli,
V nde referre queat ſpeciem toto ore rotundam·
S æpe etiam duplicem in tenebris eſt cernere Lunam
N ube nouam referente alia ſub imagine formam ·
I pſa ſua ſpeculum dextra tenet, & uidet ora
Altera nympha ſua, et qb· hæc quoq; lumina cernit·
V na quidẽ facies, ſpeculo referente ſecundã·
E rgo & in aëria talem ſe nube figura
I ngeminata refert, ſpeculi ſe margine qualem
N ympha ſuper, uitrea et ſimilẽ ſe reddit ĩ umbra ·
S ed neq; cum ſolem aut ipſum, ſolis' ue ſororem
A ut rutila arcum, aut atra caligine cingi
P roſpicies, alium credas duxiſſe colorem·
N am uapor in cauſa eſt, qui cum fulgentibus aſtris
O ffundit ſeſe, obtundens radiantia tela,
I nficit hic noſtros infecto lumine ſenſus,
F ruſtraturq; oculos falſa ſub imagine captos,
L una magis, Luna hamatis minus apta ſagittis·
T u tamen offuſa quoties caligine cernes
P aulatim elabi, & claro mox lumine ferri,
T ranquillam licet expectes, nocte'mq;, diem'q;·
S in multis ſimul effundent ſe partibus ipſæ
C ollectæ in gyrum nubes (nulla eſt mora) uenti
D iuerſis ſimul erumpent de partibus, ut iam
I nuoluant cœlum'q; ſimul, terras'q; fretum'q;
V ix adeo ut ſtabulis ſint tuta armenta ſub ipſis·
S emper enim qua diffracto uapor euolat orbe,
I lla parte ruent populantes nubila uenti·

Quin etiam qua se incandens nocte extulit ignis,
I lle quidem claro signans liquidum aëra tractu,
I nde ruet portis quamprimum uentus apertis.
E rgo & cum exussit rapidus Sol omnia late,
E t cum uicta gelu glacie, et concreta, malignum
H orrescit tellus frigus, tunc æquora longe
P acem agitant, nulli uersant super aëra uenti,
A c tranquilla quies pacato regnat in orbe.
A st ubi se nebulæ tollunt, indenset et auras
C aligo fumosa agitans, hic aggere rupto
S piritus ad superas sensim sese exerit oras,
M oxq́; ruit portis emissus uentus apertis.
I psa etenim uentos tellus alit, eq́; refuso
E mittit foecunda sinu. sol hos pater, actis
E ducit radiis, perq́; aëra trudit apertum.
I lli iter intendunt cursu, passimq́; uagando
C oncipiunt uires, collectaq́; robora firmant.
D onec uel cœlo irati dominentur, & undis,
E t quatiant ualidas inimicis flatibus arces.
H aud aliter, quam cum liquidis caput extulit antris
E ridanus, molem ingentem rapit undiq; aquarum
P rogrediens, feruetq́; uagus per adorea culta,
H uc, illuc sinuosa agitans secum agmina uoluit,
R umpit et in pontum superatis fluctibus audax.

DE COMETIS.

V entorum quoq; certa dabunt tibi signa cometæ.
I lli etiam belli motus, feraq́; arma minantur,
M agnorum et clades populorum, et funera regum,
V t cum seu cœli o casum, seu solis ad ortum

E xtulerint caput infelix, & crine minaci
H orrendum late implerint terroribus urbes.
S i steterint, certoq; loco uestigia figent,
F initimi bello inuadent, ciuiliaq; arma
F œdabunt socias cognato sanguine dextras.
S in ortum tendent uersus, peregrina moueri
B ella scias, hostemq; externis affore ab oris.
T u uero quod decernit Mauortius ignis
I nfelix cœli sydus, quod nuntius Arcas
H oc dirum in primis statues signare Cometen.
I psi etiam tibi signa dabunt manifesta colores.
H alitus ille autem æstiuam sublatus in oram,
M ole ingens, tractu longusq;, et plurimus ipso,
M ulta etiam fomenta ferens, concepit ubi ignes,
F lammatos ignes, et late incendia serpunt,
F it coma quæ rutilum spargat de uertice crinem,
E t longo fumosa trahat uestigia passu,
S ed Solem, Solisq; uiam declinat, ad arcton
S æpe iter intendens, celeri nunc concitus axe,
N unc lento temone premens tardantia lora.
N am memini quondam icario de sydere lapsum
S qualentem præferre comam, tardoq; meatu
F lectere sub gelidum boreæ penetrabilis orbem,
H inc rursum præferre caput, cursuq; secundo
V ertere in occasum, ac laxis insistere habenis,
D onec agenorei sensit fera cornua tauri.
E rgo inter sese aduersis concurrere signis
H inc turcas, illinc parthorum examina uidit
E uphrates belli medius. caput extulit alueo
A rmorum sonitu excitus Mauortius Ister.

V ix unquam maiore aliâs in prælia uentum est
M ole uirûm. lati manarunt sanguine campi.
H orruit Oceanus, dum tot procul amne cruento
V ersat Rhenus agens, simul arma, uirosq́;, ducesq́;.
C ognatos enseis, atq; impia comminus arma
S ustulit assuetis gaudens Hispania bellis.
O bstupuit, gemuitq́; simul maurysia Calpe
I ngenteis uelorum alas, crepitantiaq́; arma
O ceano, & freta lata citis spumantia remis.
M ox Tingitanis sæuire incendia tectis,
A tq; amneis tabo squalere, & sanguine campos,
N on aliâs uenti pelago incubuere tumenti
M aiores, non æolii rex carceris unquam
S æuius infremuit, ruptoq́; immugit antro.
D elituit ripis, imo et caput abdidit alueo
V ndarum pater Eridanus. sitientibus amnes
E xcessere antris. mœstæ, et sine numine nymphæ
F uderunt nullos terra arescente liquores.
I nterea nullus cœlo demittitur imber.
A rescunt herbæ passim sitientibus aruis.
P ratorum perit omnis honos. nemora alta laborât
A estibus, inuitoq́; cadunt è stipite frondes.
I n dirum transit cinerem de gramine cespes,
V ota Iouem non ulla mouent ingrata, nec ullum
I ncensis aris meritum, sensus'ue malorum.
L anguentes impune cadunt cum matribus hedi,
E xanimesq́; iacent passim cum matribus agni.
I nfelix animam conuulso in cespite linquit
T aurus, et ingentem ipse cadens dat mole ruinam.
N ec bellator equus non sicco in margine fontis

Mœret

M œret, & assuetis moriens caput abdit arenis,
S trata dolent armēta boumq́;, armentaq́; equorū.
E xitio sitis est etiam pastoribus, ut iam
E migret calabris procul armentarius agris
A eger, agens paruos ægra cum coniuge natos.
V sque adeo infandam in rabiē fera sæuit Erinnys,
E t dirus quatit in terras iacula aspra Cometes.

DE VIA LACTEA.

Nate etiam siquando oculos ad sydera tollens,
A lbentem cœli tractum mirabere. forsan
A ddubites quæ causa uiam signauerit, an sit
H alitus idem autor, longo quem tramite ductum
S tellarum densus arcum se complicat ordo.
Quippe uagus solem fugiens, torrentiaq́; astra
I n leuum, dextrumq́; latus declinat, et ipsa
R aptatus arcum cœli uertigine candet
S yderibus late sparsus, pallentiaq́; ora
S tellarum, atq; amnes lactis sub imagine præfert.
N anq; acies obtusa, et non penetrabile lumen,
E t series numerosa, minutaq́; corpora paruis
I n spatiis uersata, procul candere uidentur,
D um nequeūt radios iaculari, et stringere flāmā,
C andet, & à multa caligine consitus aer
H inc, illinc agitata, & lactea constat imago.
Nec tibi non fera sunt sæuorum nota gigantum
Prælia, nō phlegræa phalanx, superûmq́; labores,
I ntentansq́; deûm excidium Briareius ensis.
E rgo illi simul ingentes inuoluere montes
A Boreaq́;, Austroq́;. ingens simul ardor utrinq́;,

V trinq; et metus ingens, exitiumq́; paratum.
T erra nouum auxilium natis tulit. excitat antris
N igranteisq́; globos fumorum, & sydera foedat
P ulueribus, tetra offundens caligne diuûm
A ttonitas acies, atq; arma micantia frustra.
C edebat rerum genitor, cedebat et ipse
B ellipotens Mauors. frustra Latonia tendit
D ictæos arcus, nigrantem ex axe booten
E xcussat caligo, haurit globus Oriona
P uluereus, cæcum capulo dum sustulit ensem.
E ce autem flammis, et luce coruscus eoa
P hœbus adest, Phœbum sensit nox. illicet ipse
R estituitq́; aciem, & dextra, leuaq́; coëgit
C edere fumificum discusso puluere nimbum.
E rgo ubi laurigeris uictoria constitit alis,
E t cœlo pax nota redit, monimenta quod essent
A ntiquæ pugnæ, uolucres subsidere fumos
E t statuit pater, et solio sic iussit ab alto.
A tq; hinc puluereus manet inter sydera limes,
Q ua uictor pepulit flammato turbine Phœbus.
N ec uero naturæ omnis uis cognita, quando
M ulta latent. tamen & causas scitamur, & unde
P roueniant. Candorq́; uiæ, limesq́; per astra
F usus in incerto est. nebulas in sydere Cancri
A n'ne eadem caligo, eadem quoq; causa notarit,
H oc quoq; in incerto est. nam plura subesse uidentur,
Q uæ certent ratione eadē, aut aduersa repugnent,
L actea cur niueo canescat semita tractu,
C ur nebulosa cauo pallescant sydera uultu.

DE FONTIBVS ET FLVMI *nibus*.

Hinc ego digrediens fonteis te nate docebo,
Et cur perpetuis decurrant flumina uenis,
Extremus labor, & uigilatæ ad lumina noctis.
Tu mea dicta Puer memori nunc accipe corde.
Spiritus hic (graii fecerunt aëra nomen)
Qui terras, pontumq; leui circuntegit umbra,
Et penetrat rimosa means in uiscera terræ
(Certa fides) facile humentem permanat in undam,
In liquidumq; coit contracto frigore rorem,
Mox abit in latices, et ripis plenior errat,
Et magno labens intrat cum murmure pontum,
Armatas etiam raptans ad littora classes.
Ipse uides sæpe in foribus sudantia saxa,
Et guttas de marmoreis Stillare columnis.
Nanq; aër circunfusus dum frigora sentit,
Paulatim sese cogit, mox defluit humor.
Ille quidem sicco ducens è mamore guttas,
Speluncas quoq; de gelidis manare liquorem
Continuum, unde fluunt crepitanti murmure riui.

MAGNA FLVMINA E MONTI= BVS DEFLVERE.

Si Rhenũ, Rhodanũq; uidens, magnũq; Garũnã,
Aut Hebrũ, Eridanum'ue, aut clari nominis istrũ,
Aut qui per latos populos mare peruenit Indus,
Aut septengemini rumpunt qua flumina Nili,
Perscrutere ortum, & fontis sacra antra reclusi,
(Non dubium) inuenies summis è montibus illos

D elabi genus, & gelidis deducere ab antris.
N anq; aër terræ immistus, molem'q; sub ipsam
I nclusus, montana rigens ut frigora sensit,
I n stillas abit, et longo fluit agmine multus.
D esuper ima petens, donec iam uiribus auctis
E rumpit uallo, atq; in campos turgidus exit.
M ultum etiam stillante solo, niuibus'q; liquatis
A uxilium accedit uenis tellure sub ipsa,
M ultum etiam nebulosa iugis immanibus aura
T abescens cœlo gelido cum stringitur humor,
V nde sibi occulti sumunt alimenta meatus.

TERRAM ESSE CAVERNOSAM.

Nec uero quamuis solido stet robore tellus
M ole sua grauis, et denso se robore firmet,
N on uastis intus specubus patet, atq; hiat alte
I mmensum ductis abrupta sede cauernis.
E quibus aut euri sparsim funduntur anhelis
F aucibus, adriacos'q; attollunt flatibus æstus,
E t stragem dant arboribus, tectis'q; ruinam,
A ut amnes subter lapsi de montibus altis
E rumpunt cursu rapido, et solida æquora findũt.
Quippe aër antro inclusus lentescit in undam
F rigida sub loca, et æternum fluit abditus humor
A eterno de fonte liquens, hinc caspia claustris
A ntra, tot accipiunt fontes, tot flumina, mox quæ
R ursum diuersis emergunt partibus orbis,
I n mare seu tacitis delapsæ meatibus intrant.
Quin & Qua herculei rident sata læta Tarenti,
Qui piger humectat flauentia culta Galesus

S axa subit, tacitusq; cauo se condit in antro,
C ondit et in latebris Nilus. post liber apertis
I nsultat campis, septeno & gurgite fertur,
F elix fruge noua, fœcundisq; uber aristis.

DE FONTE CORNV.

Est præcutinis in montibus horrida cautes,
I ndigenæ uocitant Cornu, de uertice cuius
M anat aquæ gelidus per saxa rigentia torrens.
H unc non antra caui montis, non humida uallis
E ruptat, non uis superas impellit ad oras.
V erum aër ripæ admotus, circumq;, supraq;
R imosoq; latens sub fomite sudat, ut ipsum
F rigus, & algentem sensit per membra rigorem,
S tillatimq; cadit fluitans, cursumq; secundat.
E rgo & perpetuus tenor est stillantibus undis.
P erpetuiq; fluunt fontes, et flumina, & amnes,
P erpetuum quoniam seruat natura tenorem
A ëris, aëriam sese uertentis in undam.

FABVLOSE DE FONTIBVS.

Nec uero faciles Nymphæ, queis flumina cordi,
E t sacri fontes, atq; antra liquentia riuis,
N on ipsæ dulceis latices, non larga ministrant
P ocula, non gratas longe sitientibus undas.
E rgo nudatis pedibusq;, et pectore nudo
C œruleæ per stagna agitant liquentia Nymphæ,
A lternisq; implent undanteis roribus urnas,
A lternis simul effundunt. Tum murmure magno
I t præceps per saxa sonans spumantia riuus,
M ox crescens findit tacito plana æquora cursu,

N unc fessæ lætas ducunt per prata Choreas
A rboribus tectæ, ac circumuariantibus umbris,
N unc teneres mulcent gratis concentibus auras,
A ut amne in medio ludunt, uitreisq́; sub undis
L asciuæ alternant agiles per brachia motus,
L ubricaq́; intorquent niueis uestigia plantis.
E natat hæc, leuesq́; manus, et brachia monstrat,
A ut tenerum latus, aut molles cum poplite suras,
D esilit illa petens imum, splendetq́; sub undis
M armoreum femur, & ceruix argentea, et illæ
D educunt cælo diuos quæ ad furta papillæ.
M ox resilit, flauumq́; caput, nigrantiaq́; effert
L umina, tum niueo quæ purpura fulget in ore.
H ic aliquis cannosa latens post flumina pastor,
A grestis deus, & Satyrorum è stirpe procaci,
C oncepit postquam ardentem sub pectore flammam
H uc, illuc oculos agit, et suspiria ducit,
I nsertatq́; caput cannis, refugitq́; uideri,
D umq́; uidet, frigetq́; simul, feruetq́;, cupitq́;
D esperatq́;, audetq́;, feroxq́; libidine, in undas
D esilit, atq; cadens sonitum dedit. At Chorus antrū
A ttonitus petit, et latebris sese abdit opertis,
I pse deus uano frustratur gaudia tactu.

AQVAS NATVRALITER ESSE SINE COLORE, ET SAPORE.

N ec sapor, aut color ullus aquis fluuialibus. Ipsæ
T ellure hos de matre trahunt, hinc sæpe uenenum,
S æpe salus. adeo uariat tellusq́;, solumq́;.
T erra salutiferas uires, eadem ipsa nocentes,

P ræbet aquis, ſuccoq; ſuo prodeſtq; nocetq;.
T erra eadem argento large foecunda, ſed aër
V ber aquis, N ereiq; nouas hinc ſufficit undas,
P ræcipue tamen arctoo ſub cardine, qua ſe
V is ingens cohibet quamq; et Sol languidus errat
D efeſſus ſpatiis, obliquo et tractus ab orbe,
I nde perennis aquæ manat fluor, oceanusq;
A eſtuat, arctooq; fluunt è cardine riui.

DE FONTIBVS CALIDIS.

Baiano ſed ne fumare in littore thermas
M irere, aut liquidis fluitare incendia uenis,
V ulcani fora ſulfureis incenſa caminis
I pſa monent, late multum tellure ſub ima
D ebacchari ignem, camposq; exurere opertos,
I nde fluit calidum referens ex igne uaporem
V nda fugax, tectis feruent et balnea flammis.

DE AMARIS FONTIBVS.

Hinc etiam ſalſum fontes traxere ſaporem,
E t laticem longe ingratus inficit amaror
T ellure incocta exudans, cineriq; maligno,
Q uem liquit quondam accenſis fornacibus ignis,
P oſt æuo extinctus longo monimenta relinquit
E xuſtum cinerem, & cocto ſola ſubdita ſaxo.
H inc alibi exhauſtos antris putealibus amnes
V ulcano feruente coquunt, dum craſſior humor
S tringitur, inq; ſalem tepidæ ceſſere lacunæ.
A ſt alibi in lapidem tranſit liquor, uſqueadeo uis
T elluris uariat. V ideas lapideſcere Sarni

C œruleo sub fonte alnum, filicisq; maniplos,
E t paleæ intortos lento cum uimine culmos.

DE RIVO VENAFRANO.

Decurrit tenui labens aspergine riuus
R upe uenafrana, fessus quem sæpe uiator
I ncusat gelidos raptim occuluisse liquores.
S æpe repentinos fracto de monte tumultus
E rumpentis aquæ timuit sub uomere taurus.
I psa suas nunc diues opes natura profundit,
N unc retrahit defessa manum, seq; ipsa remittit.
H ic lactis fluitare amnem sua ad ubera mater
L ætatur, dolet hic omnem obriguisse liquorem.
M ateriam sæpe ingenio, instrumenta uel arti
D eficere, ipse operis prudens dolet autor, & actor.
N unc ergo ingentesq; animos, uiresq; ualentes
P ræsefert natura, opibusq; et robore pollens,
N unc inculta situ, longaq; effoeta senecta
L anguescit, propriumq; negat retinere uigorem.
D um reparat uires, renouataq; robora firmat.
I psa suos tunc plena sinus, uterumq; relaxat.
Q uiq; uigor fuit ante, refert se ad munera nota
N ec uero casusq; inopes, cessantiaq; arma
N aturæ, nec rursus opes, luxumq; fluentem
N on hominum, non alituum genus, et pecus, et grex
S quamigerum sensere, graui & doluere ruina,
H inc etenim miseranda lues mortalibus, hinc &
D ira fames, sæuitq; malum per uulnus utrunq;.

DE FONTE AMMONIS.

Ammonem fama est mediis sub noctibus altum

F éruere, et in mediis rursum frigere diebus.
C ausa quidem uel certa subest, nam frigora noctis
I ntus alunt ignes, nocte & uapor æstuat intus,
V nde fluunt calidi noctis per tempora riui.
L uce autem cum Sol terras populatur, et ardens
E xhalat uis, tum uenæ recreantur hiantes,
V nde redit gelidus sua per uestigia torrens.
R ara igitur natura soli, quæ frigora Lunæ
Q uæ Solem facile admittit resoluta diurnum.
H inc facile, & recreat sese, et feruescit in horas.
H inc terræ uarium mutat fons ipse tenorem
L onginquo ueniens loca per uariantia ductu.
N am neq; sese orbe ex alio uis torrida Solis
I mmittẽs, penetretq́; uterũ, et grauida ubera terræ,
I mmensumq́; maris spatiũ, tantumq́; profundi.

DE FLVVIO TRIGELLA IN LVCANIA.

Horrescit quoq; Lucanis in saltibus antrum,
V nde petunt trepidi afflictis oracula rebus,
P ræcipitat longo immanis descensus hiatu.
S eptem aræ circum, et fumos flant tura sabæos.
A ntistes Zeno lituum tenet, & uocat ore
P ræsentemq́; deum, et pia numina sistit ad aram.
T urba fauet, mox & uoti damnata recedit.
I pse autem fruiturq́; diis, atq; imperat antro,
V nde fluit gelidus salebroso fonte Trigella,
A rescitq́; hyeme in media, atq; æstate liquescit.
V ere nouo, cum se tellus adaperta relaxat,
T um uideas tecto ex antri stillare fluentum,

H ic riuos fluitare, illic concrescere fontem
I n clatros hiat ecce alibi fumosa uorago,
V nde aditus imi ad manes et tartara mundi.
P arte alia sonat abruptis specus atra cauernis
H orrendum. Ruit acta repente canalibus unda
O ccultis, siccóq; diu deuoluitur alueo.
Pastores cohibete gregem sitientem, et ab unda
P ellite. non foetum optatum, non ubera uaccæ
D istenta, aut tenerum cum matre aspexerit agnum
E rrantem, qui pota frequens ad flumina pastum
E gerit armentum, & crudo saturauerit amni.
C apripedis potuit tantum dolor, iráq; Fauni.
Luserat aspernata procum Ripenia, et udis
A bdita fluminibus detestabatur. Ibi amens
D eturbatq; pedum pecudésq; a fonte repellit
I nclamans, nulli foetus, non ulla propago
S it pecudi, quoties sitientia guttura ad undam
A dmorit, potóq; grauis de flumine abibit.
S emamnem fugitate boues, fugitate capellæ
I ratúsq; gregi, in nemus, & loca sola recedit.
A t cum declinat rapidus Sol, et fugit annus,
A c lassata situ, tellúsq; effoeta senescit,
A ruit & uenis humor, mirabere fontem
V el biduo effluxisse, ac flumina tanta requirens,
I ncusésq; Deos, naturæq; abdita damnes.

VETVSTATE TEMPORVM MVTARI FONTES, AC MARIA.

Sed nec perpetuæ sedes sunt fontibus ullæ,
A eterni aut manant cursus. mutantur in æuum

Singula,

S ingula, et inceptum alternat natura tenorem·
Quodq; dies antiqua tulit, post auferet ipsa·
H oc Mare, quod nunc ingenti duo littora tractu
E uropam, libyamq; secat· (non fabula) quondam
T ellus una fuit· medio stetit æquore Taurus
I nsudans sulco, atq; attrito uomere fessus,
N unc mersa tellure natat uento acta carina·
V ulcano sacra et fumoso uertice anhelans
I nsula cyclopum horrisonis incudibus antrum,
N ulla olim· nunc nulla Elicæ nonacria, ut illam
F luctibus, iratoq; absorbuit æquore Nereus·
A egyptum Casii soluens de rupe secabat
N auta uagus· non dū ullum illi nomenq;, decus ue,
S ed pelago stagnante palus, udæq; lacunæ·
N unc regio et populos late foecundat, & urbes,
P yramidū ostentans monumenta, et nomina Regū·

SITVM TERRAE MVTARI, ET TERRAS IPSAS RENOVARI·

Quid mirum fontes, siccato et flumina cursu
D esinere? adueniet lustris properantibus ætas,
C um pelago emerget tellus noua, cum mare terris
I ncumbens mole ingenti, simul oppida, & arces
C ultaq; sub rapido secum feret hausta profundo·
N ullus honos regum tumulis· Impune deorum
T emplaruent· Idem fluctus pecudemq;, Iouemq;
A uratum affliget scopulo· exitium omnibus unum,
E t clades una absumet iuuenesq;, senesq;,
M atres, atq; uiros, & corpora cara nepotum·
N ec natum complexa parens miserabilis udis

P roficiet lachrymis, clamantem, et acerba gementē
C œruleus cano uortex absorbet hiatu,
E t uota, & pictos secum feret unda penateis.
N on ullæ ultra relliqæ, aut monimenta manebūt.
N on rerum labor, aut operum uis edita cœlo.
M aiestas ipsa ingenii, decora illa sororum
A onidum, confecta situ, atq; in nube iacebunt,
C unctáq; sub tenebris, & opaca nocte tegentur.
P arte alia exurgent immani corpore montes,
E t nigra primo cœlum caligine tingent
F umosis iuga uerticibus, non dum aëre aperto,
N ec sicca tellure satis. Post tempore certo
T erra recens, cœlúmq; nouum, noua littora, et udi
L abentes passim Lymphis crepitantibus amnes
I ncipient præbere nouis alimenta colonis,
P aulatímq; nouus fato instaurabitur orbis.
Te quoq; uel iuuet ad finem uenisse laborum
V ranie, licet & fontis leue murmur, & ipsæ
S pirarint placidæ Zephyris felicibus auræ.
R ura senem, uatémq; suum, sua ad ocia felix
P arthenópe uocat, & fesso blanditur alumno.
N on Ederæ, mea non Lauri per tempora serpant.
M e sat erit si cœruleo Sebethus ab amne
I ntactæ Salicis fluuiali munere donet,
A c mihi pomiferis uacet Antiniana sub hortis.

FINIS.

ANNO .M.V. EDITVS.

I. I. PONTANI DE HORTIS HESPERIDVM, SIVE DE CVLTV CITRIORVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MARCHIONEM MANTVAE, LIBER PRIMVS.

O sò quæ liquidos fonteis, quæ flumina Nymphæ
Naiades colitis, quæ florida culta Napææ,
Deliolosq; hortos, et littora cognita Musis,
Quæ colleis Baccho lætos, flauentiaq; arua
Messibus, ac summi curatis rura Veseui,
Quo solem uitetis, iniqui & syderis æstum,
Hac mecum placida fessæ requiescite in umbra
Gratorum nemorum, Dryades dum munera uati
Annua, dum magno texunt noua serta Maroni
E molli Viola, è ferrugineis Hyacinthis,
Quasq; fouent teneras Sebethi flumina myrtos.
Vos gelidi fontes, genitalis & aura fauonii
Inuitant, Vos cœruleo quæ littore pictæ
Nereides, uarias ducunt ad plectra choreas
Et nudæ pedibus, fusæq; ad colla capillis.
En ipso de fonte, & arundine cinctus, & alno
Frondenti caput, ac uitreo Sebethus ab antro
Roranteis latices, muscoq; uirentia tecta
Ostentans, placidas de uertice suscitat auras,
Queis solem fugat, & salices defendit ab æstu.

Ergo agite, & uirides mecum secedite in umbras
Naiades, simul & sociæ properate Napææ,
Quæq; latus Tyrio munitis Oreádes arcu.
Non hic Pierii cantus, non carmina desint,
Aduentante Dea, summis en collibus offert
Vranie se læta. agite assurgamus eunti,
Et dominam comitemur, opaca & rupe sedentem,
Et rore Idalio, & Syrio ueneremur odore
Insignem Cithara, et stellanti ad tempora serto.
O facilis, felix'q; ueni Dea. me per apertos
Aëris immensi campos, summóq; uagantem
Aethere, mox toto numerantem sydera cœlo
Duxisti, leges'q; deûm, atq; arcana docenti
Illarum & relegis series, et fata recludis,
Atq; ipso rerum causas deducis Olympo,
Ocia nunc, horti'q; iuuent, genialiáq; arua,
Quæq; & Amalpheæ fœcundant littora syluæ
Citrigenum decus, Hesperidũ monumenta sororũ,
Delitiæ quoq; & ipsa tuæ, Penëia Phœbum
Delectent Tempe, fraternáq; pectora Lauri.
Te Sebethiacæ capiant nemora inclyta citri,
Et quas nostra suo colit Antiniana recessu.
Nos canimus. Tu diua faue, atq; assiste canenti,
Dum Vatis ueteres sacri renouantur honores.
En manet irriguum te blanda Patulcis ad amnem.
At tu quo Gonsagæ domus, quo Mantua gaudet
Principe, dũ canimus, post arma, graues'q; labores
Itala dum spargis, Tamarusiáq; arua cruore
Gallorum, & uictor spolia illa pheretria tentas,
Francisce heroum genus, atq; Bianore ductum

Ne

N e desis, né ue hortensem contemne laborem,
H erculeæ decus, & pretium memorabile clauæ.

QVALIS SIT ARBOR CITRIVS, ET VNDE ORIVNDA.

O rbe eteni Hesperio, Niasiq; ad littora quondã
O ceani, auriferis primum sese extulit hortis
C itrius, arboreæ referens præconia palmæ,
I lli perpetuus frondis decor inter opacum
A lbescunt nitidi flores nemus. Atq; ita late
S pirat odoratus Zephyris felicibus aër.
I psa quidem Lauro foliisq;, & cortice, et ipso
S tipite tum similis, tum frondescente iuuenta,
A t cono inferior, ramisq; ualentibus impar,
N am florum longe candore, & odoribus anteit.
Q uin grauida è ramis, triplici & distincta colore
M ala nitent, uirides primum referentia frondes,
H inc rutilant, fuluoq; micant matura metallo,
F lore nouo semper, semper quoq; fœtibus aucta,
P erpetuũ Veneris monumentum, at triste dolorum.

DE CONVERSIONE ADONIDIS IN CITRIVM.

Mœrebat puero extincto, lugebat amantem
S cissa comam, et lachrymis humebat terra profusis.
H umebant Lauri, quarum frondente sub umbra,
E t positum ante pedes lamentabatur Adonim,
E t se oblita deam, tundebat pectora palmis.
V t uero sese dolor, & grauis ira repressit,
A c ueterum admonuit Daphne Penëia amorum,

E t nostros inquit testabitur arbor amores,
N ostrorum et maneant monimenta æterna dolorũ.
A mbrosio mox rore comam diffundit, & unda
I dalia corpus lauit, incompertaq; uerba
M urmurat ore super, supremaq; & oscula iũgit.
A mbrosium sensit rorem coma, sensit & undam
I daliam corpus, diuinaq; uerba loquentis.
Hæserunt terræ crines, riguitq; capillus
P rotenta in radice, & recto in stipite corpus,
L anugo in teneras abiit mollissima frondes,
I n florem candor, in ramos brachia, & ille,
I lle decor tota diffusus in arbore risit.
V ulnificos spinæ referunt in cortice dentes.
C rescit & in patulas Aphrodisia Citrius umbras.
C olligit hinc sparsos crines Dea, mandat & altæ
T elluri infodiens, tum sic affata. Meis heu
C onsita de lachhymis, nunq̃ uiduabere fronde,
S emper flore nouo, semperq; ornabere pomis
H ortorum decus, et nemorum, illecebræq; domorũ,
O sculaq; illachrymans ligno dedit, eq; capillis
S umma sub tellure agitans, fibramina ducit,
H auriat ut sitiens undam, atq; alimenta ministret.
I lla uelut dominæ luctum solata, recenteis
E xcussit frondes, resupinaq; uertice, canos
D iffudit florum nimbos, queis pectora diuæ
I mpleuitq; sinum & lachrymas sedauit eunteis.
E xin Hesperiis arbor nitet aurea syluis.

DE APPORTATIONE CITRII IN ITALIAM.

At postq̃ Herculeis humeris stetit axis, & Atlas
Prospexit cœlo, & fessus requieuit in antro,
Etiam fata deûm, Latii & scelera impia mõstri
Vltricem expectant clauam, procul orbe subacto,
Geryone extincto, spoliis insignis abactamq;=
Adduxit prædam, & nostris stetit ultor in aruis
Idem humeris, idem ipse arcu, clauaq; superbus
Deuexit simul Hesperio de littore syluas,
Hesperidum syluas, nemora effulgentia et auro.
Queis post Phormiadum saltus, fragrantia myrto
Littora Caietæ, fonteisq; ornauit, & hortos
Virginis Hormialæ. Veniẽtem ea Thybride ab udo
Accipit hospitio, & thalami simul addit honores.
Hinc & ob ætatis florem, placidosq; hymenæos
Auriferæ pretium tulit arboris, inde recenti
Impleuit campos nemore, & Zephyritide sylua,
Qua læstrygonios saltus, saxa horrida Nereus
Lambit, & æquoreæ Liris secat arua Suessæ,
Quaq; et oliuiferis de collibus edita prisco
Nympha Lamo, irriguos Fundania prospicit agros,
Distinctosq; hortos pomis, & littora myrtis,
Quin & rura sororis Amalphidos, & Sirenum
Dituuit scopulos Niasæi munere mali.

QVAE LOCA SINT APTA SERENDIS CITRIIS.

Nunc age qui cultus citriis, quæ certa serendi
Tempora, quæq; illis regio magis apta ferendis
Expediam, nulliq; loquar memorata priorum.
Principio apricum ad solem, uentosq; tepenteis

Vergat ager: putres glebæ, quæq; æquora rastris
Molle sonent, fluidum facile admissura liquorem.
Nec mihi displiceat salebrosi glarea ruris,
Quæq; solo tenui graciles imitatur arenas,
Si modo sæpe fimo spargas si pronior unda
Diluat ipsa super, lætusq; instillet & imber.
Quid non expugnet solers industria? Non me
Aut pudeat dum mane suas Philomela quærelas
Instaurat, seu maiores sol suscitat umbras,
Plena manu liquidis inuergere dolia Lymphis,
Spumantemq; cauis inferre canalibus amnem,
Solari & mollem cantu mulcente laborem,
Aut etiam occasum ad solem, primasq; tenebras
Dum nox oceano nigris sese exerit alis,
Aut tenebris mediis, & cũ intẽpesta silet nox,
Nec nocturna negat rorantia lumina Phœbe
Et flumen ruere, & fontes mersatilis urnæ,
Tantum auet inspergi sese imbre Niasias arbor.

QVAE LOCA SINT EVITANDA ET QVIBVS VTENDVM REMEDIIS.

In primis fuge sithonii mala frigora cœli,
Afflatus caue Thrëicios, boreamq; niualem,
Quiq; Lycaonio spirant de uertice cauri.
Quod si non alia poteris ratione malignum
Frigus & Othrysii compescere flamina uenti,
Obiicibus cohibe, ac summi molimine muri,
Aut olea, & multa prudens circuntege Lauro,
Aut ualle occulta, uastiq; crepidine saxi.
Aut ubi celsa suis obstent fastigia tectis.

Quin & per ualidas hyemes, per sydera notæ,
Cum cœlum riget, atq; gelu coit altior æther,
Tum gelidæ noctes, concretaq́; terra pruina
In primis metuenda, et iniquus Iuppiter hortis.
Ergo quã primum coniecto stramine, & arctis
Cratibus, aut sparsis circùm, supraq́; maniplis
Impiger alpini compesce incommoda cœli,
Iratumq́; eurum, aut fumos succende uolanteis,
Aut calcis uiuæ cumulosq́; fimumq́; calentem
Insterne, & calidis gelidum aëra uince fauillis,
Ac supplex uenerare deos, & tura benigno
Vre Ioui, auertat glaciem, componat & iras.

FABVLA DE CITRIORVM REPA= ratione, nouaq́; apportatione in Italiam, è Media regione.

Nanq; ferunt ob primitias quandoq; negatas
Iunonem indignantem animo, grauiterq́; dolentẽ
Immisse & stragem arboribus, citriisq́; ruinam,
Hesperii generis malorum stirpe perempta.
Donec eam Venus è Medorum diuite sylua
Relliquias relegens, per Aphrorum pinguia culta
Rursus in Italiam genti transmisit habendam
Aeneadum, Quo priscus honos, & cura nepotũ
In syluis ueteres renouaret Adonidis ignes,
Aeternum et maneant monumenta insignia amorũ.
Tu uero quoties æstusq́; & solis iniquum
Feruorem metues, rapidi & fera sydera cancri,
Aut glaciem quoties, inimicæ & tempora brumæ,
Verge iterum latices, iterum fluuialia mersa

Stagna super. sic ipse æstus, sic frigora uinces.
Nanq; æstu sitientem alte, externoq́; calore
Arentem madidans, sedas æstumq́;, sitimq́;.
At glacie inclusus calor æstuat, et furit intus
Flamma uorax. Tũ funde imbrẽ, tũ flumĩe largo
Irrora siccas occulto ex igne medullas,
Quo uigor aduersum soles se & frigora duret.

QVOD TEMPVS APTVM SIT SERENDIS CITRIIS.

Vere autem, et cum Sol paribus se temperat horis,
Tunc tuto liceat telluri infigere plantas.
Nec toto uerear scrobibus committere in anno,
Aestate umbrosis in uallibus. Ast hyeme et cum
Mollis in aprico mitescit terra recessu,
Si modo perpetuus laticum mihi diffluat humor.
Nec desit coniux, plena quæ diluat urna,
Et nunc frondenti ramo defendat ab æstu,
Nunc solem hybernis admittat mensibus, & nil
Linquat inexhaustum, curáq; utatur, et arte.

QVASDAM REGIONES NON ALERE citrios propter frigus.

Nec uero Insubrium campis Ticinide terra,
Quáq; Pado alniferis infert sese Adua ripis,
Ausit se riguis committere Citrius hortis,
Nec qua iuncta Pado scindit sua Mincius arua,
Arua uirûm, heroum, in primisq́; feracia Vatũ.
Arte tamen, studióq; Clonëia ponitur arbos
In rheda, cui pingue solum, cui plurima tellus

I nsit, et assidua madeat stirps aurea dextra,
S ub Ioue quæ ferat æstates, hyemíq; malignæ
I nfertur tectis, calidóq; fouetur in antro.
B enaci tamen ad ripam, Charidæq; recessus
L æta nitet, ramisq; exultat adonias arbor.
M unus et hoc Cytherea tuum, dum forte canentem
A d uirides Saloi salices, tua dulcia furta,
E t pueri amplexus teneros, et Adonidis ignes,
M iraris uatem egregium, Cui candida plaudit
V erona, et liquidis Athesis fauet assonus undis.
I lle suas canit ad uolucres, sua reddit ádonin
S ylua. Dionææ ludunt ad carmina Nymphæ.
I psa tuos repetis lusus, repetis hymenæos,
P er syluas, per saxa. sonat tibi gratus ádonis,
A ntra per, et ualles resonat formosus ádonis.
H uc o ádoni ades. huc ades o mihi dulcis ádoni.
A ddis et his etiam suspiria Suspirarunt
E t tecum salices, et tecum flumina. Dumq;
E t flectunt salices ramos, et flumina cursum,
I llicet et salices frondens, et poma tulerunt
H esperidum nemoris, nam sic Dea grata tulisti.
I llicet et fluuii gaudent cyrenide sylua
D elituisse, nouoq; comas nituisse decore.
G audet et ipsa suo Verona ornata Catullo,
A ltisonisq; fauet reflexa è montibus Echó,
S irmiaq; auratis resplendet rura uolemis.

DE ALTITVDINE
SCROBIVM.

Sedtamen et scrobibus modus hic erit, ut neq; i altū

D esideat nimis, ut quantum radice profunda
H æserat, hoc paulo iaceat plus, é q; lacuna
H auriat ut solitos imbreis, madidumq; fluentum.
T um baculo, aut pedibus facilem calcabis arenam.
P arce tamen teneris fibris, cautusq; benignam
A ffer opem, indulge & leuibus pueriliter annis.
H æc inter geniumq; loci, Nymphasq; sorores
I mplora auxilio, & faueas simul auspice dextra.

SERENDAS ESSE CITRIOS NATIua cum terra, & palis fulciendas.

Quin etiam uellens fosso de gurgite plantam
R ursus & infodiens, dextra fautrice uideto
C um tenera radice, simulq; haurire, simulq;
N atiuæ infodere & multum telluris, ut hærens
I n patria possit melius consuescere terra.
I pse uides puerum materno lacte repulsum
I dignantem alio ductare è pectore mammas,
V beribusq; aliis dulceis haurire liquores.
A ltera confestim subeat te cura, ualenti
S istere eam uallo, sociisq; adiungere truncis,
N e uenti excutiant teneram, ne uerbere torto
A uferat inducto Boréas immanis hiatu,
E t sublime uolet rapidis iactanda procellis.

FERRO COERCENDAM esse luxuriem.

Ergo & ubi in ramos frondens sese extulit, actis
S ub terram sparsim radicibus, iniice ferrum,
C æde manu, ne in luxuriem fundatur inanem.
N am ueniet quocunq; uoces. Sed frigora uitæ,

N é ue alte inflictum cera contingere uulnus
S it pudor, urat ne calor, aut ne frigora lædant.

DE PROPAGINIBVS procurandis.

Atq; hinc quo cultu citrii, quã ue arte, uel usu
P roueniant, paucis (nam nec sunt multa) docebo.
P artem etenim insitio, partem sibi semina, partem
V endicat in generis sobolem producta propago.
E rgo ubi subductum felici è matre flagellum
V ideris, hoc gladio medium feri, & iniice saxum,
Qua uulnus patet, & plagæ sic consule hianti.
I nde terebrato per aperta foramina fundo
F ictile coniicias, pulla & mox obrue terra,
N ec sit parca manus stillanti infundere gutto.
R adicem lento ducet de cortice ramus,
S ubiicietq; nouas geminato ex ubere uires.
E rgo ubi in Italiam quater aduentauerit ales
D aulias, i, rescinde manu, atq; excide securi
F rondentem ramum, & terræ committe subactæ
O ptatam prolem, fibris, & fronde uigentem,
O rnet ut excultos & flore, & frugibus agros.
Quin etiam cum se felici matris in umbra
E duxit soboles, ferro diffinde, & adactum
I nfigas lapidem, ducto mox infode sulco,
C rescet in immensum multa radice uirago.

DE SEMINIO FACIENDO, et colendo.

Si tibi seminium curæ, primum elige terram
S ole sub aprico, nulli quæ obnoxia uento.
H anc ualidis rastris, & duro uerbere marræ

D iscute, et in tenuem redigas studiosus arenam.
H inc semen legito. lectum grauiore notatu
A equatis spatiis serito, dextraq; fideli
I nfodito. infossum solito de more rigato,
E t studiosa manus diuellat gramina circum.
N on mora, iam toto tollent sese agmina campo,
E t paribus spatiis. æquato et Marte ferentur.
H inc breuibus uallis sub signum figito, et herbas
I pse manu legito, lectas sub sole cremato,
S æpius et duris agitato bidentibus, alte
F rondentem syluam, Zephyrosq;, aurasq; cientem.
Nec uero non illa tibi sit maxima cura,
E t pubi teneræ, et postq̃ sese extulit arbos,
S ordentes soleas, simul et præsegmina tetra
I lluuiem immundam, crassisq; liquoribus haustā
I ngerere, humorem ut lentum radicibus imis
I nstillent imbri, atq; actis fluuialibus undis.
Præcipue foetus grauidos, nitidamq; iuuentam
P ræstabunt infossa canum tibi squalida tabo
C orpora, dum pingues gaudent uligine fibræ,
L uxuriantq; hyeme in media, atq; arentibus aruis.
N ec dubita aggestum cinerem, squalentiaq; ossa
Mersa solo ĩfodere, aut hominũ excremēta, suúm ue
I nferre, aut lætis sparsim radicibus, urnam
F undere, et humani maleolentia flumina lotii,
N octe tamen, ne te petulans uicinia damnet
N idore offensa, et grauiter spirantibus auris.

EVAGATIO QVAEDAM poetica.

Iam tempus legere, et cultis disponere in hortis.

E t tondere manu, et riuos agitare sonanteis,
C olligere et plenis redolentia citria ramis
A estiuum ad solem, et uento crepitantibus umbris.
C olligis ipse manu. Coniux in parte laborum
D ulcis adest. capit expensis de fune canistris,
E t mirata, sinum pomis grauioribus implet.
E t memini (astabat Coniux). floresq; legentem
I dalium in rorem, et Veneris mollissima dona
A mplexata uirum molli desedit in herba,
E t mecum dulces egit per carmina ludos,
Quae nunc Elysios ô fortunata recessus
L aeta colis sine me, sine me per opaca uagaris
C ulta roseta legens, et serta recentia nectis.
I mmemor ah, nimiumq; tui studiosa, quietos
V mbrarum saltus, et grata silentia captas.
S parge puer uiolas. Manes saluete beati.
V xor adest, Ariadna meis oneranda lacertis.
O felix obitu, quae non uiolenta Brigantum
P erpessa imperia, quae non miserabile nati
F unus, et orbati senis immedicabile uulnus
V idisti, et patrios foedata sede penates.
S ed solamen ades, coniux amplectere, neu me
L ude diu, amplexare uirum, ac solare querentem,
E t mecum solitos citriorum collige flores.

FRVCTVS CITRIORVM ALIOS dulces esse, alios acrimoniosos.

Est uero et duplex citrii genus, et quod amores
I ucundos referat, dulceis et Adonidis ignes.
S ic placitũ Veneri. Dulce hoc. quodq; acre, dolores

Et tristeis luctus, & lamentabile funus
Sorte refert, suus ut lachrymis ne desit amaror.
Rara sed Ausonio, Lamiæq; in littore foetus
Dat dulceis, succosq; frequens meditatur acerbos.
Contra solis ad ortum, atq; in Gangetide terra
Sponte sua dulcem uictum, ac redolentia ramis
Mella liquat. fluitq; Indis liquor Atticus hortis.
Nuper enim Hesperio oceano callentia pubes
Digressa, ignotosq; locos, & inhospita sulcans
Aequora, non solitos tractus, noua littora obiuit,
Et procul arentis Libyæ penetrauit arenas
Audax, nec notas, pontus quas circuit, urbes.
Hinc austro approperans, cœloq; intenta cadenti,
Syderaq; aduerso seruans labentia mundo,
Inuadit obscurum gelidi Aegocerotis in orbem
Attonita, & rerum nouitate, umbrisq; locorum.
Inde pedem referens Prassi conuertit ad oras,
Barbaricumq; fretũ exuperãs, Rhaptiq; procellas,
Tandem gemmiferos Indi defertur ad amnes,
Littoraq; e citriis semper fragrantia syluis,
E quibus Hyblæosq; fauos, & Hymetia foetu
Mella dari, dulcemq; refert e cortice rorem
Sponte quidem, at succos longe idignanter amaros.
Vsqueadeo, cœliq; situs, solaq; abdita terræ,
Et soles uariant ipsi, positusq; locorum.
Ergo alibi natura suo se robore firmans
Indiga nil opis est nostræ, uictrixq; superbit.
Ast alibi curasq; hominum, atq; inuenta requirit,
Obsequiturq; arti, & legum sese arctat habenis.
Nanq; hæc sponte sua, quædam se in luminis oras
Educunt

E ducunt, matris'q; suæ tolluntur in umbra.
I lla hominum expectant operas, manuū'q; laborē,
N aturæ tacitum munus. nam prorsus ad artem
I nsitio est referenda humanæ et mentis acumen,
D e qua post in parte sua, suo & in ordine dicam.

QVOMODO CITRIA Fiant Crassiora.

Sin curæ tibi sit grandeis educere foetus,
E t patulas implere manus, age, decute ramis
C rescentem prolem, è multis ut pauca supersint
P oma, sed & maiora, loco et magis auspice nata.
V beriore etenim succo lætabitur hæres
F raterni lactis, uacua et dominator in aula.

QVOMODO CITRIA TOTO ANno insideant in Arbore sua.

Ne'ue autem toto fructus tibi desit in anno,
C arpe manu partem, & plenis bacchare canistris.
Q uæ reliqua est, grauidis finito gaudere uolemis,
C onfestim, qua parte dolet uiduata, recentem se
I nduit in florem, atq; implet spe diuite ramos.
S ic etenim alterno ditescat sylua metallo.

DE RATIONE DECORIS Hortensis.

Nunc quæ sit formæ ratio, et quæ cura, docendū.
V ndiq; quo decor ipse sibi, et noua gratia constet,
N ec frustra ueteres Veneris referentur amores.
N on aliâs cultu maiore incessit Adonis
V enatum, non Niliacas spectatior unquam
I n syluas, non ante Venus maiore paratu

O rnarat, quam lucæ quidem qua fossus ab apro
C oncidit, et nigras tabo madefecit arenas.
C ingebat crinem myrrhæ de palmite ramus,
A d frontem reseus diffulgebat hyacinthus,
S uccincta & nitidum uelabat purpura pectus,
C olláq; fulgentes uariabant candida bacæ
S parsim pupureis, et cœruleis immistis,
C inguláq; auratis radiabant aspera bullis,
E latis humeris pendebat Aheneus ensis,
A d capulum uiridis fulgebat in orbe smaragdus,
I nterstincta auro uagina, argentea cuspis,
C rura Cleoneæ uestibant leuia pelles,
D istinctíq; auro Tritones, & aurea cymba;
Qua quondam Paphias Venus ipsa enauit ad arces,
H orrebant manibus duro uenabula cornu,
E t paribus nodis, paribusq; nitentia gemmis.
T alibus ornatum in syluas Dea mittit opacas,
O sculáq; in roseis linquit signata labellis,
A rboreos igitur cultus Dea poscit, & ipsis
O rnatu, atq; auro longe splendescere in hortis.
Quocirca cum primum ætas feret, ipse benigna
S iste manu plantam, rectóq; in stipite firma.
S iquid et incultum ferro preme. ferrea cera
V ulnera perlinito, frigus ne permeet artus,
I n conum crescat facito, ramosq; fluenters,
S edulus attondeto, & legem frondibus indito=
V sq; suus puero ne desit lacteus humor.
T u tenui calicem suspende in palmite filo,
I mple & aqua, tenuéq; in aquā mox iniice uittā,
Quæ labro emineat pendens, quæ stillet, & usq;

Languentem

L anguentem rorem, leui qui cortice labens
D ucat limosam gutta fluitante lacunam.
A t postquam sese summas subduxit in auras,
E t felix trunco, & ramis frondentibus arbos,
L iberior tibi sit, durata & frigore, & æstu.
N on omnis tamen aut labor est, aut cura neganda.
N ec tu parce oculis, dextræ si parcis, nec te
A ut sobolem mirari, aut ramos sorte grauatos,
A ut pigeat mediis laudare in solibus umbras,
A ut genio indulgentem agitare choros, & iniquo
S ole sub, appositisq; toris, mensaq; beata
L udere, fumosum puero fundente falernum.
I nterea florum nimbus cadit, et fragrantem
A d prædam coniux, ad prædam nata, generq;
S urgit læta toris, et flore exultat honesto,
Q uẽ lectum liquat, ac thalamos inodorat, amorũq;
I psa uiri memor, & uestes intingit, & ora.
E rgo & frondentem bruma mirabere, et æstu
F lorentem, auratis utroq; & tempore malis
F ulgentem, cole sub niuibus, sub sydere Cancri,
N octurnis neu parce operis, neu parce diurnis.
Q uoq; modo id facias exempla antiqua monebunt.
R iuus aquæ fluat, aut fontes roratilis urnæ
M uniat elatus paries, Daphneia laurus
M ulta tegat super, et grato tueatur amictu.
A rceat & fulmen. Quoties & cura uocarit,
S parge fimum, calcis tumulos age, ne'ue niualeis
S istere per ramos patitor, sed discute nimbos,
I ngenteisq; cita fumos, et consere pugnam
F latibus hybernis, culmoq; et crate saligna,

POST RIGIDAS TEMPESTATES NON ESSE AMputandas.

Sed memini cum nullæ artes, non arma, doliq;
V im cœli aduersam ferrent. periere comantes
S yluæ, obriguere gelu nemora omnia, late
I rrumpit mors. Intereunt decora alta sororum
H esperidum. sæuit Scythias aquilonibus aër,
C oncreta & solitos sistunt caua flumina cursus.
Q uod quando (auertat Venus ipsa) rigentibus euris
C ontigerit, neu tu gladio, neu cæde securi
A renteis hortos, sed calce, sed imbre madenti
A ffer opē. hoc sæpe ipse hyeme, hoc et uere tepēti,
D eceptum nec te fallet labor. Ecce repente
P ullulat ab radice, aut summo stipite, lætus
E ffundit gemmas, turgenti & germine frondet.

DE DISPOSITIONE CITRIorum.

Si te delectat species quadrata phalangis,
I n quadram dispone. Acies si forte latina,
P orrige & in longum. Sin et per florida rura
S parsa manus, decor ipse auriq;, et gloria frondis
E st eadem. nitet in mediis stirps aurea lucis,
Q ualis mane nouo cum se fulgentibus astris
E xtulit oceani formosus Lucifer unda,
Q uocunq; inspectat, quoquò sua uerterit ora,
N il illo radiat fulgentius, omnia cædunt
A stra simul, toto exultat Venus aurea cœlo.
Et quoniam assuetudo mali, ueterumq; laborum
N aturam exuperat tolerando, & acerba ferendo,

Idcirco

Idcirco uideas syluestri sæpe recessu
Non ulla rastrorum opera, manuúm'ue labore
Et fructus parere, et solidis frondescere campis
Hesperiam Citrium, inculto et dominarier aruo.
Hinc alii postquam è sulco sese extulit actis
Sub terram late radicibus, & stetit artus
Fixa solo, minus indulgent, operamq́; remittunt,
A teneris quo consuescant niuibusq́;, sitiq́;.
Nec uero cultusq́; soli, aut uis falcis ahenæ,
Aut tantum iuuet undanti de tramite riuus,
Quantum auster, libycoq́; ruens de littore flatus
Autumno noceant. Perit hic labor omnis, & ille
Ah fructus decor, ac frondis squalescit, ut arbor
Arescat uiduata, ut ramo & fronde perusta
Mœreat, heu liquidis nil proficientibus undis.
Ergo altas sepeis prætende, et brachia iunge
Densorum nemorum, & Clypeis ramalibus obsta
Aduersæ lauri, aut quercorum umbrante cohorte.

DE OPERE TOPIARIO.

Quod si nec studium frugis, nec cura mouebit
Hortensis lucri, nemoris sed sola uoluptas
Quæritur, & uariis umbracula nota figuris,
Ante locum capias, quem fons, aut flumina propter
Lapsa fluant, unde et riuus ducatur aquarum,
Aut puteus propius scateat, ne forte per æstum
Languescat moriens, mox & rigor asper adurat,
Et labor, & syluæ pereant incepta superbæ.
Parietibus mox obde, futuras ante procellas
Auertens. post hinc quadras age. dirige fossas,

E t dispone locos, & uallis agmina cinge.
I nfodehinc teneram prolem, & sere tramite certo,
E t uinclis obstringe, obeunda ut munera discant
A pueris, sed quisq; suo spatioq;, locoq;.
I nde ubi et assiduo cultuq;, operaq; magistri
P orrigit & ramos, et frondeis explicat arbos,
A d munus lege quanq; suum, et dispone figuras,
G ratum opus, informemq; gregẽ ad speciosa uocato.
H æc altam in turrim, aut in propugnacula surgat,
H æc arcum intendatq;, et spicula trudat. At illa
M uniat & uallo fossas, et mœnia cingat,
I lla tuba armatos ciat, & uocet agmen ad arma.
A ltera tormento lapides iaculetur Aheno,
D iscusset castella, et ruptis agmina muris
I mmittat, factaq; acies (immane) ruina
I rrumpat, portis et congrediatur apertis,
D iruat et captam irrumpens exercitus urbem.
A rs igitur, tempusq; et uis innata perenni
C ura hominum, nemora i lanas uertere, ut in hortis
E foliis, ramisq;, et diuersis contextis
I am uideas fulgere nouis aulæa figuris.

ARBORES CITRIOS DIVTIVS VIVERE.

Nec uero spatium uitæ breue, seu breue tempus
E st Citrio. æternum genus, immortalis origo,
E t species æterna quidem. Stirps Citria longum
I psa manet, secla exuperans, & iungere seclis
S ecla parans, trunco extincto mox surgit & alter,
I nde alter, uictrixq; diu sua robora seruat.

Sic

S ic placitum Veneri, et parcæ statuere fauentes,
Q uæ rerum seriem, et fatorum arcana ministrant ·
N anq; ferunt rursumq; colos, et stamina retro
C œpisse, et uersos rursum in contraria fusos
V oluere fatorum dominas, quo lucis in auras
E xtinctum reuocent uitæq; ad munera Adonim,
E t Veneris dulces iterum instaurentur amores ·
N ō passa est dea dū uersum ī noua corpora mōstrat,
D um foliis simul et pomis longum optat honorem ·
I llæ igitur properare manu, atq; euoluere pensa,
T enuia pollicibus formabant ducta supinis,
A tq; eadem impressis purgabant morsa labellis ·
D iscolor at positis uariatur lana canistris,
C œrulaq; uiridisq;, alboq; insignis , et aureo ·
C œrula dum digitis intorquent fila, uirensq;
S ubtegmen neitur, stipes se subiicit, alti
I n latum pandunt rami, et noua prouenit arbos,
A c sensim patulis adolescit frondibus umbra ·
I nde canunt · Cresce æternum uictura, perenne
S eruatura decus foliorum, & diuitis umbræ
O rnatura domos procerum, atq; palatia regum,
M ateriamq; datura sacris post uatibus arbor ·
A tq; hinc candentis deducunt uellera lanæ,
D iuinumq; labris stillant fragrantibus imbrem,
S tamina quo intincta, et fusi simul omne uolumen
I n flores uertuntur, opacaq; sylua nitescit
C andore, et uiridi miscent se ebora indica gemmæ,
A emulaq; Assyrios spirant pomaria odores ·
I psæ autem tenerum solantur uoce laborem ·
F undite odoratos flores, nemora inclyta luxu

P erpetuo, & ramis semper florentibus horti,
S emper odore nouo, semperq; uirentibus umbris
A eternum Veneris monimentum insigne & amorū.
M ox et sepositis educunt fila quasillis
A urea fila, cauumq; rotant implexa sub orbem.
I llicet Hesperis illa intumuere uolemis,
P omaq; pensilibus micuerunt aurea ramis,
I nsolitum radiat folia inter opaca orichalcum.
T um parcæ auspicio cecinerunt omina læto.
E t fructu felix, & flore, et fronde recenti
V iue arbor, supera & seclis labentia secla,
H ortorumq; honor, & nemorū, ac geniale domorū
D eliciam, tua uel reges umbracula captent,
I psaq; continuis iuuenum celebrere choreis,
T e conuiuia, te thalami, nuptæq; frequentent,
S emper ament, quicunq; tua uersantur in umbra.
A ssiduum referant frondes uer, æmulus aurum
F oetus, et argento niteat flos concolor albo.
S ic placitum. Sic fata neunt. Amathuntidi sic stat.
Ergo agite ò teneræ colitis quæ flumina Nymphæ
F undana, & Lamios riuis trepidantibus hortos
P hormiades Nymphæ, quæ roscida culta Suessæ,
Q uæq; et Amalpheos saltus, fulgentiaq; auro
S irenum rura, & fuluis sata saxa metallis.
H oc agite, ò roseæ mecum sua serta puellæ
F erte deæ, uarioq; halent altaria flore,
S piret & è nitidis genialis Amaracus aris.
M agna Iouis proles, eadem pulcherrima mater
A eneadum, tibi nos meritos largimur honores
I dalii Regina, tuos nos pangimus hortos,

Et

E t tibi Arangææ crescunt ad flumina syluæ
M œriadum, & littus felix, Bereniciáq; arua.
T u stirpem dea, tu citrios defende comanteis,
A rce æstum, compesce niues, & frigora pelle.
S iste et ab Arctoo perflant qui cardine uenti,
P erpetuum niasæa decus frondescat ut arbos.
H æc ego. uos autem placidissima numina nymphæ
O scilla è summis suspendite mollia ramis,
F ormosumq; sonent & ripæ, et littora Adonin.
P ars choreas agitate, deumq; ad festa uocate.
P ulcher ades, felixq; ades ad tua munera Adoni,
E t cape, Partheniæ nectunt quæ texta puellæ,
T exta auro radiata, et flore nitentia uerno,
Q uæ referant ueteres formosæ Amathusidis ignes.
N os canimus, fauet en facilis cantantibus Echo,
E t diuina procul responsant antra sororum.

I. I. PONTANI, DE HORTIS HESPERIDVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MANTVAE MARCHIONEM. LIBER. II.

A mq; alios uocor ad cultus, aliumq́; laborem
H ortorum. neq; enim simplex genus, unáue stirpis
H esperiæ soboles, ratio aut tantum una colendi.
A crumen genus omne, nouo sub nomine, plureis
D iditur in parteis, uno quæ cortice foetus
D ant alios tamen, atq; alio se stipite tollunt.
P ars exacta quidem prima est. Nunc ò mihi natæ
P leiones astate, atq; aspirate canenti.
V ester honos agitur, uestro sub numine crescit
H oc opus, & uestris mea tempora cingite sertis,
V os quoq; adeste simul, facilesq́; estote puellæ
H ortorum memores. Tuq́; ò mihi culta Patulci
P rima adsis, primosq́; mihi dea collige flores,
I mpleat & socios tecum Antiniana quasillos,
S ic tibi perpetuum spiret rosa, floreat urna,
S aliceat urna, tui qua conditur umbra Maronis,
A mbrosiæ fundat riuos, det nectaris amnes,
M incius & niueos semper tibi pascat olores,
E t lætata suos iteret tibi Mantua cantus,

M antua diues auis, diues Gonsagide prole,
A c noua lucrinæ stupeant ad carmina cautes.
S istat & ipsa suos mirata Neapolis amnes.
T u quoq; partem hanc Phaurusii ne dispice ruris
F rancisce, armorum & studiis quandoq; remissis,
N eu tibi displiceant syluæ Stachiritides, aut te
N on capiant fuluis radiantia poma corymbis.
M ars belli decus, ipse deus, bellíq; repertor
E t uenerem, atq; hortos amat, atq; hortensia dona,
E xemplumq; dei sequere armipotentis & artes,
N anq; tibi Aethiopũ è campis, Garamatide ab ora
P oma fero, poma excubiis uigilata draconum,
H erculeæ meritum clauæ, noua munera gentis
R omulidum, ætheriis famam quæ sustulit astris.
E cce autem, num ne hæc cœlo delapsa liquenti
S tella nitet? num forte nouum sese exerit astrum,
E t felix astrum, & nostris aura addita cœptis?
E n uirides Citro syluæ? en Limonia rura
P rætendunt frondes? en quæ pandũtur et umbræ?
Q uíq; aurum luci? nemora & generosa metallum
I rradiant? quibus ipsa nitent ramalia gemmis?
A n coniux Ariadna uiri memor, & memor horti
S ese offert? ò hortenseis miserata labores
V xor ades. Cape rastra simul, cape sarcula, et ipsis
I nnitens incumbe bidentibus, et frondosas
F alce premas Citros, simul et rorantibus urnis
F unde amnes, spument plenis stagna ipsa lacunis.
A c tandem iuuet optatos decerpere flores,
E t fructus legere, atq; æstus uitare sub umbra
D ucentem socias nympharum ad plectra choreas.

DE HORTIS· HESP·

V os mecum Vranie Aonium instaurate laborem,
A c mecum auricomas Citrorum pangite syluas·

DE CITRO, ET EIVS CVLTV·

Hesperidum in syluis, Niasæi & margine fontis
N ec fructu, nec odore Citro, nec munere mali
P ræstat adhuc arbor, tantum sibi sumpsit honoris,
S i sit & ipsa arbor· nam stipite debilis imo
N ec cono insurgit, nec in aëra tendit apertum,
V iribus at defecta suis, aliena moratur
P ræsidia, & uallis adiuta potentibus, alte
E xplicat & ramos, & sese extendit in artus,
I nsignis fronde, et fragrantis imagine pomi·
T anta etenim cœli mole, ac uertigine pressus
A tlas, dumq; humeris timet, & prospectat olympo,
I nnisus Citro, & femur, & uestigia firmat,
I nconcussa tenens firmatis terga lacertis,
S uffecitq; oneri, & mundum ceruice refulxit·
H inc manet accuruata, & palmite flexilis arbos,
T estaturq; senis cedentia membra labori,
A t diuem meritis & fructu, et fronde superbit
I ndignata umbras nemorũ, cauaq; antra ferarũ·
Ergo illam quernis in postibus, inq; dolato
R obore constitue, & multo cum uimine uinci,
I mmissisq; hastis, traiecta consere canna
A pricum ad solem, auertens boreamq; niuemq;·
E ffunde et laticum scatebras· Ne absiste nouare
T ellurem, radice procul, neu neglige campæ
I ngluuiem cohibere manu, seu carmine dicto

Pellere limitibus, Magicoq́; auertere cantu,
Ter quod anus succincta irato immurmuret ore,
Inuocet & manes, lethææ & numina ripæ.
Prima igitur florum tibi cura supersit, & omne
Impende huc studium. nam si te gloria rerum
Delectet, iuuet Hesperii & præstantia ruris,
Nec mora, dum grauidos oneret uindemia ramos,
Grandiaq́; infixis mirere & mala columnis,
Vt timeas pendentem alta de mole ruinam,
Vt mediis persæpe decembribus, inq́; furenti
Solis anhelantis rabie sit cernere gentem
In florem ruere, & fructus properare recenteis.
Annua quanq̃ & bima, simulq́; & menstrua pubes
Pendeat uberibus, fraternaq́; brachia late
Diffundat. domus alta nouis lætatur alumnis.
Vsqueadeo furit in Venerem generosa propago,
Natorumq́; & amor trahit, & cura illa nepotum.
Ergo age crescentem prolem à borealibus auris,
Et culmis tueare, iniecto & mergite farris,
Aut grauido centone, aut uimineo contextu,
Frigora ne perimant, pereat labor irritus anni.
Nec pigeat scenam frondentem æstate superne
Iniicere, & ramis prohibere tenacibus æstus,
Ferventeis æstus, rapidi & fera uulnera Cancri.
Quanquam sole suo, gaudetq́; calentibus aruis,
Et patriã Aethiopem meminit, Maurysiaq́; arua.
Sterne et humi, calidumq́; fimũ, lapidesq́; recoctos,
Dum cœlum riget. Ast utroq; in tempore largos
Funde imbreis, inuerge urnas, & flumina sicca.
Vere autem cum priscus honos hortis redit, & cum

G arrula limosas sedes molitur irundo,
A c tenui solitum frustratur uoce laborem,
F alce premes atri syluas, annosa recidens
B rachia, non tamen ista tibi sit, ut annua cura.
T um fragmenta lege, & ramos se cerne ualenteis,
O bliquosq; infige solo, tamen ut capite extent,
S tipitis aut truncum, gladioq;, & falce dolatum
I nfode, & in tenui nudatum contege sulco
C ontinuo ingentem uicino ex amne paludem
E lice, diluuioq; comas immerge salubri.
H aud multum fluet. Emerget uastissima sylua,
S olaq; præcultis regnabit Citrus in hortis.
P endebunt grauidis tabulata aurata racemis,
Quæ mox lecta tibi natalibus annua festis
O rnentur mensis, circumq; domestica pubes
L ibet et ante focum melle illita, & undiq; turba
C lamet io bonus annus eat. Tu flatibus euri
N e noceant, memor antèueni, siue obiice firmo
P ræruptorum operum, longi'ue crepidine saxi,
A ut aduersa procul depulset uerbera laurus.
A ut circum ramosa abigens testudine cinge.
A tq; austro tueare umā, atq; uredine salsa
D efensor nemorum, generosiq; incola ruris,
S i te cura mouet, tantorum et fama laborum.
S in forte in uarias iuuet & te ducere formas
N ascentem citrum, mutato & corpore mala.
T u faciem è ligno, argillæ aut de cæspite ductam
S ubiice, & infantem tenerum nutricis amato
C onde sinu, paulatim artus formabit, et inde
D ucet inumbratos signato in cortice uultus.

O ccultas natura hominum miretur ut artes
S pectatum ueniant non nota ut poma Napææ,
V t pomona suo lætata assurgat honori,
E xultansq; nouis plaudat Zephyritis alumnis.
E st nemus extremis Calabrum inuiolabile terris
D iis sacrum patriis, multa & pietate uerendum
A rborei diues foetus, uolucrumq; rapinis
O pportuna domus, tuta et spelæa ferarum.
H oc nemore ex ipso, lucisq; horrentibus olim
A duectam memini stirpem, quæ Citron ab omni
P arte et odore quidem foliisq; & flore referret,
S ed fructu uariata, et longe aliena figura
V ix orbem retinens, protento at corpore longos
S ese agit in ductus, uaria et trahit agmina cauda.
Q uid moneam, ne te capiat tam indigna cupido
H ortensis monstri cælatam implere tabellam?
A h procul infamemq; notam, atq; auerte pudendum
D edecus. En formosus adest chorus. Ecce puellæ
I am cupiunt legere Idalios et iungere flores,
N e prohibe Idalias carpendo à flore choreas
I nfami portento, aut sæua ab imagine terræ.
N eu pudor inficiat, ne'ue ora tenerrima pallor
D eformet, suppressa tegant ne lumina palmæ.
A eternum tibi sic niteat uer, aurea semper
M ala adsint. spiret Syrios procul hortus odores,
N ullo et Acidalii desint tibi tempore rores.
T u uero prolem ut teneram tueare, benignis
I ndulgens studiis, maioraq; corpora formes,
F ige trabes, tabulata simul dispone, et in altis
I nfantes insterne cubilibus, & frondoso

S iste toro ducent placidam per amica quietem
O cia ut ignauos, sopor, et cibus impleat artus.
S i curæ tibi sit lecta è frondentibus hortis
S eruare, ut uiridem teneant annosa uigorem,
H oc age. Carpe manu in tenebris in nocte maligna
F rondentem ramum, frondenti et palmite mala
P almite cum ualido frondem retinentia, ramumq;
E t tibi nulla suas ostendat Luna tenebras,
L una soporiferis sub terras abdita bigis,
M ox illa in latebris unco suspende tenaci,
E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
A ut paleis strata, et stipulis arentibus, inde
S eruabunt nitidam propria cum fronde senectam.

QVO DIFFERAT CITRIVS A CITRO.

Hoc uero differt Citrio Citrus. Illa superbos
S ese agit in ramos, procero & stipite surgit,
T ermite at hæc fragili, lentoq; cacumine terras
P rona petit, fixisq; cadens incumbit in hastis.
H uic maior foliis odor est, & foetibus, illi
F loribus, æterna sylua uestitur uterq;
S tipes, & æternam ducit sub fronde iuuentam.
F los illi albescens, medioq; interlitus auro,
H unc inspersa notat postremo purpura limbo.
E rgo ab odoratis maturo tempore ramis
A urea poma legunt, plenisq; relata canistris
S uffigunt laribus, diuûmq; altaria donant
P rimitiis, sertisq; deos halantibus ornant.
S epositas etiam uestes, lucensia texta

A tineis

A tineis tutantur, odore medentur & ipso,
A rcent et Tyrios tetra à rubigine comptus.
M unere quin etiam mali frondentis, ab alto
O ceano (nam prisca quidem sic credidit ætas)
P leias Alcyone Neptunnum ad littora traxit
M ulta querens, fragilemq; fidē, thalamosq; negatos,
E t sibi præpositos Stachiræ Phaurusidos ignes
C lamabat, dextraq; & serta, & poma tenebat
I nfelix coniux. Ac nunc miseranda, papillas
N udabat, roseoq; sinu inuitabat amantem,
N unc exerta genu, primasq; illapsa per undas
C andida reiectis ostentat crura cothurnis.
N unc effusa comas, scopuloq; insignis ab alto
C rudelem uocat, ac uires superante dolore
L abitur exanimis, siccaq; insternitur alga.
S ensit fragrantem extremo de littore ramum
N eptunnus, captusq; aurati munere mali
E t serto insigni, lachrymis quoq; uictus amantis
C urrit in amplexum, cupidusq; extollit in ulnis.
I lla uiri ut gremio intepuit, calidusq; per ossa
I gnis it, amplexu & tenero fouet ora mariti,
O rnauit serto caput, atq; Cloneide fronde,
I mpleuitq; sinum pomis felicibus, auraq;=
E xtinctos reuocat prærepti coniugis ignes.

DE LIMONIBVS, ET EARVM Cultu.

Tertia iam superat Limonis cura colendæ,
E t rarus labor, & cœpti meta ultima nostri.
A dsitis nymphæ Cyrenides. o mihi nymphæ
M asitholæ aspirate. ò quæ Paliurides umbra

G audetis, iuuat & fluuios habitare recessus,
E t Citri iuuet umbra, iuuent Limonides auræ,
H esperidum & ueteres cantu renouemus honores.
I n manibus nemus auricomum, Chariteiaq; arua.
V estrum opus ò Charites, uestro nam munere quōdā
I tala Limonem nouerunt littora, nam uos
E t causam meministis, eam et memorare potestis,
N ec uestris meritis, æternæ aut parcite famæ.
Fonte Niaseio sese Venus aurea quondam
L auerat, et pessos comebat nuda capillos,
P urpureo Charites pingebant ora colore,
A mbrosio & niueas afflabant rore papillas.
E cce Puer passis uolitans super aëra pennis
L ætus adest. Matrē amplexus, noua gaudia portat.
T e Sireneis felix hymenæus in oris
E xpectat, thalamosq; parat Magnetis Amalphis.
I propera. Italicos illic molire triumphos
M ater. Ament & saxa. Atq; hæc effatus hiulco
O re simul genitricis et ora, et labra momordit.
S urrisit dea, & allectis Tritonibus, altum
I re parat. Dum colla Venus, dum pingit et ora
A d thalamos uentura, & Amor dum territat arcu
S emideos maris, & ponto minitatur, et undis.
I nterea Charites Limonia dona pararunt,
Quæ ferrent nuptæ triplex genus. Altera foetu
E xiguo, atq; acrem gustu referentia sensum,
A ltera quæ fructu maiore, & rorida succo
V beriore, sed oblongo tamen utraq; ductu.
T ertia quæ grandi fulgent onerata uolemo,
A c Citrii referant sinuosa ab imagine formam,

Sed

Sed ſucco ingrato, quemq; ora offenſa recuſent,
Hic tamen admotusq; foco, ſenſimq; recoctus
Inſtillante anima, ac tenuem conuerſus in amnem
Ora puellarum maculis lauit, & candorem
Inducit, nitidis per colla argentea guttis.
Ergo ubi concinuit feſtis hymenæus, & ipſa
Feſſa eſt aſſiduis ludens Cytherea choreis,
Munere felici charites Nereida Amalphin
Donarunt. fuit et teneris ſua gratia uerbis.
Hinc rarum acceſſit decus hortis, & noua ſyluis
Gloria, gemmiferis fontes nituere ſub umbris,
Candidaq; auratis fulſerunt littora ramis,
Hinc et ſtirpis honos, hinc et Charitεis Amalphis
Munere Limonum, et nemorum redolētibus auris,
Ornauit thalamos, felixq; hymenæus et aras
Pinxit flore nouo, ſparſitq; Atlantide fronde,
Et paſſim ſtratis lætata eſt alga metallis,
Quod uero aut uiridem trahit à radice colorem
Frondibus, ac fructu, aut acuit ſenſumq;, palatūq;=
Hinc nomen dubia certum ſub origine manſit.
Eſt idem cunctis cultusq;, & cura, et iniquum
Cœlum indignantur, frigusq;, æſtumq; grauantur
Maſitholæ Limones. At humida flumina poſcunt
Auxilio, et denſas laurorum in prælia turmas.
Sed minor illa quidem cultu maiore tuenda.
Nanq; tegenda hyemi tecto, ac ſtipanda maniplis,
Et circum tabulata fimo iungenda tenaci.
Ne cœli rigor, aut boreas immanior urat.
Nam neq; ſic thalamis clauſis aſſueta puella
Fota ſinu genitricis, & oſtro induta nitenti,

Aut timet obstrictas gelidis aquilonibus auras,
Frigoris aut rabiem sub iniqui sydus Aquarii.
Idcirco solem spectet. post terga uirenti
Seu lauro seu rore maris cingenda, nec unquam
Sola hyemi credenda tibi Charitcia Limon,
Et florem semper, pariturá'q; semper honorem
Aurati foetus, ramo et placitura comanti,
Qualem praerupti sub uertice montis, adeso
Littore, secessu in molli, sub rupe cauata
Et Baccho felix, felix Amathuside myrto,
Frondenti & lauro Neptunnia Mergilline
Laeta colit, non aestus eam, non frigora tentant,
Non riui crepitantis opem, non fictilis urnae
Exoptat sitiens, large quam Thespias unda,
Actiá'q; Aonis irrorent dolia lymphis.
Ah fatum crudele hominum, & sors inuida uotis,
Ignotos nunc per populos, per Gallica regna
Horrentem ad Rheni ripam, atq; ad norica saxa
Exulat, oceaní'q; uada ad squalentia tabo
Naufragũ extremos queritur Syncerus ad Anglos.
Interea sitiunt Citri, ac Limonide in umbra
Torpet humus. decor ille horti fragrantis, et aurea
Pleiadum intereunt mala, ac sine honore relictum
Littus, & errantem dominũ lachrymantur arenae.
At nympha è scopulis, summí'q; cacumine saxi
Incusatq; deos, coelumq;, & sydera damnat,
Et saxa, & miserae responsant antra puellae.

DE INSITIONE.

Iam reliqua insitio est, hoĩnũq; industria. Nũc tu
Huc

H uc aduerte animum, et ueterum cape dicta uirorũ.
C itrigenûm species, cum sint & germine et ipso
C ortice tam similes, cognato & semine iunctæ,
H ospitia hinc socijs iungunt communia tectis
A ffines ramos, & dant, capiuntq; uicissim,
E t mutant proprios alterno foedere fructus,
N on unæ hinc species, sed musto semine plures
S canditur in partes nemus, & sua nomina miscet.
A ccipit & Citrium Limon, Limonaq; Citrus
H ospitio, & sotijs ineunt conuiuia mensis.
A ccipit et thalamo Citrium Citrus, et sua tractant
I ura simul, iunctisq; toris accumbit uterq;.
H inc species mistis crescit uariata figuris,
E rgo nunc ramos libro demitte sub udo
A rtifici dextra, fixo nunc iniice ligno,
A tq; alte impacto cuneo insere, alteriusq;
C ortice cum iunge, & cera mox illine adacta,
V lmeaq; obseptis constringe et uincula plagis,
A rceto et pluuiam coniecti cespitis herba.
N unc et crescentem uicino è margine uirgam
A dmoue, et inciso leui sub uulnere libro
S ic fige, ut lento desint ne cingula nodo.
A ut et eam transmitte forato ad uiscera trunco
M irantem latebrasq; cauas, et operta uiarum,
Q ualis et Heleis longe delata sub antris
M iratur maris occultos Arethusa meatus,
E t cœlum suspirat, amicæ et littora terræ,
Q uæq; Syracusijs spirant de fontibus auræ.
N e ue excide illam. Sinito de matre propinqua
H auriat ut succos solitos, solita ubera lactet,

Donec eam grandem natu, longeq; ualentem,
Atq; nouercales stringentem enisius ulnas
Videris, et proprio meditantem uiuere succo,
Tunc abrumpe manu, materna et stirpe reuelle.
Crescet, & immensum ducet late aucta cacumen.
Interea læto surgit dum surculus auctu,
Sæpe riga, sæpe eductas de stipite gemmas
Euelle, et duris inuerte ligonibus arua,
Et matri blandire, sua dum prole repulsa
Cogitur indignans alienos pascere foetus.
Quin et surgentem sobolem defende sub umbra
Frondentis rami, dum sol furit, et furit æstas
Victa siti. Idem ipse in glacie tege, tecta superne
Insternens crassa è stipula, canna'ue palustri,
Vrat ne teneros rabies Aquilonia thyrsos.
Cum primis ualida nitatur surculus hasta
A uento tutus, longeq; urgente procella,
Et nunc scalpello tenui, nunc molliter ungui
Detondens, prima luxum compesce iuuenta.
Vtendum parce ferro. Sed nec tamen ipsa
Luxuries toleranda. Parens nam crimine in ipso
Haud natos miseratur. At acri percitus ira
Increpat et dictis, & poena crimen acerbat.
Atq; equidē memini, tantum se industria prompsit,
Qui diuersa quidem parua sed semina in urna
Condat, & educens collo breuiore stolones
Subducatq;, arctetq; manu, ac sub uincula cogat
Crescentes. hi tandem uno se stipite miscent,
Atq; uno obducunt se cortice. ne'ue flagella
Dilabi sinito. neu summa cacumina uentus
Diuellat

D iuellat, cera linito, aut diducat adulta,
V nguine dum proprio corpus iunguntur in unum,
A tq; operit lentum sub eodem codice gluten.
P ostquam alta steterit radice infossa & opimum
R aptarit stirpes succum, mirabere poma
P lenaq́;, grataq́;, non uno tamen una sapore,
S unt qui diuersos ramos, sed cortice raso
C oniungant, stringantq́; simul, quo glutine misto
I ncrescant æque, ac fixo mox stipite iunctos
I nfigant pariter. Tum uulnus rite coronent,
E t fallax opus admota tueantur ab arte,
Q uo ramo ex uno, atq; uno de palmite fructus
N on uniueniant, sit honosq́;, & gloria ruri,
G audeat insolito natura adiuta fauore.
S ed nec defuerint, scisso qui codice, adacto
D ilatent uulnus cuneo, mox uulnere crudo
I ncludant gemmas alienæ stirpis alumnas.
M ox tenui obstringant uitta. non sit mora, longos
E mittunt ramos, et sylua littus obumbrant,
E xciso et ueteri cono sua brachia fundunt,
A c dorso alterius (mirum) noua pullulat arbos.
Q uin etiam alterius nudato cortice plantam
V idimus alterius frondente cacumine ramos
E rigere, ingentem è tunica & subolescere syluam,
E t stirpem infamem nemora in generosa nouari.
E rgo castanea è molli, è præstante sagitta
L audatæ genitricis, adulto & germine uirgam
E xuito, exuuias gemmisq́; oculis nitentes
S eligito. his steri li spoliatum cortice truncum
D egenerem induito, uincloq́; urgente ligato,

Quo sese et pluuia, et Solis tueatur ab æstu.
Nec te blanda manus sinito frustretur inertem,
Aut ludat tunica uitiosum arente flagellum
Iam uideas docili è planta pubescere prolem
Frugiferam Tunc carpe manu, tunc erue ferro
Quod superat matre è sterili, et blandire nouellis.
Mira fides, nitidis palmes se tollet alumnis.

LAVDES INDVSTRIAE HVMANæ.

Scilicet ut Ioue nata fides, tellure relicta
Detestata hominum mores secessit olympo,
Illicet emersit fraus, admonituq; deorum
Destitit assuetas tellus producere fruges
Sponte sua, nullis hominum ante obnoxia curis.
Cui labor, impatiensq; ocii languentis egestas,
Auxilio occurrere, et fato industria maior.
Hæc Indo aduexit merces, pelagoq; negatum
Strauit iter, secuitq; cauis liquida æquora uelis,
Hæc armenta boum domitans summisit aratro,
Inuertitq; solum, cultis dominetur ut aruis.
Præscripsitq; ouibus, carpsitq; è uellere lanam,
Nudaq; textilibus uelauit corpora pannis,
Construxitq; domos, frigus queis arcet et æstus,
Quæq; olim sterilis fuit arbor, et horrida cultu,
Hanc ferro domuit, uertitq; ad munera frugum,
Insitio ut plantas foecundet, et imperet hortis,
Degenerent ne poma, genusq; in secla propagent.
Non igitur tantum pratis armenta, nec herbæ
Imbribus aut apium debent examina rori,
Quantum de rebus merita est industria nostris,

Cuius

Cuius ope ingenium ſeſe extulit, & caput aſtris
Admouit, maria, ac terras ſibi ſubdidit, ut nil
Liquerit intentatum, ut ſummo è uertice olympi
Traxerit attonitas Citrii ad ſpectacula Muſas,

DE CITRIORVM SAPORE DVPLICI, ACRI, AC DVLCI.

Quādo autē eſt Citrio duplex ſapor. Acer ab ipſa
Natura ductus. Dulcis ne ex arte magiſtra
Venerit, in dubio eſt. Nā tempora longa, frequensq;
Protulit inſitio genus & decus. Ars quoq; multa,
Vſus & experiens reperit ſimul, hæc quoq; ut ipſa
Mala, colore aurum, ſed mella ſapore referrent.
Nec uero non, & ueteres uoluere coloni
Punica de fibris quondam creſcentia amaris
In dulcem mutata ſaporem, lotia poſtquam
Senſerunt hominum ardenti concocta calore,
Quæ poſtquam diffuſa manu, multumq;, diuq;
Igne ſuo acremq; attactu domuere ſaporem,
Concoctum & uirus calido infregere liquore,
Tranſiit in lenem ſenſum purgatus amaror.
Anne hoc ipſo etiam mutata & Citria baccho
Syluestrem poſuere animum? et fregere rigorem?
Quo non ars penetrat? Palmes cædatur, et ipſe
Craſſior, in palmumq; cauetur, et undiq; labris
In gyrum ductis, nec pollice craſſius. Illuc
Infer mella liquata, & grandi contege ſaxo,
Quod ſolem auertat. Poſtquam arida ſuxerit arbor
Incluſum humorem, et ſitiens noua pocula gliſcit,
Mella cauo immerſans flauentibus imbue riuis

Rursus, et euacuam Thymbræo nectare cellam
Distende, ac latices humano è corpore fusos
Mollibus irrora radicibus. Interea ne
Neglige frondosas toto de stipite gemmas
Vellere. Mesopius ni qua liquor implet, et ipsa
Labra trahunt dulcem mulsi de fonte liquorem.
Illas tu gemmas, illaq́; & germina serua,
Et blandire manu, et uentorum auerte procellas,
Arce hyemes, funde hyblæos et largiter amnes.
Non deerit tanto felix fortuna labori,
Crescet et immensum sata melle Cleartias arbor,
Ornabitq́; hortos, ac tanto munere læta
Diuinas natura hominum mirabitur artes,
Quanquam aduersa uiris, et fortibus inuida cœptis.
Sunt qui lecta manu, solerti et semina cura
Contingunt mulsa, siculo aut madefacta liquore.
Postquam autem traxere ipsum ad præcordia rorē,
Sedaruntq́; sitim medicato nectare, terræ
Infodiunt, & culta rigant. Ea deniq; fructu
Iam referunt, tenerū quē quondā hausere saporē,
Quemq́; et arundineo duxere è palmite succum,
Quādo et īexpertū nihil ars sinit, hoc quoq; et hortis
Accedat, uel dictu etiam mirabile, de quo
Quamuis longe audax, quanquam sibi conscius usus
Addubitet. Ramum fœcunda è matre reuulsum
Decutiens capito. cæsum mox undiq; librum
Aequatis ferro spatiis, dextraq́; uolentem
Exuito. Inde pari comfossum uulnere dorsum
Stipitis alterius nudato, et ueste recenti
Induito, ut coëant extremis partibus oræ

Vestis, & è lento mollescant uulnera limbo.
Vlmea dehinc teneris indatur cingula plagis,
Vinculaq; ingentis committant uulneris ora,
Vestiat et frondens truncum toga, pellat ut imbres,
Arceat ut soles, et sæuæ uredinis iram.
Dii facinus mirandum hærenti è cortice cortex
Ipse nouus, uictum medius rapit, atq; supernis
Instillat ramis, quæq; in sua pabula traxit
Exuriens alimenta, suo ut de fonte rafusa
Ipse suis infundat alumnis. ipse et amicum
Irroret lac, ut sensim in sua nomina uertat
Ramosq; frondesq;, & eodem semina fœtu,
Ante quater nidum in tignis quam figat irundo,
Et quater extincti renouet quam funera nati.
Tantum ars ipsa ualet, tantumq; industria pollet.

DE VTILITATE HORVM pomorũ.

Omnibus his usus suus est. Seu forte uoluptas
Quæratur, seu certa salus, studiumq; medendi
Præcipue pueris. Semen lege. Coniice lectum
In cyatho, & latices ad summũ infunde liquẽtes,
Sub Ioue quos tacitæ contingant frigora noctis,
Mane autem puero instilla, bibet are uenenum
Lumbricis. Stomacho, mirum, medicabitur ægro.
Quin et arundineis mala ipsa liquoribus, ante
Arte quidem medicata coquunt, ac lenibus inde
Intingunt succis, et uase madentia seruant
Auxilium latura, et opem languentibus ægris,
Regalesq; epulas uario affectura sapore.
Quid quod et in calidis fornacibus igne tepenti

Sæpe liquant lectos flores, et in horrea condunt
Vitrea, odoratos latices, suffimina nota.
Sæpe et fictilibus in lancibus imbre recenti
Dimensis spatiis, macerato cortice, melle
Contingunt, siculo'ue premunt concocta liquore,
Atq; hos, atq; alios conuertunt Citria in usus.
Cætera te antiqui doceant exculta Salerni
Pectora, queis arteis medicas monstrauit Apollo,
Queis rerum notæ causæ, quorum inclyta in agris
Sylua nitet, fulgent'q; auro radiantia culta,
Ac nemora Hesperiis uinci indignantur ab hortis.
Hoc sat erit nymphæ Sebethides ò mihi siqua
E uobis siqua, Nymphæ Sebethides, udam
Benaci de fonte ferat Permesida laurum,
Qua manes spargam magni senis, éque sepulchro
Eliciam felicem umbram, ac uenerabile numen,
Quo nemora Italiæ senserunt Pana canentem.
Et mirata suos requierunt flumina cursus.
Quo lætæ in campis segetes, quo munera bacchi,
Ditarunt colles, nec non cœlestia dona
Stiparunt liquidas diuino nectare cellas.
Salue ò et gregibus decus, et decus addite syluis,
Quo ductante italæ fremuere in bella cohortes,
Martia'q; horrifico sonuerunt cornua cantu,
Audiit & Triuiæ longe lacus, audiit et Nar,
Ac trepidæ matres pressere ad pectora natos.
Salue iterum & nato felix et Mantua uate,
Felix et populis, et tanto principe felix,
Quo Gonsaga domus spoliis exultat opimis
Gallorum, cum excussa metu tremit itala tellus,

S ummittitq; humiles alpina ad gesa secures.
T e duce discussere iugum Francisce superbum
I nsubrium attonitæ gentes, quiq; ora Timaui
A mne lauunt populi, quos et rigat Adua diues
G urgitibus longe & cultis Mela inclytus aruis.
P er te à seruitio caput eximit accola Parmæ,
E t quas saxosi uexat ripa aspera Rheni
S ollicitas urbes, quas et de montibus actis
T urbat Senus aquis, campo inferiore uagatus.
E t tibi nimbiferum inclinat caput Appenninus
C ommuni pro libertate, & fortibus ausis,
T éq; et arundineo incinctus ueneratur amictu
E ridanus, late irriguis plaudentibus undis,
P ro decore Italiæ, et Belgis belli arte repressis.
M acte animo Francisce, et macte ingentibus orsis,
A ssurgit cui felici Campania tractu,
A ssurgit latis uenerata et Daunia campis,
Q uæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
Q uodq; mare Italiam supra, quodq; alluit infra.
E cce autem insignis cantu, atq; insignior armis,
B ellorum et laude, et multis spectata triumphis
P arthenópe tibi læta canit, quod te auspice, regno
R eddita sit, quodq; è solio uenerabilis aureo
I mperitet populis, sublato & Marte triumphet.
N on tamen Hesperidumq; hortos, Berenicia rura
I dcirco aut libycos tu dedignabere saltus,
Q uos olim excisorq; Hydræ, domitorq; Leonis
A lcides adiit, quibus et splendescere iussit
P hormiadumq; et agros, et littora iuncta Vesæuo,
Q uos & Sirenes scopulos, quæ saxa frequentant,

Aequaniq; serunt colles, Meteiaq; arua
Quosq; secat Sileris frondoso margine campos,
Aenarie quos nostra colit, colit aspera et Ansur,
Atq; Suessa uago Liris quam temperat alueo.
Nec mihi Naiades, in tanti parte laboris
Abnuerint uiridem salicis de fronde coronam,
Nec mihi cultæ, suos neget Antiniana recessus,
Queis superat uites Hermi, atq; rosaria Pesti,
Quæq; et Idumæas mittunt palmaria baccas.

FINIS.

I·I·PONTANI LEPIDINA, CVIVS POMPAE SEPTEM·

COLLOCVTORES MACRON, ET LEPIDINA·

M· T grauida es Lepidina, & onus graue languida defers
e O bbam lactis, et hæc fumanti farta canistro,
H ac agedum uiridi paulum requiesce sub umbra,
D eclinat Sol dum rapidus, desæuit et æstus·
L·E n lactis tibi sinũ, atq; hæc simul oscula trado·
V mbra mihi hæc ueteres (memor es) iã suscitat igneis·
O coniux mihi care Macron, redde altera Macron·
M·H ic mihi tu teneras nudasti prima papillas,
H ic Lepidina mihi suspiria prima dedisti·
T unc Macron Lepidina tibi, Lepidina Macroni·
L·H as inter frondeis, uirgultaq; nota latebas,
C um tibi prima rosam, primus mihi fraga tulisti·
M H ic Macron Lepidina, meus, me prima uocasti,
E t primus, mea, te alternans Lepidina uocaui·
L·V iximus ex illo gemini sine lite columbi·
N ox socios uidit, socios lux, oscula iunge
M utua, sic gemini seruant in amore columbi·
M·I lla uxor memini nunc oscula (prima fuere)
N ostra tuis, tua labra meis hæsere, diuq;
S piritus alterno huc, illuc se miscuit ore·
T unc orcus si nos unà rapuisset, amantum
V na futura anima, una etiam simul umbra futura·

L. Quod felix, faustumq; omen sit, reiice coniux
Hirsutum hũc thalamis, thalami sint omnia fausta.
Parthenópe thalamo nanq; est dignissima fausto.
M. Hirsuti, horripiliq; absint. age candida an ipso
Visa uiro uirgo est? Heroe et coniuge digna?
L. O Macron. mea cura Macron, Illi alba ligustra
Concedant, collata illi sint nigra colostra.
Delioli ad fontem sola, ac sine teste lauabat.
Vidi ego, uidit Anas. uiso candore puellæ,
Qui niger ante fuit, nunc est nitidissimus ales,
Et mihi tum subitus creuit per pectora candor,
Ipse uides, niueas cerne has sine labe papillas.
M. Quin hæc candenteis lux ò mea pascua tauros,
Quod nec sueta ferũt, nostræ sunt munera Nymphæ
Ipse tuas mea lux teneo, foueoq; papillas.
Nec liquido cedunt argento aut pondere plumbo.
Fige oculos in me coniux mea, qui mihi lucent,
Et lychnũ, et quod nec nigricante Cicendula nocte.
Parthenópe án ne aliis án ne his dea fulget ocellis?
L. Magnetem gerit illa oculis stellamq; supremã m.
Venerit ad littus, trahit ad sua lumina pisces.
Iuerit in syluas, trahit ad spectacula ceruos.
Illicet indomiti surgunt ad prælia tauri.
Verterit illa oculos, in quem iuuenem'ue, senem'ue,
Ille perit, miseris hæc crescit amantibus error.
M. Me miserũ, ne oculos in me quoq; uertat, et ipse
Auellar procul his, procul ab Lepidina lacertis.
L. Ne coniux, ne care time. nam sedula mater
Hoc docuit, ter te ut leui pro limine postis
Amplectar, ter rapta tibi simul oscula iungam.

E t dicam, meus es, tenerum quoq; Eringion ore
F erre dedit, dedit atq; ederæ cum fronde racemum
F erre sinu, et geminis te noctu onerare lacertis,
N eu limus mea lux dominam spectaris ocellis,
Præsertim si blanda pedem nudarit, ibi illa
R etia tendit, & insidias parat, et fouet ignem,
Quæ mihi frater Acon, soror, et soror altera dixit.
M H æc eadem mihi Naretas, et amicus Omason.
Quin maiora ferunt, sicut dum Nympha capillum
A d speculam, & niueæ ludunt sine ueste papillæ,
V idit, et ò dixit Saliceni filius, alis
V tar, et ad celsam pennis ferar ipse fenestram.
A nnuit, et placidis risit dea dulcis ocellis.
I lle uolat, celsam pennis petit inde fenestram.
D ic mea, dic formosa, canit dum Nympha per æstũ,
A udieris ne deam? L. Ad sepem tum forte latebã
C um canere inciperet, atrox hic dente pilaster
L atrat, ibi ipsa fuga sepem, insidiasq; reliqui.
I nuidia (sic Nicla refert) Philomela recessit.
A t circum attonitæ stupuere ad carmina Nymphæ.
I psa quidem canit. at uenti posuere silentes,
S tratáq; pacati requierunt murmura ponti.
E xoptat messemq; sator, frugemq; colonus,
V er ales, carum uirgo desponsa maritum.
V itis in arboribus, ederæ pro rupibus altis,
C oniugis in cupidis gaudet noua nupta lacertis.
I rriguum sitiunt fontem sata, pabula rorem.
N upta sitit socii lusus, et gaudia lecti.
H æc dea. surgamus, meus hoc age, personat hymen,
P ópa uenit, celebresq; uocant Hymenæon ad ædes,

POMPA PRIMA MARES, AC FOEminæ è rure proficiscentes alternis concinunt·

F· S Perne tuas salices, & myrto tempora cinge.
Desere septa puer· nanq; urbs tua gaudia seruat·
M·P one tuos fastus, faciles atq; indue mores
P arthenópe, & quid amor, quid sint cõnubia cura·
F· D isce Puer thalamo lusus & coniuge dignos.
L usus amat thalamos, et amãt sua ludicra lectũ·
M·P arce Puella uiro nimium pugnare uolenti·
L is thalamis aliena, & habent sua foedera lecti.
F· E st nigris noua nupta oculis, est nigra capillis·
S pirat Acidalios & toto corpore flores·
M·E t roseo Iuuenis ore est, roseis'q; labellis,
S tillat Acidalium roseo & de pectore rorem·
F· I ntactum florem, maturaq; Poma legenti
S eruat in occultis Virgo iam nubilis hortis·
M·P oma manu matura leget, florem'q; recentem
R ore nouo Iuuenis, tenera mulcœbit & aura·
F· R iuulus è tenui manat tofo, exit in amnem
P aulatim & ripis crescens decurrit apertis·
M·E x oculi leuiore ictu fons stillat amoris·
P aulatim'q; amnes lachrymarũ, et flumina uoluit·
F· F omite de paruo tenuis primum exilit ignis,
M ox auctus uersat latis incendia syluis·
M· I gnescit tenui afflatu fax lenis amorum,
H inc incensa furit uenis, & pectora torret·

POMPA SECVNDA NEREIDVM·

Collocutores

POMPA · II ·

COLLOCVTORES Macron, et Lepidina ·

L · e Ia agedũ coniux, q̃ nã procul æquore Pompa?
Haud capiũt uirides sinuãtia littora Nymphas
N ereidum chorus omnis adest, en cœrula prima est
P ausilipe implexis edera frondente capillis,
P ausilipe mihi nota, uides, procul innuit, hæc me
S æpe manu sua ad antra, suos deduxit in hortos,
D onauitq; Apio, & odorifero Serpillo ·
E t dixit tibi mite Pyrum, tibi præcoqua seruo
P ausilipe nigro sub candida guttura næuo ·
M · Q uam molli incedit passu, et sese exerit ore
Q uæ sequitur, præcincta sinũ et pede cãdida nudo ·
A n fortasse tibi coniux nitidissima nota est?
L · V t sese ad choreas Macron mihi care resoluit ·
V t lepida est, ueneres ut toto spirat ab ore ·
A n peto est oculo? memini narrare solebat
C rambane mater, ea ne est? ea, Mergilline
I nuideant tibi uel digitos Prochyte, Capriteq;
N erine o formosa, o Nereis Heroine ·
O si sim Iuuenis, tecum ut coniungere dextram,
V t tecum hanc libeat choreas flexisse per actam ·
O nymphe formosa, ò candida Neptunnine ·
D um sicas simul ad solem, pectisq; capillum,
T unc ego tunc niueæ pennas imitata Columbæ
S im uolucris, tibi quæ cerasi cum tempore primo
M aturos foetus, & fraga rubentia rostro
P roiiciam in gremium, primos ut ruris honores
P er me prima legas, nostro et sis munere prima ·
M · I lla illa, haud aliam uidi gestare puellam

A ptius, aut pharetram, aut intendere fortius arcũ.
A tq; aliò hos arcus, aliò tua spicula tende.
Me meus ignis habet, et habent mea pectora uulnus.
L·M e miserã, meus est, alios pete Nympha iuuẽcos.
M i Macron tege me, collo et tua brachia necte.
N e saeui Sarniti Dea, et tua tela retracta.
M·T e teneo, auertit telum Dea, fixit & Aulum.
A h miser, ut madidis uultum demisit ocellis.
L·O Macron memini, mater me docta monebat
S arnitim fuge nata, trucem Sarnitida uita.
F ert intinctum oculis, arcu fert saeua uenenum.
N on parcit pueris, saeuit'q; inimica puellis.
H ic uideas Satyros passim, hinc languere Napaeas
D eperit hanc Alcon, octogenarius Alcon.
I nsanit Morphe, nonagenaria Morphe.
D eseruit syluas, qui nunc colit aequora, Faunus.
E ace uenit Resina auiae iunctissima nostrae,
T ristior illa quidem patris de clade Vesui.
N am teneo, sic lenis anus referebat, amasse
H anc nunq̃, spreuisse procos, at littore solo
M oerentem casus, exusta'q; regna Parentis,
T ritonis cupidam uix effugisse rapinam.
T er sese Dea surripuit, tria feruidus heros
O scula compressis liquit signata labellis.
N unc quoq; liuor adest. at sunt sine labe papillae,
Q ueis superat Nymphas, uideas si forte lauantem,
N on tibi candidiora poli sint lactea texta.
N on tibi sit planta crystallus purior alba.
E x illo insidum littus, fontem'q; relinquens
R ura colit, dumis'q; suas studiosa capellas

Pascit

P ascit, & errantes seruat cum matribus hedos
Quadruplici insignes hirsuta ad tempora cornu.
O Macron Macron mihi me, tibi te noua Nymphe,
Quae uenit, eripiat, angit quae ad tempora myrtos.
I pse uides. Illi ridet mare, ridet, & aer.
C ingit quae ad collum caltae florentis honorem.
I lli concedant Dryades, Nereides illi.
O longis praelata comis, & lumine peto
H ercli superciliis nigris candente papilla,
E s memor, & meminisse decet mea nubilis Hercli,
Quos mihi corrallos, quae mella liquata dedisti,
D iues corrallis, & mellis munere diues,
S is memor, & niueum tibi me donasse colostrum,
D elitiasq; rosae primae, & uacinia prima.
M. R isit & argutos in te Dea flexit ocellos.
L. F allor, an aduentat Caprei maris heroine?
P raeceditq; chorus Tritonum, & littora clangunt.
N on capiunt undante salo caua littora puppes.
H aec ipsa est coniux, Caprei Maris Heroine.
Circunstant Aequana hic, illinc innuba Amalphis.
E t fidae comites, & littoris altera cura.
I llam ego dum Capreas peterē cum matre, sedentē
A d scopulum uidi, famulae properare legentes
O strea, & euulsas lapidoso è margine conchas
A ccepit Dea me gremio, & donauit echinis.
O bstupui, ingentemq; humero, Ingentemq; lacertis,
A tq; utero, et toto retinentem corpore formam.
H orrebant sed crura nigris & pectora setis,
P urior Aequana cum sit nihil, aut sit Amalphi,
V traq; odoriferum spirent & pectore anethum.

Littora sed crepuere, canitq; silentia Triton.

POMPA TERTIA, TRITON CANIT dona offerens. Macron & Lepidina colloquuntur.

T. O Decus Italidum, longe pulcherrima Virgo
Sirenum genus egregiũ, et diis æqua Propago,
En tua cæruleæ centum ad connubia Nymphæ
Dona ferunt, auro grauida & gangetide bacca.
En tibi odoratos Pancheæ mercis honores
Oceanoq; aduecta ferunt electra Britanno.
Ferte agite, & plenis hæc dona reponite mensis.
En tibi mille ferunt niueæ sua serta Puellæ
Serta auro intertexta, & ramiferis corrallis.
En totidem eois baccata monilia gemmis.
Vos agedum cultæ capite hæc noua dona ministræ.
En famuli tibi Tritones simul ære canoro
Seruitiũ, & uolucreis propter caua littora currus
Promittunt, iter & placido per cærula cursu
Tercentum Iuuenes, tercentum numina Ponti,
Et tercentenis dant hæc tibi pocula gemmis
Fulua auro, uariata Smaragdo, & iaspide tecta.
Vos hæc ó niueæ thalamis seruate puellæ.
En capreí Regina Maris, cui mille ministræ
Teleboís Dea, dat fuluis radiantia bullis
Cingula Cynipheo ex auro, et Garamantide ab ora,
Priscum opus, artificisq; manus diis nota Faburni.
Hæc olim Aenariæ Nereus pater, Illa Sorori
Donat habere, sui monimentum, & pignus amoris,
Dum migrat sociæ confinia ad antra Mineruæ.
Est illis adamante, nouo et uariata Pyropo

F ibula, concordis thalami felicia uincla ·
H ac coniux ubi nuda suo cum coniuge uincta est,
A ccubuitq; toro, celeri discordia passu
D iffugit, et thalamos subit hinc concordia notos ·
H ac age Nympha tuum, simul & te cinge maritum ·
N unc ò nunc soci celebres agitate choreas
C œrulei Tritones, et omnia fausta uocate ·
H ymen o hymenææ hymen, ades o hymenææ ·
T · D icimus o hymenææ hymen ades o hymenææ ·
F elix o hymenææ hymen, felix hymenææ ·
L · D esiit ille quidem Iuuenis malus, o mihi Macron,
O Macron mihi quem incussit malus ille timorem ·
H erculis ad fontem mater secura lauabat
G ausapium, ipsa udos siccabam sola capillos ·
S urripuit mihi Suppariumi, mox innuit, & se
O stentat formosus, ibi per littora præceps
E ripio me me, sequitur malus, hic mihi dexter
C alceus in summa miseræ defluxit arena ·
Quid non polliatus ferus hic? ne nunc quoq; tecum
I am uideor secura mihi, ne respice coniux,
Quam uereor summa ne nos despectet ab alga,
L ittore cedamus, manet illinc altera Pompa ·
I pse uides, sociæ properant è rure Napææ,

POMPA QVARTA, MACRON ET Lepidina colloquuntur de Nymphis Vr= banis, et suburbanis ·

L · e Cce suburbanis longe Prælata Puellis,
Ecce uenit pingui multum saturata sagina
B utine sociis mecum consueta choreis,

B utine diues hedis, sed ditior agnis,
E t cui sunt primæ faramina pinguia curæ,
V t rubicunda nitet, plenisq; intenta canistris,
N obilis & libis, et cognita bucœllatis
V lma, & intortis tantum laudata torallis.
Quæ mihi culta placet minus at de polline uultum
N ō nihil alba placet, tamē est ferus ardor amantū.
T heodocae soror hanc festis nam sæpe diebus
A d choreas uocat, hic dulcem meditatur auenam.
T um canit, ut taciti stupeant ad pascua Tauri.
A d fontem duc Nisa boues, dum retia tendo.
Quid cum sola canit frondosæ ad culmina uillæ?
H uc ades ò Amarylli, uocant amarillyda syluæ.
H anc Macron mihi care (tulit sors) aspice Nymphen,
A d cliuum Pistasis adest, en intuba purgat,
R asilibusq; onerat calathis, et stringit anethum.
N on cliuus, non fons, non longi hæc littoris acta
V idit ea pictos melius contexere qualos.
N unc quoq; fama refert, liquidū quod in aëre rorē
C ogere Apes, & mella cauis infundere cellis,
P ingit, et è uario reddit sua munera iunco.
F orma illi damno est, nulli cōnubia amantes,
N ulli etiam thalamos Nymphæ Petiere iugaleis,
Quod timeant cupidæ simul aspirare rapinæ
H inc Faunos, illinc Læstrygonas, et Cyclopas
C orreptos facie, et candentis honore papillæ,
E t næuo nigrante, nigroq; ad tempora cirro,
C oniurasse, tori iura et uiolare mariti.
M. Heu squalet formosa domi, metus urget amanteis.
C apparion ubi nunc? ubi Sedigitus Manubrion?

A usi etiam medius uxorem auellere claustris
N eptunni? centum hic Tritones, at ille superbum
E xcutit aurigam curru, & lacerum abiicit undis,
C apparion Petroonte, Aeronte satus Manubrion.
I lli illi heroes, et digni ruris alumni,
E t quercu nutriti, & castaneis hirsutis,
A rbuta queis, miliumq; liquens abdomen et unctū
M iscebant festis conuiuia lauta diebus.
L. P istasis siqua est, digna est heroe marito,
C ultorem tamen & uitis suspirat, & horti,
E t cui sit cucumis, sit & unca cucurbita curæ.
E st quoq; spes agiles sciat ut tornare catinos.
A t non Hermitis, nec Olympias, aut Conicle
H æc sibi coniugia, aut hos exoptant hymenæos.
C onicle consueta plagas, & retia ferre,
V enatorem amat, & uenantis amore tenetur.
A ucupiis capta est, hinc aucupis uritur igni
H ermitis, nec amica colo, sed & apta choreis.
H æ casus mihi sæpe suos, et uulnera nudant,
Quod felix hymenæo, & quod te coniuge felix.
N otus Olympiadis non est amor, et timet, et uult,
A st prohibet pudor, & duræ reuerentia matris,
I psa tamē concurrere equū, et rēsonare sub armis
G audet, & e celsa immoritur spectare fenestra,
P ingit acu tamen, ut credas mugire Iuuencum,
I n cœno grunnire suem, crepitare cicadas,
V t modo cum geminos filo discreuit amores,
H unc certare auibus risu mitem, et tamen alis
S æuire, et tacitum stillare in corda uenenum,
I llicet insolitum uolucres sentire calorem,

I llum arcu, facibusq; trucem mansuescere in herba,
S ed furtim celeres oculis iactare fauillas,
I llicet incensos errare per auia tauros.
E st inter natas foecundae prima Labullae
N omine Formellis, non hac felicius hortos
V lla colit, nulli concedit munere fusi,
S eu ducat linum, seu mollis uellera lanae,
S erica seu digitis promittat fila magistris,
A urea seu niuea texatur bractea dextra.
F elix sorte sua, nymphaq; beatior omni.
I lli secretis fons est nitidissimus hortis
P omonis donum, matris tutela Labullae
M atris hamadryadis, et amauit hanc quoq; Pomon
P omon auus Fragolae, atauus cerealis Acerrae,
V itiseraeq; abauus non certa Prolae Casullae.
C entum habet hic neptes, centumq; è stirpe nepotes
F ormellis, sed cara illi, non aduena fontem,
N auita non sitiit, auido quin captus amore
D eserat & patriam, et fessos aetate parentes.
V irginis haec nūc fida comes, thalamoq; ministrat,
E t forma intoleranda, et pictis alta cothurnis,
Q uos illi suit ex auro miniosus Aluntas.
B landa tamen, facilisq;, et amata ad munera comis.
M ille adsunt huic deliciae, et bona cōmoda ruris.
V na mihi inuidiae est cornix, cui noctua Bauli
C esserit, atq; oculis Sabuloni graculus albis.
H aec et aue formosa, et hera o mihi cara salutat.
O bseruansq; fores, quis ait nunc hostia pulsat?
M. Cedam ego turturibus nigris, nostraeq; columbae,
S itq; semel uidisse deam. Le. uel cesseris Alno

A dquam defossi centum illi ex ære trientes
S eruantur, nunc illa domi parat anxia lactis
C andentem florem, misto et cum melle farinam·
M ox subigit succincta sinum, nudata lacertos
P ræstringit uiolas albas, & lilia cana·
P arthenope tum culta manus miratur, ibi illa
L acteolas, et thyrsiculos, & oluscula signat,
I nde latet forma nimiumq; & dote superba·
V erum age, et hoc coniux (fas est) requiesce sub arcu·
N am defessa traho uix genua, & inepta canistri
S arcina me grauat, & cliuo sudauimus ambo,
N uper & hic cecinisse ferunt Meliseon, & ægras
S olantem curas, nec mitia fata gementem
P hosphoridos natæ, en hic é turribus altis
F istula dependet, sæui monimenta doloris,
S ignaq; certa manent, numeriq; per ora feruntur·
P hosphori nata quis heu, quis te mihi Phosphori ade (mit?
O mecum o salices, mecum o lugete Myricæ·
M· Quin age pone, et onus, et membra labore relaxa
Nā grauida es Lepidia, et onus graue lā guida defers
Hac quoq; Pompa uenit, uia nec capit ipsa Napæas·
H ic licet, & spectare unà, et requiesse sub umbra·

POMPA QVINTA, COLLOQVVN= tur Macron et Lepidina· Planuris superuenit, quæ Pompam heroum ad nuptias con= uenientium describit·

M· u V idula est, quæ prima uēit, sed et una rosetū
Fert Pesti, fert & uiolas hæc una Vesuui,
F uscaq;, roscidaq;, et uenosis lactea mammis·

L. O coniux prima hæc, Prima hæc ne despice, quantum
E t calamus ualet, et cantu, uerum una uideri
N on formosa cupit, luxum aspernata, Procos'q;,
A sparago gaudet, fungis'q; operosa legendis,
Quos et heræ, quos et matri dimittat in urbem.
O mihi cara soror (potes et soror ipsa uocari)
D ic age, qui comites, quos & ducunt hymenæos
P lanuri o generosa, soror Leucogidis albæ.
Pl. Descendũt soror et nemora, et caua flumia currũt
A d thalamos, mille antra deos uomuere, et ab altis
M ontibus indigenæ Fauni, proterunt'q;, ruunt'q;
A d portas, iter ingenteis non explicat orcos,
Quos Acherusiacæ fauces, noua numina mittunt,
S tagna'q; Baulorum, quos hostia pinguis auerni
E misere adytis, lacus et fluitantis Araxi.
M ira illis sunt ora soror, radiantia fronti
L umina. sulfureis fumus de naribus efflat.
T empora per serpunt rami, mento'q; rigescunt
H ircosæ setæ, tum guttura, colla'q; circum
S qualent, sulfureæ toto'q; in pectore crustæ.
Cætera mẽbra nigror merus occupat, et situs, et nox
L. Me miserã, hi ne etiã? procul ah procul. Pl. o mea
A d cryptam ferratus adest, Aeronius, adsunt (siste
T ercentum rapidi umbrones, totidem'q; molossi.
I psi abigent, tecti colla, et longa ilia ferro,
Ore latrant sæuum ualeant qui ĩhibere Typhoea.
M ouerat Aenaria ferus hic, et monte reuulso
R aptabat'q; iter, et littus pede cel sus obibat.
I ntrabat'q; antrum, ecce Acron, ecce aspera proles
L ancusi Pelicon, et Marsicus Armillatus

Deturbant antro, et femori caua uulnera figunt.
Ille per extremas præceps uix effugit undas.
L. Et fessa es mea Planuri, et liquidissimus amnis
It subter, sitienti et aquas, & pocula promam,
Proximaq; Vranie scorteum, et sua poma parauit,
Quæ mihi cara soror, forma prior, et prior annis,
Quodq; uides. summa procul innuit alta fenestra.
Pl. Assideo Lepidina, et poma, et pocula sumam.
Nox tibi, et héroas referam, summosq; Oriarchas,
Quos mirere soror simul, et uereare superbos.
Primus agit pompam Gaurus cum coniuge Campe,
Ingentemq; manu Pinum fert, pendet ab alta
Hinc Leporum grex, inde anatum, post ordine lōgo
Et Damæ, capreæq;, et Aper Leboride sylua,
Et perdix nemore é Clanii, et uulturnius Anser,
Ardeaq; Fulicæq;, et grus lucrinide ab alga.
Ipse ebulo pinxitq; genas, et pectora gypso.
At Campe asparago crines redimita uirago
Frondentem à radice alnum fert strenua, ubi oīs
Pendet, et autumnus, matura et fructibus æstas.
Pomaq; Præcoquaq;, et auro certantia mala.
Et uiridi cum fronde Pyra, atq; Cydonia cana.
Per medios uolitant ramos, merulæq;, ululæq;.
Pippilat et passer, et dulce canit Philomele,
Vrsulon insequitur frontem insignitus echino
Ipse humeris, pedibusq; ingens, & cornibus ingēs.
Cornibus ingenteis nutanti pondere cistas
Castanea è molli, sorbisq; uirentibus, idem
Fert humero crumeram nucis, et mulctralia lactis,
Fert lateri geminas immani uentre lagenas

S orbino è bimo, atq; ex anniculo Viridisco,
E t dextra hinnuleos querula cum matre gemellos.
A leua coniux felici prole Marana
L æta canit, sociæ plaudunt ad carmina Nymphæ.
I psa fauos, ac mella simul, macerum'q; Lupinum,
P lurima'q; in nitidis fert oua recentia qualis.
H æc illa est felix, et coniuge digna Marana,
D octa et acu, docta et lino, doctissima lana.
D os illi, ingentes tercentum ad sydera quercus,
T ercentum'q; nuces, quarum tria iugera campi
B rachia protendunt, mille & cum uitibus Alni,
T ercentum'q; suũ armentũ, et nemus undiq; cinctũ
A rbuteis'q; comis, et nuciferis Pinetis,
E t quæ se multa circuntegit Esculus umbra.
H unc post incedit lentis Misenius heros
P assibus, ipse senex, Iuuenum sed uiribus usus.
V ectibus hi sublatum alte per brachia cetum
A ttollunt, cauda'q; iter, et uestigia uerrit
I mmanis fera, et informi riget horrida dorso,
T um quassat caput, et minitanti tergore nutat.
F aucibus at tenebras simul et uomere, et simul ipsa,
V isa lues, pelagus'q; haurire, atq; hiscere cœlum.
O ccurrunt, trepido'q; sinu sua pignora cælant
A ttonitæ matres, pauor hinc, hinc plausus euntum.
I psa uiam sibi, quá gressum fert, bellua pandit,
A t tubicen uocat urgentem ad spectacula turbam.
C ã tantis lõge ingeminant nemora ardua murmur,
P astores tellure sati, gens'q; eruta sulcis,
M onstra cauete Maris, scopuloso et tergore cetum.
V ulnerat, et cauda insidians, & deuorat ore.

V os Iuuenes celerate iter, et uim afferte lacertis.
H æc tubicen, turba ingenti clamore salutat
S ebethon, noue nuptæ nuces para, et indue uestem,
Q uam tibi Acerranæ musco flauente Napææ
N euerunt, quam pinxit acu Pomelia, ut imo
F ronderent Limbo patulis Saturnēia ramis,
S ibilet ut tenui de fronde locusta susurro.
I ndue & intextum buxo frondente galerum.
I n medio telas operosa obseruat Aragne,
D isponit'q; manu, uolitantem et captat Asilum.
I lle fugam parat, ast tenui interceptus amictu,
I mplicatat'q; pedes, et passis instrepit alis.
L yda'q; de tacito prodit tum turgida nido.
H unc iuxta coniux Prochyteia incedit, & ore,
E t gestu spectanda, et pictæ tegmine pallæ
N exilibus cochleis limbus sonat, horrida echinis
Z ona riget, uiridi'q; sinus frondescit in alga.
I n manicis querulæ ludunt per flumina ranæ,
C um subito extremas interstrepit anser ad uluas,
T um linquunt mediis conuitia rauca sub undis
A ttonitæ, inde cauos referunt ad carmina rictus,
R auca'q; limosæ meditantur murmura ripæ.
A uribus hinc oriens radiat Sol, splendet at illinc
L una pruinosis incedens candida bigis.
I psa manu speculum dextra fert, cuius in orbe
C um sese gemino inclusit latonia cornu,
N octe quidē insidias Satyrorum, arteis'q; procaces
D etegit, et cautis aperit noua furta Napæis.
I llæ iter occulto rapiunt per deuia passu.
L uce autem cum Sol speculo diffulsit, ibi omnis

C ernere erit curas, et facta infida uirorum,
Quiq; paret thalamo fraudem, litemq; maritus.
H oc fertur dominæ rarum, ac memorabile donum,
Quo secura sui tueatur foedera lecti.
C laudicat hinc heros Capimontius, et de summo
C olle ruunt misti Iuuenes, mistæq; puellæ.
O mnis amat chorus, et iuncti glomerantur amantes,
I s lento incedit passu, baculoq; tuetur
I nfirmum femur, et choreis dat signa mouendis,
A ssuetus choreæ, ludisq; assuetus amantum.
H as inter mihi nota Marillia cantat, ad alnum
C ogite oues, amat alnus, amant dominiq; gregesq;.
R esponsant, amat alnus, amant dominiq;, gregesq;.
S parguntur passim è calathis uiolæq;, rosæq;.
E t caua Mænalios suspirat tibia uersus.
P ræcedit grauidis bis septem onerata canistris
P ompa puellarum. pendent mantilia circùm
A lba quidem, croceis sed flauescentia uillis,
C uiq; suus comes hæret amans, cui corniger agnus
E x humeris graue pendet onus, sua fistula cuiq;,
P laudit, et arguta de ualle canentibus Echó,
S parge tuas Sebethe nuces, en colligit uxor.
P arthenópe tua Poma sinu (uir seliget) effer.
A t iuuenum manus usa humeris, et pectore hanelás
I ngenteis taurorum armos, ingentia aprorum
C orpora subuectat, duplici pendentia conto,
B is septem capita hirta albis nutantia sannis.
I ngeminant plausus, et uox sonat, exue nupta,
E xue gausapinas, & nudo corpore ramum
E xcipe, puniceo præfert quem cortice coniux.

Exue

E xue gausapinas coniux, ramoq; ualenti
S terne aciem, clausis uxoris'q; ingrue portis,
C omminus arma ciens telum'q; in sanguine tinge.
F escennina crepant latis conuitia campis.
At lino felix, felix'q; Ansatia fuso
O stentat rarum decus, ac uariabile textum
C ostalionis opus, telæ'q; insigne decorum.
H inc, illinc fluit amnis, opaca'q; ripa uirescit
M argine cincta suo, ruptis'q; inmurmurat undis.
A pparet certo tenuis sed semita calle,
Q ua nigrum Formicæ agmen trahit ordine longo.
F estinant aliæ, ut plenos populentur aceruos.
I lla redit rapto grauida, atq; è pondere fessa,
I nuitat sociam in prædam ac sese ore salutant.
P ars condit terræ, atq; hyemi male credit iniquæ.
E micat agmen agens segeti'q; infertur abactæ,
V t nunc iam uideas, nunc iam uidisse putaris,
I n medio positis clauduntur ouilia septis.
B alat ouis uacuam ad mulctram, & se calce tuetur,
V pilio at geminis sudans premit ubera palmis.
E ffluit hinc, illinc tepidus liquor, adiuuat uxor,
B landitur'q; uiro, mulget'q; incincta capellam,
E t caua fumanti spumant mulctralia lacte.
F ilia parua focum bucca excitat. effurit intus
L actea uis, florem inde legunt trepidantis aheni.
P ost ubi concreuit liquor, ac deferbuit humor,
T unc parco sale contingunt, onerant'q; canistris,
D ecoctus'q; nouo lentescit caseus orbe.
C ircunstat pecus ignauum, fucus'q; culex'q;,
Q uos fumo puer, aut ramo frondente coërcet

S edulus, ipsa suo uariatur tela colore.
E gregium dominæ quondã, ac memorabile munus.
N on arbor frondosa cauis sic uallibus, hortis
S ic mediis protenta cucurbita, non adeo grex
A ltilium, dum scalpit humi, sequiturq; parentem,
O blectant oculos, et corda liquentia mulcent.
T ale decus telæ, talem præscribit honorem.
H os ego cara soror uidi, nouiq; Oriarchas.
M urronem fama est cum coniuge Tifatea
A duentare etiam, et centum properare quadrigis,
I lice frondentem caput, & colla ilice cinctum.
H unc centum ciceris grummos, totidemq; faseli
C onuectare, fabæq; ingentes uoluere aceruos,
H orreaq; annosæ Cereris, tum præla trecenta,
E t uini fontem, atq; lacus Lenæidos undæ
C urribus effluere, stagnare liquoribus arua
B accheis, ipsum ex alta fluitare Caserta
E uchion, in laticemq; lyæum abiisse Casoram.
V uxorem uero assuetam Marcinida soli,
E t lini cultricem, olerumq;, & cannapis, illam
E t properare iter, et rhedas agitare uolantes.
N equa sit thalamis per se mora, ne mea, ne tu
C rede aliam, seu uere fabis, æstate faselo
F ortius insudare, atq; inuigilare colentem.
I psa et acu insutas uestes iunco, atq; genista
D at dominæ, ipse et crateras nouũ opus Faberontæ
L egit heræ, et triplicem palmæ de fronde coronam,
F ictiliumq; operum decus immortale mitellam,
I ntinctamq; croco, et frondenti bacchare cinctam,
E t mihi iuncta fide, & ceparum Puluica cura,
Hoc

H oc & idem mea Panicoclus studiosa lupini
A duentare refert socia cum gente Vesevum
O blitum cladisq; suæ, ueterumq; malorum,
F initimosq; héroas, & alta ex arce Cicalæ
H ircosum Capreonem hirco, nymphaq; creatum
S uccinctum rapis, et amictum tempora porro.
C urribus hunc corbes, atq; horrea auellanarum
D euehere, ipsum uda referentem carmen auena.
Rura meã te Amarylli tenent, ego uector in urbẽ,
D um redeo simul & Peponos cole, et allia uelle.
E x urbe ò Amarylli tibi noua munera porto,
F usosq;, flauamq; colum, pictosq; cothurnos.
A lternant socii, atq; iterant noua carmina ualles.
Nos dominæ siliquas, & corna rubentia, felix
O scula Sebethus feret, & feret oscula uirgo.
N os ferimus dulcem Peponum, et Melimela beatis,
H i Peponum, et Melimela legent, thalamoq;, toroq;.
Ipse autem monte è summo sua dona Vesevus
D euectat triuium ad uetus, Artusiq; macellum,
I nuectusq; asino spargit sua munera plebi
D elicias ruris, post et digitalia, & aptos
V erticulos fuso, et tinnuleas uolsellas.
P lebs plaudit, uarioq; asinum clamore salutant,
B rasiculisq;, apioq; ferum, nucibusq; coronant.
M ox uecti grauibusq; rotant uinalia contis
P lena horno, plena & bimo nitrata quadrimo.
I lla ruunt, ipse ex asino sua munera laudat.
L audantem plausu sequitur uesuina iuuentus,
D issultantq; cauæ, fauet et de uallibus Echó.
L. Qua facie mea Planuri, quo est ore Vesevus.?

Pl. Porticia hoc mihi fida comes narrare solebat,
Carmeli simul ad fontem dum rapa lauamus,
Ventre quidem modico, at medio de pectore gibbum
Protendit, quanta est Bauiæ cretatilis olla,
Qua miscet suibus pultes, farcitq́; catinum,
Quodq́; pudet, nullas res hic habet, et caret illis.
Pro quibus intumuit cucumis niger, inde Napææ
Hunc rident, rident & oreades, ille superbum
Nutat, et inflexo quassat nigra tempora cornu,
Quod longe horrescit setis hinc inde reflexis.
At caluum caput, et nullo uestitur amictu.
Stant mento sentes, horrentq́; ad pectora dumi,
Ah uereor Soror, et dicam tamen, huius ab ore
Curuantur geminæ sannæ, quarum altera pontum
Tetra petit, fluctusq́; ferox, et littora uerrit,
Altera Sarastris fauces, saxa horrida Sarni.
Ac tantum non, Le. Ah soror, ah mea desine, et istos
Enarrare oriarchas, en uenit aurea Pompa.
En cultæ Dryades, comptæ quoq; Oreades ad sunt,
Et choreas agitare pares, et dicere uersus.

POMPA SEXTA, DRIADES ATQVE Oreades alternis concinunt, Macron et Lepidina colloquuntur.

D. t Vrturibus sua certa fides, certusq́; culumbis
Est amor, at uariat nõ mutuus ardor amantũ.
O. Turturibus si certa fides, certusq́; columbis
Est amor, et thalami sunt uincula certa mariti.
D. Fert filicem desertus ager, male cultus et hortus.
Non filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

Non

O·N on rixam cultus thalamus, non culcitra litem.
F ert pacem thalamus cultus, fert culcitra somnum.
D·S omne io, Pax dulcis io, cantate puellæ.
O·O scula io, amplexus et io celebrate sorores.
L·H as coniux, mea Planuris sat nouit, at illam
N osse nequit mea fida comes, mihi cara Patulcis
C ulta comam, succincta sinus, et candida pectus,
Q uæq; etiam roseo uer ipsum spirat ab ore.
M·T alis eras, cum te primum Lepidina sub ulmo
C antantem uidi, croceis sic ipsa cothurnis
S altabas, sic ora rosas, sic colla ligustrum
F lorebant, memini numeros, & uerba canentis,
V rit me Macronis amor N eside creati.
L·I pse refers, Patulci cantat meus ignis ab ulmo,
V lmus amor Macronis, amor Macronis ab ulmo.
A lter erat croceus, alter tibi calceus albus.
C ingebat crines frondoso è subere ramus,
E t primo tonsore tibi noua barba nitebat.
M·I psa canis, querulæ rumpunt tua uerba cicadæ,
E t disti, nec amant, et sunt sine amore cicadæ.
L·I pse arcu querulas stringis de fronde cicadas,
E t disti, querulæ rumpant nunc uerba cicadæ.
V t sese ad choreas Macron mouet apta Patulcis,
E t niueis suris, nigrisq; Patulcis ocellis.
M·S ic memini niueas nudasti tum mihi plantas,
A d fontem cum fessa lauas, ego condor in ulua.
L·I psa canit formosa Patulcis, amatq; Patulcis.
M e miseram, ut tristes surgunt ad tempora rugæ.
Pa P arthenópe Sebethon amat, Platamonis Halantum.
V traq; Nympha suũ tenet, et fouet utraq; amantẽ.

S ola Patulcis amans, sola est sine amante Patulcis.
I llum Nisa tenet deserti ad littoris algam,
N igra genu, croceisq; genis, et lumine glauco.
A lba genu, roseisq; genis, & lumine nigro,
O req; puniceo mœret deserta Patulcis,
E xpectatq; deæ non seram uindicis iram,
E t uenit ad choreas, nec iam desperat amantem.
N isa meum tandem reddes mihi Nisa Niuanum.
M. V t languet formosa, & amari digna puella,
E t sua furta mihi narrauit sæpe Niuanus.
N isa illum studiis auium ad sua littora traxit.
T u modo fac uiridem Ligurim de coniuge Pansæ
(Deperit hanc iuuenis) nunc hoc age perfice coniux
C oniuge de Pansæ dono ferat ipsa Patulcis.
N ô mora, qñ retrahat celerem in sua uota Niuanũ.
I psa Patulcan adi, cura est mihi adire Niuanum.
L. O coniux ò Macron, ego hoc pro munere iam scis,
S cis tibi quid referam, referet sua dona Patulcis.
M. E cce uenit formosa, uenit decus Heroinôn.
E t myrto diues, serpillisq; inclyta uirgo.
C lara thymo, longeq; etiam clarissima melle
A ntiniana, ruunt huius fama undiq; amantes,
E t bona pars sine dote petunt connubia Nymphæ.
I psa seni blandita, senem cupit, huius ab ore
E t choreas agit, & carmen meditata per hortos
L æta canit, stupet ad sepem mirata iuuentus.
H inc sola incedit, passuq; elata superbo,
I nuitatq; senem. et suspiria ridet amantum.
N ec nosti Lepidina Deam? Le. Quin ò mea cura
(Non dum notus eras) sensi sub rupe canentem.

Prima illi uox Eurydice, meáq; optima coniux
Eurydice mihi solus amor, tum uerba notaui.
Nunc numeros memini, quid amor iã deniq; sensi,
Quid sit amor, quid hymen, qd sint connubia nosco.
M· Est illi se positum opus artificis Melidoxi
Fistula, sunt numeri intacti cantoris Hymellæ.
Despiat hinc et oloris auenam, & carmina cygni.
Tũ septẽ nitidæ sunt præsto ad munera Nymphæ.
Seduláq; Vranie scenam, atq; umbracula tendit.
Illam non aliâs ederæ cinxere uirentes
Aptius, aut roseis insedit fistula labris.
Quin numeros meditata canit noua carmina uirgo.

POMPA SEPTIMA, ANTINIANA hymenæum celebrans feliciter ominatur, Iuuenum, ac puellarũ chorus recinit, Macron, ac Lepidina colloquuntur.

An· Dicite io iuuenes, & io geminate puellæ.
Hesperus adueniet fausto cũ sydere, Nymphæ
Qui referet thalamos, qui uincula nectat amantum.
Dicite io iuuenes, et io geminate puellæ.
Ch· Dicimus ô hymenæe iô hymen Hymenæe.
An· Hesperus adueniet, socii qui foedera lecti,
Qui statuat leges, qui deducát Hymenæum.
Dicite io iuuenes, et io geminate puellæ.
Ch· Dicimus ô hymenæe, iô hymen hymenæe.
An· Hesperus adueniet cari desponsor amoris,
Qui teneros lusus, & mutua gaudia monstret.
Dicite io iuuenes, et io geminate puellæ.
Ch· Dicimus ô hymenæe iô hymen Hymenæe,

An. I nterea adueniet dum uesperus aureus, et dum
F lameolum, & roseos hymen parat ipse cothurnos,
O mina dicamus thalamo, geniumq; ciemus.
G ausapinas uirides, noua nupta, nouusq; maritus
I nduite, & uiridem capiti geminate coronam.
S int uobis anni uirides, uiridisq; iuuentus,
E t uirides horti sint & uiridantia rura.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur proles heroo sanguine digna,
A ltera quæ tauros domet, & sciat ordine plantas
D isserere, et lentam in quincuncem ponere uitem,
F elix et pratis, et felix ubere terræ.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt sic stamina uoluunt.
An. A ltera, quæ telas cum pectine ducat eburno,
D iscernatq; & acu syluas, & flumina ducat,
E t fuso, docaliq; manu ingeniosa propago.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascentur heroes, et heroum inclyta pubes,
A eclidibusq;, sparoq;, uerutisq; apta iuuentus.
Q ui monstra oceani, qui saxicolas Tritones,
A uertant terræ, sirenum et littora seruent.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui Mopso, & Faunigenis Melibœis
D ent iura, et gregibus saltus, & pascua monstrent
I psi pastorum Reges, pecorumq; magistri.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

Euge

Ch. Euge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. Nascetur qui longinquis procul aduena terris
Hæc adeat Pastor pauper loca, cuius ab ore
Arida uicini resonent & saxa Veseui.
Ipsæ quem Pinus, ipsa hæc arbusta uocabunt.
Ille alta sub rupe canet frondator ad auras,
Pastoris musam Damonis, & Alphesiboei.
Illi concedant hinc Tityrus, inde Menalcas,
Alter oueis, alter distentas lacte capellas,
Et mirata suos requiescent flumina cursus,
Damonis Musam dum cantat & Alphesiboei.
Dicite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. Euge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. Nascetur'q; alius longo post tempore Pastor
Aduena & ipse quidem, proprii sed consitor horti.
Ausit et hic tenerum calamo triuisse labellum.
Hunc et Damoetas, & amabit lyctius Aegon.
Alter oueis niueas dono dabit, alter & Hedos.
Hic pascet niueos herbosa ad flumina Cygnos.
Misceat ipsa suos pascenti Amaryllis olores.
Hic et populea uacuus cantabit in umbra.
Vranie intactam cantanti iunget auenam,
Et cantum argutæ referent ad sydera ualles.
Dicite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. Euge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. Succedent'q; alii Damones, & Alphesiboei,
Qui'q; etiam tenui Musam meditentur auena
Pastores edera insignes, & arundine clari.
O mihi tum ut choreas agitare, et dicere uersus
Compositi'q; senis mutæ applausisse fauillæ,

V tiunet, & notam tumulo instaurare querelam ·
I pse senex tacita positus lætabitur urna ·
D icite io, sic fila neunt, sic stamina uoluunt ·
Ch · Euge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt ·
An · Dicite io, Hymenææ io Hymen Hymenæe ·
C · D icimus ò Hymenææ io, Hymen Hymenæe ·
I o Hymen Hymenææ Hymen, Hymen Hymenæe ·
F elix o Hymenææ Hymen felix Hymenæe ·
L · O Macron nympha hæc lepido ut sermone locuta est ·
I lli mel labris, fauus illi stillat ab ore ·
M · O coniux, nympha hæc longe est ditissima melle ·
C entum habet hæc Apiũ tabulata, examina centũ ·
L · Nũc agedũ, ad thalamos properat nãq; undiq; põpa,
Q uæ Macron doĩno, dominæ Lepidina loquamur,
C onueniat, nanq; illa & forma, & dote superbit ·
D os illi centumq; boues, totidemq; iuuenci ·
T ercentum simæ cirnea matre capellæ ·
C ornigeriq; hedi totidem, queis fronte sub hirta
A lbescunt maculæ, sunt cætera corpora fului ·
C ustodes gemini Arctoa de gente Lacones ·
M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ ·
P ræterea decus illud inenarrabile textum
F rondentis Zonæ cerasi de cortice nexæ,
A urato et iunco, & purpureis uiburnis,
E cuius medio pandens auis altilis alas,
E t scalpit terras, & pullos euocat ore ·
I lli triticea tingunt sua rostra farina ·
M ox fouet adductis saturos sua mater in alis ·
E rgo quid domino, dominæ quid uterq; loquamur,
D ic Macron, sua uerba suo sint munere digna ·

M. Qui tuus est & ubiq; comes, lepor adsit & ipse
C um primis Lepidina tibi, et Venus illa loquenti.
L. R ura Lepos meus is coniux colit, effugit urbem.
F orsitan et dominæ risum mouisse iuuabit.
M. S uauia sint quæcunq; feres, Lepidina memento.
L. Q uin etiam geminata illi simul oscula tradam.
M. S ic dices, cape nympha bonũ, qui me urit, amorẽ,
O bbam lactis, & hæc fumanti farta canistro.
T ercentum'q; illæ cirnea matre capellæ,
M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ,
B is grauidæ fiant anno, bis & ubera tendant.
S ic dicam, sume hos culto de margine fructus,
Q ui tibi notus amor nostri matris'q;, patris'q;.
C ornigeri'q; illi geminos de coniuge foetus
S uscipiant fronte albenteis, et tergore fuluos.
I pse mareis uideas uno de uentre gemellos,
S is Macron illi, illa suo Lepidina Macroni.
H æc nos, & properemus, & hostia celsa petamus.

FINIS.

I. I. PONTANI MELISEVS, A QVO VXORIS MORS DEPLORATVR.

COLLOCVTORES CICERISCVS, ET FABVRNVS PASTORES.

Ci. Hic cecinit Meliseus, et hæc quoque signa doloris
Seruat adhuc Corylus, uidi tua funera coniux.
Non ò non perii, cæsóq; in cortice signat
Populus. Ah moriēs morientem Ariadna relinquis.
F. Prò facinus, tantum ne tibi Meliseæ dolorum?
Cui modo conualles'q; cauæ, saltus'q; querenti
Reddebant, mihi te, quis te mihi Phosphori ademit?
O mecum ò salices, mecum ò lugete Myricæ.
C. Vox illi, gemitus'q; sonant Ariadnan, & antra
Responsant Ariadnan, ibi miserabilis, eheu
Te sequor ó coniux, alta et de rupe sonantem
Deturbat, quæ cara seni pendebat ab ore
Fistula, dum'q; cadit fluitans sua reddit arundo
Et numeros, et uerba refert uocalis arundo,
Te sequor o Ariadna, morare Ariadna sequentē.
F. Ergo senta iacet, spinosis'q; obsita dumis
Illa quidem et nymphis, et musis cognita auena?
Nec Corydon, nec Thyrsis eam, nec legit Amyntas?
C. Quin legit, dum spirat adhuc sub rupe, Patulcis,
Et dixit tibi Daphni, tibi noua munera seruo.
Cantabis'q; senem ad tumulum, condes'q; sepulchro,
Inde leuem calamum labris admouit, & alto

Corde dedit gemitum, cantusq; effudit amaros.
Seuerat ipsa suo segetem cum coniuge, & una
Purgarat ualida segetem cum coniuge marra.
Ipsa suo segetem cum coniuge falce secarat,
Et grauidos torta culmos religarat auena,
Contuderatq; suo messem cum coniuge, & auræ
Iactarat fragilem socio cum coniuge aristam.
Interea socio demulserat aëra cantu.
Mox simul æstiua requierat fessa sub umbra,
Carpebatq; leues caro cum coniuge somnos.
Ah dolor, abreptamq; toro, auulsamq; lacertis
Coniugis, hanc rapuit uolucri Proserpina curru,
Clausit & æterno torpentia lumina somno.
Lugeat hanc desertus ager, desertus & hortus,
Et deserta teges, desertæ & compita uillæ.
In primis luge labor, heu labor Irrite luge,
Et marræ, et segetes, fraudataq; præmia ruris,
Et uanam sine fruge operã, manuumq;, boumq;.
En squalent prata, & sua sunt sine honore salicta,
Extinctamq; Ariadnan agri, Ariadnan et ipsæ
Cum gemitu referunt syluæ, uallesq; queruntur.
Extinctamq; Ariadnam iterant clamantia saxa,
Et colles iterant Ariadnam, Ariadnan & amnes.
Cõueniant ululæ ad questus, geminentq; querelã,
Infelixq; Ariadnan auis gemat ore sub imo.
Ipse etiam querulæ iungant suspiria frondes.
Duxerat ipsa leui fuso subtegmen, et ipsa
Tenuia sub celeri uersarat pollice fila.
Ipsa sua studiosa manu glomerarat in orbem,
Atq; hinc uimineis onerarat lecta canistris,

Dum tenui insertas orditur pectine telas,
Vnde uiro, unde & natis sua texta pararet,
Vnde sibi cultumq; sinum, & mantilia cœna,
Queis olus, intactamq; rosam deferret in urbem,
Atq; aræ solitos uerno sub tempore flores.
Ah dolor, ah lachrymæ, uerrentem licia, & oras
Stringentem telæ, radiosq;, et fila trahentem
Occupat atra manu, truncatq; rigentia pensa
Immitis Lachesis, crinemq; è uertice uellit
Purpureũ, et furua circum caput horret in umbra.
Quo radii? quo pensa? quis o quis staminis usus?
Quo telæ studium infelix? quo pecten, et orsa?
O dolor, ò lamenta, gemat miserabilis eheu
Consuetus dominæ turtur, consueta columba.
Illa colum ducebat, ibi uestigia circùm
Ludebant geminæ uolucres, ludentibus ipsa
Et cicer, et tenerum spargebat blanda cuminum,
Mulcebatq; manu, gemat heu miserabilis eheu
De trabe mœsta sua nidumq; relinquat irundo.
Dum telam stringebat, & acre sonantia lina
Et cantu lenibat opus, tum flebilis ales
Iungebat socias lachrymoso carmine uoces,
Miscebatq; modos, gemat heu miserabilis eheu
Heu gemat infelix Liguris, cui grata petenti
Purgabatq; nucem, contusaq; crusta liquabat
Mellis arundinei, uitreum & de fonte liquorem.
Ad gemitum coëant lachrymosi compita ruris.
Pastores Ariadnã, Ariadnam armenta querãtur,
Extinctamq; Ariadnan opacis Buccula syluis
Cum gemitu testetur, et antra Ariadnan, et ipsi

I ngeminēt montes Ariadnā, Ariadnan et umbræ.
C laudite oues stabulis, stabulis cohibete capellas
F ormosæ ruris natæ, innuptæq; puellæ|.
D ū matres Ariadnā iterant, uos auia planctu
I mplentes, legite intactos, et iungite flores
E t Solis luctum, et pueri lachrymantis amorem.
T exite et abscissos ueneris de fronte capillos.
P ost ubi ió Ariadnan ió Ariadnan, et ipsum
I mplestis clamore nemús, hunc addite honorem
A d tumulum, pia uerba, acrem testantia luctum.
P ro fusóq;, coloq;, et uimineis calathiscis
H os flores, atq; hæc tibi serta Ariadna paramus
A d laurum, tumulo tibi quæ iam crescit, & ossa
A mplectens densa tumulum mox conteget umbra.
P ro lino, teláq;, & pro subtegmine, & orsis
H as lachrymas Ariadna, atq; hæc tibi dona uoue=
E n lactis florē ad tumulū, et redolētia mella, (mus.
P lacamusq; pios manis, & condimus umbram.
A eternum & ualeas Ariadna, æterna ualeto.
Nebat acu tunicam nato, indusiumq; puellis,
F undebatq; manu latices, dum pingit ab urna
S pargentem Sebethon aquas, dum labitur amnis,
P er salices strepit & ripis frondentibus aura,
M urmurat et tenui decurrens lympha susurro,
I psa sua lucem dextra insignibat, & auras
S pargebat flammis, radiisq; micantibus atras
P ellebat tenebras, primo ut sol splendet eoo
F ulgidus, et tremulis intermicat ardor in undis.
A h dolor, ah gemitus, fleat o fleat excita syluis
E sculus, & duræ ueniant ad funera quercus.

F ormat acu dū quercū, & mollibus esculus ūbris
D um surgit uiridans, procul ah procul ingruit acta
T empestas erebo uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tunicam, & tantos secum rapit auster honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit et Sol,
E t radii, ipsa nouis Ariadna offusa tenebris
C aligat nocte, obscura et circūndatur umbra.
C rudeles Radii, quo lux, quo purpureus Sol?
C rudelisq; dies, Mecum ò mecum ite puellæ
A d luctum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & unà
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H uc sociæ Dryades simul & celerate Napææ
V mbrarum memores, choreæq; in montibus actæ
E t questus geminate, et amarum intendite luctum.
S ol obiit, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
N on imbrem sitiant segetes, non culta liquorem.
I n lachrymas abeant rores, imberq;, liquorq;,
V nde fluant queruli lachrymoso margine riui,
M urmuraq; ipsa sonent Ariadnā, Ariadnan et ipsi
S uspirent cursus, udæq; querantur arenæ.
L ux periit, tenebræ offusæ, iam robora frondes
E xcutiant, foliisq; leues spolientur et alni.
I psa comas laurus tristesq; auellite myrti.
D um frondes, foliisq; comæ miscentur, et auris
H uc, illuc agitantur, & excitus instrepit aër,
I pse aër, ipsæ frondes, folia ipsa, comæq;
D um uolitant, strepit et miseris conquestibus aura,
T riste fleant Ariadnam, impulsaq; saxa resultent

Flebilibus

F lebilibus numeris Ariadnam, Ariadnan, ut ipse
I pse senex renouet luctus, & prodeat antro.
Ci. F inierat, lachrymisq; genas, atq; ora patulcis
L auerat, hic miseræ comites & pectora duris
P lanxerunt palmis, & saxa sonantia longo
I mplerunt clamore, et foemineis lamentis.
T um senior gemitum ingentem dedit, et scidit albam
C aniciem, simul hos effudit pectore questus,
Arescat mihi ros & Apes sua mella negarint.
N on ò non mihi cara fauos quæ deliquet uxor.
T orpescant flores, pomum mihi deneget arbos.
N on ò non mihi poma manu quæ seligat uxor.
S qualescat seges, & messem mihi culta negarint.
N on ò non cererem mihi quæ mea uentilet uxor.
A rescant horti, frugem mihi deneget hortus.
N on olus ò mihi quæ, non quæ mea tondeat uxor.
T orpescat focus, atq; ignes focus ipse negarit.
N on ò non mihi farra foco quæ torreat uxor.
D ispereant fontes, et aquas mihi deneget amnis.
N on ò non latices mihi quæ mea misceat uxor.
T riste ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ,
N on foetum dent armenta, aut mulctralia succum.
N on ò non mihi lac quæ cara coëgerit uxor.
I nfelix cœlo exitium ruat, ut neq; lanam
V ellera dent, nullæ ueniant ad licia telæ.
N on ò non mihi texta manu quæ neuerit uxor.
D ira lues cœlo ruat, & ruat altus olympus
S tragem agris, stragem arboribus, terræq; ruinam
D et super, et mediis tellus internatet undis.
N on uxor mihi cara domi quæ sarcula curet,

Non falcem quæ acuat messi, lignisq; securim.
Non socia gratorum operum, consorsq; laborum.
Non heu quæ defecta senis locet ossa cubili.
Cantanti non quæ numeros, & uerba ministret.
Pulsantem non quæ digitis iuuet, et iuuet ore,
Non oculos quæ claudat amans, donetq; capillis
Extinctũ, et lachrymis decoret miseranda sepultũ,
Quæ memor æternumq; uale, uale ad hostia dicat.
Ci. Hæc Meliseus, & antro sese condit opaco.
Ex illo latet, & cura tabescit, & annis.
Forsan & ipsa Faburne dies solabitur ægrum,
Mitescetq; malum, nec tanta silentia frustra.
Nuper ad extremam foribus quæ proxima, myrtũ
Non expressa quidem, tamen est uox reddita, lauri
Este mei memores, fontemq; inducite lauris
Naiädes mihi cultæ, et Solem arcete hyacinthis.
Fa. Nuper et ad ueteres Citrios, dum tondet anethum
Vxor, et ipse simul mentam, atq; sisimbria purgo,
Suspirantem illum, et querula cum uoce ferentem,
Intenti accipimus, Longum o defleta, quid umbra
Nec mihi nocte uenis, nec amica occurris imago?
Huc aures Cicerisce, uides quid coruus ab ipso
Impluuio, consuetus heri ploratibus Ales,
Quid Coruus secum incrocitet, meditetur et ore?
Et manes me me fugiunt, & uita grauatur.
Cur ò cur nostri non uos quoq; pœnitet auræ?
Ci. Quin aureis ueterẽ ad postem, qua ianua hiulca est,
Admoueo? ipse sub hæc coryleta Faburne maneto.
Fa. An potius, qua lotos, et alticomæ Cyparissi
Tristes gemunt, scriptoq; dolent in cortice Cedri?

P arcite apes, nisi triste, nihil de rore legetis.
I nfecere mei rores, et pabula questus.
A h dolor, ah desyderium, non antra, nec horti,
N on imae ualles, non syluae, aut flumina seruant,
N on monimenta senis. quin hic quoq; signa dolorũ
T ofus habet memor, et lachrymas, quas ebibit ante,
N unc quoq; gutta refert, referunt et saxa dolorem.
Ci. I lle quidem flet adhuc, sed multa Faburne leuarĩ
P osse monent, numeriq; monent, et uerba querentis,
Q uaeq; ipse in uultu speculans, et uoce notaui,
D um uacuam in foribus discreto uimine texit
F iscellam, et uario solantem se Orphéa cantu
C oniuge cum socia pingit, memoremq; querelam
Q uẽcunq; ad iuncũ ingeminãs, miseratur amantẽ.
Mox subit, ò mea qsnam? heu qs mea uulnera curet?
E n audi. Mihi cur? cur o mihi triste minatur
I ris ab exortu? moerent sata, luget et hortus.
T andẽ o tandẽ Aquilo nubes disperget, et Austros.
Q ui nam ò qui desyderium, et mea uulnera sedet?
Orpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit acantho.
Saeuit hyems dira, et pecori ferus ingruit aër,
A tq; Apibus, tandem o tandem mitescet et aër,
E t Zephyri uer diffundent, quae nã aura, qs aegrũ
S olatur ueris tepor, aut noua mulcet irundo?
O rpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit Acantho.
A rescunt coeli uitio, atq; uredine prata,
E t syluis cecidere comae, tandem ò tandem imbres
R estituentq; comas syluis, & gramina pratis.

Qui nam ó restinguitq́; ignes, & uulnera sanat?
O rpheaq́; , Eurydicenq́; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit acantho.
H æc senior, suetam interea nec spernit auenam,
E t pateram exornat nymphis, et mulctra Vacunæ.
Fa. N on amnes Ciceriscæ, aut hæc quæ flumina cernis,
D ecrescunt, non usta calore, augentur ab imbri.
P ost cœli tempestates, Pelagiq́; procellam
C omponunt sese fluctus, & nubila cedunt.
T ristitiæ quoq; meta sua est. Meliseus ab antro
P rodibit tandem segetis memor, & memor horti,
D iluet & rastris curas, & falce dolorem.
Ci. Q uin potius, quoniam uer appetit, et sua curæ est
I nsitio, falcemq́; illi, cuneosq́; paramus?
C orticæ quoq; etiam lentescat uulnus, & udo,
Q uæ super ipse linens imponat glutina libro.

FINIS.

MAEON.

SYNCERIVS, ET ZEPHYREVS PASTORES Queruntur apud sepulchrum Mæonis, mox a dolore in uoluptatẽ conuersi, amatoria, ac pastoralia quædam canunt, sub ipsius autem Mæonis persona Pauli Artaldi medici mors deploratur.

Sy. P se uides, quo tot Zephyree inuenta, sepulchrum
i C uncta tulit, superat uix ah, uix est super umbra.
Ze S ynceri non umbra diu, non fama, nec ipsa
E xtabunt monimenta, rogo uix pauca supersunt,
M ox eadem nox obscura caligne condet.
Q uæ tumulo circum increscunt uirgulta, uel alto
I gnea uis excussa polo, aut manus improba perdet,
O ssáq; nuda solo sparsa, atq; ignota iacebunt,
N e post ossa quidem, nec fabula Mæonis ulla.
Sy. Hæc igitur Zephyree dies? hæc summa laborum est?
Q uin potius, quoniam nulli sunt Mæoni sensus,
M æona nec lachrymæ'ue iuuãt, aut carmen, canamus.
A ra uale, cineres magni pastoris auento.
N os Mæon, nos te æternum saluere iubemus.
Ze D iscedens ego terra tibi, quæ Mæona seruas,
E t desyderium, et lachrymas, meáq; oscula linquo.
T e Zephyri foueant molles, te lenior aura.
M æonis et de qua frondescet Amaracus urna,
V sq; fluat liquor ille tibi, quo uulnera & ipse
S anabat, quo Naiadum comebat & ora,
F ũdebatq; Deũm Ambrosiã per rura, per hortos,

A eris et medica purgabat ab arte uenenum,
Quo fuit et syluis olim tam notus, et urbi,
E t fama superauit Ocrim, iugáq; alta Matesi.
I pse uale æternum Mæon, mihi maxime Mæon.
Sy. N unc agedum tenues calami, mea dulcis arundo,
D ii cœlo, terris umbræ, nos lenibus auris
C antantesq; fruamur, et ocia læta sequamur.
C ura olerum, studiumq; herbarum, artesq; medēdi
V iuentem iuuere, expressi et Mæona succi.
M e compressa iuuant labris labra, Phylli uenito.
I pse inter frondes, coryletáq; densa latebo.
Ze O scula me suppressa iuuant, mea Lychni maneto,
Qua Platani strepit ūbra, sonat leue murmur aquai.
Sy. N on me tam leuat aura Canis sitientis in æstu,
S pirat Acilla suo quàm quod de pectore anethum.
Ze M e risus fouet aura Philœnidis, aura cachinni,
S ordeat ut Philomela, apiumq; ad septa susurri.
Sy. V idi ego picta manu, selectáq; fraga legentem.
I nnuit et mihi, serta Deus dum stringit in umbra.
H ic ibi tum femur hirsutum, setosáq; menta
O bstupui, atq; oculos fruticoso in margine fixi.
Ze V idit me dum poma lego, arrisitq; legenti,
E t dixit mihi Nais, amant et poma Napææ.
H is ego tum impleuiq; sinum, obstupuiq; papillas,
P ectora dum limis oculis, et colla pererro.
Sy. Suaue, per æstatem ad fontem stat ubi unda, canorū
A gmen, et arguas ranarum audire querelas,
V ellera tum crispantem, et cornua lata mouentem
C irronem spectare, salit dum terga Macllæ,
Mox Rufā, mox Albigenā, mox Thyrsan, et Hypsan
Ac

A c iuxta residere, cui tua gaudia narres.
Ze S uaue per hybernum frigus, dum nox silet, ipsum
A d foenile Boum murmur, cum ruminat omnis
G rex simul, et pastæ suspirant Pignora matres,
A udire, et saturi distenta sub ubera foetus
D um ludunt, petit hic socium, fugit ille petentem,
A tq; unà recubare, cui tua pectora iungas.
Sy. H ic Aries uillosus, et hirtis cornibus, aure
Q uadrifida, cui ter gemini lato inguine testes
H orrescunt, hic ipse Aries gregis omnis, et omnis
V irq́; paterq́; gregis, Patrem hunc foetura fatetur
A dmissura uirum, spes est gregis omnis in uno.
Ze. Miraris taurum huc, patrem hunc Lucania, et unũ
I actat, habetq́; uirũ. armenti laus omnis in uno est.
D ucit ab Herculeo genus, et cognomina Tauro.
H unc Dryades mirantur, amatq́;, & deperit illa,
Q uæ facie tauros, oculis capit aurea ceruos.
Sy. S it modus ò Zephyree. instat nox, ite capellæ,
I te et oues, age coge Lacon, age coge Lycarba.
L atratu et reuoca, cessit qui à matre, iuuencum.
Ze S ynceri hoc age, lecta sinu dum mespila condo,
I nthyrsum dum sorba suis cum frondibus apto.
H is gaudet tua Sila, probat mea Rufula sorbum.
Sy. E ia eia Saturisca, domum ad præsepia nota.
Q uid segnes? eia ite, eia, nox aduenit, eia
I te domum, insidiis nox opportuna luporum est.

FINIS.

ACON ADVLESCENS NAPEN A SE AMATAM NYMPHIS PRAEFERT Naiadibus. Illæ ueneno ex oculis emisso, Napen conficiunt. Vertunnus eam in Napum conuertit. Introducuntur itaq; Petasillus & Saliuncus pastores fabellam hanc referentes, deinde quoq; rusticanas quasdam Melisei cantiones decantantes.

PETASILLVS, ET SALIVNCVS COLLOCVTORES.

Pe. Edite Naiădes nymphæ. iam cedite, uincit
Pulchra Nape, petisq; oculis, nigroq; capillo.
Verberat his puer acer Acon, atq; increpat ore.
Illæ oculis, conceptum atro sub corde uenenum
Inspirant. quo uicta Nape tabescit, ut altis
Tabescunt sub sole niues in montibus, & iam
Ponit humi languentē aĩam, mors'q; occupat artus.
Hic ter Acon scidit ora, comam'q; à uertice uellit,
Et clamore nemus compleuit, questibus auras.
Clamantem Vertunnus opaco è limite sensit.
Accurrit pueri memor, & miseratus amantem,
Iniecta tellure Napen tegit. Illa repente
In Bulbum conuersa, solo radicibus hæsit.
Vestit eam foliis Deus, & frondescere iussit.
Hinc olus, hinc herbosa Nape turgescit in agris,
Hæc nobis quondam pueris Meliseus ad ignem
Narrabat,

N arrabat, cum rapa senex, poscam'q; probaret,
C ontusam'q; fabam sparsa condiret amurca,
M isceret'q; apio rutam, coriandron aceto.
Sa. Non puduit cantorem igitur resonantis auenæ,
C ui tot oues, pecoris tantum, mulctralia tanta,
P ellitum pastorem olitorum accumbere mensis,
V lpica'q;, & ueteres ruptare ad prandia cepas.
Pe. Illum cepa recens, uiridis'q; cucurbita, captum
D ucebat, mentæ'q; sapor, succus'q; sisimbrii,
M unere quo uiridi recubans in cespite, mecum
H æc cecinit, ueteres fassus per carmen amores.
H uc ades ò mihi cara, uocant te Adriana ligustra,
T e myrti, salices'q; uocant. age cara uenito.
I pse tibi tenerum legi, seruo'q; faselum,
I pse cicer, tibi sepositis rosa floret in hortis.
E n tibi cœruleus cucumis super hamite crescit,
C œruleus cucumis deuectus Arangide terra,
H ic ubi nigrides ranæ certare Elephantis
P ræsidio culicum haud dubitant, et irudinis atræ.
T e manet hic cucumis, propera, mecum'q; recumbe.
Q uin & campano de uellere textus, et umbro
S upparus, & uiridi circum uariatus ibisco
T e uocat, hunc fuit Aladámas, distinxit & Alcon,
H ic et acu Morco similis, quem mater Acilla
I nstituit'q; colo, atq; apibus formauit alendis.
S upparus is tibi sepositus blanditur, et instat,
H uc ades. En tibi grex Ariadna occurrit eunti,
D um properas lætæ plaudunt de fronde cicadæ.
H æc cecinit Meliseus, humi'q; hortensia dona
E uellens, mentastrum atrox, et sectile porrum,

S ustulit ipse humeris, fascem & redolentis anethi,
M ox sese in monteis, et pascua nota recepit
A d ueteres lauros, fumosaq; tigna V eseui.
I llinc & mihi fiscellas, & cymbia lactis
M ittit amicitiæ memor, & triuialis auenæ.
I dem pastorum cultor, pariterq; olitorum.
P ost dulceis quandoq; epulas iuuat esse lupinum.
E sse mulas, asprina iuua nt, post lene falernum.
E t mea me quoties petit ore Biturrica, quantum
R uta iuuat, q̃ labra iuuant redolentia porrum.
S cilicet ille satur scrutis, et lactibus agni,
A c sale continctis hedorum clunibus, atrum
L audat olus, acreis ruptat de gutture bulbos.
Sa. E t nostri Petasille greges sensere canentem
I n syluis Meliseon, adesaq; saxa sonorem
D um referunt, tacitæ cantum stupuere Napææ,
E t, mirum, fessæ uocem tenuere cicadæ,
P rostrataeq; solo iacuere ad carmina uaccæ,
O blitæ cytisum pecudes, satureia capellæ.
I ncipit hinc. Ariadna pyro mihi gratior ipso,
Quod superat uel odore rosas, uel fraga colore,
D um pectus foueoq; manu, tractoq; papillas,
N on me mulctra iuuant, non lactis plena recocti
F iscina, non hedus dum ludit ad ubera matris,
B uculla nō, cupido dum blanda admugit amanti,
D esierat. plausere boues, plausere iuuenci
M ugitu. Socio responsant antra fauore,
C onualles'q; cauæ resono nemora auia cantu.
M ox iterum. Dulce in pratis dū gramina tondent,
C ernere capreolos, uariato tergore, pictis

D istinctos maculis·Mater uocat usq; pauenteis,
S ectantur trepidi uestigia matris anhelæ·
L udunt & saturi circum ubera nota gemelli·
S uaue per æstatem liquidam mulcentibus auris,
D um tectæ ramis uolucres connubia miscent,
P andentemq; alas, caudamq; ad terga rotantem
P auonem spectare·V ocat Iunonius ales
C onsortem thalami, speculosa uolumina uersat,
C auda micat, mediis fulgent sua sydera pennis·
V enit amans, cupidis miscent simul oscula rostris·
I ungit amor geminos, geminataq; gaudia gliscunt·
I nter utrosq; suos Venus ipsa accendit olores·
A t mea cum liquidos Ariadna recedit ad amnes,
A lbentemq; pedem, nudatq; ad flumina suras,
G enuaq; sub uitrea candent argentea Lympha,
E t fungis Alni candentius, & niue Corni,
P opulus & niueos quos iactat in aëra flores,
T ūc mihi corda liquant uel mella Sicanidos hyblæ,
M ella fauis Heliconis, et anteferenda Libyscis,
E t succo siculæ, stillant quem cortice cannæ·
Finierat·Simæ rupere silentia capræ,
R uperunt et oues, simul & cum matribus agni·
B alatum referunt colles, Gauriq; recessus,
E t Cumæ uacuæ, & cryptæ graueolentis Auerni,
A ntraq; Musconis, & opaca sepulchra Tuennæ·
Hæc ait, & latis humeris quæ bucina pendet,
I nflat eam labris turgentibus·Illa frementi
I nuoluit cœlum gemitu·Q uo concita syluis
E rumpit clamore suum gens horrida setis,
H orrida grunnitu, et tundentibus aëra sannis·

I pse manu glandem spargens cicat ore, crepatq;
O ra per & denteis rictu glans hausta uoraci,
L ambentes catuli circunstant ubera matrum.
M ox abit ad fagos. Sequitur simul undiq; pubes
A rmentalis, agris regnat Meliseus in ipsis
N odoso incumbens baculo, & stans īperat. Adstant
V mbronum generosa cohors, turmæq; laconum,
L atratuq; lupos arcent, & limine fures.
Hæc memini Petasille, iuuat meminisse, uel urnam
C andentis lactis pretium ferat, ò mihi siquis
H unc iterum det uidisse, atq; audisse canentem,
D et calamos modulare, leuemq; inflare cicutam.
Pe. O mihi siquis eum sistat Vulsonis in antro
R ursus & ad Mopsi salices, aut rura Salenti,
I lle sibi uitulum pretium ferat, eligat agnum
C ornipetam, cui lana pedes descendit ad imos,
R ursus et ipse suos recinat Meliseus amores,
A ut cum Delioli pratis, Minionis ad alnum
H æc dolet, & socias ranæ iunxere querelas.
Ad corylos Ariadna canit, subtegmina ducens,
D um canit assuetas miscet Philomela querelas.
C oniugis absentes hæc dum suspirat amores,
I ngeminat memorem nati philomela dolorem,
D umq; uiri barbam meminit, setosaq; menta,
H ic philomela grauem sustollit in aëra questum.
D umq; torum queritur, fraudataq; gaudia lecti,
M œsta silet philomela, facitq; silentia luctus,
S uspirantq; redolentq;, simul. Quo carmine captæ
F ormicæ, tacitum dant læta per agmina plausum.
Ad fluuios me torret amor, fax urit ad amnes,

O mecum ueteres ranæ renouate querelas.
Dum tibi promitto noctem, meaq; oscula coniux,
D eliciasq; paro gregis, & noua munera porto,
D um lauor ad fontem, sudataq; pectora tergo,
E t filicem necto crines, ac tempora circum,
E cce lupum ad catulas, agnumq; ex ubere matris
E ripit, et tacitus latebrosa per auia tendit.
I pse sequor, noctem in nimbis per inhospita duco,
E t mea te coniux exclamans, pectora plango.
O mecum ueterem ranæ reuocate dolorem.
Dum tibi de uiridi fiscellam uimine texo,
V irgaq; cœruleo miscetur candida iunco,
F lauaq; supremum circundat linea textum,
E t limbum croceo subtexunt flore corymbi,
E cce per impluuium demisso fune, pedumq;,
E t picturatum buxi de fronde galerum,
F iscellamq; decus texturæ, et ruris honorem,
S urripiunt fures. ah monstra pudenda Brigantum.
E xcutior somno trepidus latrante Cynandro.
D um crudo perone mihi pes sternitur alter,
I ngruit atra cohors murmur. Subroditur alter
P ero, nec à morsu pollex defenditur ægro,
E xclamo, lachrimansq; genas, & pectora tundo,
O mecum questus ranæ geminate recenteis.
Dum fœtus geminos uaccæ candentis, adulti
S pem gregis, ad fluuios, et prata uirentia duco.
D um mihi promitto soboles, ad aratra iuuencos,
A d mulctram uitulas, ad dolia dona Lyæi,
D umq; sero cytisum uaccis, arbustaq; pango,
A tq; serens canto ad sulcos, uinetaq; pangens

A d foueas, ipsi mecum experiuntur & agni.
L udunt ad sentes infirmis cornibus hedi.
A h dolor, ah lachrymæ, sonuere tonitrua cœlo,
D iscurrêre faces, ignitáq; tela coruscant,
D e cœlo tacti foetus, armenta, gregesq;,
E t tactæ uites, auulsa & stiua serenti
A ttonitu. Vix ipse super turbatus, & amens
S tragem inter pecorũ frugumq; relinquor, et atris
A mbustus flammis iaceo. Vix colle propinquo
L apsa pales tutatur, humi tollitq; iacentem.
O mecum solitas ranæ instaurate querelas,
E t luctum geminate, nouosq; intendite questus,
C oncidit hic. Ipsi simul ingemuere iuuenci,
I ngemuere & oues, cumq; ipsis matribus agni,
I ngemuere capræ, ipsis & cum matribus hedi.
D emisere comas quercus. liquere palumbes
E t quercus, frondemq; nuces posuere, columbi
D eseruere nuces, Ramos fregere myricæ,
D eseruere et aues nidum, et cum prole myricas,
D eserũitq; et apis flores, roremq; cicadæ,
E t ranæ mutis fecere silentia bucis.
H æc Saliuncus, & hæc referebat arundine clarus,
E t calamis Petasillus, uterq; insignis auena,
I nterea asparagosq; legunt, fungumq; recentem,
B oletosq; sequuntur, & altercantur utrinq;
C onditura suo quæ sit miscenda sapore.
T ecta & uterq; subit, nigro squalentia fumo
H irsuti Labeonis. hic et miscere falernum
A sparago docuit, docuit piper. hic boletis
I ncoctumq; pyrum, mentæ syluestris acerruum,

ACON.

Alliaq; adiicere, et contritum serpillum,
Postremo querulis oleum stillare patellis.

FINIS.

a b c d e f g h i K l m n o p q r s t
u x y z.

QVATERNIONES OMNES.

VENETIIS APVD ALD. MENSE
MAIO. M.D.V.

ALD. SVARDINO SVARDO BERGOMATI. S.

Summa beneuolentia in te mea, ob dulceis mores tuos, et uitæ integritatem suauiss. Suardine, fecit, ut Pontani nostri hendecasyllabos cura nostra excusos sub tuo nomine emittendos curarem in manus studiosorum. Tum etiam, quia cum Venetiis esses, hendecasyllabos ad te treis et triginta supra centum, quos de te composuerat, misit, ut unà cum Vrania, et cæteris poëmatis suis mihi imprimendos dares. Atq; utinam tunc id facere licuisset, cum & tu aderas, et ipse uiuebat. præsertimq; cum q̃ maxime id cupere uideretur, et quasi præsagiret, id quod euenit, ut ante è uita discederet, quã characteribus nostris, nostro studio, suos lusus excusos uideret. satis enim & nostro, & illius desyderio fecissemus. Vidisset quantum curæ, studij, laboris doctissimis suis, ac diuinis poëmatis informandis adhibitum a nobis fuisset. Vidisset lucubrationes suas, suos lusus, sua pignora, amari, amplecti uenerari a studiosis, iisdemq; doctiss. Quam quidẽ rem non accidisse & tunc tuli moleste, et nunc maxime doleo. Adde quod primo exemplari intercæpto, alterum sua ipsius manu perscriptum te absente ad me misit, orans, obsecransq; etiam, atq; etiam, ut accelerarem editionem. Sed uide infortunium, Simo ille philosophus, cui ad me librum dederat, in febrem grauissimam in itinere incidit, paucasq; post diebus Patauii moritur. iisdemq; diebus et Pontanum ipsum decessisse renunciatum est. Illud etiam mirabere, anno

ferè post, ex quo is obiit mortē, exēplar ipsum mihi fuisse redditum. Hæc autem ad te propterea publice scripsimus, ut nos, quod in hunc usq; diem istæc opera edere distulerimus, et apud te, cuius censuram facio plurimi, & cæteros uel istorum poematum cupidissimos, uel Pontani amantissimos hac epistola expurgaremus. Vale.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM, LIBER PRIMVS.

MVSAM CATVLLI INVOCAT. Tum Hendecasyllabos alloquitur, & Marinum monet, ne eos comites in balneas secum ferat.

I gris Pieri, quæ places ocellis,
E t cantum colis, et colis choreas,
N igris Pieri grata dis capillis,
F ormosæ quibus inuident Napææ,
D um gratos prope Syrmionis amnes,
E t crinem lauis, & comam repectis,
N e tu Pieri, ne benigna desis.
D um lætis salibus, sonante plectro,
A lterno et pede balneas adimus.
Huc huc hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis et lepôrum,
I ocorum simul, et facetiarum,
H uc deferte minutuli, citiq;,
Q uod uos en pretium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolas simul puellas,
I nter molliculos simul maritos
L udetis simul, atq; prurietis,
D um tractat tumidas puer papillas,

Contrectat tenerum femur puella,
Tractat delitias suas maritus,
Tentat delitium suum puella,
Et ludunt simul, & simul fouentur
Lassi, languiduliq; fessuliq;,
Tunc uos hendecasyllabi beati,
Quot quot oscula, morsiunculasq;,
Quot quot enumerabitis duella?
Quot suspiria, murmura, et cachinnos?
Cum furtim liceat sopore in ipso
Contrectare papillulas, sinumq;,
Occultam et femori admouere dextram.
Hos tu sed comites Marine uita,
Baianis quoties aquis lauaris,
Tuas ne ueneres, libidinesq;,
Et lusus referant salaciores,
Sis et fabula, quod senex, salaxq;,
Et thermas quoq; balneas & ipsas
Infames nimio supinus usu.
Hanc laudem potius tuo relinque
Compatri, chorus hunc puellularum
Incanum sequitur, colunt sed illæ
Non annos uetuli senis, sed aurum.

PVELLAS ALLOQVITVR AD monens, quid seruare in balneis debeant.

Quæ dulceis modo balneas petistis,
Et corpus calidis aquis fouetis,
Inepte facitis nimis Puellæ,
Inepte nimium, parumq; recte,

Quod corpus sine amantibus fouetis,
Quod solæ sine amantibus lauatis.
Quare consilium Senis probati,
Et rectum capite, et probum, bonumq́;.
Gaudet blanditiis Amor, iocisq́;,
Amplexus petit, osculis fouetur.
Res est mutua, mutuus cupido.
Odit tristia, solitudinemq́;.
Quid solæ sine amantibus lauatis?
Quid corpus sine amantibus fouetis?
Curas pellite, solitudinemq́;.
Ite in gaudia, mutuos fouete
Amplexus, sine amante, mutuum nil.
Quare nec sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.
Intrastis calidas, uocate amantes,
Intrastis calidas fouete amantes.
Sint et mutua, sed nec ipsa muta.
Amplexus cupidi loquantur ipsi,
Iniectæq́; manus loquantur ipsæ,
Et dens blandulus, ebriiq́; ocelli,
Sonent oscula, personent cachinni,
Vincant murmura cyprias columbas.
Hanc legem statuit uenusq́;, amorq́;,
Hanc legem sibi balneæ edidere.
Nec solæ sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.

DE BATHYLLA PVELLA in balneis.

Baianas petit Bathylla thermas,

Dumq; illi tener it comes cupido,
Atq; unà lauat, & fouetur unà,
Dum molli simul in toro quiescit,
Ac ludos facit, improbasq; rixas,
Sopito pueroq;, lassuloq;
Arcum surripuit Bathylla ridens,
Mox picta latus instruit pharetra,
Et molles iacit huc, et huc sagittas.
Nil o nil reliquum est miselli amantes,
Nil his impenetrabile est sagittis,
Heu cladem iuuenum, senumq; Baias.

AD HERMIONEN, VT PAPILLAS CONTEGAT.

Prædico tege candidas papillas,
Nec quæras rabiem ciere amantum,
Me quem frigida côngelat senecta,
Irritas male, calfacisq;. quare
Prædico tege candidas papillas,
Et pectus strophio tegente uela.
Nam quid lacteolos sinus, & ipsas
Præ te fers sine linteo papillas?
An uis dicere basia papillas?
Et pectus nitidum suauiare?
Vis num dicere, tange, tange, tracta?
Té ne incedere nudulis papillis?
Nudo pectore te ne deambulare?
Hoc est ad uenerem uocare amantes.
Quare côntege candidas papillas,
Et pectus strophio decente uesti,

A ut, senex licet, inuolabo in illas,
V t possim iuuenis tibi uideri.
T ithonum Hermione tuæ papillæ
P ossunt ad iuuenis uocare munus.

AD MArinum Thomacellum de lege bal neorum uirginibus dedicatorum.

H is uirguncula thermulis lauetur,
N ullam quæ uenerem integella sensit.
H is se balneolis lauet puella,
N ullum quam tetigit uiri cubile.
H oc se fonticulo eluat sacerdos,
N ullæ quam recreent amoris auræ.
Quod siquã laticis sacri pudorem,
E t castum temerarit ausa fontem,
I ratæ timeat deæ flagellum.
H æc lex est tabulæ deæ dicatæ,
V is hæc thermuleæ dicationis.
S quallent hic latices Marine sacri,
E t serpunt ederæ deæ sacello,
N ullæ his uirgineis aquis lauantur,
N ec casta est quoniam, nec integella,
S eu uirguncula, seu puella, siue
C ustos romulei foci sacerdos.

AD MARINVM Thomacellum.

S alaces refugis Marine Baias,
E t fontes nimium libidinosos.
Quid mirum senibus nocet libido.
A n non o Thomacelle uina prosunt?

E t prodest senibus liquor falernus?
E t prossunt latices Thyoniani?
A nnon & senibus Marine somnus,
E t prodest requies, soporq; prodest?
B aiis somniculosius quid ipsis?
Quid thermæ, nisi lene, molle, mite,
R orantes cyathos, merumq; poscunt?
S enum delitias, iocos seniles?
S enex ad calices iocatur, idem
L udit ad cyathum· senile uinum,
S enilis sopor, & quies senilis.
Huc huc en propera Marine· uerum
H uc ipsis sine testibus uenito,
E t lumbis sine· nam quies senile est.
L ibido iuuenile sicitasq;,
E t tecum ueniat sitis, fidelis
E t senum comes, atq; balneorum.
P ergrate accipiere, sicitasq;,
A tq; unà sitis accubabit· ipse
M iscebo tibi poculis minutis,
I demq; est uario frequens lyæo.
H oc ætas iubet utraq;, & sodalis,
H oc et balnea, siculæq; arenæ.

BALNEAE LOQVVNTVR.

N ostrum si titulum Puella nescis,
H ic est, prægrauida recedet aluo,
Q ui uenit uacua· hoc habet tabella.
Q uod uero officium tuum, meumq;,
Q uæ partes, moneam· uirum ipsa tecum

Adducas

A dducas ualidum, ioci peritum,
C ui telum uiride, & uirens iuuenta.
N ec tu defueris comes iocanti
A ut ore, aut femore, aut manu, iocis'ue.
N anq; et balnea mutuum requirunt.
Nunc ad me uenio, meum'q; munus
Q uod sit, subiiciam. Tibi senex uir
S i sit, nec ualidus, nec ore gratus,
N ec aptus thalamis, tori'ue rebus,
Q ui rursus iuuenis, decens, ualens'q;
I am sit, substituam, salacior'q;
V erno passere, martiis columbis,
C ui rubro caput horreat cucullo.
H æc uis est tabulæ, uigor'q; fontis.
Q uare si sapies Marine, cum sis
E ffoetus, fugies repente Baias,
V ites balnea, myrteum'q; littus
E lumbis, tremulus, macer, senex'q;.
S etosum Hectora balneæ requirunt.

AD DEIANEIRAM PVELLAM.

Cur o Deidneira, cur moraris
A uroram cupidis referre terris?
C ur non lumina, petulos'q; ocellos
I n lucem exeris? ac diem reducas?
P ellit Sol radiis suis tenebras,
E t lucem pariter, diem'q; reddit.
T u lucem referens tuis ocellis,
P ellas tristitiam, & graueis dolores,
E t curas abigas benigna amantum.

E t quod Sol radiis, id ipsa ocellis
P ræsta Deianeira, amantibusq́;
E t lucem pariter, diemq́; redde.

AD PETRVM COMPATREM NEAPOLITANVM.

Quod cani tibi compater capilli,
E t toto capite albicant pruinæ,
A mplexus fugiunt tuos puellæ,
I unxisse & femori femur recusant.
Quod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis redimet iocis Thalia,
Quæ nam, quæ tibi compater misellę,
Quæ uita? aut quis erit modus querenti?
H ic est, quem teneræ timent puellæ,
Quem cultæ fugiunt nurusq́;, amorq́;
O mnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
V sq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
O mnis horret amor, uenusq́;, hymenq́;.
S ed nil sit tibi Compater molesti,
N ec canos, celerem aut time senectam,
S ed tristes animo repelle curas,
Quod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis numeris dabit Thalia,
I d nummus dabit aureus petenti,
V el te ut lacteolæ petant puellæ,
Quæ tum, quæ tibi Compater beate,
Quæ uita? aut quis erit modus iocanti?
H ic est, quem roseæ uolunt puellæ,
Quem cultæ cupiunt nurusq́;, amorq́;

Omnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
Vsq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
Omnis ambit amor, uenusq;, hymenq;.
Felix canicies, senecta felix,
Cui canæ nitet aureus capillus,
Cui flauæ riget aureus priapus.

LAETATVR REDITV FRANCISCI Aelii.

E Roma meus Aelius reuisit
Dulcem Parthenópen, lares paternos,
O lucem niueam, diemq; faustum,
Antiquum uideo, & bonum sodalem,
Et caram teneo manum, fruorq;
Gratis colloquiis fruor cachinnis,
Et lætis salibus, facetiisq;.
O uere niueum, diemq; faustum,
Quid non pro reduci libens amico
Persoluam? puer, i, uoca sodales
Albinum, Elysiumq;, Compatremq;,
Et dulcem Altilium, bonum Marullum,
Ad cœnam ueniant, bibamus uncti,
Vncti, permadidi, atq; lippientes.
Albinus numerum nouem sororum,
At monstra herculea ebibat Marullus,
Bis septem uolo Compater puellas
Iunonis, uolo quot deæ marinæ
Cinxerunt niueæ latus ministræ,
Cum Troiam peteret misella mater.
Ducet Altilius ciens coronam,

S altans Elysius bibat, quot olim
D idonis famulæ penum struebant,
D um cœnam profugo parat marito.
M e tot pocula, tot'q;, tot'q;, tot'q;,
T ot me pocula iuuerint bibentem,
T ot carchesia lauerint madentem,
Quot quot Di simul, et Deæ biberunt
A d mensam Oceani patris uocati,
A ut quot, dum illa canit senex Homerus,
S iccauit calices, releuit obbas.
D ulce est ob reducem madere amicum.

ADACTIVM SYNCERVM.

Quid cantus siculæ iuuant auenæ?
Quid cantor Melisæus? aut amanti
P rosunt partheniæ tibi myricæ?
A ut quid capreoli? decem ue mala?
A lbo capreoli liti colore,
A ureo mala, tibi quid, ò quid Acti
P rosunt? aut gemitus tibi columbæ?
A ut quid sibila murmurantis austri?
Quare ò mænalium nemus relinque,
A tq; istas Amaryllidas, Teuennæ
C ultrices gelidæ, aridi et Tanagri,
E t Baias cole, myrteum'q; littus,
E t littus cole, myrteas'q; Baias,
H ic fas est iuueni, hic licet puellæ
C ertatim teneros inire lusus,
H ic et basia, morsiunculas'q;
S urreptim dare, mutuos fouere

A mplexus licet, & licet iocari
I mpune ad cyathos, choros, lucernas.
B aianæ hoc statuunt lauationes,
H ic seni liceat mihi duella,
E t rixas iuuenum, & puellularum
A d pacem lepidam, & iocum uocare,
M iscere & lachrymis iocos, iocisq;
R ursum lachrymulas. queretur Agnes
D emorsam sibi lingulam. licebit
A gneti tenerum proci labellum
I nsignisse nota dolebit Aulus
N egatum sibi basium. licebit
T riplex basiolum dedisse amicæ.
I rata est quoties Lyco Lycella,
P ossum compositas ligare leges,
P ossum fœderibus ligare amanteis,
V t cœnent pariter, lauentur unà,
A tq; uno simul ut toro quiescant,
C oniuncto & simul ore suauientur,
E t somnos agitent quiete ut una.
H as & delitias, et hos lepóres
P ræstarint tibi balneæ salubres,
B aiani dederint tibi recessus,
V t dicas, siculæ ualete auenæ,
V mbroso ualeat Teuenna monte,
M e me balneolæ beent beatæ.
N am Baias homines colunt, Deiq;.

VXOREM, AC LIBEROS Inuitat ad diem natalem celebrandum.

Dulces filiolæ paterni ocelli,
D ulces nate, patris tui uoluptas,
E t coniux requies senis mariti,
M ecum templa piis adite uotis,
N atalis meus est, deos rogate,
A tq; hunc, atq; alios agamus annos
F austo sydere candidis lapillis,
D um caros mihi redditis nepotes,
Q ui blanda oscula, balbulasq; uoces
I ncompto simul ore blandiantur,
I nculto simul ore suauientur,
M ox conuiuia uillula propinqua
S ecuris animis, dolore pulso
N octurnas ineamus ad lucernas.
H ic patri liceat seni falernum
D iffusum cyatho minutiore
R oratim ingeminare ter, quaterq;,
D um lassos oculos sopor reclinet.
At uos quis pudor eripit lyæum,
N atiuaq; sitis leuatur unda,
D ulci intingite melle, cinnamoq;,
H æc sunt pocula uirginis Dianæ,
S i quando ad superum dapes uocatur.
T u myrtum foribus, rosamq; mensæ
A ppone, et uiolis humum colora,
R esperge et cyprio domum liquore,
N ec desit lyra, eburneusq; pecten,
Q ui gratas genio citet choreas.
E t dulces genium decent choreæ.
H unc uos, hunc hilares rogate, mentem

D et recti cupidam, simulq; honesti,
P ermittatq; alia à deis regenda.

AD Ariadnam uxorem.

V xor delitiæ senis mariti,
E t casti thalami fides, amorq;,
P er te uel uiridis mihi senecta est,
Q uem curæ fugiunt senem seniles,
Q ui seram supero senex senectam,
E t canus iuuenum cano furores,
S ed tanquam redeat calor iuuentæ,
E t sis cura recens, amorq; primus,
E t primus furor, impetusq; sæuus,
A ntiquas uolo suscitare flammas.
Q ualis floridulo nitens in horto
N on dum puniceas comas reclusit,
E t iam puniceas comas recludit,
A t rarum decus explicare quærit,
Q uæ læto rosa ramulo refulget,
T alis purpureis genis, & ore,
V t quæ non tenerum cupit maritum,
S ed iam iam tenerum cupit maritum,
C ui prima oscula dedicet, suumq;
F lorem uirginei dicet pudoris,
S uspirans uiduo puella lecto
F ulgebas mihi, primlosq; amores
S pirabas oculis sinuq; blando
A fflabas arabum suos odores,
F undebas charitum suos honores,
E t lætum Gnidiæ deæ nitorem,

Qualis fulgidulo renidet ore,
Quæ cano uehitur decora cycno,
Cum compsit caput, et coma repexa
Procedit thalamo, nouosq; amores,
Et nouas parat excitare flammas,
Spirant omnia, qua comam reflectit,
Splendent omnia, qua reflectit ora,
Talis, qua niueos pedes ferebas,
Et qua splendidulos moues ocellos,
Et qua per uacuum reflectis ora,
Spirabas cyprios, tuosq; odores,
Stillabas Syrium, & tuum liquorem,
Omnisq; ambrosiam refragrat aura.
Qualis de croceo toro resurgens
Mane aurora nigras repellit umbras,
Quum lucem simul, & diem reportans
Irrorat teneros benigna flores,
Et spargit uarios humi colores,
Rident prata, canutq; concinuntq;,
Et frondes, syluæq; ramuliq;,
Talis de thalamo uocata, quando
Ad molles Thyasos uenis, canisq;,
Pellis tristitias, metus, dolores,
Rixas, murmura, turbidos tumultus,
Irrorans animis quietem, amores,
Ludos, lætitias, iocos lepores,
Lusus, gaudia, candidamq; pacem,
Et spargis ueneres, cupidinesq;,
Rident omnia, & aërem serenas,
Et qui te iuuenis uidet, senexq;,

E t quæ fœmina, seu uidet puella,
O ptatum cupiunt tibi maritum,
F elices tibi nuptias precantur.
T unc, ut de tenui solet fauilla
C rescens igniculus focum repente
F lammis corripere, aridisq; lignis,
Q uodcunq; adiicies, edit, uoratq;,
S ic me de tenui leuis fauilla
C onceptus calor, & nigris ocellis
I mas corripuit uorans medullas.
V rebat roseus per ora fulgor,
V rebat niueus per ora candor,
V rebat coma, myrteus capillus,
V rebat roseis latens papillis,
M ox cursans amor huc, & huc, et illuc,
E t per guttura, per genas, manusq;,
E t per collaq;, lucidamq; frontem,
E t per pectora, candidosq; denteis,
V t iam non amor is, sed ignis esset,
Q ui seram quoq; calfacit senectam.

AD BATHYLLAM DE AMARACO COLENDA.

E t mollem cole Amaracum Bathylla,
E t multo madidam foue liquore,
E t sparsas digitis comas repone,
A tq; illas patulam reflecte in umbram,
L usum, et delitias tuæ fenestræ,
E t rarum cupidi senis leuamen,
D um te prospicit ortulos colentem,

Tondentem'q; comas, simul'q; ramos
In conum docili manu prementem,
Miratur digitos, stupet'q; ocellos.
Et totus miser hæret in papillis,
Frigens'q; æstuat, æstuans'q; friget,
Infelix simul, & simul beatus,
Felices sed apes, nemus beatum,
Quæ circumuolitant, legunt'q; flores,
Et rorem simul, & tuos labores
In tectis relinunt, liquant'q; nectar.
O qui mopsopii liquoris auram,
Nyblæ et quæritis, & ualere hymetum,
Hyblam et dicite mel bathyllianum,
Ite, & quærite, sordet Hybla, sordet
Vertex atticus, & liquor Panhormi,
Ite, & quærite mel bathyllianum.

AD BATHYLLAM.

Cum rides, mihi basium negasti,
Cum ploras mihi basium dedisti,
Vna in tristitia libens benigna es,
Vna in lætitia uolens seuera es.
Nata est de lachrymis mihi uoluptas,
De risu dolor. o miselli amantes
Speraté simul omnia, et timete.

AD ALfonsum ducem calabriæ.

Caræ mollia Drusulæ labella
Cum dux magne tuis premis labellis,
Vno cum geminas in ore linguas,

I ncludis simul, & simul recludis;
E ducisq; animæ beatus auram,
Q uam flat Drusula pectore ex anhelo,
C ui cedunt arabes, syriq; odores,
E t quas idaliæ deæ capilli
S pirant ambrosiæ, cum amantis ipsa
I n molles thalamos parat uenire.
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on felix tibi, non beatus esse?
N on uel sorte frui deûm uideris?
I dem cum tenero in sinu recumbis,
E t iungis lateri latus, genisq;
C omponisq; genas, manusq; leui
H æret altera collo, et altera illas,
Q uas partes pudor abdidit, retractas.
M ox post murmura, mutuosq; questus,
P ost suspiria, et osculationes,
I mus cum resolutus à medullis
D efluxit calor, & iacetis ambo
L assi, languiduliq;, fessuliq;,
I gnorasq;, tuæ ne, Drusulæ ne
T uus pectore spiritus pererret,
T uo an spiritus illius recurset,
V terq; an simul erret hic, et illic.
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on sordent tibi regna? sordet aurum?
N on unus tibi cœlitum uideris?
E t cum lacteolo sinu quiescens
F essus languidulum capis soporem,
C arpis dulciculum beate somnium,

N on fallor, tibi credo dormienti
O ccurrit Charitum nitens figura,
O ccurrit Veneris decora imago,
M iraris faciem, genas, capillum,
D enteis, oscula, candidamq; frontem,
N igra & lumina, petulos ocellos,
C olla et candida, uesculas papillas.
A t cum te placidus sopor relinquit,
R eliquit Charitum nitens figura,
R eliquit Veneris decora imago,
S ola & Drusula lectulo remansit,
Q uas somnus Veneremq;, Gratiasq;
O stendit tibi, quas quies sopora,
N ón ne his Drusula par tibi uidetur?
V namq; has tibi Drusulam referre?
D ic dux maxime, dic beate amotor,
N on credis simul et deas dolere?
A tq; uni tibi et inuidere diuos?

SODALES Inuitat ad Martinalia.

Martini sacer est dies, abite
C uræ peruigiles, uenite somni,
Q uicquid solliatum, recedat à me,
D ulces undiq; perstrepant cachinni,
H ac nil luce bibacius sit unquam,
N il his somniculosius tenebris,
S ed somnos pater excitet Lyæus.
F estina puer, i, petrucianas
C ellas ictibus usq; uerberato.
I llas nam pater incolit Lyæus,

Illinc

I llinc promito, quas uolo quietes.
C retensis fluat hinc, & inde bacchus,
H inc illinc liquor aureus Falerni.
C ertent Massica Cæcubis racemis,
E t lenis Chios, ac seuera Lesbos,
A c uernacia Brutius dyotis,
F undat regia moream Panhormus,
S ed nec Corsica, Barolumq; gratæ
B acchi delitiæ, aut madens Tarentum,
N on dulces mihi funditent lagænas.
M itte et Melphia, Clariana mitte.
M uscatum mihi mittat hæc, & illa,
R aros postulat hæc dies liquores.
N ardo non sine, cypriáq; Myrrha.
T u Scalam pete non nouum sodalem.
D ic è scriniolo, sinuq; amatæ
V xoris, mihi cyprios odores,
Z ebeti quoq; proferat liquores.
H eu quod frigida me grauat senecta.
N on non hæc sine uinula puella
A biret mihi nox, adest lyæus,
A dest lætitiæ pater. ualete
T ristes excubiæ. sopor uenito.
M isce nunc cyathos puer repostos.
S ic somni pater imperat Lyæus.

DE NVPTIIS Ioannis Bran=
chati, & Maritellæ.

Branchato Maritella copulatur.
D ulcis coniugi bonum sit omen,

Sit felix simul et uiro, et puellæ,
Et natis pariter, nepotibusq;.
Nascatur similis puer parenti,
Nascatur similis puella matri,
Gratus castaliæ puer choreæ,
Grata et dulichiæ puella diuæ.
Hæc nos coniugibus bene ominemur.
Nunc qualis tibi sit futura pugna,
Branchate accipias, nouus maritus
Cum sis, & noua cum tibi sit uxor,
Intras cum thalamum quiete prima,
Ne statim uenias ad arma dico,
Sed blandis precibus, iocisq; blandis
Pertentes aditum, cachinnulisq;,
Misce his oscula, nunc petita blande,
Nunc furtim tibi rapta, nunc negata,
Quæ per uim capias. nec erubescas
Mox ad lacteolas manum papillas
Tractans iniicere, ac subinde collo
Impressum tenero notare dentem.
Nec non et tumidum femur, latusq;
Tractabis niueum, manuq; leui
Ad dulcem uenerem uiam parabis.
Nam dulcis ueneris manus ministra.
Post blanda oscula, garrulasq; uoces,
Dulcesq; Illecebras, iocosq; molleis,
Post tactus teneros, leueisq; rixas,
Cum sese ad cupidos resoluit illa
Complexus, simul et timet, cupitq;,
Tunc signum cane, tunc licebit arma

Totis expedias amicæ castris,
Telum comminus hinc, & inde uibrans,
Dum uulnus ferus inferas amatum.

DE FANNIAE Labellis.

Si quæris uenerem, cupidinemq;,
Dulcis Fanniolæ labella quæras.
Hic sedes posuit suas Cupido,
Hic lætas agitat Venus choreas.

LOQVITVR Puella fuscula.

Quod sim fuscula, quod nigella, & ipsæ
Fusco in pectore nigricent papillæ,
Quid tum? nox nigra, fusculæ tenebræ,
Nocturnis colitur Venus tenebris,
Optat nox uenerem. uenus tenebras,
Et noctes Venerem tenebricosæ
Delectant, pueri in sinu locata
Lusus dum facit, improbasq; rixas.
Ergo his in tenebris latebricosis,
His nos in latebris tenebricosis
Lecto compositi, quiete in una
Ducemus uenerem, toróq; iuncti
Condamus tenebras, sopore ab ipso
Dum Solis uenus excitet sub ortum.

MORTEM sibi imprecatur ob
Zelotypiam.

Quis hæc, me miserum labella suxit?
Quis has, me miserum, genas momordit?

Quis collo, ah miserum notas reliquit?
Quis ah, quis teneras manu papillas
Tractauit digitis, manuq́; pressit?
Quis candentia gutture ex eburno
Accepit spolia ore, dente, labris?
Quis felix animam beatus? udo
Quis de pectore rettulit saliuam?
Quis ò cætera, sed quis, ah quis? heu
Me me iam miserum iuuat perire.
Quis stricto pugione pectus haurit?
Hic hic est dolor ense finiendus.

TVRTVRES ALLOQVITVR,
Sciscitans eas de amoris natura.

Quæ ramo geminæ sedetis uná,
Atq; unà canitis uagæ uolúcres,
Vnà et gutture luditis canoro,
Cum uobis amor unus, una cura,
Vnum sit studium, & fidele amoris,
Nostri nam uariant subinde amores.
Vos blandæ uolucres, amoris instar,
Exemplum fidei iugalis unum,
Quæ uis, obsecro dicite est amoris,
Tam constans male, dissidensq́; secum?
Nam si pascitur è calore, & igni
Cur, ò cur miseri súbinde amantes
Frigescunt simul, & tremunt, geluq́;
Toto pectore sanguis obrigescit?
Sin est frigida uis, geluq́; ab ipso
Horrescit simul omnibus medullis,

C ur, ò cur miseri sùbinde amantes
V runtur tacito calore, et igni?
T oto et pectore sanguis ustulatur?
Q uæn hæc tam varians sùbinde uis? ut
A lternis calor imperet, geluq́;?
V os ò dicite blandulæ uolucres,
E xemplum fidei atq; amoris unum.

DE FVLGENTISSIMIS Lucillæ papillis.

Cum molles digitos, acumq́; miror,
M iror artifices manus, opusq́;
I nter fasciolas, papillulasq́;
O bliquis oculis repente uidi.
Q uid uidi? uideo? an uidere credo?
S ed certe uideo, en uidetis ipsi
P ulchro è pectore, gemmeis papillis
L ucillæ, radium refulse solis.
N ox est conscia, quæ repente luxit,
Q uæq́; expalluit illico lucerna,
A d quam tum digitos mouebat ipsa.
Q uod ni fasciolis, papillulisq́;
A dmosset teneram manum repente,
F ulsisset roseus dies repente,
F ulsissent mediam diem tenébræ.
F ert Lucilla diem sinu corusco, &
S plendet pectore candicante solem.

AD PETRVM SVMMONTIVM.

Baianas petiit Neæra thermas,
N eæram sequitur Venus, Cupido

I t matri comes, it Iocus'q;, Amor'q;,
S uccedunt Charites, præit Neæra.
H æc acreis oculis iacit sagittas,
I ncensas Venus excutit fauillas,
A t suspiria suscitat Cupido,
C it curas teneras Iocus, leues'q;
E t risus mouet, et ferit lepóres.
T orquet spicula, tendit acer arcum
I nnitens Amor, huc'q;, et huc, & illuc
S pargit uulnera, funditat uenenum.
A t blandæ Charites canunt, leuant'q;
C uras sollicitas, linunt'q; plagas,
M iscent et lachrymis iocos. Neæra
I psa inter ueneres, cupidines'q;
I ncedit dominans, regit'q; eunteis,
E t legem statuit deis, deabus'q;.
O felix (mihi crede) Petre, felix,
C ui formosa Neæra, cui Cupido,
E t Cypris fauet, & fauent Amores,
C ui blandæ Charites parant choreas,
E t motus numeris, modos'q; miscent.
O felix iterum, & quater beate
S ummonti, tibi lacteæ puellæ
P rætendunt teneros sinus, Neæra
P ræfert oscula, mordicat labella.

DE ALTILIO.

Comptis Altilius placet puellis,
I ncomptæ Altilio placent puellæ.
I ratam quia fecerit Dionen

C ano candidior puella cycno,
Q uam totis amor insidens medullis
F ulgentis pueri usserat calore.
O blatum sibi dum suauiari,
D um leui cupit hinc, & inde collo,
V traq; et simul implicare palma,
H ic trux Altilius reflectit ora,
E t dextra cupidas manus repellit,
A c uerbis ferus, improbus minatur.
T unc illa in miseros abit dolores,
E t largus abit imber ex ocellis,
T orpent pectora, mensq́;, corculumq́;,
S emi et mortua lectulo recumbit
V ltricem in puerum imprecata Diuam.
I ncomptæ Altilio hinc placent puellæ.

DE MARVLLI AMORIBVS.

Musæ, quas adamet meus Marullus,
A ut siquæ redament meum Marullum,
M usæ dicite, nanq; amare certum est.
N ostis delitias puellularum,
N ostis, quæ ueneres, cupidinesq́;
A rgutis iaculetur ex ocellis.
Quæ spirat casiamq́;, cinnamumq́;,
M inistrat pharetram, facesq́; amori,
P ulchro pectore dia Septimilla
H æc illa est, quam adamat tuus Marullus,
Quæ contra redamat suum Marullum,
F elix copula, mutui calores.

DE AMORIbus Francisci Caracioli.

Quid Caraciolus meus sodalis,
Quid Franciscus agit meus? calét ne?
Quid ni? cui tener ignis usq;, et usq;,
Vsq; et mollibus ardet in medullis,
Vsq; et fulgidulus micat fauillis.
Crudelis pueri impias sagittas,
Immanem pháretram dei minacis,
Absens uritur hic amans misellus,
Absenti rapitur misellus igni,
Ardenti miser ustulatur aura,
Et trux Harmosine faces ministrat,
Et ridet simul, et dolet querentem,
Promittit simul, et negat roganti.
O quam difficiles, graues'q; amores.
Sed tu, si sapies meus sodalis,
Contemne Harmosinas, Myrosinas'q;,
Et dulces tibi quære Posthumillas,
Ad quas tu uenias meridiator,
Et nocturnus eas, eas diurnus,
Cum quis in socio toro quiescas,
In quarum tenero sinu recumbas,
Optatos capiens simul sopores.
Post gratam uenerem, leues'q; rixas,
Cum sese improbulus remisit ardor,
Languent corpora, sucidunt ocelli,
Eolloq; graues cadunt lacerti,
Et mutæ reticent in ore linguæ.
Tum felix (mihi crede) tunc beatus,

Tum luces tibi fulserint serenæ,
Tum noctes tibi luxerint beatæ.
Quærunt ludere, non dolere amantes.

AD STELLAM PVELLAM.

Dum furtim mihi cónniues ocello,
Flectis mox aciem, simul'q; rides,
Post hinc et uariat color per ora,
Et suspiria lassa sentiuntur,
Stillatim mihi corda deliquescunt,
Sudor tempora frigidus pererrat,
Et passim tremor ossibus uagatur,
Vt sensus animum repente linquant,
Vt fiam miser, & beatus unà.
Sed iam plus solito nitescit aer,
Iam lux candidior diem serenat.
Cur ah cur tenebræ repente nobis,
Cur nox exoritur? nigrescit aura?
An sentis miser, an misellè sentis?
Stella est ad speculam, refulsit in te,
Solem lumina uicta pertimescunt,
O claras medio die tenébras,
O lucem sine nube nigricantem.

DE MARVLLI MVNVSCVLIS.

Misit caseolos mihi Marullus,
Cum'q; his uersiculos uenustiores,
Quales Mænaliæ canunt puellæ,
Vnà cum gelido lauantur amne,
Quales Aoniæ canunt sorores,

C um lætas agitant simul choreas.
P ar est uersiculis referre uersus,
Quid pro caseolis referre par est?
O randa est mihi blanda Septimilla,
V t pro caseolis uelit referre
C entum basiola, & catulliana,
C entum suauiola, atq; lesbiana.

AD CHARITEVM.

Sunt gratæ in tenebris faces, in æstu
A fflatus leuior recentis auræ,
D efessis sopor, instrepentis undæ
L anguenti sonitus, sitiq; pressis
S tillans è patera fluente Lympha.
E st grata & senibus quies, merumq;.
N ec ergo iuueni sopor, nec aura,
N ec riuus strepitans, quies, merum'ue
A ufert tristitiam, aut leuat dolores,
S ed risus teneræ procax puellæ,
P etisq; ex oculis remissa flamma,
A fflat quæ uenerem q; gratiasq;.
S ed dulces recreant lepôris auræ,
E t molles chôreæ, et modi canori.
F elix Endimion suopte somno.
N on curæ uigiles amoris illum
T orquent, sollicitudo nec diurna,
N on suspiria, garruli ue questus,
Quem cœlo dea dum petit relicto,
D um Lamon petit, et suos amores,
S opitum placido toro titillat,

S opito illecebras facit, iocosq́;,
S opiti immoritur labris, genisq́;,
P arat sed placidæ tamen quieti.
A t te balneolæ tuæ bearunt,
B eauit ueneris sopora myrtus,
B earunt charites deæ ministræ,
E quis, ò Charitêe nomen hauris,
N e dum balneolis frequens lauaris,
D um myrtos canis, & canis Dionen,
E t Lunæ reuocas per ora nouem,
I llam composito toro locauit,
E t lætam gelida stertere in umbra,
E ffulsitq́; nouo decôre Luna,
A c nudis iubar extulit papillis,
C uius roridulo è sinu beatæ
S pirabant rosei liquoris auræ,
C uius de teneris fluens labellis
S tillatim ambrosiæ liquebat humor,
Quo myrtos ubi, lectulumq́; & ipsum
A fflauit, Zephyrumq́; ab ore ciuit,
I n te delitias suas refudit,
R efudit cyprium, et syrum liquorem,
A c tecum uiridi iocosa in umbra,
T ecumq́; assyrio beata lecto
L udit idaliæ iocos palæstræ,
E t tecum placida cubat quiete.
F elix balneolum lauante Luna,
F elicesq́; dea iocante myrti,
F elix lectule lusitante diua,
F elices Charitéo amante Baiæ.

AD MASIVM AQVOSAM.

Ne tu ne pete balneas Aquosa.
Quin molles iubeas ualere Baias,
Et littus madidum, ebriosq; fonteis,
Nil illis petulantius lacunis,
Infractum magis, impudentiusq;.
O iam iam pete balneas Aquosa,
Et littus tepidum, & lacus salubreis,
Nil Baiis moderatius seueris,
Ad quas palladius chorus migrauit,
Migrauit studium pudoris omne,
Migrarunt simul attici lepóres,
Atq; artes itidem bonæ migrarunt,
His postquam Hippolyte lauauit undis,
Quam musæ erudiere, comitasq;,
Fouit cecropio sinu decorq;,
Atq; una pudor arte temperarunt,
Et uirtus numeros suos per omnes
Exorans, solio suo locauit
Reddentem populo, patriq; iura.
Hinc mores dominæ sequuntur undæ,
Vt nil sit mage balneis seuerum,
Nil Baiis moderatius sit ipsis.
Quo circa cole balneas Aquosa,
Et littus medicum, atq; aquas salubreis,
Quas & Pierides colunt puellæ,
Quis et se Cicero, Maroq; lauit,
Dum hic Anchisiaden canit uagantem,
Illic Socraticos refert libellos.

DE ALBINI Munusculis.

Nolo caseolos ducis tenacis.
Vani caseoli ducis ualete.
Ducis caseolos nihil moramur.
Ducis caseoli ualete, abite.
Albini uolo dona liberalis.
Albinus mihi carduos sicanos,
Albinus mihi salsulas oliuas,
Albinus mihi mella, saccarumq;,
Quin et fasciculos dedit rosarum.
Promisit quoq; cyprios odores,
Missurus quoq; myrteos liquores.
Vani caseoli ducis ualete.
Nil iam caseolos ducis moramur.
Albini uolo dona liberalis.
Albinum faciles ament puellæ.
Albino faueat uenusq;, amorq;.
Alfonsum tetricæ doment puellæ,
Alfonso noceat uenusq;, amorq;.
Sint et Drusula, Drusulæq; ocelli
Irati nimis, atq; sæuientes.
Et cæpas simul, alliumq; ructet,
Siquando ad thalamum uocabit illum,
Professus dare, quod mihi recusat,
Paucos caseolos, inane donum.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM, LIBER SECVNDVS.

AD MARINVM THOMACELLVM.

e T fonteis calidos amant camoenae,
Et musae calidis aquis lauantur,
Et musae placidos colunt recessus,
Et dulceis numeros amant camoenae,
Et musae chóreis, choris camoenae
Traducunt rapidos per antra soles,
Et soles rapidi tepent per antra,
Dum musae placidas agunt choreas,
Dum molleis agitant choros camoenae.
Nobis tristitiae, grauesq; curae
Mulcendae numeris Marine, & inter
Ludendum cyathos, bene ominemur,
Pax est Italiae futura, pacem
Et uina, & choreae, et Venus sequuntur.
Hac & balnea lege sunt colenda.
Adsitis charites seni iocanti.
Adsis Syrmio o insularum ocelle,
Adsitis cineres Catulliani,
Cantu dum senium leuo molestum.
Ne tu ne calidas Marine Thermas
Intres cum tenera senex puella,

N il habet socium senex puellæ,
A sene omnimodis puella differt.
P ro thermis pateræ, & merum, lagenæ
A dsit pro tenera tibi puella,
A dsit Melphiaci cadus lyæi.
T hermæ nam iuuenes decent, tabernæ
L enææ inualidos senes, is ipse es
A rens, frigidulus, minutulusq;,
C ui pendet cucumis, rigentq; uenæ,
Q uæ bacchum sitiant madentiorem.
A mabo puer hos minutiores
I rrora calices, Marine sume,
N am quotquot calices tibi propinas,
T ot diuos tibi feceris propinquos,
E t quotquot cyathos tibi litabis,
T ot aras statues diis benignis.
H æc sunt deliciæ, hæc senum uoluptas.

AD ELYSIVM Gallucium.

Blandis uersibus Elysi iocamur,
B landis concinimus modis amores,
E t blandis animum sonis leuamus.
M irum? blandus amor. cupido blandus,
E t blandus iocus est, uenusq; blanda.
S unt blandæ charitesq;, gratiæq;.
B landis templa deûm sonis adimus,
E t blandis precibus iouem precamur,
L ux blandissima temporum magistra,
V ale sæuæ rigor, seueritasq;,
V ale durities Catoniana.

Nil, blandum nisi, quæritat uoluptas,
Te, te si mihi cara Phanniella
In molli sociam dabis cubili,
In nostro uenias sinu fouenda,
Sic istæc tibi suxerim labella,
Sic istas tibi suxerim papillas,
Sic omnem tibi sanguinem resugam,
Vt matri redeas dolor querenti,
Vt quæ te peperit, nec ipsa norit,
Sucto gutture, pressulis labellis,
Sucto pectore, suctulis ocellis.
Ac ne pallia sint molesta nobis,
Nudis corporibus cienda pugna,
Nudo pectore, nudulis papillis,
Nudo pectine, nudulisq́; coxis,
Et nudis pedibus, genuq́; nudo.
Ac si fert patulis furor fenestris,
Nulla ut uulnera in irritum petantur,
Vt nulli in uacuum ferantur ictus.

DE ANDREA *contrario*.

Dilexit iuuenem Thalia, quem nunc
Senem candida diligit Sophia.
Monstrauit iuueni Thalia cantum,
Nunc seni sapientiam sophia.
Cantauit iuuenis modos Thaliæ,
Nunc senex sapientiam reponit.
O felix iuuenis, senexq́; felix
Contrari, o iuuenem, o senem beatum,
Quem doctus puerum erudiuit Aon,

Nunc

Nunc senem erudiunt graues Athenæ
Casto pectore, moribusq; castis.

DE FOCILLAE puellæ ocellis.

In tuis amor insidens ocellis
Mira cœpit ab arte uulnerare,
Nec suetas pharetra iacit sagittas,
Nec tendit ueterem recuruus arcum,
Sed cum lumina, petulosq; ocellos
Huc, illuc agis, & subinde rides.
Istis utitur ille tunc sagittis,
Istis corda quatit, feritq; amantum,
Isti spicula sunt, facesq; ocelli,
Quoscunq; aspicis: ipsa, uulnerantur.
Omnes uulnerat, aspicis quot ipsa.
Omnes ustulat, ipsa quos tueris.
Isti sunt oculi faces amoris.
At tu ne pereas tuis ocellis,
In te neu propriis amor sagittis
Vtatur, speculum Focilla uita,
Ne te cum in speculo uides, probasq;,
Ex ipso speculo, nigrisq; ocellis
Excussas amor ingerat sagittas,
Atq; urare tuis misella flammis.
Sit tibi et speculum, fuit quod olim
Narciso uitrei figura fontis.

AD Focillam de capillis ad frontem sparsis.

Quid sparsam digito comam reponis?
Effusumq; uage legis capillum?

A nne ut excrucies Focilla amantem?
V t perdas miserum senem puella?
N e tu ne mea collige, euagari
A d frontem sine, diffluat capillus
C ircum tempora, uentilet'q; crinis,
A uram qui pariat, faces ut ipsas,
B landis quas iacularis ex ocellis,
S uccendas, agitans & huc, et illuc.
E xtinctum ut reuoces senis calorem.
I am tu iam mea collige, & repone,
C rinem contege, subliga & capillum,
A uram ne citet, excitet'q; flammas,
Quæ nostrum prope pectus ustularunt.
V os, ò uos teneræ precor puellæ,
Quæ myrtos, & amaracum rigatis,
H oc uos, hoc miserum rigate pectus,
I mis quod procul ardet ab medullis.
E n flammas simul, en simul sagittas
I psæ cernitis, hoc rigate pectus,
I psæ extinguite, & usq; subrigate
E t flammas simul, & simul sagittas.

AD IOANNEM Pardum.

Inter Socraticos licet libellos,
A tq; inter studium decet Sophiæ
M iscere & teneros amice lusus,
O Parde aonidum comes dearum.
Quare nec medicos lacus, nec hortos
B aianos fuge, myrteum ue littus.
M yrtos nam Maro, balneas & inter

Aeneam

A eneam cecinit, petit profundi
D itis dum hostia, dum parentis umbras,
E t prolis seriem accipit futuræ.
M yrtos et Cicero tuus frequentans,
F onteisq;, & celebreis agros Sibyllæ,
O rnauit latium potente lingua,
D etraxit spolia atticæ & camœnæ.
H as Marcus coluit pater senatus,
T errarum & dominus, parensq; Romæ,
A tq; omnis sapientiæ Magister.
H as et tu cole Parde. nam seueram
Q uandoq; & iocus addecet sophiam,
E t ludit sapiens, dies & ipsi,
E t soles varianti, temq; Lunæ,
E st & tristitiæ lepor leuamen,
B aianis lepor, & leuamen undis.

AD FOCILLam de cohibendis ocellis.

Lasciuos cohibe Focilla ocellos,
N e perdas miseros uidendo amanteis.
S ummissos nec habe Focilla ocellos,
N e perdas miseros pudendo amanteis.
I ratos quoq; comprimas ocellos,
N e perdas miseros minando amanteis.
N e sponde faciles benigna ocellos,
D e spe ne perimas benigna amanteis.
N e tingas lachrymis misella ocellos,
L uctu ne perimas misella amanteis.
N oli (crede) Focilla, crede, noli
I stos exerere ò Focilla ocellos.

I sti quicquid agunt Focilla ocelli,
S unt incendia, sunt Focilla amantum,
F unus (crede) Focilla sunt amantum.

AD FOCILLAM.

Si rides, Veneres Focilla rides,
S i cantas, V neres Focilla cantas,
S i saltas, Veneres Focilla saltas.
D enuum sunt Veneres Focilla, quicquid
L udis'q;, & loqueris, facis'q;, agis'q;.
A t cum mudula lectulo recumbis
I nter delitias, libidines'q;,
T unc non es Veneres, Venus sed ipsa.
V enus, ne dubita, Focilla tunc es.

AD FRANCIscum Pucium.

Quid fontes calidos, nemus'q; auernum
P uci? quid medicos petis recessus?
B aianos habitant sinus amores,
B aianum Veneres colunt recessum,
B aianis Charites aquis fouentur.
A duersis cupis an diis ualere?
I ratas tibi & excitare Baias?
Quin Puci mihi care, care musis,
C um primis Veneri, cupidini'q;
H oc, sis, hoc age pro tua salute.
V nam Sulpitiam precare, et uni
R em sacram facias, roges & unam,
T res ut ambrosiæ benigna guttas
S piret de teneris tibi papillis,

A fflatus totidem fragrantis auræ,
H is risum adiiciet benigniorem.
S ic à Sulpicia salus petenda est,
V no quam liceat tamen parare
F urtim basiolo repente rapto,
D emorsis labiis, & ore hiulco,
S pirantisq; animæ reflante flore,
S ic fient tibi balneæ salubres,
V na in Sulpicia salutis est spes.

AD CONSTANTIAM.

Insedere tuis apes labellis,
I n labris residens tuis Melissa
H yblæum liquat, atticumq; rorem,
Q uem stillent paphiæq; gratiæq;.
O qui castalios lacus poetæ,
Q uiq; et thespiadum sititis amnes,
H inc et castalii lacus liquores,
H inc et thespiadum petatis undas.
H as Constantia mollibus labellis
I nstillat, quibus atticæ camœnæ
R orarunt uenerem suam, charinq;,
Q uæ musis comes, & comes poetis.

IO.PARDVS AD PONTANVM.

Pontane optime, semper haud uocati
C ui dii comiter assident, deæq;,
C ui sales nitidi, facetiæq;
S emper dulcibus insident labellis,
C ui perlucida, multiplexq; uena

A ut iunctæ pede uocis, aut solutæ,
D ii magni, ut lepide, ut fluit decenter,
S ic sentis male de tuo sodali?
S ic durum potes, ac putare ineptum?
V t me ad balneolas tuas uocare
T e sit suppuditum, inuenuste, inepte,
H ac in re modo, non uenuste, inepte,
H ac in re male, salse uise ubiq;,
C um sis salsior atticis salinis.
M é ne non decet his locis inesse?
V bi tu pater es seueritatis,
V bi tu Cato seculi ipse nostri.

AD FOCILLAM.

In somnis tenerum mihi labellum
O ffers dum male, suauior'q; utrunq;,
D ecursim lachrymæ tibi exciderunt,
E t largo faciem madore tingis,
A tq; has dum lachrymas madenti ab ore
D etergo simul, & simul relingo,
S urreptim mihi, mordicus'q; linguam
E xceptam rapis, obteris'q; dente.
M ox risus lachrymis, iocos'q; miscens,
H æc nos ludicra, imagines'q; noctis
H as, inquis, simul in die uicissim
E t ueras faciamus, & probemus,
H is te in iudicium uoco, fidem'q;
E n linguam tibi, porge mi labella.

AD FOCILLAM.

Ni reddis mihi uitreos ocellos

C æcæ præsidium meæ senectæ,
A n est, cur ego non tuis papillis
Manus iniiciam? traham'q; prensas
V sq; ad basiolum, supina quod des?
Q uod des ipsa supina, quod supina
C eruice excipias. quod ore hiulco,
Q uod'q; ipse eripiam tibi supinus.
A tq; illud moneo, supina uites,
N e lapsis pedibus ruas repente,
A ut in scriniolo renisa restes.
N am nec sat fuerit uocare matrem,
F urtúm et reddere, supplicem'ue flere,
S ed nudo (mihi crede) crure, coxa,
N udo pectine, et usq; ad umbilicum
S enem perpetiere uerpulentum.
E t clames uolo, reddo, reddo, reddo,
P ro quo sic ego, subdo, subdo, subdo.

AD FOCILLAM.

Promissum mihi suauium dedisti,
Q uod mox dum repetis reuendicatum,
C lauso in scriniolo obserans locasti,
N unc furto quereris súbinde plorans,
S ubreptum tibi ne puella, ne fle,
V el triplex tibi basium rependam,
V nam si mihi lachrymam resolues.

AD FOCILLAM.

Lasciuos male temperas ocellos,
N ec nostræ miseret tamen senectæ,

Quantum uis iuuenes ama, foueq́;,
Dum ne me fugias senem puella,
Atq; hos, atq; alios ames licebit,
Dum ne me abiicias puella amantem.
Nolo delitias, libidinesq́;,
Amisi uenerem, libidinemq́;,
Lasciuos oculos uolo, precorq́;,
Lasciuos quoties reflectis in me,
Et rides simul, & doles, ocellos,
Inspiras iuuenis mihi uigorem,
Quin omnem simul exuo senectam,
Si ter blanda Focilla suauiaris,
Si linguam tenero sub ore sugis,
Si collo quoq; complicata pendes.

AD FRanciscum Pudericum.

Quid Baias Puderice, quid ue fonteis
Suspiras tepidos, amoris expers?
Baias nam ueneres Cypro relicta,
Relictis charites procul Cithaeris,
Desertis paphiae Vriis uetustis
Migrarunt, amor et migrauit unà,
Et blandus iocus, et tener cupido,
Altrixq́; & iuuenum, & senum uolupt...
Quod si tu Puderice uina, coenas
Suspiras, cupis et sales procaces,
Nimirum Capimontii recessus
Praestent hoc tibi, praestet et rosarum
Cultrix Antiniana. nanq; Baias
Qui dulceis celebrant, ament necesse est.

AD FOCILLAM.

Accedis quoties sacras ad ædes,
I nuisisq; deos, adisq; templa,
T ecum ne comitem Focilla amorem
A dducas, moneo, domiq; clausum
S eruari in thalamo iube, caueq;,
N e diuos, hominesq; amore captos
A d rixam cieas, uocesq; ad arma,
E t sis causa tuæ uolens rapinæ.
Quid demens moneo? nec ipsa amorem
I stis uulnerat usq; qui ex ocellis,
I nuitum fugies, amor nec ipse
T e te deseret, aut comes relinquet,
R egnum qui tenet in tuis ocellis.
H os tu sed tenui Focilla uelo
C ompressos tege, molliterq; uesti,
N ubemq; obiice tenuiore uitta,
F lammas ne iaculentur, et sagittas.
S ic & calfacies Focilla amantes,
N on ures tamen impotente flamma.
Quid tum, quid misero seni, calor quem
I am iam destituit, Focilla fiet?
F iet quid misero seni Focilla?
Quem frigus propè congelauit omnem,
C ui longe est opus ustulante flamma.
I am furtim misero reclude uelum,
O bliquis refoue et Focilla ocellis,
F urtiuo et refoue senem calore,
Quo primam referet uigor iuuentam.

AD FOCILLAM.

E risu in lachrymas Focilla uertis,
A uertis quoties grauata ocellos,
I n risum è lachrymis Focilla mutas,
C onuertis quoties benigna ocellos,
Q uis pacem geris, & geris duellum,
Q uis & tristitiamq;, gaudiumq;.
C ur o cur tenebræ repente obortæ?
C ur lux destituit? dies nigrescit?
O biecit ne oculis Focilla uelum?
E t lucem obuoluit tegente uitta?
O iam détege iam Focilla uelum,
E t uittam remoue, & reclude ocellos,
Q uis lucem, simul & diem ministras,
E t lucem pariter, diemq; redde.

AD PETRVM Summontium.

Ducit dum choreas Neæra, linquunt
E t prata, & uirides agros Napææ.
P ulsat dum citharam Neæra, currunt
A d plectrum dryadesq;, oreadesq;,
C antat dum ad numeros Neæra, cultæ ad
C antum Naiades ruunt frequentes.
M iscent hinc thyasos, Neæra ducit,
E t ducit simul, & canit, canenti
A ssurgit nemus, assonantq; ripæ.
E t littus resono fragore plaudit,
P laudit cœruleis Auernus undis,
G aurus de specula superbus alta

E ffundit uiolas, rosas, Cyperos,
E t myrti teneros, thymúq; flores,
V nam et balnea consonant Neæram.
D ic o dic age Petre, quæ uoluptas?
Q uæ mens tum tibi? non beatus esse?
N on dis persimilis tibi uideris?
Q uid? cum de charitum manu capillum
O rnata, ambrosiæ et comam liquore,
I n te dulciculis tuens ocellis,
I n te lacteolo sinu refusa
I nstillat placidum tibi uenenum,
E t uultu & labiis & ore hiulco?
A n non inuideant dii tibi ipsi?
N on quod dii dederint, dedit Neæra,
I ndicas etiam ut diis duellum.

SVMMO Ntius amator ad Neæram.

S tillant de roseis tibi labellis
H yblæi simul, atticíq; rores.
S pirant de roseis tibi papillis
V nà coriaci, syriíq; odores,
V ernos et Zephyros, recentem et auram
A fflas ambrosio Neæra ab ore.
T ecum ergo Syriam Neæra, hymetumq;,
A c defers Zephyri recentis auram.
Q uin ipsas charites Neæra, & ipsam
D um rides, ueneris refers figuram.
I stam sed remoue Neæra dextram,
N e me ne digitis Neæra mulce,
I stis articulis, sinistra & ista

Quicquid contigeris, repente prurit,
E t quicquid digito, ah miser liquesco,
E t quodcunq; manu Neæra tractas,
I mis intima pruriunt medullis.
P ruritum digitis Neæra præfers,
P ruritum manibus Neæra miscæs,
P rurigo tua dextera est Neæra.

AD ANTONIVM GALAteum medicum.

G auranæ Galatee te puellæ
E xpectant, calidis laues ut undis.
E xpectat medicum salubre littus.
L ætentur medico iocante Baiæ.
E xultent medico lauante thermæ.
Qui risus tamen inde? qui cachinni,
S enex herniolose dum lauabis?
Qui lusus tamen inde? qui lepores,
S enex uentriculose dum natabis?
H is te nec medicum dolere par est,
R isus qui soleas ineptiores
V laisci, calido fluore uentri
I niecto, et liquidæ madore maluæ,
T um beta, atq; oleo, sale, atq; melle.

AD PETRVM GRAVINAM.

Mecum si sapies Grauina, mecum
B aias, et placidos coles recessus,
Quos ipsæ et ueneres colunt, & illa
Quæ mentes hominum regit uoluptas.

Hic

H ic uina, & choreæ, iociq; regnant,
R egnant et charites, facetiæq;.
H as sedes amor, has colit cupido.
H is passim iuuenes, puellulæq;
L udunt, & tepidis aquis lauantur,
C œnantq;, et dapibus, leporibusq;.
M iscent delitias uenustiores.
M iscent gaudia, & osculationes,
A tq; unà sociis toris fouentur.
H as te ad delitias uocant amœnæ.
I nuitat mare, myrteumq; littus.
I nuitant uolucres canoræ, & ipse
G aurus pampineas parat corollas.
Q uis cum dulciculæ accubans Philenæ,
A d mensam calices madentiores
E xicces bibulus, citesq; somnum.
H æc te, dum tenero in sinu quiescis,
D um lento caperis sopore molli
A mplexu foueat, uocetq; somnos
E t cantu, & numeris, strepente et aura,
C omponatq; genis genas, & ori
O s blande admoueat, quiete & una
C oniungat placidos & ipsa somnos.
H æc Baiæ dederint tibi Grauina,
H æc capta illecebris tuis Philena,
H is in delitiis ages beatus,
M ecum dum placidos colis recessus.

INVITANTVR Pueri, et puellæ
ad audiendum charitas.

Ad myrtum iuuenes uenite, myrti
Laetae dum charites canunt sub umbra.
Ad myrtum tenerae simul puellae,
Ludunt dum charites, uenite cultae.
Cantant dum paphiae, chorosq; ducunt,
Et sponsae, & iuuenes fauete linguis.
Inadit choreas Venus. puellae
Immistae pueris agant choreas.
Inadit choreas Amor. iuuentus
Misti uirginibus choros frequentent.
Libertas sua balneis tributa est.
Custodes abeant. senes ualento.
Adsint blanditiae ualete curae,
Et rugae ualeant seueriores,
Toto et littore perstrepant cachinni,
Ipsa & balnea molliter susurrent,
Et lusus teneri, & leues lepores.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
Dum lux est, pueri, puellulaeq;
Exercete oculos simul procaces,
Exercete iocos benigniores,
Et suspiria grata blandiantur.
At dum nox silet, et tegunt tenebrae,
In molli thalamo mouete rixas.
Amplexu in cupido ciete pugnas.
Nullus sit lateri modus, pudorue.
Certent oscula, morsiunculaeq;.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
Mane roscidulis nitescit ortis
Frondenti rosa ramulo, recentem

A fflans è foliis benigna odorem,
A tq; hanc horridulo colonus ungui
D ecerptam uariæ implicat coronæ,
V ertitq; in proprios odoris usus.
M anat roridulis fluens puellæ
L abris, ambrosius liquor, fragratq;
S tillans idalium per ora nectar,
A rdor quo iuuenum, sitisq; amantum
L enitur socio simul cubili,
I ungunt dum cupidos sinus, & unà
M iscent humidulas per ora linguas,
S tillatq; è roseis fluor labellis.
H unc, hunc o iuuenes licentiores,
H unc florem legite, hoc liquate nectar,
V obis ambrosii fluant liquores,
V obis assyrii fragrent odores,
E t suctis liquor effluat labellis,
L ibertas iubet hoc, Venusq;, amorq;.
V os o, uos alios item liquores
H aurite, atq; alios puellæ odores,
N ouas ambrosias, nouumq; nectar,
A fflatusq; animæ fragrantiores,
H os flores legite, has rosas liquate,
V obis lectulus has rosas parabit,
S pirans assyriam simul, cyprumq;,
H os flores simul, & simul liquores
Afflabit thalamus, torusq; cultus.
H os ergo thalamos, torosq; nuptæ,
E t sponsæ colite frequentiores,
C ompressu, illecebris, sale, & Titillis,

L usu, et mollitie procaciore,
H is rixas simul, & iocos seratis,
L ibertas iubet hoc, Venusq;, amorq;.
D ens rixas moueat, manus Titillans
E t lites ciat, et leueis querelas.
A st os & lepidos sales, et ipsae
L inguae suauiloquos strepant susurros.
A dmotae tepido sinu papillae
P acem concilient, iocosq; paci,
E t lusus similes, iocisq; uerba,
A mplexus similes & his, et illis.
L ibertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
S ed iam sol rapidos mouens calores
N os oci admonuit meridiani.
Q uo circa iuuenes, nurusq; comptae
P ost dulceis numeros, choris peractis,
I te hinc in thalamos meridiatum,
I te in gaudia, mutuosq; lusus.
N ullus delitiis modus sit, ignem
S uccensum idalia fouete lympha,
Q uo fessas sopor irriget medullas.
H oc ipsa ocia nam meridiana,
E t mulcens simul imperat uoluptas.
H oc nati Veneris, Venusq; mater.
I te, atq; unanimes fouete somnos.

DE IOANNE PARDO.

Dulces balneolae, tepensq; littus,
A c Baiae eliciunt repente Pardum.
P ardum ne eliciunt repente Baiae?

Pardum

P ardum num Venus, aut trahit cupido?
I nfirmam ò sapientiam, cui ipsi
P ræscribit Venus, imperat cupido,
E t natus puer, & puella mater.
E rgo mæoniæ caput palæstræ
D ucetur Veneris superba pompa?
D ucetur pueri nouus Triumphus?
S pectatam ò sapientiam omnis æui.
B aias iam properat meus sodalis.
B aias Mopsopiæ caput sophiæ,
E t thermas petit. euge dulce litus,
D ulces balneolæ, lacus'q; auete,
O rbis delitiæ, Theatrum amantum.

AD MANLIVM Rallum.

Manli delitiæ attica leporis,
A tq; idem latiæ lepos camœnæ,
C antas dum teneros Lycinnæ amores,
E t coi numeros refers Philetæ,
D um molles Veneris reponis igneis,
Q uos dulcis tibi sugerit Tibullus,
N os Manli senio grauante pressi,
M iseni aut placidis uagamur oris,
B aiarum aut placidis aquis lauamur,
E t cultis genio fouemur undis,
H ortorum aut resides tenemur umbra,
Q uos nostra Antiniana, quos Patulcis
R uris delitiæ Maroniani
O blectant teneri lepore cantus,
Q uos septem assiduis simul choreis

Quot quot longo in amore sunt labores,
V t possit miser omnibus uideri.
A n Manli paphiæ tibi ministræ
S trinxere aureolam liquore pennam
I ntinctam cyprio? hinc tibi Lycanna
E t risu facilis, benigna & ore,
A tq; uni tibi se beata comit,
O felix amor, o poeta felix.

DE FABIO LOPITIO.

Quæris qui Fabium, Lopitium'ue,
I llum quærere desine in theatris
A ut urbis plateis, foro aut palæstris.
M usarum hic tacitos colit recessus,
E t puci ædiculas sibi sacratas,
I llic aonios legit libellos,
E discens elegos Propertianos,
A dmirans numeros tuos Tibulle,
E t quos ad citharam refert Corynna,
A ut magni ad lituos canit Maronis,
D iuini aut Ciceronis haurit artes,
C urans Socraticæ instituta uitæ.
H ic quæras Fabium, Lopitium'ue.
N am Puci hospitium colunt camœnæ,
M usarum Fabius colit recessus.

AD PETRVM Paulum Sarranum.

Effingis ueteres Petre, & recenteis
F ormas grammaticos nec est, iuuentus,
C ui plus debeat ipsa, siue morum

M ira simplicitate, seu bonarum
S umma cognitione litterarum.
I dem Paule nouos colis poetas,
O bseruas ueteres, facisq; & ipse
V ersus, ac numero uenustiore,
N escis nec ueteris larem sophiæ,
H unc ergo tibi Petre Paule nostrum
C ommendo iouianulum quatrimum,
E t matre ingenua indole et pudenti,
H unc dignum institue et patre, & camœnis.

AD MARINVM THOMACELlum, & Petrum compatrem.

Annos sex nouies Marine amici
V nà uiximus integello amore.
A nnos tot pariter, quiete & unà
T erni Compater egimus, nec ullas
S ensit noster amor per hæc querelas,
E xemplum fidei, atq; amoris unum.
H anc mentem, hos animos sibi requirunt
L ucrinæ quoq; balneationes,
H anc legem & cyathi frequentiores.
Q uare hoc nunc agite o mei sodales
A equatis numeris, tenore eodem
S cyphos tergeminemus, & trientes,
S it triplex acies triplexq; Mauors,
A c marte in medio, calente rixa,
T ernas i Puer, euoca et puellas,
N ostram ut calfaciant simul senectam,
Q uæq; inter pateras, furore in ipso,

P acis commoneant, ferant'q; lusus,
I nter'q; oscula mollibus labellis
I ncludant animæ senilis auras,
C ontingant'q; animæ uirentis aura.
H æc est illa Marine lenis aura,
F lat quæ de teneræ sinu puellæ,
Q ua mulcet iuuenum uenus calores,
S enum et frigida corda consocillat.

AD VXOREM.

Oblita es thalami, tori'q; nostri,
O fallax senii mei leuamen,
C onnubii immemor, immemor'q; amorum,
O fallax amor, o nihil fidele.
E rgo sub tremula miser senecta
A te destituor, mihi nec ipsa
I nsomnis ueniens, leuas senectæ
I psius grauidas dolore curas.
N atum nec memorem senis parentis
A h dura esse sinis. ualete uterq;
H as uobis sine perferam procellas
L anguens, frigidus, atq; destitutus,
V ana o nomina, spes'q; liberorum,
H eu res coniugi parum fidelis.

DE HANNIBALE FV
matio in balneis.

Dic o dic puer, Hannibal ne lauit?
L auit, sed latitat puellæ in ulnis,
H ic famatiolus latet, litat'q;

P er soluens ueneri sacrum, quod olim
V ouit pro teneræ salute Hyellæ.
T ú ne pollue sacra, néue turba.
V erum ipsas charites uidere fas est,
V nà dum uiolas legunt, rosasq́;,
E t gratas ueneri parant coronas.
M olleis en digitos, manus tenellas,
E t quis de niueis nitor papillis?
Q uem ore é roseo refragrat aura?
I am Famatiolum litasse uerum est.

DE FOEDERICO REGE AD
Balneas accedente.

Q uid, quod plus solito serenus aer?
E t gramen uiret, & nitescit arbor?
Q uid, quod plus solito canunt uolucres?
C antant gutture leniore cycni?
P rogne et lugubrioribus querelis?
E n Spirant Zephyri salubriores,
E t rident pelago silente arenæ
N ullo et murmure littus obstrepescit,
E n ducunt choreas per arua nymphæ,
E t musæ numeris suis sequuntur,
I psa et balnea perstrepunt cachinnis,
A n non adueniente Fœderico
I psa et balnea molliter cachinnent?
I psa et littora suauiter susurrent?
A gnoscunt dominum suum lacunæ,
R egem balneolæ suum salutant,
A ssurgunt et hero suo liquores,

A duentat decus elegantiarum,
E t flos aduenit omnium leporum.
I llum delitiæ sequuntur omnes,
I llum munditiæq;, gratiæq;,
E t sceptro species potente digna.
N e ne balneolæ timete, né ne
M auortem socium, Trucesq; uultus.
M auortem socium nihil timete.
I ussa nam timet ipse Fœderici,
P aretq; imperio, & ueretur illum,
F elices domino lauante Thermæ,
F elices et hero lauante Baiæ,
O felix spaciante rege littus.
M yrti dicite, io euge Fœderice,
E uge io canite, euge Fœderice.

DE Marte in balneis lauante.

Mars ne in balneolis? ualete castra,
M ars ne hic ipse lauat? ualete bella,
C umq; illo est Cytherea? pax adesto,
H oc sors imperat ipsa Fœderica.
T u uero Venerilla dulce cœli,
E t terræ decus, unicum et leuamen,
M olleis illecebras decoro amanti,
B landos Martiolo tuo susurros
F ac, et delitias, libidinesq;,
M isce & suauia, iunge dulce murmur.
H is lusus adhibe beatiores,
M ox tinge ambrosio liquore fessum,
S omnus quo placidus per ossa serpat,

E t belli rapidus furor quiescat,
H oc hoc te rogat ipse Fœdericus.

DE BATHYLLA.

Lauit delitium meum Bathylla,
L auerunt charites simul, uenusq;
I ntrans balneolum lauatq;, et hæret,
Q uæ sit de numero, choroq; quarta,
Q uæ nam sit charis, extera aut puella,
V nus cum decor esset, una forma.
D umq; hæret dubitans, et hanc, et illam
P er risumq;, iocumq; suauiatur,
S pirauit roseo Bathyllæ ab ore
F ragrans ambrosii liquoris aura,
Q uæ iam de charitum coma suesset
S pirare, artifici manu reposta,
S tillatim et medico liquore tincta.
T unc ridens Cypris extera o puella
V icisti charites meas, ab arte
Q uis spirat coma, cum tibi è labellis
S tillent ambrosiæ perennis auræ.

DE HIERONYMO CAR=

bone patricio Neapolitano.

Cur ille in fluidis calescit undis
C arbo? cur fluidus liquor coruscat?
C arbo cur tepet? incalescit unda?
A n non et Venus é liquore nata
I gnescit face? uis amoris hæc est.
E rgo balneolis meus sub ipsis

C arbo aut æstuat impotente flamma,
A ut rursum minio è gelu tepescit,
V t frigus modo nunc calor recurset,
T abet nobilitas amore uicta,
T u uero Theonilla dum lauaris,
F eruentem simul, & simul tepentem
C arbonem cole. sic tibi é capillis
S tillent semper amoma, sic ab ore
S pirent ambrosiæ liquentis auræ.

AD TERINAM.

Tecum si liceat uelim Terina,
M e tussis licet & premat grauedo,
T ecum has frigidulas fouere nocteis,
O nocteis mihi ter quater beatas.
O somnos sine fine prurienteis,
M ecum sub tepido Terina lecto,
M ecum sub teneris fouebis ulnis,
M ecum roscidulis procax labellis,
E t suges simul, osculaberisq;.
O nocteis mihi ter quater beatas.
Ne tu ne digitis Terina sæui.
N e sæui aridulo Terina dente.
A h quid pallia lectulo excidere?
A h quid lectulus ipse subtremiscit?
N e sæui rogo, ne Terina sæui
Sic sic o mea sæuias licebit.
H ac mecum ratione litigato.
N unc uinci patiare, nunc repugna,
E t nunc oscula porge, nunc negato,

Nunc risum lachrymis, iocisq; fletum
Misce, & dulcia uerba tinge amaris.
Hæc cum feceris o Terina, mox te
Ad lusus placidos resolue mecum,
Complexa & teneris senem lacertis
Ludas delitias uenustiores,
Dicas blanditias procaciores,
Fingas nequitiam proteruiorem,
Et ludos age fac licentiores,
Et noctem quoq; duc amantiorem,
Dum lassis sopor instet ex ocellis.

AD SVARdinum Suardum.

Et noster quoq; balneas frequentat,
Cumanum colit & sinum Suardus.
Adeste hendecasyllabi lauanti
Romano et sale, & attico lepore,
Mulcete & placidos sinus legentem,
Et cantu & numeris Catullianis.
Ne tu ne mea Syrmioni desis,
Intactos calamis modos referre,
O blandis comes, atq; amica cycnis
Dic o dic aliquid meo Suardo
Quod dulce & lepidum, quod & uenustum.
Sic nostra Antiniana, sic Patulcis,
Nunquam non roseas tibi corollas,
Nunquam non tibi myrteos liquores
Gratæ sufficiant, & usq; lætas
Sebetus salicum ministret umbras.
Regnabat ueneris puer, iugoq;

H eroas, superos, Iouemq; & ipsum
V ictor subdiderat, coegeratq;
V ictos, seruitium pati superbum.
S upplex Acrisii ad fores iaceret
R egnator superûm futurus imber,
D uctaret niueos greges Apollo,
A mphriso teneras leuante curas,
N eptunus liquidos subiret amnes,
E leæ ut foueat sinum puellæ,
E sset Persephone rapina Ditis,
L udus Mars Veneris, senex equinos
A b diuûm pater induisset armos.
I re ad Lamidas osculationes
O rnato properaret ore Luna.
E rgo hinc uulnifico superbus arcu,
P rostratorq; hominum, deûmq; uictor,
E t cœli domitor puer, soliq;,
A usus Pallada, Palladisq; pectus
I ntorto penitus ferire telo,
I nnisusq; humeris manu, genuq;,
L unato iaculum tetendit arcu.
I rato minitante uulnus ictu
A uertit dea tortileis sagittas,
A c uanas Iaculi refregit iras
P rætenta ægide, gorgonisq; crine,
Q uo uiso, pueri repente ocelli
A fflati tacito ueneno ibidem
O bducunt tenebras, uocatq; matrem
I nfelix puer, obtegitq; uultum,
E t flens lumina capta pergrauatur

Infelix

I nfelix amor, abdit & pharetram
A h mœrens Amor, ah puer misełle,
E t cæcus simul, atq; inermis erras.
A h terræ domitor, simul'q; cœli
R ideris pariter diis, uiris'q;
I mbellis pariter, puer'q;, Amor'q;.
I nfelix iterum puer, deus'q;,
D elapsæ interea polo sagittæ
I ussu Palladis, ægidis'q; tractu,
Q uæ fixæ steterant, rotante penna
S axosi procul Ansuris recessu
S ubsidunt parili simul ruina.
H ic illas dea uertit in uirentis
S yluam suberis, ac referre iussit
A tro corticæ, fungidis'q; uenis
C onatus fragileis, minas'q; inaneis,
E t uanos sine uiribus tumultus
I n fungos igitur repente uersæ
E gerunt faciles solo meatus,
E gerunt teneras repente fibras,
M ox sese tenues agunt in auras,
S urgunt'q; in solidum súbinde robur
S cabro corticæ, fungidis'q; libris,
Q uo post in soleas, pedum'q; in usus
V ertant obprobrium perenne secli.
Q uid sæuis dea? Quid fremens minaris?
A ut cur ægida concutis'q; parmam?
N am mater pueri dolore uicta
P hœbum consuluit. recludit ille
F atorum seriem docens salutem

B aianis fore fontibus petendam.
Q uod mox contigit annuente fato,
C um annos puer ut sinus pererrans,
I ntrauit placidos lacus, & ipsis
L auit fontibus, ac calente lympha.
T er ludens, oculos puer lauabat,
T er natans, puer ora surrigebat,
I lli candida lux repente fulsit.
F ulserunt nitidæ ad latus pharetræ,
E ffulsit nitor aureus metalli.
F ulserunt nitidi lacus, sinusq;,
F ulsit plus solito serenus aer,
E t toto micuere littore undæ.
T um felix amor, & puer, deusq;
T inxit spicula feruidis in undis.
M ox læto pariter salutat ore.
S aluete o liquidi lacus, & undæ.
S aluete o latices mihi salubres.
O salue mihi Tulliana lympha.
D e cuius merito resumo tela,
C uius munere & hic resurgit arcus.
Q uo sitis memores meæ salutis.
H ocq; ut secula, posteriq; norint,
Q uæ uis est mihi, quæ meis sagittis,
H æc ipsa & tibi sit salubris unda,
Q uæ uis est mihi, quæ meæ pharetræ.
S it uobis latices, bonæq; thermæ.
M ecum uos pariter fouete amantes,
E t curas iuuenum & puellularum.
M ecum hos et capite, & tenete captos

Gratis

G ratis illecebris, leporibusq;.
N unquam blanditiæ, iociq; desint,
E t nunquam choreæ leuesq; cantus.
S emper desidiæ, libidinesq;,
E t cœnæ, & lepidi sales, et ipsæ
A ssint nequitiæ, procaxq; lusus.
O dulce mihi balneæ, et salubres,
D ulces balneolæ, uenustulæq;.
I psa & littora, & ipsi ament recessus,
E t tellus amet, atq; ament lacunæ.
D ixit, mox residem tetendit arcum,
E t strinxit uolucres manu sagittas,
Q uis & flumina fixit & paludes,
E t colles simul, atq; opaca lustra.
C onfestim uolucres simul, feræq;,
E t pisces simul in furorem adacti
S enserunt pueri trucem pharetram,
S enserunt syluæq;, flosculiq;,
B aianis amor ipse ut insit undis.
Hæc ludens mihi Syrmionis. at tu
S ic nostras cole balneas Suarde,
S ic nostri lege littoris recessum,
V t leges teneas Amoris, ut te
E t littus sciat, & sciant lacunæ,
E t colles quoq; sentiant te amare.
Q ui Baias colis, et colas amores.

SALVTEM DICIT HENdecasylla bis. hinc rogat lectores, ut suo cineri bene precentur.

Auete Hendecasyllabi, meorum
Auete illecebræ, duces'q; amorum,
A uete o Comites meæ senectæ,
R uris delitiæ, atq; balnearum.
S it lusum satis, & satis iocatum,
E t finem lepidi sales requirunt.
E st certus quoq; terminus cachinnis,
E rgo qui iuuenes meas legetis
N ugas, qui teneræ iocos thaliæ,
O ptetis cineri meo quietem.
Sit tellus leuis, & perenni in urna
N on unquam uiolæ, rosæ'q; desint,
T ecum'q; Elysiis beata campis
V xor perpetuas agat choreas,
E t sparsim Ambrosii irrigent liquores.
Sic uobis in amore nil amarum,
N il insit nisi dulce, sic amando
E t noctes pariter, dies'q; agatis.
A ssistat lateri & comes uoluptas.

IOANNIS IOVIANI PONTANI TVMVLORVM LIBER.

TVMVLVS DRVSILLAE.

Tu ne etiam Drusilla iaces? te ne improba Cloto
Abstulit? an dubitem numina & ipsa mori?
Tecum delitiae, tecum ueneresq; iociq;,
Et decor, et cultus, munditiaeq; iacent.
Blanditias, charitesq; omnes extinxit auarum
Funus, & ex ipso est funere inermis Amor.
Ocia Amor. Venus ocia agit. discedite amantes.
Bella uacant iuuenum. Libera corda uacant.
Sed nec bella uacant, nec Amor sua perdidit arma.
Transtulit in superos tela, facesq; Venus.
Nunc superos Drusilla feris, nunc spicula mittis.
Tela oculis, oculis retia, & ore paras.
I uno Iouem, Citherea tuum complectere Martem.
Coelum amat. an cessas Drusula tende feri.
Iunonem spernet coniux. dircaeius Heben.
Ius tibi cedet Amor. cedet & arma Venus,
Iura dabis superis. superi tua iussa sequentur.
Ipsa sedes, uulgus sternitur ante pedes.
Sed nec iura dabis, nec dii tua iussa sequentur.
Ipsa iaces. tellus et breuis ossa tegit.
Laetatur Iuno, cuius prece sedula Cloto

Substulit, i demens, et uenerare deos.

TVMVLVS Luciæ filiæ.

L iquisti patrem in tenebris mea Lucia, postquam
E luce in tenebras filia rapta mihi es.
S ed nec tu in Tenebras rapta es, quin ipsa tenebras
Liquisti, & medio lucida sole micas.
C œlo te natam aspicio, num nata parentem
Aspicis? an fingit hæc sibi uana pater?
S olamen mortis miseræ, te nata sepulchrum
Hoc tegit, haud cineri sensus inesse potest.
S iqua tamen de te superat pars nata, fatere
Felicem quod te prima iuuenta rapit.
A t nos in tenebris uitam, luctuq; trahemus.
Hoc pretium patri Filia quod genui.

TVMVLVS Angelinæ senensis.

N e cœlo idalium sydus, ne quærite Amantes,
Occidit ipsa, latet uicta dolore Venus.
L ugent te Angelina deæ, flet Gratia, Amorq;.
Deseruit tristeis tristis & ipse Senas.
E xtinxit faces puer, excussitq; pharetram,
Et decor humanas traxit in ore notas.
M undiciæ, cultusq; nigra sub ueste pheretro
Intulerant, ducit funera acerba pudor.
V t posita est tumulo, cunctæ planxere puellæ.
Abrupit flauas blandida Nympha comas.
H as inter Iunipra graui superata dolore
Mœsta silet, lachrymæ pulchra per ora fluunt.
I psa lauat corpus lachrymis, ungitq; liquore

Quem

Quem niger è lento palmite fundit arabs.
Ipsa uale. extremum peragit dum uoce retenta
Concidit, & uisa est se quoq; uelle mori.
Dii factum aspexere. breui nam tempore surgit
Iunipera è lachrymis Iuniper orta tuis.
Mansit Arabs odor in ligno de cortice amaras
Qui referat lachrymas. nunc quoq; gutta cadit.
Qui sparsi crines tumulo iacuere peremptæ,
Nunc uestit ramos horrida fronde coma
Dis pietas. Iunipra tua est accepta sorori.
Contingit per te nanq; perennis honos.

TVMVLVS IESELMINAE.

Parce hospes uiolis. manes ne læde sepultos.
Si nescis, flores hi quoq; numen habent.
Quæ uiolæ nunc sunt. fuit olim culta puella,
Vota parum felix. soluere quæ nequiit.
Vouerat amplexus primos, atq; oscula prima,
Et primos flores hoc Hymenæe tibi.
Non passa est Lachesis. miseri posuere parentes
In tumulo, & mœstis thura dedere focis.
Certarant quæq; ora rosis, quæq; oscula gemmis,
Atq; oculi, per quos bella parabat Amor,
Tabuerant. immane nefas, tenuesq; papillæ,
Scilicet optasset quas Cytherêa sibi.
Tum memor ipse sibi uotos hymenæus amores
Transtulit in florem corpora uersa nouum.
Pro cute subriguit cortex, proq; ossibus hæsit
Stipes, et è fibris fibra renata sua est.
Plurima quæ fuerat nymphæ coma, plurima mãsit

Et densum foliis præbet opaca nemus.
S parsus & in toto fuerat qui corpore candor,
N unc multo niuei floris honore nitet.
M ansit odor, mansit'q; alio sub corpore nomen.
Hoc uoti pretium dia puella tulit.
I eselmina fuit nomen, flos dictus ab illo est.
Quisquis amas, Tumulo parce, nemus'q; cole.

TVMVLVS VIOLANTHIS.

H. Quæn' hic uirgo iacet? M. Cuius de funere mærẽs
Fregit Amor pharetram, disse cuit'q; genas.
H. Quis comes in tumulo? M. Lusus, ueneres'q;, ioci'q;.
H. Quis tam demisso qui madet ore? M. decor.
H. Quod nomen. M. Violanthis. H. Origo nois unde ẽ?
M. Surgebant uiolæ fixit ubi illa pedem.
H. I mmanẽ Lachesin, quod ñc rapis, heu breuis ẽ fons
Quem neq; ros posthac, lympha nec ulla riget.

TVMVLVS AVRAE.

T ecum unà mea nata mori, mater'q;, pater'q;
Debuimus, tribus hæc ut domus una foret.
N ata patri, nata matri. & soror una sorori
Dic ah dic miseris nata soror'q; ubi es?
H as pater infelix lachrymas. miseranda'q; mater
Exoluit. crines hos soror atra tibi.
N ata audi. pater hic genuit. dedit ubera mater
Et tenera infelix pressit ad ora soror.
N on audis. nil dona mouent ingrata, nec usquam es,
Nec pietas. aut est ullus in orbe Deus.
T erra tibi has lachrymas miserorum dona parentũ

Mobilis

Mobilis · at uoces aura sororis habe.
A ura tenes, quod adhuc nomen miserabilis auræ
Terra quod heu cineres uiscera nostra tegis.

TVMVLVS ELISIæ.

Quæ potui lachrymans persolui funera mater,
Et tibi quæ nollem filia dona dedi.
N am tecum quamuis primo cum flore iuuentæ
Optarim cineres contumulasse meos.
S ed uetuere deæ. Natura sæuior illis,
Et proprio quod non ense iacere licet.
H æc Ariadna tibi soluit cum coniuge grato
Aeternum · ac felix mater Elisa Vale.

TVMVLVS SANTIAE.

Quod uitam sine me coniux inuitus agebas
In lucem ipse artis munere restituis.
S ic tibi nec sine me uita est ingrata futura,
Nec mors quam fuerat, tam sit acerba mihi.
S ed neq; me ad lusus, uel ad oscula grata uocabis
Mutua · né ue etiam uerba referre putas?
N am corpus pictura refert · non corporis usum.
At q; hæc nunc uates Santia non loquitur.

TVMV lus Antonii Panhormitæ.

S iste hospes · fas est cantus audire Dearum.
Grata mora est · musæ nam loca sacra tenent.
A ntoni monimenta uides · hinc templa frequentant.
Ille fuit sacri maxima cura chori.
I llum sæpe suis medium statuere choreis.

Duxit compositos arte docente choros.

Saepe lyram cessit Clio, cessere sorores,
Concinuit teneros uoce, manuq; sonos.
Extinctum fleuitq; Aon, fleuitq; Aganippe.
Sebetus miseros egit in amne modos.
Sirenes quoq; de scopulis miserabile carmen
Ingeminant, planctu littora pulsa sonant.
Pierides tristem ad tumulum effudere querelas,
Pierides passis post sua terga comis.
Hinc creuit desyderium, nec cura recessit
Vatis. at extincto uate recessit amor.
Conueniunt nūc ad tumulū, celebrantq; choreas,
Et memorant lusus magne Poeta tuos.
En audis? sonet ut lenis concentibus aura?
Vt strepat applausu concita terra pedum?
Haec uati memores Musae post fata rependunt.
Carminis hoc meritum est, num satis? hospes abi.

TVMVLVS THEODORI.

Sume lyrā. dic Musa modos. dū condimus umbrā,
Et puer, & coluit numina uestra senex.
Indignus tellure, Deos Theodore petesti
Sera quidem, tamen est longa parata quies.
Virtute, ingeniiq; bonis hoc ipse parasti,
Vt coeli aspiceres aurea tecta senex.
Nos artus terra tegimus, tu caste sacerdos
Da requiem, Aeternum iam Theodore Vale.

TVMVLVS Francisci Hauriae

Manibus hoc sacrum est. Manes ne laede uiator

Sed terram cineri quæso precare leuem.

H auria Franciscus iacet hic, iacet ipsa uoluptas.
Delitiasq; orbis inuida claudit humus.
H eu fatis inuise puer, fallaxq; parentis
Spes, & Germanæ cura, dolorq; tuæ.
T u ne puer miseræ subito tam crepte parenti?
Heu nimium misero mors properata tibi est.
Quod si certa suas referunt post semina messes,
Nimirum hæc casiam, Thuraq; terra dabit.

TVMVLVS Compatris.

C. D ic Tumulo pia uerba. feres pretium. Iacet hic, qui
Non sensit lites, iurgia ue ulla domi.
H. M acte uir ingenio spiret uer. floreat urna.
Dent pacem & cineri numina. da pretium.
C. D o pretium. fuge uincla tori. fuge iura mariti.
Non tibi erunt lites, iurgia ue ulla domi.
H. D ucta est. coniugium subii, succurre marito.
C. Ducta est Parthenopæ si tibi, uiue Senis.
H. M acte iterum tibi uer spiret. tibi floreat urna.
Et pascant manes Attica mella tuos.
C. C ompater hanc legem statuit. connubia uita.
Connubiis nanq; est addita rixa comes.
H. I ncrescant tumulo uiolæ. nascatur amomum.
Vestiat & cineres spica calissa tuos.

TVMVLVS Penthesileæ Sororis.

S eptennem te fata soror rapuere parenti.
Dum tener in cunis ubere matris alor.
N on sensi tua fata. tamen consueta petebam

Oscula, consuetos blanda per ora modos.
S æpe sinum, dulceis'q; iocos, teneros'q; cachinnos,
Et uultum, & gratis illita uerba sonis.
S æpe etiã lachrymis, quod abes, et uoce quærebar
In somnis etiam sæpe petita mihi.
E t risi quod ades, fleui quod abire parabas.
V bera'q; ex ipso reppulit ore dolor.
S enserat hoc nutrix, fingit uocem ipsa sororis.
A dmoui repetens ubera ad ora mihi.
H oc potui soror in cunis præstare peremptæ
Nunc titulum, et lachrymas uerba'q; fratris habe,
S parge puer uiola Tumulum, diffundito Nardum.
Fumet odorato myrrha'q; , thus'q; rogo.
A ccipe'q; & lachrymas fratris soror, accipe questus.
Atq; etiam, atq; etiam Penthesilea Vale.

TVMVLVS Leonardæ Auiæ.

H. D ii manes saluete, an quas hic conditis umbras?
M. Salue hospes, sanctam condimus hic animam.
H. Quis Titulus? Ma. Leonarda iacet Põtana sepulchro.
Post centum, ac denas conditur hic segetes.
H. C ustodes quis uos statuit? Ma. probitas'q;, pudor'q;.
Constituit Tumulos an Dea? Ma. constituit.
R elligio tumulos statuit, iuuere puellæ
Pierides, quoniam cura nepotis erat.
T u requiem cineri optato. Sic fata quiescant
Et tua. uis ne aliud? Ho. iam'q; ualete, abeo.

TVMVLVS PATRIS.

I n tumulo situs est Vatis pater, hoc satis esset,

Sed pater ipse suis laudibus auctus erat.
N on est quod tumulo exoptes, cœlum ille petiuit,
Sed uenerare piis ossa reposta locis.
A nte diem rapuit Iacobum mors. filius illi
Quæ nequiit cunis, dat modo iusta senex.

TVMVLVS VENERILLAE.

H os tumulos ne temne precor. ne temne uiator.
Sic tua contingant gaudia, siquid amas.
D a requiem, et cineri. Virgo iacet, huic sua quondã
Regna ferus cessit, matre uolente, Puer.
S pirabat ueneres oculis, afflabat amores
Ore, sinu charitas, desidiamq; genis.
C ontulerat studium formæ nihil, & tamen illi
Sæpe comam finxit, pinxit & ora Venus.
C onsuluit speculum nunquam. Cytherea negarat,
Ne flammam è facie duceret ipsa sua.
R isisset, blandi passim comitantur amores.
Ridebat fuso gratia & ipsa sinu.
H anc iuuenes arsere, senes cupiere. puellæ
Optauere marem. Qui uidet, ille perit.
P ersephone inuidit, uellitq; a uertice crinem.
Illa cadit, cecidit forma, decorq; simul.
I pse amor, ipsa Venus misero incubuere pheretro.
Planxerunt charites pectora nuda manu.
V t spolia, effigiemq; uidet plutonia coniux,
Pœnitet & speciæ uincatur inuidia.
F annia dicta fuit uati. Venerilla puellis
Quisquis amas. Tumulo serta, rosamq; dato.

TVMVLVS Henrici Puderici.

Quid satis huic hospes cineri feliciter optes?
Cui fuit ex omni parte probata fides.
C ognatis. Patriæ bonus, & uir commodus agris.
Vtilis & bellis. Parq; domi, atq; foris.
D etractum Henrico nihil est, & sub iudice morum
Quo merito iactat se Puderica domus.
D ic igitur pia uerba simul cum thure sacerdos.
Da nardum. huic tumulo dicere non sat aue est.

TVMVLVS Harmosinæ.

H armosine iacet hic, fractos quos respicis arcus,
Et sparsos crines, atq; sine igne faces.
A rcus fregit amor. Charites sparsere capillos.
Extinxitq; suas ipsa Ericina faces.
Quæ tumulo increuit laurus, myrtiq;, rosæq;
Pieridum è lachrymis noueris esse satas.
H armosine extincta est, Sensusq; extinctus amandi
Nemo amat. & numen desiit esse Venus.
I nfelix quid ages uates? i, desere cœtum,
Et pete inhumanis lustra habitata feris.
F range lyram. Contemne deos, lucemq; perosus,
Noctem ama, et a somnis gaudia posce nigris

TVMVLVS Thermionillæ.

H unc tumulum Siquis tumulũ uocet hũc. ubi Nais
Syluicolis habitat Nais amata procis.
H unc Tumulum cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.

N ai doce causam. nam te pars tangit honoris.
Sic ego sic roseo Naias ore refert.
D octa lyra, docta & cantu spectanda choreis,
Et præsignis acu Thermonilla fuit.
H anc multi petiere, et multos ipsa petiuit.
Ausa dare & cunctis, ausa rogare prior.
C ui pretium sine honore fuit, primaq; iuuenta
Exegit gratis manus amoris amans.
I nde ubi ruga genas laxauerat, aduocat artes
Sedula, & ignotas tentat inire uias.
M unera dat, blandasq; preces ad munera iungit,
Et precibus gratos adiicit apta modos.
A nte hanc indoctæ iacuere ad uota puellæ,
Et nulli motus, linguaq; muta fuit.
P rima leues agitare nates, tremulumq; mouere
Scit femur, & gratas continuare uices.
E t docet inter opus miscere ad gaudia rixas,
Et querulum murmur, uerbaq; digna iocis.
O scula nunc repetita dare, ac repetita referre,
Et nunc pugnaces opposuisse manus,
P rima arabum molli de pectore fudit amomum.
Pestanam et cypria miscuit arte rosam.
E t leuem erasa uellit lanugine pubem.
Vt nunc ars hæc sit, quæ rudis usus erat.
A t postquam confecta situ, confecta senecta
Tabuit, et nullum comperit arte locum.
V rbe procul licta, molleis concessit in hortos,
Delitiasq; petit rubre Priape tuas.
S acra dei multa cum relligione ministrat,
Et pleno felix pectore numen habet.

H anc adeunt quæcunq; optat, uel amare recusat,
Atq; redit uotis utraq; plena suis.
I psa uelit, faciles educat carmine partus.
Fœcundam, & sterilis quæ fuit ante, facit.
I psa uelit, sæuas compellit amare nouercas
Hippolyto partem sollicitante suas.
L ongum est enumerare. Citheida uicit, & illam,
Quæ potuit fratris spargere membra sui.
Quæ potuit nautas in mille nouare figuras
Tantum illi nomen marsicaq; herba dedit.
H inc Tumulum, cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.
I psa ministeriis data sum comes, et mea certa
Nota fides. Vni fidit & illa mihi.
Si meritum quæras. Vtraq; est accepta Priapo,
Prostratæ & pretium uirginitatis habet,

TVMVLVS MIRTILAE Puellæ Neapolitanæ. Amator ad Tumulum queritur.

H ic soli mihi flere licet, tu laurus, & unà
Myrtus ades, paucas et lapis iste notis.
P arue lapis, quem flore nouo, quem thure sabæo,
Et ueneror multa tum prece, tum lachryma.
T u mea, tu miseri Tumulo male contegis isto
Gaudia, et exultas sæue dolore meo.
R edde meos. mihi redde meos. redde ĩprobe amores.
Quid iuuat è lachrymis immaduisse meis?
I mmadeas. maduisse iuuet. Si non mea flendo
Lumina siccatæ deficiunt lachrymæ

Sed

Sed lachrymas tibi habe. nec. n. queror, accipe odores.
Accipe cum fletu munera mista suo.
V nguenta, atq; rosam, & costum properate puellæ,
Et uiolam, et mitis spargite ueris opes.
S pargite opes arabum, lachrymas ego, tu lapis illas
E bibe, & in rorem lumina abite nouum.
R ore nouo madeat tellus, quæ contegit ossa,
Ossa pios manes, Numen & ossa meum.
A t tu perpetua laurus quæ fronde uirescis,
Tu myrtus, de qua myrtila nomen habet,
F undite odoratos flores, Syluamq; perennem
Ad tumulum lachrymis crescite & usq; meis.
C rescite iam in latices liquidũ iam soluor in amnẽ,
Iam fluo. Sed fluidum me tamen urit amor.

TVMVLVS BARCAE Anallæ.
ipsa loquens inducitur.

P athma mihi in patria nomen tellure Ioanna
Hic fuerat. Mauro Barca uocata Seni.
S eruiui Mauro, ingenuam me patria uidit.
Hic domini laribus ius uel herile dedi.
M unditiis placui dominæ, fusoq;, fideq;
Demerui dominum sedulitate, et aqua.
N ec Musis non cara fui. me carmine musæ
Donarunt, tumulo qui mihi uenit honos.
D ulcis hero, dulcis quẽ heræ, charitum quoq; cura,
Et cura Aonidum scita Ioanna fui.
I psa manu dominæ, pheretro collata, deditq;
Ad pheretrum lachrymas, qui mihi fauit, herus.
Quemq; sinu tenerum foui, cui garrula lusi,

Ad cunas locat hac natus herilis humo,
I lle mihi inferias, ille & funebria soluit.
Digne parens nato, digne parente puer.
T erra mihi sit & aura leuis, natoq; patriq;.
Sis memor et Barcæ sis mea dulcis hera.

TVMVLVS Ariadnæ Saxonæ Vxoris.
Viator. Vmbra, & Hiacynthus
colloquuntur.

Vi. Vnde Rosæ ad tumulos? unde hæc uiolaria? nũquid
Hi tumuli et uiolas, et peperere rosas?
Vm. Ver tribuit sua iura, simul tribuere Napææ
Huic cineri, hinc uiolas hinc peperere rosas.
I psæ et acidalio charites de fonte liquorem,
Ipsa & acidalio rorat ab amne Venus.
H inc Violæ florent. hinc rosida lilia canent,
Hinc tener ipse tuo flore Hiacynthe nites.
E t nitet, & queritur morienti flore Hiacynthus,
Suspiratq; nouo iure dolore puer.
E n audis lachrymosa uolant suspiria, et udis
E foliis sese flebilis aura ciet.
Hi. F ormosæ quondam dominæ mihi cura uacabat.
Hinc mihi tuta æstas. hinc mihi mitis hyems.
M e dominæ faciles digiti, studiumq; colebant.
Ver mihi sic semper, Rosq; perennis erat.
E xtinctã flerunt Nymphæ. Venus aurea questa est.
Terq; comam euellit, ter scidit ipsa genas.
I nde mihi, et nitidus cecidit flos, & mihi tristis
Venit hyems, periit qui fuit ante, nitor.
Vi. F elices tumuli, cinis at felicior. en tu

Dic

Dic puer, unde nouus qui tibi uenit, honor.
Hi. Arebam dominæ interitu, sed coniuge adempta.
Vir mihi de lachrymis subuenit usq; suis.
Hic tumulo ex oculis rorem diffundit amicum.
Hic cinerem ex oculis imbre fluente riget.
Hinc redeo in florem · flos hinc ad busta resurgit
Scribitur & foliis nota querela meis.
Vi. Felices tumuli · Cinis & felicior, heu quæ
Sors dominam eripuit mœste Hiacynthe tibi?
Hi. Inuidia eripuit dominam, Lucrinide in unda
Dum lauat, & calidis nuda fouetur aquis.
Obstupuit forma Nymphæ Misenia, & atro
Inuidia infectas felle uenenat aquas
Hinc rapta est · fleuere Deæ, lachrymisq; dolorem
Testatæ, ad tumulos inde perennis honor.
E lachrymis Violæ, lachrymisq; rosaria uernant,
Et mihi de lachrymis hic quoq; creuit honor.
Vi. Vsq; fluant lachrymeq; tibi. Violisq;, rosisq;,
Vmbraq; flebilibus usq; rigetur aquis
Dic age de lachrymis sate flos, dic o puer alte
De lachrymis Titulum, dulceq; nomen heræ.
Hi. Illa tori benefida comes, custosq; pudici,
Cuiq; & acus placuit, cui placuere coli.
Quæq; focum, castosq; lares curauit, & aræ
Et Thura, & lachrymas, & pia serta dedit
In prolem studiosa parens, et amabilis, uni
Quæ studuit caro casta placere uiro
Hic posita est Ariadna · Rosæ, Violæq; nitescant.
Quæ posita, et lachrymis · hic mihi surgat honos.
Vi. Vrna crocum dominæ fundat · distillet amomum.

Ad tumulum, & cineri spicat Cilissa fluat.

TVMVLVS Christianæ matris.

Optabunt tibi Christiana Musæ
Ad bustum bene, nec mihi negabunt
Ad matris tumulos adesse flenti.
Has lactis pretium tibi quotannis
Ex uoto lachrymas Parens dicamus.
Hos questus tibi pro labore, & æstu,
Pro puerperii damus dolore,
Pro casta simul institutione,
Pro linguæ studiis, boni'q; cultu.
Et desyderium tui perenne,
Et suspiria pectoris uouemus
Cum luctu, gemitu, dolore, & æstu.
Nec musæ numeros negant querenti.
Quod uiuis bene, quod deos uereris,
Quod castum colis, et probas modesta',
Hinc te Pierides puellæ amarunt.
Amauit dea uirginum magistra.
Atq; hinc te ad socios choros uocarunt,
Inter quos agis, et beata ludis.

TVMVLVS LVCILII FILIOLI. Præficat puellas Alloquitur in funere, Puellæ respondent.

PR. Infanti lachrymam ad tumulos, florem'q; puellæ
Spargite. num et uestro est dignus honore rogus?
P. En flores. Nardū ad tumulos, balneum'q; liquamus

Ipse etiam lachrymæ sponte per ora fluunt.

Pr. N il infans ore infanti, uix uagit. at ipsæ
Munera uestra piis sedulæ obite modis.

P. L ucilli tibi lux nomen dedit, & dedit ipsa
Mater stella tibi stellaq; luxq; simul.

E ripuit nox atra. nigræ eripuere tenebræ.
Vixisti uix quot littera prima notat.

H os ne dies? breue tam ne tibi lux fulsit, & auræ
Maternum in nimbis sic tenuere iubar?

I nfelix fatum, puer heu male felix, heu quod
Nec puer es, nec lux, nec nisi inane quid es.

Pr. S it uobis uer perpetuum, ac sine nube puellæ.
Lucilli & cineri spiret inustus odor.

NVTRIX SOMNVM INVITAT.

Omne ueni, tibi Luciolus blanditur ocellis,
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.
Luciolus tibi dulce canit. somne optime, somne
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.
Luciolus uocat in thalamos te somnule somne
Somnule dulcicule, blandule somnicule.
Ad cunas te Luciolus uocat, huc age somne
Somne ueni ad cunas, somne age, somne ueni.
Ad cubitum te Luciolus uocat, eia age somne
Eia age somne ueni, somnule blande ueni.
Luciolus te ad puluinum uocat, instat ocellis.
Somne ueni, uenias, eia age somne ueni.
Luciolus te ad complexum uocat, innuit ipse,
Innuit, en uenias, en modo somne ueni.
Venisti bone somne, boni pater alme soporis.
Qui curas hominum, corporaq; ægra leuas.

NVTRIX cum tribus sororibus infantulo uagienti blanditur.

NE uagi, ne blande puer, ne paruule uagi.
Blanda uocat blandum Lucia Luciolum.
Ne uagi ne lachrymulis corrumpe misellis
Turgidulosq; oculos, turgidulasq; genas.

Ecce

Ecce tibi balbo ore sonat, blæso ore susurrat
Eugenia, et dulceis garrit in aure iocos.
Ecce tibi inflectens molleis Aurelia uoces,
Fabellas bellas, carmina bella canit.
Ne uagi mellite puer, tibi Luscula ludit,
Gestit & ad cunas blanda Catella tuas.
Curtiolus tibi subsultans· en se erigit, en se
Iactitat, en teneri cruscula lambit heri.
An lingis lasciue genas, ah Curtule Curti
Ipsa tibi irascar Curtule Curtiole.
Tu ne genas, tu ne ora, meus est puer improbe Curti
Luciolus meus est improbe Curtiole.
Improbe an ne audes, ah risit Lucius, ah se
Iecit in amplexus Lucius ipse meos,
En pectus formose tuum, mihi dulcia iunge
Oscula, et in solito molle quiesce sinu

HAs ego Luciolo mammas, hæc ubera seruo.
Dextera mãma tua est, ipsa sinistra mea est,
Singultit sed Luciolus, mutare licebit.
Ipsa sinistra tua est, dextera mamma mea est.
Vtraq; sed potius tua sit, iam desine flere.
Desine dextra tua est, mamma sinistra tua est.
Risit Luciolus, mammasq; utrasq; momordit.
Tu ne meas mammas credule, tu ne meas?
Iam sæuit quod dico meas, ne candide sæui,
Hæc, atq; illa tua est, utraq; mamma tua est.
Nunc Luci nunc sugge ambas, ne quis malus illas
Auferat, & clauso scite reconde sinu.

ORa qs aut qs labra mihi linguã'q; momordit,
Lucius improbulus, Lucius ille malus,

Quis collum, mammasq; meas, pectusq; momordit,
Lucius ille malus, Lucius improbulus,
Ne posthac, ne tange puer, cui basia seruo,
Labraq;, cui linguam Antinoo Antinoo.
Iam properat Lisella. pedum uestigia sensi,
Ecce uenit nudo Lisa parata sinu,
En tibi lacteolae Luci formose papillae,
En tibi turgidulo plena mamilla sinu.
Tota tibi tua Lisa uacat, tua Lisula tota est.
Sume uenuste puer ubera, carpe sinus.
Carpe sinus formose tuos, somnumq; capesse.
Dicetur cunis Nenia grate tuis.

Pallidus Eumonius puer est, Tityusq; nigellus.
Vagit & hic noctes, uagit & ille dies.
Luciolo roseus color est candore refusus,
Nec uagit noctu, nec strepit ille die.
Despuit Eumonius mammas, tunditq; papillas,
Oscula dat tumidis Lucius uberibus,
Non Tityum fabella iuuat, non nenia Lippae,
Nenia Luciolo, uerbaq; ficta iuuant.
Ridet & insomnis, & Lisae Lucius haeret,
Auferat & nequis callidus ipse timet.

Ne latra, ne pelle bonum bona Luscula somnum,
Et tibi nam somnus Luscula gratus erit.
Ingredere o bone somne nihil bona Luscula latrat.
Luscula Luciolo, Luscula blanda tibi est.
Innuit ipsa oculis tibi Luscula, Lucius ipse
Innuit, & dicit somnule lenis ades.
Lusculaiam dormit, stertit quoq; bella catella,

Et

Et sua Luciolo lumina fessa cadunt.
D ormi Luciole, Luci dilecte quiesce,
En canit ad cunas garrula Lisa tuas.
M ulcet languidulos, saturat quoq; somnus ocellos.
Somnus alit uenas, corpora somnus alit.
E t sedat curas, requiem'q; laboribus affert,
Odit tristitias grandia semper amat.
S omne bone o cunctis, adsis mihi candide somne.
Somne bone & pueris, somne bone & senibus.
I pse mihi tumidas satura bone somne mamillas.
Vbera Luciolo quo mea plena fluant.
S entit Luciolus, dormit'q;, & ridet, & optat,
Et mammas digitis prensitat usq; suis.
E uge puer, sitibunde puer, cape lassule somnos.
Mox tibi iam uigili lacteus amnis erit.
EXcitus è somno meus est puer, huc age Lisa.
En age delitias accipe amate tuas.
Et sitit & ridet, dulceis & uertit ocellos
Ipse tibi, uultus aspice cara tuos.
H is pro blanditiis teneras da Lisa papillas
Luciolo, amplexus quos parat ipse tibi.
A n refugit mala Lisa, nihil mala Lisa ueretur.
Carpe puer plenos ubera carpe sinus.
S ugge ambas, submorde ambas, ne parce, papillas.
Vbera Luciolo stulta negare potes.
S cinde comas, tunde sinus distringe capillos.
Tú ne meas fugias improba serua manus?
C ui pectus, mollem'q; sinum, teneras'q; papillas
En cape delitias tinnulla plectra tuas.
S ed quisnam nostra puer hic ceruice pependit

Mentior an certe est Lucius improbulus?
Implicuit collo simul & simul oscula sumpsit,
Improbulus non iam, sed probus ipse puer.
Scite puer mellite puer, nate unice dormi
Claude tenelle oculos, conde tenelle genas.
Ipse sopor non condis ait, non claudis ocellos
En cubat ante tuos Luscula lassa pedes,
Languidulos bene habet conditq; & claudit ocellos
Lucius et roseo est fusus in ore sopor.
Aura ueni, foueasq; meum placidissima natum.
An strepitant frondes, iam leuis aura uenit.
Scite puer mellite puer, nate unice dormi,
Aura fouet flatu, mater amata sinu.
Quis puer hic age Lisa tuas abscomde papillas
Hic puer, en illas subripuisse parat.
Lisa tege, en tege Lisa tuas, tu ne improbe, tu ne
Lucioli mammas subripuisse paras?
Luciole huc propera propera nunc candide Luci,
Ille malus properat, tu prior anteueni.
Vicisti, atq; hanc ore premas, hanc corripe dextra.
I puer hinc alias, i pue quære alias.
Fuscula nox, orcus quoq; fusculus, aspice ut alis
Per noctem uolitet Fusculus ille nigris.
Hic uigilens captat pueros, uigilensq; puellas.
Nate oculos cohibe, ne capiare uigil.
Hic captat seu quas sensit uagire puellas,
Seu pueros, uoces comprime nate tuas.
Ecce uolat, nigraq; caput caligine densat,
Et quærit natum Fusculus ille meum.

O re fremit, dentesq; ferus, iam dente lacessit,
Ipse uorat querulos, peruigilesq; uorat.
E t niger est, nigrisq; comis, nigroq; galero,
Tu puerum clauso Lisa recondesinu.
L uciolum tege Lisa. ferox quos pandit hiatus,
Quasq; aperit fauces, ut quatit usq; caput.
M e miseram, an ferulas gestat quoq;, parce, quiescit
Lucius, & sunt qui rus abiisse putent.
R ura Lucillus habet, nil Lucius ipse molestus,
Nec uigilat noctu, conqueritur'ue die.
N e saeui, hirsutasq; manus tibi comprime saeue,
Et tacet et dormit Lucius ipse meus.
E t matri blanditur, & oscula dulcia figit,
Bellaq; cum bella uerba sorore canit.
L isa ueni, expectata ueni, quid lenta moraris?
En age quid cessas? nil remorata ueni.
Et sitit, et uagit, tibi nunc conuitia dicat
Lucius. et caros quaeritat usq; sinus.
A h simulant ambo, simulate et perfide Luci,
Fallax Lisa nouis insidiosa modis.
I psa tibi eripiam mammas tibi subdola natum
Subdola quae fugias, perfide qui renues.
P upe meus, pupille meus complectere matrem,
Inq; tuos propera pupule care sinus.
P upe bone, en cape care tuas mi pupule mămas,
Pupule belle meus, bellule pupe meus.
S ugge, Canam tibi neniolam, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
P upe meus pupille meus, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?

Belle meus, mellite meus, ne Nenia, non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
Somniculus tibi iam lassis obrepit ocellis,
Dum tibi nate placet nenia nota nimis.
Pupe meus, dormisce meus, ne nenia nostro
Da noctem nato nenia somniferam.

I. IO. PONTANI EPIGRAMMATA.

Vicini moneo bene, ac pudice
Seruetis uos mihi meam puellam,
Ne se conferat ad suos amicos,
Quos omnes amat impotente amore,
Nec mirum, quia mentulatiores.
Quin et si cupitis probi uideri
Tales passeribus salaciores
Longe a coniugibus mouete uestris.
Et tu si sapis o puella nequam
Istos desere pessimos amicos,
Et mecum maneas bona, & pudica.
Nam iuro tibi per tuam Serapim
Tecum continuas iacere noctes
In multa recubans fututione.

Deprecatio ad Deam noctis.

Nox amoris conscia quae furenti
Ducis optatam iuueni puellam
Grata dis magnis, & amica castae
Nox bona Lunae.

EPIGRAM.

Quam colunt unam Genius, Hymenq́;,
Et suo gaudens Ericina nato,
Cum ferus diras acuit sagittas,
sumit et arcum.
O puellarum decus, et uoluptas
Sentit a te qualia dona lectus,
Lectus expers te sine basiorum, et
Delitiarum.
Quas simul iuncti faciunt amantes,
Dum cubant complexibus obsequentes,
Et terunt compacta labella labris
Dentibus, atq;
Lingulas suggunt, animiq́; florem
Ore deducunt querulo, pariq;
Concidunt motu, resoluta postquam
Grata libido est.
Tu quies rerum hominumq́; sola,
Tu grauens curas, & amara fessæ
Amoues menti, & refoues benigno
Pectora somno.
Tu redis mundo redimita frontem
Syderum sertis, et amica blando
Rore perfundis uiolaria, et agros
Frugibus exples.
Da meis finem dea quoq; uotis,
Vt quod optamus liceat potiri,
Ne uoret tristis penitus calenteis
Flamma medullas.

AD PERILLam Puellam

O Solatiolum meum Perilla,
Dic quid Cinnama nostra rure facit
Hos sex continuos dies. ualet'ne?
Nam quidam mihi pessimus cinædus
Dixit, quod tenerum pedem catella
Dum ludit nimium procacæ morsu
Illi presserat, et domi manebat
Expectans medicos ab urbe missos.
Quare te rogo per tuos ocellos
Illos præuenias, probéq; cures
Nequa se nimium licentiosos
Præstent, dum cupiunt boni uideri,
Nam brachis sine pallio tumente,
Arrectos manibus gerunt priapos
Infestos pueris, puellulis'q;.

In Antoninum, qui suam puellam læserat.

AN tonine Cinædule
Huc ad nos redeas, nanq; per Herculem
Istas turpiculas nates
Si te prenderimus, iam usqueadeo malis
Virgis exagitabimus,
Quod culum referes hinc lacerum tuum.
Audes in media uia
Me præsente meæ comminitarier,
Audes tu niueas rosas
E nostræ gremio tollere Cinnamæ?
Post hæc tam male pallium
Nixus surripere? atq; in teneris manus
Commiscere papillulis?

Quod si compulerit me furor improbus
Disces postmodo quid siet
Tam bellas manibus lædere fœminas.

In malum poetam quem mutato nomine
Vtricellum uocat.

NOn sunt carmina, sed cacationes
Quæ se scribere iactat Vtricellus.
Est merdosius omnibus latrinis,
Quod se scribere iactat Vtricellus.
Obtura miserum camœna nasum,
Ne te carmina tam cacata lædant.
O merdosa poemata, o quid unquam
Erit uel fuit his magis cacatum?
Quam primum medicos mei sodales
Ad me ducite. nam maligna febris,
Dudum me tenet, ut dii deæq;
Isti dent mala multa, qui nec unquam
Scribit carmina, sed cacationes.

De improbitate puellæ suæ.

IRata est quoties mihi puella,
Tristis me uocat aridum poëtam
Et lassum minima fututione
Indoctum Veneris, maliq; pennis,
Post hæc in triuiis, in ore uulgi,
Irridentibus omnibus puellis,
Dicit tam male me esse mentulatum
Quam uel pumilio, puer' ue trimus.
Quamobrem constitui meas querelas

Deferre ad Venerem, inq; ius uocare.
Nam quis tam patiens amator esset?
Quod si sensero mihi ius negari
Hellespontiacum deum precabor,
Parteis suscipiat meas, uelitq;
Pro me, quod minimum, facillimumq; est,
Vlcisci iniurias manu seuera.

CVI DONATVRVS sit suam columbã.

Cui uestrum niueam meam columbam
Donabo o pueri? tibi ne Iuli?
An celsi tibi? an tibi Nearche?
Non uobis dabimus mali cinædi.
Non uos munere tam elegante digni.
Quin ite in miseram crucem. diuq;
Concisis maceremini mariscis
Insulsi, illepidi, & parum uenusti.
Sed cuinam cupis o columba munus,
Deferri? scio nam meam puellam
Amas plusquam oculos tuos, nec ulla
Viuit mundior, elegantiorq;.
Hæc te in delitiis habebit, hæc te
Præponet nitidis suis ocellis.
Nec tanti faciet suam sororem.
Huius tu in gremio beata ludes.
Et circunsiliens manus, sinumq;,
Interdum aureolas uoles papillas.
Verum tunc caueas proterua ne sis.
Nam pœnas dabis, & quidem seueras.
Tantillum modo tam uenusta poma

Seces unguibus, est enim Dionis
Tutelæ hortulus ille dedicatus.
Numen lædere tu tuum caueto.
Impune hoc facies uolente diua,
Vt dum te roseo ore suauiatur,
Roseum luteolis premens labellis,
Mellitam rapias iocosa linguam,
Et tot basia, tot'q; basiabis,
Donec nectarei fluant liquores.

ANtonio Panhormitæ Poëtæ inuitatio ad risum.

ANtoni decus elegantiarum,
Atq; idem pater omnium leporum
Vnus te rogat ex tuis amicis
Cras ad se uenias, feras'q; tecum
Quantuncunq; potes facetiarum,
Et quicquid fuerit domi iocorum.
Nam risus tibi tantum apparauit,
Quantum Democrito diebus octo
Profundi satis, & super fuisset.
Quod tecum patulo cupit palato
Perridere suapte risione,
Condita leuitate, ineptiis'q;.

AD Musam, ut deosculetur Petrum compatrem, sodalem'q;, & a se ante alios dilectum.

SExcentas modo basiationes,
Da nostro mea compatri Thalia,
Quem nos plus oculis amamus unum.
Nanq; est dulcior attico liquore,

Et quem Siciniæ tulere cannæ.
At nostris prope carior medullis.
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum sodalem,
Quam nos ille amat, atq; amamus illum.
Si non sunt satis hæ osculationes,
Fac sint mille ducenties ducentæ.

IVLIO FORTI SICVLO.

IVli pars animæ secunda nostræ,
Quid non me pateris meas camœnas
Omneis proiicere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
Et perdo miseras simul'q; chartas.
Nam quamuis ueterum dies'q;, nocteis'q;
Euoluam monimenta Iuliorum,
Attriti'q; adeo mei libelli,
Vt nil a solea deesse credas,
Semper tamen nostra Thalia friget,
Cuius nequitias, ineptias'q;
Nolis lædere, uel putare nullas.
Nec me sordidulum uoces poëtam,
Si non posthabito facetiarum
Lusu, carminibus uacem seueris.
Nam cum desierint graues Catones,
Et sint tempora Busuluniana,
Aequum quis putet esse laude sacra
Scelestos celebrare tarracones?

AD CINNAMAM DE EIVS INCLEMENTIA.

Ecquem lachrymulis impones Cinama modũ?
Quã do mi misero requiẽ dabis iproba? uides
Ignibus exuri me, nec tu proiicis aquam.
Crudelis quæ nec tuo amanti porrigis opem,
Et nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix, qui tam crudeliter amo.
Nullaq́; me redamat, sed contra mi male cupit.

AD se ipsum exhortatio ad nouos amores.

Qvingentas solitus cum sis flagrare puellas,
Nunc ab amore tuo quid Ioviane uacas?
An quia difficilem sese tibi Cinnama præbet,
Iurauitq́; tuum perdere uelle caput?
Cum tot sint faciles, tot sint in amore benignæ,
Quære aliquam ex illis, quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat, quæ sit tibi carus ocellus,
Sitq́; quater plusquam Cinnama cara tibi,
Quæq́; tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
Liliolumq́; meum, basiolumq́; meum.
Carior & gemmis, & caro carior auro.
Tu rosa, tu passer, tu mea ficus eris.
Tuq́; meus pecten, meus anulus, atq; meum cor,
Melq́; meum, & præ te nil iuuat esse meum.
Et quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente furens, pauca fuisse querens,
Et linguam clauso dissugens ore trementem,

Serpentem serpens te putet esse suum.
Tunc dices, amor est succo iucundior omni,
Melle quoq; est dulci dulcior & melior,
Nec tibi quingentas fuerit sat amare puellas.
Nil numerus certe, nil in amore ualet.

FINIS.

Index eorum quæ hoc Pontani libro habentur.

Quæ in primo Vraniæ libro.

Lunam

Quæ in secundo Vraniæ libro.

Quæ in tertio Vraniæ libro.

Quæ in quarto Vraniæ libro.

De

Quae in quinto Vraniae libro.

Quæ in Meteororum libro.

Aerem

Quæ in primo libro de hortis hesperidum.

Quæ in secundo libro de hortis hesperidum.

Quæ in Lepidina.

Quæ in primo hendecasyllaborum Libro

QVæ in tumulorum libro

Quæ in Neniis

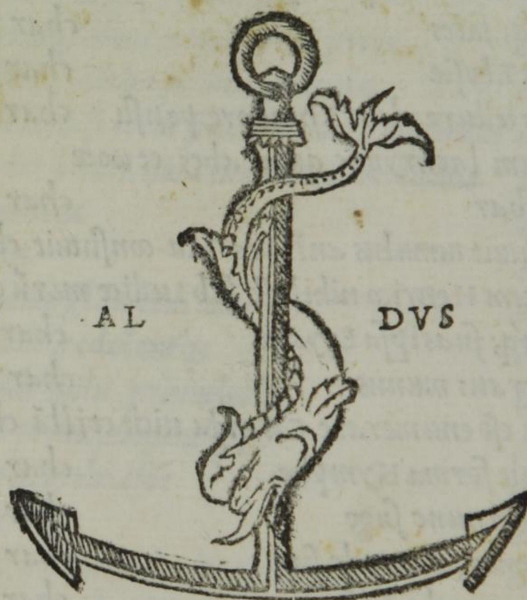
QVæ in epigrammatis

Quæ inter impressionem errata acciderunt, emendanda hoc modo.

Inclusit, lateriq́;, auratum accinxit char 4.
P rospiciens luna obscura ferrugine char 16
Lætata et uarias nemorum increbrescere char 20
Ipsæ etiam charites ch 20
Illustres reddit populis his insula ch 31
Mox pelago absorptus ch 34
Oceano oblituere ch 34
Errantem sed ad huc meditantem ch 34
Quin etiam ignauos testæ ch 34
Distinguis · salue innumeras ueneranda per ch 38
Mouit, ut ch 41
Labitur, obscuras ciconũ et peruenit ad oras ch 41
Addidit immanẽq́; ferã, caudãq́; rotantem ch 44
Post ueneris natæ char 44
Ingenio bonus, atq; arteis instructus honestas ch 45
Iam postes, atroxq́; irrũpit limina python ch 48
Eridanus flauis in pontum erumpit char 50

a b c d e f g h i K l m n o p q r s t u x y z aa bb cc dd ee ff quaterniones. gg quinternio.

Venetiis in ædibus Aldi Ro. mense augusto M.D.V

AL DVS

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

